TOIMITUSKUNTA:

Aimo Aaltonen, Matti Janhunen, Hertta Kuusinen, Tuure Lehen, Inkeri Lehtinen, Aili Mäkinen, Ville Pessi, Elli Stenberg, Mirjam Tiilikainen ja Armas Äikiä

SKP
TAISTELUJEN TIELLÄ
1948

VUOSIKIRJA

IV

Suomen Kommunistisen Puolueen 30-vuotisjuhlajulkaisu

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA:

PUOLUETOIMIKUNNAN VALISTUSJAOSTO

HELSINKI 1948
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ YHTEISTYÖN KIRJAPAINO

SANAKOLMIKKO

*Nimet syntyvät, häipyvät jälkiä jättämättä.
Siten häviä ei sanakolmikko — SKP!
Se on tähti, jota kohden me nostamme luokkana kättä,
isänmaa, jota kansa ase kädessä suojelee.*

*Punakaartilaislapsi kun äitinsä rintaa imi,
isän nimeä lapsosen huulet kun sopersivat,
oli äidin maidossa lyhyt ja kallis nimi,
teräskirjaimet nuo isän kuoleman karkaisemat.
Tätä nimeä keskitysleirillä vanhus toisti
kuten poikanen nimeä neitosen rakastetun.
Läpi kalterirautojen kansamme silmiin loisti
nimi ylpeä katseesta kuolemaantuomitun.
Sanakolmikko on hätäkellona sodissa soinut,
se on taistelulippuna hulmunnut ylitse maan,
joka kymmenvuos yhä vahvemmin moukaroinut
tämän nimen on kansamme kärsimyshistoriaan.*

*Nimi kallis on sepän käsien taitavien vasaroima,
sanakolmikko SKP — valo yössä se meille on.
Se on tehtaiden työväen, peltojen kyntäjän voima,
tuli palava kansamme sielussa sammumaton.
Ja se johtaa pois kinoksista talvien lunten,
ylös kahlitut ihmiset tomusta maan kohottaa,
kesän kukkien maille toteutuksena isien unten
sukupolvemme vie se näköpiirin loistavan taa.*

Armas Äikiä

O. V. Kuusinen

MIKÄ MERKITYS ON KOMMUNISTISELLA MANIFESTILLA NYKYAJAN KANSAINVÄLISELLE TYÖVÄENLIIKKEELLE

I

Tutkiessaan yhteiskunnallisen kehityksen lakeja ja liikkeellepanevia voimia Marx ja Engels saivat selville, että proletariaatille kuuluu maailmanhistoriallinen kutsumus: että siitä on tuleva koko työtätekevän ihmiskunnan vapauttaja kapitalismin orjuudesta, uuden, kommunistisen yhteiskunnan luoja. Tämän suurista suurimman edistysaatteen he esittivät Kommunistisessa Manifestissa laajana kommunistisen puolueen teoreettisena ja käytännöllisenä ohjelmana.

Tässä Manifestissa esitettiin proletariaatin luokkaluonne aivan uudelta kannalta, joka oli jäänyt kokonaan huomioimatta Saint-Simonilta, Fourier'lta, Robert Owenilta ynnä muilta utopististen sosialististen järjestelmäin keksijöiltä. Utopistit esittivät proletariaatin vain kärsivänä luokkana, jota kohtaan he koettivat herättää

yleistä sääliä. Kommunistisessa Manifestissa proletariaatti ensi kerran sai nähdä todellisen luonteensa ja merkityksensä historiassa toimivana luokkana. Manifestissa osoitettiin, että köyhälistö, proletariaatti, on sorrettu, porvariston tunnottomasti riistämä luokka, mutta se ei ole avuton, kurja kärsijä, vaan se on taistelijaluokka, vallankumouksellinen luokka.

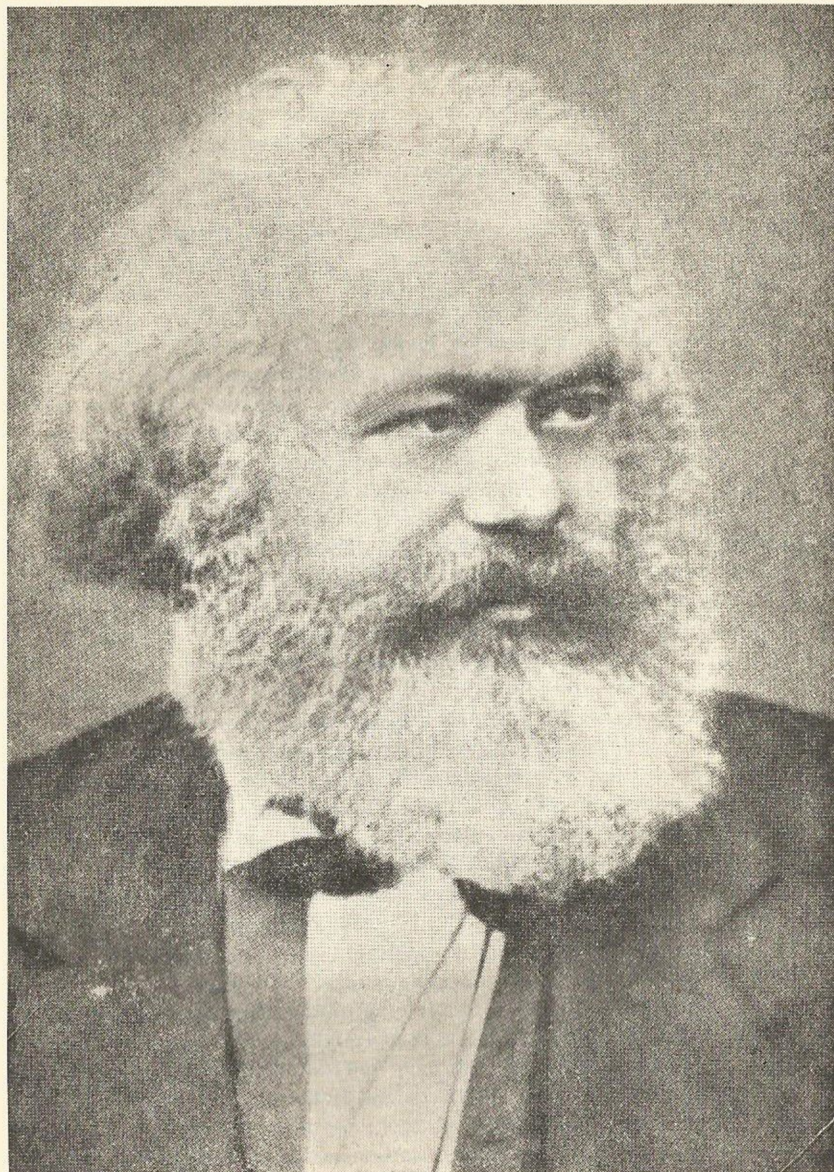
> "Sen taistelu porvaristoa vastaan", sanotaan Manifestissa, "alkaa jo samalla kuin sen olemassaolokin." "... Teollisuuden kehittyessä proletariaatti ei ainoastaan lukumäärältään kasva; se kasaantuu suuriin joukkoihin, sen voima kasvaa, ja se tulee yhä enemmän tuntemaan tämän voimansa."

Kehittäen työväenluokassa sen kasvavaa voimantuntoa Manifesti osoittaa, että proletariaatin heikkous on työläisten hajanaisuudessa ja sen voima on yhteenliittymisessä. Proletariaatin järjestyneisyyden kasvua edistää teollisuuden jatkuva kehitys, joka "saa työläisten keskinäisestä kilpailusta johtuvan hajaantumisen väistymään heidän vallankumouksellisen yhtymisensä tieltä". Lopulta luokkataistelun kehitys johtaa siihen, että porvarillisen yhteiskunnan sisällä käytävä "enemmän tai vähemmän peitetty kansalaissota", kuten Kommunistinen Manifesti selittää, "muuttuu avoimeksi vallankumoukseksi, ja proletariaatti perustaa oman valtansa väkivalloin kukistamalla porvariston".

Kommunistisessa Manifestissa julistetuilla suurilla kumouksellisilla aatteilla on ollut tavattoman nostattava vaikutus kansainväliseen proletariaattiin. Itse elämä on täysin vahvistanut, että nämä aatteet ovat oikein heijastaneet yhteiskunnallisen kehityksen uusia tarpeita. Kommunistinen Manifesti on vuodesta vuoteen ja vuosikymmenestä toiseen herättänyt kaikkien maiden proletaareja tietoisuuteen työväenluokan suuresta historiallisesta kutsumuksesta. Se on ohjannut miljoonia työmiehiä ja työläisnaisia oikealle tielle, leppymättömän luokkataistelun ja taisteluyhteyden tielle. Se on opettanut heitä määrätietoisesti pyrkimään vallankumoukseen ja kasvattanut heissä uskoa luokkansa voimiin, luokkansa, joka on määrätty pääsemään voittajaksi taistelussa riistäjäluokkia vastaan.

Kun oli kulunut 70 vuotta Kommunistisen Manifestin ilmestyttyä, tuli siinä julistettu aate proletaarisen vallankumouksen mahdollisuudesta ja välttämättömyydestä täydelleen toteutetuksi laajassa valtakunnassa, joka käsitti kuudennen osan koko maapalloa.

Nousten päättäväiseen ja rohkeaan taisteluun kommunistisen puolueensa, Leninin ja Stalinin puolueen johdolla, Venäjän työväen-

KARL MARX

luokka sai voiton suuressa sosialistisessa Lokakuun vallankumouksessa, kukisti kapitalismin, perusti oman valtakuntansa, maailman ensimmäisen sosialistisen neuvostovaltion ja sitten yhä edeten sai rakennetuksi sosialistisen yhteiskunnan sekä täydelleen lopetetuksi riistäjäluokat Neuvostoliitosta.

Tätä nykyä, jolloin on kulunut kokonainen vuosisata Kommunistisen Manifestin ilmestyttyä, kuuluu porvarillisista maista ääniä, jotka tyrkytellen uskottelevat, ettei tällä asiakirjalla muka ole enää ajankohtaista merkitystä, vaan pelkästään historiallinen arvonsa. Ne uskottelijat ovat työväenliikkeen vihollisia, valheellisia ja pelkurimaisia vihollisia, jotka pelkäävät Manifestin elävää vallankumouksellista kieltä. He toivoisivat voivansa piiloittaa koko Manifestin jonnekin historiallisen arkiston holveihin. Mutta mahdotonta on piiloittaa mihinkään niin sytyttävää, tulenpalavaa ainetta, kuin on tämä proletaarisen vallankumouksen leimuava soihtu.

Kaikissa maissa, missä on vielä säilynyt porvariston valta, Kommunistinen Manifesti nykyäänkin yhä jatkaa voimaltaan ehtymätöntä vallankumouksellistuttavaa vaikutustaan työväkeen ja työväenliikkeeseen. Tällä vaikutuksella on nyt erityisen tärkeä ajankohtainen merkitys porvarillisen demokratian maissa, missä työväenliike on oikeistososialistien petturuuden johdosta kahtia hajonnut ja missä porvaristo voi taistelussaan proletariaattia vastaan nojata työväenliikkeessä olevaan reformistiseen suojeluskuntaansa.

Onhan selvää, että poliittinen taistelu reformisteja, oikeistososialisteja vastaan, niiden paljastaminen imperialismin kätyreiksi ja niiden eristäminen järjestyneen työväen pääjoukoista on nykyään Länsi-Euroopan maissa välttämättömimpänä ehtona saadaksemme työväen taisteluasemat ja voitontoiveet yhä enemmän vahvistetuiksi. Mutta juuri tähän taisteluun sopii erikoisen arvokkaaksi aseeksi Marxin ja Engelsin luoma Kommunistinen Manifesti, jonka aatteita imperialismin kaudella Lenin ja Stalin ovat nerokkaasti kehittäneet ja rikastuttaneet.

Johan Kommunistinen Manifesti paljasti konservatiivisen eli porvarillisen sosialismin, josta nykyajan porvarillinen sosialismi ei poliittiselta pääluonteeltaan paljoakaan eroa. Kuinka monet nykyisten "sosialististen" ministerien ja ammattiliikereformistien puheet elävästi muistuttavat niiden porvarillisten sosialistien pyrintöjä, jotka Kommunistisen Manifestin sanojen mukaan koettivat "saada työväenluokan suhtautumaan kielteisesti kaikkeen vallankumoukselliseen liikkeeseen todistelemalla, että sille ei voi olla hyötyä mistään poliittisista uudistuksista" (esim. sellaisista, kuin meidän päivinämme on toteutettu kansandemokratian maissa, — O. K.), vaan

ainoastaan jonkinlaisista aineellisen elämän muutoksista, "joiden johdosta pääoman ja palkkatyön välinen suhde ei lainkaan muutu".

Johan tämä Kommunistisessa Manifestissa oleva selitys tarjoaa vankan periaatteellisen pohjan nykyajan sosialidemokraattisen, labouristisen ja ammatillisen reformismin paljastamiseksi sekä Länsi-Euroopan maissa että Amerikassa.

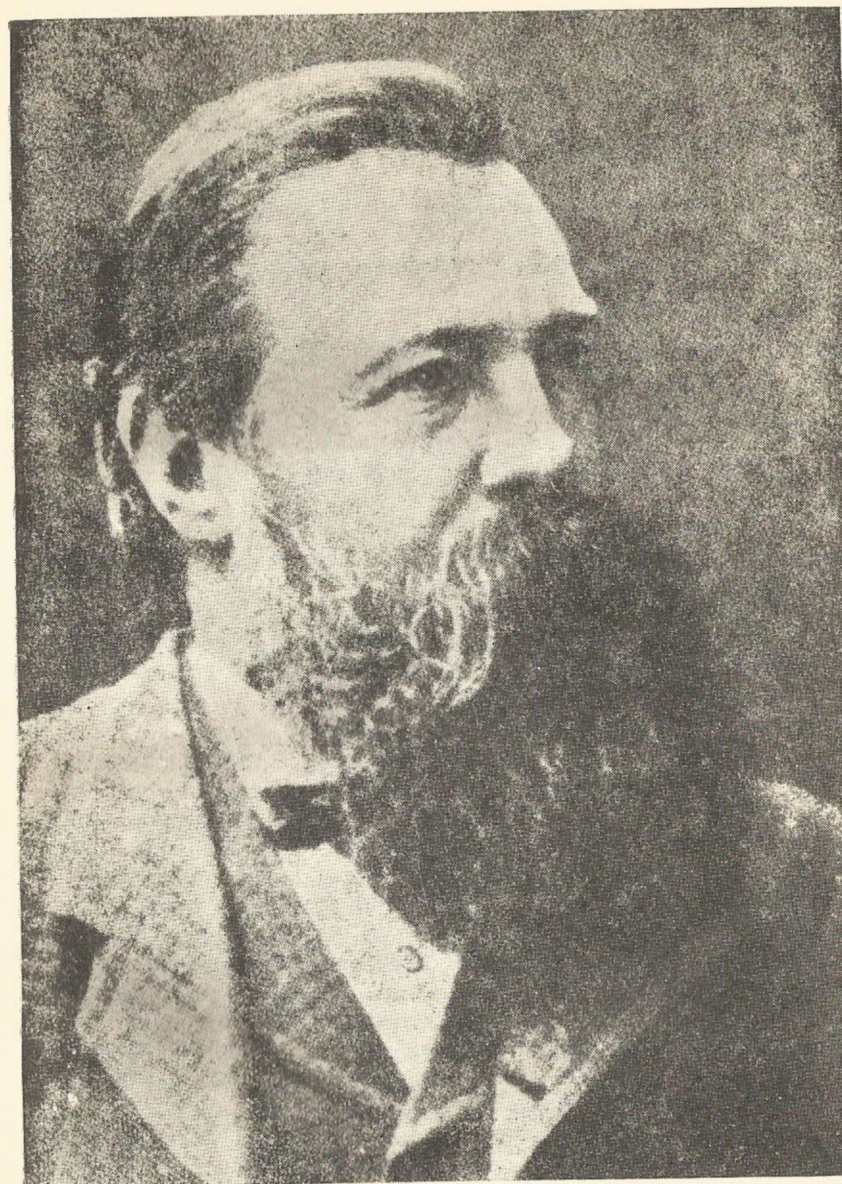
Kun Englannin porvariston labouristinen henkivartija Clement Attlee puheissaan uskottelee aikovansa porvariston suostumuksella toteuttaa näennäisen "demokraattisen sosialismin" järjestelmää, niin hänen uskottelunsa luhistuu kuin nuolen lävistämänä, jonka Kommunistinen Manifesti laukaisee seuraavin sanoin:

> "Porvarisosialistit tahtovat säilyttää nykyaikaisen (porvarillisen, — O. K.) yhteiskunnan elinehdot, mutta ilman näistä elinehdoista välttämättä johtuvia taisteluja ja vaaroja... Kehoittaessaan proletariaattia toteuttamaan sille suosittamansa järjestelmän, ... se (porvarillinen sosialismi, —O. K.) itse asiassa vaatii proletariaattia vain pysymään nykyisessä yhteiskunnassa, mutta luopumaan vihamielisestä kannastaan sitä kohtaan."

Kun taas Ranskan sosialistien johtomies Leon Blum soimaa kommunistista puoluetta väittäen sen pyrkivän lopettamaan "persoonallisen vapauden", niin Manifesti ottaa hänet valheesta kiinni osoittamalla, ettei kommunistinen puolue, vaan *porvaristo* "on muuttanut ihmisen persoonallisen arvon vaihtoarvoksi"; ei ainoastaan työläiset, vaan myös "lääkärin, juristin, papin, runoilijan ja tiedemiehen se on muuttanut ostettavissaan oleviksi palkkatyöläisiksi".

> "Porvarillisessa yhteiskunnassa", — korostaa Manifesti, — "pääoma on itsenäinen ja persoonallinen, kun sitävastoin toimiva yksilö on epäitsenäinen ja persoonaton. Ja näiden suhteiden hävittämistä porvaristo nimittää persoonallisuuden ja vapauden hävittämiseksi. Ja syystä kyllä. Sillä kysymys on juuri porvaripersoonallisuuden, porvarillisen itsenäisyyden ja porvarillisen vapauden lopettamisesta."

Leon Blum ei maar tämänkään jälkeen lakkaa saarnaamasta omaa valhesosialismiaan, joka muka säilyttää "persoonallisen vapauden". Mutta yhä laajemmat työläisjoukot Ranskassa oman kokemuksensa nojalla jo vakuuttuvat siitä, ettei koko Leon Blumin

FRIEDRICH ENGELS

"sosialismi" ole muuta kuin naamiaispuku, johon hän koettaa verhota nykyisen porvarillisen yhteiskunnan, missä ministerisosialistit suojelevat fasististen salaliittoilijain vapautta, mutta työväen ryhtyessä lakkoliikkeeseen panevat poliisivoimat verisesti kuristamaan työläisten persoonallisuutta ja vapautta. Kuten tapahtui viime syksynä Ranskassa.

Oikeistososialistit kaikkialla uskottelevat maansa porvarillisen valtiovallan olevan jonkinlaisen luokkain yläpuolella hallitsevan valtion. Kommunistinen Manifesti hajoittaa tämänkin valheen julistamalla:

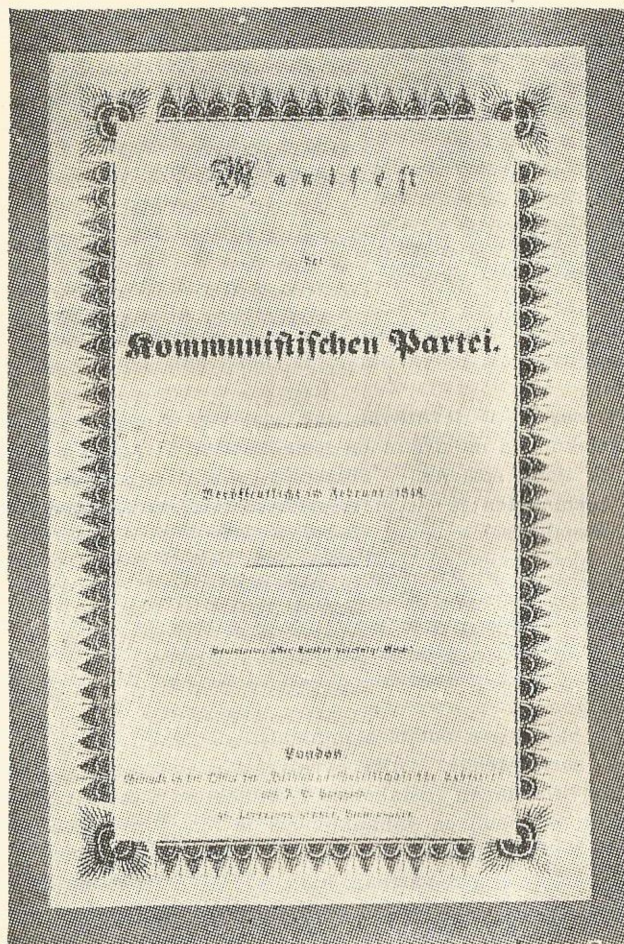
> "Nykyaikainen valtiovalta on vain komitea, joka hoitaa koko porvariluokan yhteisiä asioita."

Imperialististen valtioiden nykyisellä kehitysasteella tämä hallitseva "komitea" on, kuten tunnettua, kokonaan monopoolipääoman käsissä.

Oikeistososialistit levittävät yhä vieläkin vanhaa harhaluuloa, että yhteiskunnan muuttaminen sosialistiseksi on muka saavutettavissa sitä tietä, että he — oikeistososialistit — saavat vaaleissa äänten enemmistön ja sitten porvaristo rauhallisesti alistuu eduskunnan sosialistisen enemmistön määräysvaltaan. Tämän petoksen vastapainoksi Kommunistinen Manifesti osoittaa oikean, reaalisen tien sosialismiin, osoittaa että sosialismiin päästäksemme on *"kukistettava porvariston herravalta"*, "muutettava *proletariaatti vallassaolevaksi luokaksi"*, joka on käyttävä käsiinsä joutunutta valtiollista valtaa "saadakseen askel askeleelta *otetuksi porvaristolta pois kaiken pääoman"* . . .

Syvästi halveksien puhuu Kommunistinen Manifesti taantumuksellisista sosialisteista, jotka pyrkivät "lieventämään luokkataistelua ja sovittelemaan vastakohtia". Silloisessa Saksassakin, missä oli tulossa porvarillinen vallankumous ja missä kommunistit senvuoksi taistelivat yhdessä porvariston kanssa itsevaltiutta ja feodaalisia maanomistajia vastaan, katsoivat Kommunistisen Manifestin tekijät, ettei kommunistien pitänyt hetkeksikään lakata "kehittämästä työläisissä mahdollisimman selvää tietoisuutta porvariston ja proletariaatin välisen *vihollisuussuhteen* luonteesta".

Nykyään vallitsevissa oloissa, joissa taantumuksellisen porvariston luokkavalta on käynyt koko ihmiskunnan vitsaukseksi aikaansaaden työtätekevälle kansalle ennenkuulumattomia kärsimyksiä ja sodan kauhuja, kajahtavat entistä väkevämmällä voimalla Kommunistisen Manifestin loppulauseet:

Kommunistisen Manifestin ensimmäisen painoksen kansilehti.

"Vaviskoot vallassaolevat luokat Kommunistisen Vallankumouksen edessä! Proletaareilla ei ole siinä menetettävänä mitään muuta kuin kahleensa. Mutta voitettavana heillä on koko maailma!"

Tosiaan, vanha "Kommunistisen puolueen Manifesti" ei suinkaan ole mikään museoesine. Se on vallankumouksellisen työväenliikkeen säihkyvä miekka. Oltuaan kansainvälisen proletariaatin aseena jo täyden vuosisadan, se ei ole vähääkään menettänyt iskuvoimaansa.

II

Kokonaisen vuosisadan kestänyt myrskyisä yhteiskunnallinen ja valtiollinen kehitys on luonnollisesti tuonut mukanaan paljon uutta, tärkeää kokemusta, jota Kommunistinen Manifesti ei vielä voinut kuvastaa eikä huomioonottaa.

Marx ja Engels itse moneenkin kertaan korostivat, kuinka välttämätöntä on ottaa huomioon se uusi kokemus, mitä historia edelleen kehittyessään meille antaa. Marxilaisuus, joka on läpeensä vallankumouksellista oppia, vaatii teoriansa lakkaamatonta kehittämistä sen mukaan kuin historialliset olot muuttuvat. Marxin ja Engelsin jälkeen ovat suurimmat ajattelijat ja vallankumousmiehet, Lenin ja Stalin, kehittäneet marxilaisuuden oppia edelleen proletariaatin luokkataistelulle au'enneissa uusissa olosuhteissa. *Leninismi* on imperialismin ja proletaaristen vallankumousten aikakauden marxilaisuutta, aikakauden, joka samalla on sosialismin voiton aikaa kuudennessa osassa maapalloa.

Tämä marxilaisuuden edelleenkehittäminen ei ole vähimmässäkään määrin horjuttanut Marxin ja Engelsin teorian perussisältöä. Päinvastoin, Lenin ja Stalin ovat aina puolustaneet tämän teorian perussisältöä kaikilta vastustajain hyökkäyksiltä; he ovat entistä vankemmin ja syvemmin perustelleet sitä, sekä rikastuttaneet Marxin oppia uudella kokemuksella. Tämä koskee ennen kaikkea dialektisen ja historiallisen materialismin oppia, jonka pohjalla Marx ja Engels jo Kommunistisessa Manifestissa tieteellisesti todistivat porvariston häviön ja proletariaatin voiton olevan historiallisen välttämättömyyden, todistivat, että porvarillisen yhteiskunnan sijaan on välttämättä tuleva kommunistinen yhteiskunta.

Jos jonkinlaiset Marxin opin vastustajat ovat aikanaan yrittäneet kumota tätä kaikista yhteiskunnallisen kehityksen teorioista tieteellisesti pätevintä ja edistyneintä. Sen kimppuun hyökkäsivät porvarilliset talousoppineet, katoliset jesuiitat, sosialistiset revisionis-

tit, ja sitä väärentelivät keskustalaiset opportunistit marxilaisuuden "puolustamisen" varjolla. Mutta niin uuraasti kuin ne yrittivätkin sitä jäytää ja purra, eivät ne saaneet aikaan muuta kuin hampaansa rikki purreiksi. Koko ylettömästä marxilaisvastaisen kirjallisuuden paljoudesta ei ole todelliseen yhteiskuntatieteeseen jäänyt jälkeäkään. Itse elämä on ruhjonut marxilaisuuden arvostelijain argumentit. Mitä pitemmälle kehitys on kulkenut, sitä enemmän on elämä osoittanut, että luokkataistelu porvarillisessa yhteiskunnassa kehittyy juuri siihen suuntaan ja sitä päämäärää kohti, kuin Kommunistisessa Manifestissa jo oli viitoitettu.

Näinollen Kommunistinen Manifesti on nykyajan kansainväliselle proletariaatille mitä arvokkain varmuudentunnon lähde, josta se voi ammentaa itselleen luottamusta asiansa edistymiseen ja menestykseen taistelussa riistojärjestelmää vastaan. Samalla Kommunistinen Manifesti tarjoaa meille nyt tilaisuuden sekä varman perustan ja lähtökohdan oikein arvioidaksemme aikamme tärkeintä elinkysymystä: arvioidaksemme, missä määrin objektiivinen historiankulku on jo lisännyt kansainvälisen proletariaatin voiton mahdollisuuksia sen taistelussa luokkavihollisen kukistamiseksi.

Verratkaamme, vaikkapa kuinkakin ohimennen, kansainvälisen proletariaatin objektiivisten voitonedellytysten *nykyistä* kypsyysastetta niihin suhteellisesti kehittymättömiin edellytyksiin, mitkä maailmassa olivat olemassa sata vuotta sitten, jolloin Kommunistisen Manifestin nerokkaat kirjoittajat jo näkivät kapitalismin tuhon olevan tulossa ja tieteellisesti sen todistivat. Eikö jokaista meitä hämmästytä ääretön ero, mikä tilanteen kehityksessä on havaittavissa? Olihan kapitalismilla sata vuotta sitten vielä edessään varsin huomattavat kehitysmahdollisuudet: puolen vuosisadan ajan oli sen kehitys vielä kulkeva *nousussuuntaan*. Siis sinä aikakautena oli kapitalismi vielä suhteellisesti voimissaan, huolimatta auttamattomista ristiriidoistaan ja talouspulistaan. Mutta nykyaikana on kapitalismilla jo takanaan puolen vuosisadan pituinen kausi, jonka aikana sen kehitys on luisunut *laskusuuntaan*. Nyt se on jo kuoleva, mätänevä kapitalismi, joka on joutunut yleisen pulansa puristukseen. Kaikki kapitalismille ominaiset ristiriidat ovat jyrkästi kärjistyneet ja syventyneet.

Pääero on luonnollisesti siinä, että viime vuosisadalla koko maailma oli pääoman vallassa, mutta nykyaikana, vuodesta 1917 lähtien maailma on jakaantunut kahden vastakkaisen järjestelmän, sosialismin ja imperialismin piiriin. Kolmen viime vuosikymmenen aikana ovat imperialistit tehneet mitä suinkin ovat voineet, saadakseen neuvostovaltion hävitetyksi ja estääkseen sitä vahvistumasta.

Mutta Neuvostoliitto on sittenkin vahvistumistaan vahvistunut. Siitä on tullut maailman mahtavin suurvalta. Tämä työväen ja talonpoikain sosialistinen valtakunta on suurena esikuvana koko kansainväliselle proletariaatille. Se on kansojen vapauden ja demokratian, niiden turvallisuuden ja edistyksen järkkymätön suojavarustus.

Imperialistisesta järjestelmästä ovat erkaantuneet myöskin Kansandemokratian maat. Sitäpaitsi kolme vahvasti aseistettua fasistien valtakuntaa tuli murskatuksi toisessa maailmansodassa. Tämä kaikki merkitsee, että imperialistinen leiri on heikontumistaan heikontunut. Samaan aikaan ovat työväenluokan järjestyneet taistelukykyiset voimat kasvaneet koko maailmassa. Ja kapitalistista riistoa vastaan taisteleva proletariaatti ei enää seiso yksinään porvaristoa vastaan: se on saanut lukuisia *liittolaisia* talonpoikaisväen ja muiden työtätekeväin kansankerrosten riveistä. Sillä on suurena liittolaisena myös imperialistien orjuuttamain siirtomaakansain ja riippuvaisten maiden kasvava kansallinen vapausliike. Nykyajan proletariaatti voi taistelussaan taantumuksellista porvaristoa vastaan, taistelussaan kansojen suvereniteetin puolesta, nojata laajan demokraattisen, imperialisminvastaisen leirin voimiin.

Siis nykymaailmassa on olemassa verrattoman suuriksi kasvaneet sosialismin ja kansanvallan voiton edellytykset, kuten vakuuttavasti on osoitettu tunnetussa 9 kommunistipuolueen julkilausumassa.

Nykyajan kansainvälisellä proletariaatilla on sitäpaitsi olemassa se johtava eturintamajoukko, jota vailla sen voitto olisi mahdoton. Tämän eturintamajoukon muodostavat aikamme *kommunistiset puolueet.*

Jo Marx ja Engels antoivat useita suuriarvoisia ohjeita, jotka koskivat kommunistien toimintaosuutta proletariaatin luokkataistelussa. He kirjoittivat Kommunistisessa Manifestissa:

> "Kommunistit ovat kaikkien maiden työväenpuolueissa päättäväisin ja yhä pitemmälle eteenpäin ponnistava osa; heillä on teoreettisessa suhteessa se etu proletariaatin muihin joukkoihin verrattuna, että he tuntevat työväenliikkeen kulun, sen toimintaehdot ja sen yleiset tulokset."

Marxin ja Engelsin teoksissa nämä nerokkaat ajatukset kuitenkin jäivät kehittämättä. Lenin ja Stalin kehittivät opin *puolueesta* proletariaatin johtavana järjestönä. Nykyajan kommunistisilla puolueilla on käytettävissään voittoisan bolshevikkipuolueen koko rikas poliittinen ja organisatoorinen kokemusvarasto. Niillä on

käytettävissään suurten voittaja-johtajaimme, Leninin ja Stalinin kehittämä todella tieteellinen oppi siitä, miten työväenluokan taistelua on oikein johdettava.

Mitä puuttuu vielä kapitalistisen maailman työväenluokalta? Siltä puuttuu riittävä voimain *yhteenliittyminen.*

Marx ja Engels kirjoittivat jo Kommunistisessa Manifestissa proletariaatin "vallankumouksellisen yhteenliittymisen ratkaisevasta merkityksestä". Myöhemmin Marx ja Engels, ruoskiessaan porvarillisen vaikutuksen lisääntymistä Englannin työväenliikkeessä, arvostelivat ankarasti niitä ammattiliittoja, jotka, kuten he sanoivat, "sietävät johtajinaan miehiä, jotka ovat porvariston ostamia tai joille porvaristo ainakin maksaa". Imperialismin kaudella, kuten tunnettua, on kaikissa porvarillisissa maissa saanut laajalti jalansijaa työväenliikkeen opportunististen johtomiesten palvelevaisuus ja matelevaisuus porvariston edessä.

Minkä varassa imperialistien taantumuksellinen valta nykyään pysyy pystyssä? Ei pelkän alastoman väkivallan varassa, vaan myös sen demagogian varassa, jota imperialistien reformistinen apuväki harjoittaa työväenluokan keskuudessa. Taantumuksellinen valta porvarillisessa maailmassa pysyy pystyssä työväenliikkeen hajaannuksen varassa. Sen vuoksi on nyt kaikkien tietoisten työläisten tärkeimpänä tehtävänä saada tämä hajaannus voitetuksi, saada sosialidemokraattiset petturit paljastetuiksi ja eristetyiksi sekä työväenluokan toimintayhteys turvatuksi. Päävaarana työväenluokalle on nykyään omien voimainsa aliarviointi ja imperialistisen leirin voiman yliarviointi.

Imperialismi on kapitalismin viimeinen aste. Se on lopullisesti tuhoutumaan tuomittu kapitalismi. Se riehuu kuin haavoitettu peto. Se on vielä vaarallinen, mutta sen agressiivinen hyökkäily ei ole voiman merkki. Taantumuksellisimmilla imperialisteilla on vimmattu pyrkimys mielettömiin seikkailuihin sekä sisä- että ulkopolitiikassa. Mutta tämä sokea raivo ja seikkailuvimma on omiaan vain todistamaan imperialismin jo menettäneen sisäisen tasapainonsa ja kestävyytensä. Historiallinen kokemus on osoittanut, että kaikkein agressiivisin eli hyökkäysvimmaisin imperialismi juuri mielettömällä raivollaan jouduttaa omaa tuhoaan.

Venäjällä vuoden 1917 alussa saattoi pintapuolisesta katsojasta näyttää, että tsaarinvalta, joka nojautui miljoonain pistinten varaan, oli silloin voimakkaampi kuin koskaan ennen. Mutta muutaman viikon päästä se jo luhistui. Siis kokemus osoittaa, että hillitön taantumus maailmassa ei ole voimakas valta, vaan se on ytimiä myöten mädäntynyt valta, joka ennen pitkää on oleva tuhon oma.

SKP:n VAIHEITA

Antti Hyvönen:

30-VUOTIAS SKP
SKP:n TAISTELUHISTORIAN PÄÄVAIHEET

I. HISTORIAN PERINTEET.

Suomen vanha, yhtenäinen työväenliike nosti maamme poljetun ja sorretun työväenluokan asemastaan tietoiseksi ja järjesti sen taisteluun omien luokkaetujensa puolesta. Omaksuttuaan vuosisadan vaihteessa sosialistisen katsomuksen, joka sai ilmauksensa vuonna 1903 hyväksytyssä puolueen periaateohjelmassa, se joutui ankarassa taistelussa työtätekevien etujen puolesta astumaan johtoasemaan myös maamme valtiollisten olojen kansanvaltaistamisen puolesta käytävässä taistelussa. Vuoden 1905 Venäjän vallankumouksen tapahtumain yhteydessä Suomen työväenliike ajoi joukkoliikkeen avulla voittoon maamme äänioikeusuudistuksen ja samassa yhteydessä nousi ensi kerran esille kysymys välttämättömyydestä vapautua tsarismin holhouksesta. Senjälkeen kohosi maamme työväenliike sen oikeustaistelun johtavaksi voimaksi, jota maamme vapaudesta jouduttiin käymään tsarismin maatamme koh-

taan harjoittamaa holhous- ja sortopolitiikkaa vastaan. Työväenliike veti puolelleen, paitsi maamme työväenluokan, myöskin laajan torppariväestön, jonka vapauttamistehtävän maamme porvaristo taantumuksellisuutensa takia jätti suorittamatta.

Murtautuessaan porvariston johdon alaisuudesta työväenliike herätti maamme työväen keskuudessa sosialistista ajattelua ja voitti sosialismin puolelle työväen perusosat. Yhdessä torpparien kanssa nämä omaksuivat leppymättömän luokkataistelukannan. Työväenliikkeemme kohotti työtätekevien omista riveistä sellaisia taistelijoita kuten Eetu Salinin, Yrjö Mäkelinin, Valpas-Hännisen ym., jotka kaikki ovat painaneet lähtemättömät jäljet työväenliikkeemme ja kansamme historiaan. Suomen vanha yhtenäinen työväenliike veti puoleensa myös kansallisen sivistyneistömme parhaimpia edustajia kuten Ursinin, Sirolan, Kuusisen, Gyllingin, Sulo Vuolijoen ym., jotka ovat tehneet huomattavan työn vanhan työväenliikkeen teoreettisessa varustamisessa marxilaisuuden aseilla.

Erikoisesti tällä hetkellä on syytä korostaa Suomen vanhan työväenliikkeen uskollisuutta luokkataistelun asialle. Monet suuret, kunniakkaat taistelut kaunistavat Suomen yhtenäisen työväenliikkeen tietä. Palautettakoon mieliin suuret mielenosoitukset äänioikeusasiassa ja niistä kehittynyt Venäjän vallankumouksellisen liikkeen harjalla noussut marraskuun suurlakko v. 1905, joka pakotti maamme yläluokan luopumaan vastarinnasta äänioikeusuudistukseen nähden. Työväenliikkeen jatkuvat menestykset yksikamarisen eduskunnan vaaleissa kruunautuivat v. 1916 työväenenemmistöiseksi eduskunnaksi. Sitkeitten ja harvinaisen voimakkaitten työväen joukkoliikkeitten painostuksen avulla maamme eduskunta hyväksyi kesällä v. 1917 itsenästymiseen ja kansanvallan toteuttamiseen tähtäävän valtalain, jolla eduskunta julistautui maan korkeimmaksi vallanpitäjäksi. Kun porvaristo, vehkeillen kansanvaltaa vastaan, yritti marraskuussa 1917 tehdä monarkistisen vallankaappauksen asettamalla n.s. valtionhoitajakunnan, julisti työväenliike yleislakon, jolla porvaristo pakotettiin tästä hankkeestaan väliaikaisesti luopumaan ja vahvistamaan valtalain, 8-tunnin työaikalain ja kunnallislait.

Maamme itsenäisyysasiassa Suomen työväenliike ajoi tinkimättä sitä kantaa, että itsenäisyys voidaan toteuttaa ystävyydessä vallankumouksellisen Venäjän kanssa, kun porvaristo sensijaan pelkäsi sellaista itsenäisyyttä ja haki itselleen kansanvaltaa vastaan taistellessaan tukea ja selkänojaa ensin tsarismista, sen kaaduttua Venäjän vastavallankumouksellisen porvariston hallituksesta ja tämänkin kukistuttua Saksan imperialismista.

Suomen vanha sosialidemokraattinen puolue vahvisti uskollisuutensa työväen asialle asettumalla työväen johtoon vuoden 1918 luokkasodassa, jossa maamme työväenluokka ja sen rinnalla taisteleva torpparitalonpoikaisto taistelivat kansanvallan puolesta porvariston luokkadiktatuuripyrkimyksiä vastaan. Vanhan, yhtenäisen työväenliikkeen tie päättyi tuohon luokkasotaan. Sen voittoa se ei kyennyt turvaamaan, sillä porvariston avuksi haalitut imperialistisen Saksan sotavoimat iskivät työväenrintaman selustaan, ennenkuin työväenliike oli ehtinyt saada työväenluokan taisteluvoiman täyteen tehoonsa.

Suhde vuoden 1918 kansalaissotaan muodostui vedenjakajaksi työväenliikkeessä kansalaissodan jälkeen. Vanhassa työväenliikkeessä ei oltu koskaan vedetty tarkkaa rajaa sen piirissä olevien eri virtausten välillä. Se ei kuitenkaan merkinnyt sitä, etteikö noita virtauksia olisi ollut olemassa. Todellisuudessahan puolueessa esiintyi melko huomattava vasemmistosiipi, siltasaarelaiset, jota puolueen jäsenjoukot yleensä seurasivat ja kannattivat. Oli myös oikeistosivusta, joka oli pääasiassa lujittautunut työväen taloudellisten yhtymäin, osuusliikkeitten, sanomalehtiyhtiöiden sekä säästökassojen johtoon. Sen lisäksi oli keskustalaisaineksia, jotka työväen joukkoliikkeitten nousun ja laskun perässä heilahtelivat väliin oikeiston mukaan, väliin työväen vallankumouksellisen joukkoliikkeen mukaan.

Vuoden 1918 kansalaissodan jälkeen ei voitu enää pysähtyä eikä palata entisenlaiseen työväenliikkeeseen, sellaiseen kuin Suomen sosialidemokraattinen puolue oli v. 1918 edeltäneellä ajalla. Kansanlaissodan kokemuksista piti tehdä tili. Kärsitty suuri tappio suorastaan vaatimalla vaati tätä tilintekoa.

Sosialidemokraattisen puolueen oikeistosivusta, joka oli jo ennen luokkasotaa ja sen aikana asennoitunut vastustamaan luokkataistelua ja puolustamaan luokkasovintoa porvariston kanssa, kohotti äänensä saksalais-suomalaisen valkoisen taantumuksen suojissa, hirvittävän terrorin vallitessa, julistaen tuomiota vallankumoukselle. Täten nämä oikeistoainekset kielsivät kaiken sen parhaimman, mikä oli olennaista Suomen vanhalle työväenliikkeelle. Olihan Suomen vanha työväenliike aina asettunut luokkataistelun kannalle. Mutta oikeistososialidemokraatit saarnasivat luokkasovintoa valkoisen porvariston kanssa. Suomen vanha työväenliike ei koskaan ollut kieltänyt yhteiskunnallista vallankumousta, vaan se lähti siihen lopulta todella mukaankin. Mutta valkoinen sosialidemokratia julisti Saksan keisarivallan ja Suomen valkoisen armeijan pistinten

suojissa: "Ei olisi pitänyt tarttua aseisiin"! "Ei koskaan enää vallankumouksen tielle!" Sosialistisen luokkataistelun lipun tilalle se kohotti luokkasovinnon viirin. Se vaati katumaan käytyä taistelua ja tuomitsemaan ne vanhan työväenliikkeen johtajat, jotka olivat pysyneet uskollisina työväen asialle ja lähteneet vallankumoukseen. Näin Suomen työväenliikkeen oikeisto lopullisesti vetäisi itsensä irti Suomen entisen kunniakkaan työväenliikkeen taisteluperinteistä. Se astui valkoiseen rintamaan. Siinä sen tilinteko vuoden 1918 tapahtumien johdosta. Siitä sen tie jatkui sosialifasismiin ja lopuksi Hitlerin aseveljeyteen.

Vanhan yhtenäisen työväenliikkeen luokkataisteluperinteitä jatkamaan syntyi elokuussa v. 1918 Suomen Kommunistinen Puolue. Sen perustavan kokouksen pääsisältönä oli tilinteko menneisyyden kanssa. Kysymys, miksi ei vallankumousta voitettu, vaati vastausta ennen kaikkea sen takia, että kansan asian voitto voitaisiin turvata vastaisuudessa. Kun Tanner ja muut oikeistososialidemokraatit häpäisivät vuoden 1918 taistelua, leimaten sen rikokseksi ja vaatien Suomen työväkeä vastaisuudessa kulkemaan reformismin, luokkasovinnon tietä, alistumaan valkoiseen terrorikomentoon ja asennoitumaan vihamieliselle kannalle Neuvostoliittoon nähden, niin Suomen Kommunistinen Puolue asettui aivan päinvastaiselle kannalle. Se kohotti uudelleen työtätekevien vapaustaistelun lipun. Se kutsui sorakuoppien partaalta Suomen työväenluokkaa uuteen nousuun. Silloisessa tilanteessa, valkoisen terrorin riehuessa, tuo kutsu ei voinut olla kutsu rauhalliseen parlamentaariseen rakennustyöhön, vaan sen täytyi olla uhmaava huuto uuteen taisteluun valkoista hirmuvaltaa vastaan. Hirmuvaltaan alistuminen, sen tunnustaminen työväenliikkeen taholta olisi merkinnyt ikuisen orjanmerkin lankeamista työväestön päälle, juuri sitä, mitä valkoinen taantumus ajoi takaa. On lisäksi muistettava, että maailman yleinen tilanne myöskin tuki tuota puolueemme alkuaikain asennetta. Jatkuihan vallankumouksellinen tilanne maailmassa. Venäjän uusi työväenvalta torjui menestyksellä päällekarkaavia ulkoisia armeijoita ja niitä tukevia valkokaartilaisia sekä lujitti proletariaatin vallan kuudennelle osalle maapalloa. Saksassa äsken vielä sosialidemokraattienkin voittamattomaksi ylistämä keisarivalta sortui kansankapinan seurauksena. Itävalta-Unkarin kaksoismonarkia hajosi liitoksistaan ja Unkarin kansa lähti vallankumouksen tielle. Siirtomaissa nousivat ennennäkemättömään voimaan kansojen vapausliikkeet . Sanalla sanoen, Suomen työväen tappio v. 1918 ei vielä suinkaan merkinnyt eikä voinut merkitä vallankumouksellisen tilanteen yleistä loppumista.

Kun tarkastaa Suomen Kommunistisen Puolueen perustavassa kokouksessa hyväksyttyä Suomen Kommunistisen Puolueen perustamislausuntoa, kiintyy huomio siinä esiintyvään kapitalismin viimeisen, imperialistisen vaiheen analyysiin, joka osoittaa, että puolue oli tässä suhteessa astunut jo pitkän askeleen eteenpäin Suomen vanhan työväenliikkeen suorittamasta kapitalismin analyysistä. Tässä lausunnossa sanotaan:

"Perussyynä työväenluokan puutteeseen, kurjuuteen ja oikeudettomuuteen on tuotantovälineiden yksityisomistusoikeuteen perustuva kapitalistinen työn tulosten riistämisjärjestelmä, jonka tukena on kapitalistinen luokkavaltio voimakeinoinensa, luokkasorron välineinensä. Pääoman käyttö työn tuloksien riistämiseksi työläisten käsistä porvarien ylläpidoksi ja hyvinvoinniksi sekä suurempien liikevoittojen saavuttamiseksi on tämän tuotannon oleellisin tunnusmerkki. Mutta yksityisvaltioitten asteella on kapitalismi kehittynyt viimeisimmälle vaihekaudelleen, imperialismiin. Valtioitten valta, tuotantovälineiden omistus ja työväestön luomat rikkaudet ovat eri maissa yhä enemmän joutuneet vain harvojen kapitalistiyhtymäin käsiin, jotka sopivat keskenään koko maailman jakamisesta suuriin riistämisalueisiin yli kansallisuus-, rotu- ja valtion rajojen. Aivan samoin kuin työläiset suurissa tehtaissa eivät enää näe inhimillistä isäntää, vaan ainoastaan kylmän suurpääoman, yksityisten kohtaloista mitään piittaamattomine prosenttiharrastuksineen, samoin kansat imperialismin asteella joutuvat imperialistisen kapitalismin liikelakien alaisena joukkokurjuuteen, jopa joukkokuoleman alaiseksi. Osoituksena tästä on hirmuinen maailmansota, imperialististen valtaetujen jättiläismäinen yhteentörmäys .

Tämä kapitalismin kehitysvaihe on kiiruhtanut proletaarisen sosialistisen vallankumouksen tuloa. Syntyy vallankumouksellisia joukkoliikkeitä. Ajatus omassa maassa suoritettavasta pysyvästä vallankumouksesta yhtyy kansainvälisen vallankumouksen tietoisuuteen. Vanhat sosialidemokraattiset katsomukset kaikissa maissa väistyvät uuden vallankumouksellisen, kommunistisen katsomuksen tieltä."

Kuten nähdään, on Suomen Kommunistinen Puolue jo perustavassa kokouksessaan omaksunut ne opetukset, joita erikoisesti Lenin antoi imperialistisesta kaudesta kapitalismin korkeimpana, viimeisenä asteena. Kokouksen vetämät käytännölliset johtopäätök-

set toimintaa varten olivat vielä yksipuoliset, mikä ilmeni myös alkuaikojen toiminnassa. Asetettiin tehtäväksi vain uuden vallankumouksellisen nousun valmistelu ja työväen vallan pystyttäminen. Sellainen kanta edustaa tuon aikaista kehityskautta, jolloin kansainvälisen vallankumoustilanteen pohjalla, saattoi odottaa vallankumouksen leviämistä myös ulos Venäjältä, jossa se oli jo voittanut. Mihinkään rauhalliseen kehityskauteen ei viitannut myöskään Suomessa riehuva valkoinen terrori ja Suomen porvariston tuona aikana suorittamat sotavalmistelut Karjalan valloittamiseksi ym.

VALLANKUMOUKSEN ITSEKRITIIKKI.

Kansalaissodan ja Venäjän vallankumouksen opetuksien pohjalla kehittyi entisistä suomalaisista sosialisteista kommunisteja. Oli luonnollista, että tämä ei tapahtunut ilman tilintekoa, ilman menneen toiminnan virheiden perinpohjaista arvostelua ja niistä vapautumista. Mutta tuo rehellisten luokkataistelijain itsearvostelu oli aivan päinvastaista kuin sosialidemokraattisen oikeiston suorittama vallankumouksen "arvostelu", joka tuomitsi itse vallankumouksen ja piti vanhan työväenliikkeen johdon kuolemansyntinä sitä, että se oli lähtenyt vallankumouksen tielle. Siinä arvostelussa, jonka Suomen Kommunistinen Puolue ensimmäisen ja parhaimman johtomiehensä O. V. Kuusisen kiinteällä osanotolla suoritti vuoden 1918 tappion jälkeen, ei tuomita vallankumousta eikä siihen mukaanlähtöä, vaan paljastetaan ne heikkoudet, jotka olivat olleet syynä siihen, että työväen vallankumous ei johtanut toivottuun tulokseen. Tämä arvostelu, joka tuolloin suoritettiin, on osoitus rehellisestä, tinkimättömästä pyrkimyksestä vapautua entisyyden heikkouksista. Tärkein ja kauaskantoisin johtopäätös tästä arvostelusta oli uuden työväenpuolueen, Suomen Kommunistisen Puolueen luominen, jotta turvattaisiin Suomen työtätekevien vapaustaistelulle päämäärästään tietoinen johto. Suoritetun itsekritiikin ankaruus on ymmärrettävä tuon ajan taustaa vastaan. Silloin oli tärkeintä vapautua niistä heikkouksista, jotka olivat halvauttaneet vanhan työväenpuolueen, tehneet siitä vallankumouksellisen liikkeen perässälaahaajan. Nyt tarkastettaessa Suomen vanhaa työväenliikettä, on sen sijaan syytä vetää esille ja korostaa sitä, mikä siinä on ollut arvokasta, säilytettävää ja edelleenkehittämisen arvoista. Samalla on nyt paljastettava kaikki ne taantumuksen valheet, joiden alle Suomen työväenliikkeen taisteluhistoria, eritoten vuoden 1918 suurtaistelu on tahdottu haudata.

Nyt on syytä osoittaa Suomen työväen ja torpparien taistelun syvä *kansanvaltainen luonne,* joka heijastui mm. kansanvaltuuskunnan laatimasta valtiosääntöehdotuksesta, jonka voimaantulon taantumuksen voitto esti. Kansanvaltaisuus oli Suomen vanhan työväenliikkeen taistelujen olennaisin piirre. Sen sijaan Suomen porvariston pyrkimyksien epäkansanvaltaisuus huokuu tuonakin aikana sen teoista. Tuosta epäkansanvaltaisuudesta puhuvat sellaiset teot ja otteet kuin Svinhufvudin "lujan hallitusvallan" ohjelma, porvariston turvautuminen Saksan imperialismin apuun, kuningasseikkailu, yritys tuhota työväenliike valkoisella terrorilla. Suomen porvaristo taisteli työväenliikettä vastaan, ei kansanvallan, vaan harvainvallan puolesta. Tätä todistaa senkin jälkeinen historia, suomalainen tynkädemokratia, joka luotiin vuoden 1918 valkoisen voiton tuloksena ja jolla työväen vasemmistolta riistettiin lailliset oikeudet kokoontua ja järjestäytyä.

Suomen vanhan työväenliikkeen kansanvaltaisuuden perijäksi tuli Suomen Kommunistinen Puolue. Se joutui alun alkaen taisteluun työväen kansalaisoikeuksien puolesta. Lainsuojattomana, ahtaassa maanalaisuudessa se alkoi heti vuoden 1918 jälkeen taistella työtätekevien elinoikeuksien ja poliittisen vapauden puolesta. Tuo taistelu on jatkunut senjälkeen läpi koko Suomen itsenäisyyden ajan. Tällä kertaa Suomen Kommunistinen Puolue saattaa todeta, että sen suorittamalla kansanvaltaisuustaistelulla on jo suuria saavutuksia.

Toinen seikka, jossa Suomen Kommunistinen Puolue joutui alun alkaen jatkamaan ja kehittämään vanhan yhtenäisen työväenliikkeemme taisteluperinteitä, on lämmin myötätunto ja *ihailu Venäjän vallankumousliikettä kohtaan,* joka Suomen vanhaa työväenliikettä elähdytti. Vuosien 1917 ja 1918 taisteluissa tämä myötätunto kasvoi eläväksi tietoisuudeksi siitä, että maamme vapauden ja itsenäisyyden perusedellytys on luottamuksellisen ystävyyden ja rauhan ilmapiirin säilyttäminen ja vahvistaminen maamme ja uuden Venäjän kanssa ,joka jo syntyhetkessään antoi maallemme itsenäisyyden. Kun porvaristo ja sen linjoille asettunut valkoinen sosialidemokratia asennoituivat jyrkän vihamieliselle kannalle syntyneeseen Neuvosto-Venäjään nähden, julisti SKP, seisten samalla pohjalla kuin Suomen työväenliike v. 1918, että on mahdollisimman tarmokkaasti, kaikin voimin tuettava Venäjän proletariaatin sosialistista neuvostotasavaltaa. Suomen Kommunistinen Puolue on siis syntymästään asti omaksunut terveen ja oikean pyrkimyksen maamme ja Neuvosto-Venäjän välisten suhteitten rakentamisessa. Vuoden 1918 työväen taistelu — samalla kun se oli taistelua Suomen työväenluokan

ja Suomen kansan oikeuksien puolesta — oli taistelua myös ystävällisten suhteitten puolesta Venäjän kanssa. Tuota taistelua on Suomen Kommunistisen Puolueen johdolla jatkettu vuodesta vuoteen. Suomen Kommunistinen Puolue osallistui taisteluun suomalaisten interventtien hyökkäyksiä vastaan noina vuosina. Tätä taistelua jatkettiin vuoden 1930 lapualaisfasistien sotaprovokaatioita vastaan taisteltaessa. Tämän taistelun jatkamista oli Suomen Kommunistisen Puolueen sitkeä taistelu Suomen vallassaolijoitten harjoittamaa sotapolitiikkaa vastaan. Tämän historiallisen taistelun merkitys on ollut tavaton. Ilman tätä Suomen Kommunistisen Puolueen johtamaa työtätekevien taistelua kansallamme ei olisi kovinkaan paljon myönteistä osoitettavana maamme suhteitten kehityksessä Neuvostoliittoon nähden. Tuo Suomen Kommunistisen Puolueen johtama maamme työtätekevien historiallinen taistelu Suomen ja Neuvostoliiton välisten ystävällisten suhteitten puolesta on luonut sen perustan, jolle nyt on laskettu näiden kahden maan välisten vastaisten suhteiden kehitys. Neuvostoliitto, joka antoi maallemme itsenäisyyden, on vuosien kuluessa yhä uudestaan osoittanut halunsa maamme itsenäisyyden kunnioittamiseen.

Vanhan työväenliikkeen historian kunniakkaiden perinteiden merkityksestä puhuen ei ole unohdettava Suomen vanhan työväenliikkeen *taistelua torpparien ja muiden maaseudun köyhempien kerrosten puolesta.* Kaikista heikkouksistaan huolimatta jäi historialliseksi tosiasiaksi, että taistelullaan torppariston puolesta Suomen vanha työväenliike pelasti nämä sortumasta suurmaanomistajain häätövimman jalkoihin. Torpparien ja työläisten yhteistaistelu johti vuoden 1918 torpparivapautukseen, jonka työväen vallankumoushallitus suoritti. Tämä teko osoittaa, miten työväestö seisoo työtätekevän talonpoikaiston etujen puolella. Torpparien taistelu kansalaissodassa työväen rinnalla oli suurimerkityksellinen historiallinen esimerkki, joka on kannustanut Suomen Kommunistista Puoluetta jäljestä päin, kun se on kohottanut äänensä talonpoikain ja maalaisköyhälistön puolesta laajentaen ja murtaen vanhassa työväenliikkeessä vielä ilmenneitä heikkouksia suhteessa itsenäiseen talonpoikaistoon ja sen tarpeisiin. Julistamalla v. 1923 laaditussa talonpoikaisohjelmassaan, että ”maataan viljelevän talonpojan täysi perinnöllinen omistusoikeus maahansa olkoon taattu”, SKP poisti suurimman esteen talonpoikaiston ennakkoluulojen voittamiseksi. Asettumalla vuosina 1927—28 talonpoikain katoliikkeen johtoon, esiintymällä v. 1930 jälkeisinä fasistisen terrorin ja taloudellisen pulan vuosina tinkimättömänä talonpoikain omistusoikeuden puolustajana finanssipääoman rosvousta vastaan SKP vahvisti, että

se on todella ainoa puolue, joka seisoo työtätekevän talonpojan puolella ja vie eteenpäin sitä taistelua, jonka Suomen vanha työväenliike aloitti.

Vuoden 1918 taistelut osoittivat, että työtätekevien taistelu vaatii määrätietoista johtoa. Suomen vanha työväenliike, entinen yhtenäinen sosialidemokraattinen työväenpuolue omaksui työväen asian ajamisen, mutta se seurasi työväestöä sen taisteluissa mukanakulkijana eikä tiennäyttäjänä. Suomen Kommunistinen Puolue omaksui vuoden 1918 kokemuksista tinkimättömänä opetuksena sen, että on pystyttävä hallitsemaan luokkataistelun teoriaa, s.o. omattava kyky ymmärtää tilanne ja sen asettamat velvoitukset, nähdä eteenpäin ja varoittaa työväen ja kansan asiaa uhkaavista vaaroista, oivaltaa eteen aukeavat mahdollisuudet ja niiden mukaan näyttää tietä voittoon. Että Suomen Kommunistinen Puolue on tässäkin suhteessa vanhan työväenliikkeen historiasta oppinut ja tullut sen työn jatkajaksi, sitä osoittaa se seikka, että puolueemme ei ole koskaan väsynyt varoittamasta kansaamme Suomen taantumuspiirien harjoittamasta epäkansanvaltaisesta politiikasta eikä taistelemasta taantumusta vastaan työväen ja talonpoikain etujen puolesta. Puolueemme on kyennyt varoittamaan kansaamme sellaisilta onnettomuuksilta kuin olivat 30-luvun pula ja fasistinen päällekarkaus. Suomen Kommunistinen Puolue varoitti varoittamasta päästyäänkin siitä vaarasta, mikä maatamme uhkasi entisten vallanpitäjien seikkailupolitiikan takia. Raskaan pulan vuosina Suomen Kommunistinen Puolue kohotti työväen yhteisen taistelun lipun ja osoitti tietä yhtenäisen ammatillisen taistelurintaman luomiseen, jotta pantaisiin sulku pääoman hillittömälle rosvoukselle. Samalla näytettiin talonpojille tietä, miten he voivat yhteisin joukkovoimin vastustaa suurpääoman suorittamaa talonpoikain omaisuuden joukkorosvousta ja saada siinä avukseen Suomen työväenluokan. Nämä seikat osoittavat, että Suomen Kommunistinen Puolue oli todella oppinut vanhan työväenliikkeen ja ennenkaikkea vuoden 1918 taistelun kokemuksista. Suomen Kommunistisessa Puolueessa elänyt ja elävä voimakas teoreettisen tiedon harrastus, elävä pyrkimys marxismin-leninismin omaksumiseen ja sen oikeaan sovelluttamiseen käytännössä on tehnyt mahdolliseksi, että Suomen Kommunistinen Puolue on kyennyt tärkeissä historian vaiheissa kaavamaisuudesta vapaana sopeutumaan muuttuneisiin taistelun ehtoihin ja näyttämään suuntaa työtätekeville. Ennakkoluulottomasti Suomen Kommunistinen Puolue viitoittaa kansallemme tietä kansanvallan lopullista voittoa

kohti. Tässä taistelussaan se kruunaa lopuksi saavutuksensa tällä alalla.

Me kommunistit emme katso historiaa kuolleena menneitten tapahtumain kertomuksena. Uusi aika nostaa historiasta esille uudet puolet. Suomen Kommunistisen Puolueen taisteluhistoria alkaa luokkasodasta. Suomen Kommunistinen puolue jatkaa siitä Suomen vanhan työväenliikkeen taisteluperinteitä. Ottaen siitä kaiken arvokkaan, karsien kaiken vanhentuneen ja arvostellen terveesti omia kokemuksiaan se hioo voiton aseita maamme työtätekevälle väestölle. Jokaisen kommunistin on syvennyttävä siihen taistelutiehen, jota myöten on kuljettu, ja otettava sieltä oppia nykyisten suurtaistelujen voittoon viemiseksi.

II. SUOMEN KOMMUNISTISEN PUOLUEEN JOUKKOPOHJAN LUOMINEN KANSALAISSODAN JÄLKEEN.

Suomen Kommunistisen Puolueen perustaminen tapahtui Moskovassa. Sen perustajina olivat ne Suomen vanhan työväenliikkeen johtoainekset, jotka osallistuttuaan luokkasotaan, olivat pelastuneet Neuvosto-Venäjälle valkoisen terrorin käsistä. Perustettu puolue, kuten jo mainittiin, kohdisti aluksi huomionsa tilintekoon vallankumouksen kokemuksista ja asetti tehtäväkseen Suomen työtätekevien uuden nousun valmistamisen.

Vuoden 1918 lopulla alkaa Suomen Kommunistisen Puolueen vaikutus levitä joukkojen keskuuteen. Yhteyksiä solmitaan, uutta intoa valetaan valkoisen terrorin ja tappion masentamiin mieliin. Samalla alkaa Suomessa toimia jo salainen puoluejärjestö, jonka toiminta kuitenkin aluksi oli osaksi varustautumista uutta aseellista nousua varten. Samalla suoritettiin kuitenkin mitä suuriarvoisinta ideologista valmistelua, levitettiin marxilaista kirjallisuutta, Marxin ja Engelsin sekä Leninin ja Stalinin vallankumousta y.m. teoreettisia kysymyksiä käsitteleviä teoksia. Tälle työlle oli mitä mainioin pohja maamme työväestön keskuudessa, jossa luokkasodan tappio herätti kysymyksen: miksi ei voitettu.

Suomen Kommunistisen Puolueen työn ratkaisevaksi käännekohdaksi muodostui v. 1919 Kommunistisen Internationaalen perustaminen, johon puolue varsin huomattavalla tavalla osallistui. Tämän kongressin jälkeen SKP:n työ voimistui suuresti. Tärkeänä tapahtumana tässä suhteessa oli puolueen johtajan O. V. Kuusisen siirtyminen maanalaiseen työhön Suomessa. Tämä tapahtui touko-kesäkuun vaihteessa v. 1919. Toveri Kuusinen, joka oli puolueen perustavassa kokouksessa tehdyssä itsetilityksessä ja puolueen teoreettisen pohjan selvittelyssä näytellyt ratkaisevaa osaa, ryhtyy tarmolla Suomen työväenliikkeen rivien uudelleen järjestämiseen. Hänen johdollaan Suomen Kommunistisen Puolueen työ varsin nopeasti suuntautuu työväen joukkoliikkeiden ja joukkojärjestöjen luomiseen, samaan aikaan kun kehitetään voimakas teoreettinen taistelu Sosialidemokraattisen puolueen johtoon tunkeutuneita oikeistososialidemokraatteja vastaan, jotka olivat, kieltäen Suomen työväenliikkeen entiset luokkataisteluperinteet, alkaneet saarnata luokkasovinnon politiikkaa valkoisen porvariston kanssa. Erikoisen suuri osuus tässä työssä on Kuusisen aloitteesta 1. 8. 1919 perustetulla "Sosialistisella Aikakauslehdellä", jota vasemmiston vaikutuksen alaisen Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton liittotoimikunta alkaa julkaista. Samana vuonna saadaan kommunistisen puolueen vaikutuksesta vasemmistosuuntauksen taakse kolme sanomalehteä: "Savon Kansa", vaasalainen "Vapaa Sana" sekä oululainen "Pohjan-Voima".

Vuoden 1919 kevään vaaleissa oli Suomen Kommunistinen Puolue julkaisemassaan "Kommunistisessa vaalilipussa", asennoitunut vaaleihin osallistumista vastaan asettaen vallankumouksellisen joukkotyön puolueen ensiarvoiseksi tehtäväksi tavoitteena valtiovallan ottaminen työtätekevien käsiin. "Kapitalistisen virkavallan sijaan köyhälistön itsehallinto, porvarillisten valtiopäiväin ja kunnallishallintojen sijaan köyhälistön joukkojen valitsemat elimet, sekä joukkojen oma osanotto maan hallintoon ja sosialistisen järjestyksen luomiseen. Porvarillisen kansanvallan asemasta, joka takaa vapauden köyhälistön sortajille, saatettakoon voimaan köyhälistön kansanvalta, järjestynyt ja vapaa". — Vaalilipun antama vaalilakon ohje perustui Suomen työväen silloisen hetken vallankumouksellisten voimien yliarviointiin. Suomen työväenluokka, joka oli saanut huumaavan iskun luokkasodan tappiossa, etsi ulospääsyä valkoisen terrorin puristuksesta. Se haki pienintäkin aukkoa löytääkseen mahdollisuuden järjestää rivejään ja kohottaa vastarintaansa. Siksi se aivan luonnollisesti osallistui vuoden 1919 vaaleihin äänestäen sosialidemokraattisen puolueen asettamia ehdokkaita, kun muitakaan ehdokkaita ei ollut. Kommunistisella Puolueella ei vielä tuolloin ollut järjestökoneistoa, jonka avulla se olisi voinut joukoille katsantokantojaan selvittää. Se virhe, että ei ymmärretty aluksi sitä, että osanotto eduskuntavaaleihin ja -työhön sekä julkinen joukkotoiminta saattaisivat antaa suuria mahdollisuuksia työväen luokkataisteluliikkeen kehittämiselle, korjattiin Kuusisen johdolla nopeasti käytännössä. Jo saman vuoden syyskuussa pitämässään edustajakoko-

uksessa Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto asennoitui Kommunistisen Puolueen viitoittamalle luokkataistelun kannalle sosialidemokraattisen johdon luokkasovinnon kantaa vastaan. Samana vuonna syntyi satamissa ja monilla muilla työmailla huomattavia lakkoliikkeitä, joissa Kommunistisen Puolueen jäsenet olivat työläisten taistelun johdossa näiden vaatiessa korjauksia kurjiksi painuneisiin elinehtoihinsa, ja taistellessa valkoista työmaaterroria vastaan. Tämä tiesi taistelun alkamista ammatillisessa liikkeessä sen saattamiseksi työväen yhteistaistelujärjestöksi sosialidemokraattisen puoluejohdon koettaessa mukauttaa ammatillisen liikkeen valkoisen valtakomennon luokkasovinnon elimeksi.

Itse Sosialidemokraattisessa Puolueessa, jonka koneisto oli joutunut valkoisen terrorin suojissa tannerilaisten valkoisten sosialidemokraattien käsiin, alkoi myös suuntataistelu. Tämän taistelun kärjessä kulki Helsingin järjestynyt työväestö, joka jo vanhan yhtenäisen työväenliikkeen kaudella oli muodostanut "siltasaarelaisuuden" s.o. silloisen työväenliikkeen vasemmistosiiven parhaan tuen. Käytännöllisesti katsoen Sosialidemokraattisen Puolueen koko Helsingin järjestö asettui kommunistien edustaman kannan taakse. Niinpä Helsingin sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö hyväksyi kommunistien esityksestä lokakuun 19 p:nä 1919 päätöslauselman, jossa tuomittiin sosialidemokraattisen puolueen johdon ja II Internationalen luokkasovintopolitiikka. Sosialidemokraattisen puolueen edustajakokouksessa 8.—6. 12. 1919 esiintyi voimakas oppositio, joka osoitti, että Kommunistisella Puolueella alkoi olla joukkokannatusta jo muuallakin kuin pääkaupungissa. Tästä puoluekokouksesta muodostuikin mitä tärkein suuntaa-antava tilintekotilaisuus Suomen työväenliikkeessä. Sosialidemokraattisen puolueen oikeistojohto, joka, kuten sanottu, oli saanut valkoisen terrorin riehuessa haltuunsa puolueen johtoelimet, omaisuuden, kirjapainot sekä sanomalehdet, oli häikäilemättömien väärinkäytösten kautta turvannut enemmistön tässä puoluekokouksessa itselleen. Noin 1/3 kokouksen osanottajista asettui kuitenkin SKP:n edustamalle kannalle.

Työväenliikkeessä alkanut suuntariita, jota tässä kokouksessa myös selvitettiin, koski seuraavia kysymyksiä: a) suhdetta työväen tappioon päättyneeseen luokkasotaan, b) suhdetta Neuvostoliittoon sekä c) suhdetta Suomen valkoiseen valtakomentoon.

Kuten edellä on osoitettu, sosialidemokraattinen oikeisto asennoitui vallankumoukseen täysin kielteisesti, nimittäen taistelun tielle lähteneitä rikollisiksi ja siten siirtyen valkoisen porvariston kanssa samalle linjalle. Vasemmisto ei tuominnut vallankumousta, vaan arvosteli sitä siitä, ettei työväen taistelua kaikella tarmolla ja taitavuudella johdettu. Sosialidemokraattinen oikeistosivusta asettui myös porvariston kannalle tuomitsemaan ja parjaamaan Venäjän vallankumouksellista liikettä ja kieltämään tässä yhteydessä sen historiallisen tosiasian, että juuri bolshevikkien johtama neuvostovallankumous toteutti Suomen kansan itsenäisyysvaatimuksen. Kommunistit ja muut vasemmistoainekset näkivät puolestaan Venäjän vallankumouksen suuren merkityksen Suomen samoin kuin muidenkin maiden työtätekevien taistelulle ja pitivät välttämättömänä taistella kaikkia yrityksiä vastaan, jotka suuntautuivat ensimmäistä työväenvaltaa kukistamaan. Vasemmiston piireissä eli se vakava käsitys, että koko maamme tulevaisuus ja itsenäisyyden perusta voitiin taata vain luomalla ystävyyden ja luottamuksen ilmapiiri maamme ja Venäjän nousevan työväenvallan välille. Sosialidemokraattisen puolueen oikeiston asettuessa vastustamaan kaikkea työväen vallankumousta ja asennoituessa varauksetta kapitalistisen yhteiskunnan tukemisen kannalle, (sanoissa tosin puhuttiin rauhallisesta tiestä sosialismiin), vasemmisto asennoitui tuomitsemaan kapitalistisen järjestelmän, taistelukannalle sitä vastaan, kehoittaen työväestöä lujittamaan voimiaan ei suinkaan paikkaillakseen kapitalistista riistojärjestelmää, vaan noustakseen taisteluun sen poistamiseksi, sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän puolesta.

Oli selvää, ettei näillä kahdella vastakkaisella virtauksella saattanut olla yhteistä poliittista ohjelmaa eikä puoluetta. Suomen yhtenäinen työväenliike ei voinut syntyä uudelleen näin vastakkaisten virtausten keinotekoisen yhteensovittamisen kautta, vaan täytyi tehdä poliittinen ja organisatoorinen pesäero luokkataistelun pettäneen sosialidemokraattisen puolueen oikeistojohdon ja luokkataistelukannalle asettuneen suuntauksen välillä. Kun sosialidemokraattinen oikeisto hylkäsi kaikki vasemmiston yritykset saada puolue luokkataistelukannalle ja kun puoluekokouksen enemmistö ryhtyi jo erottelemaan vasemmistoedustajia puolueesta ja antoi puolueen oikeistojohdolle vielä valtuudet jatkaa erottamistoimenpiteitä, ei voinut olla muuta tietä, kuin uuden luokkataistelun kannalla olevan työväen joukkopuolueen perustaminen.

SOSIALISTINEN TYÖVÄENPUOLUE

Tämän uuden puolueen perustava kokous, joka pidettiin toukokuun 13—14 p:nä 1920, hajoitettiin virkavallan toimesta ja monet puolueen perustamiseen osallistuneet tuomittiin valtiopetoksen valmistelusta kuritushuoneeseen, vaikka sellainenkin porvarillinen rikosasiain erikoistuntija kuin rikosoikeuden professori Allan Ser-

lachius selitti, ettei vallankumouksellista propagandaa harjoittamaan tarkoitetun yhtymän perustamista voida pitää valtiopetoksena, kun siihen ei liity konkreettista valtiopetosta. Porvaristo ei kuitenkaan voinut estää julkisen vasemmistolaisen joukkopuolueen syntyä, vaan jo kuukauden kuluttua ensimmäisestä perustamisyrityksestä kesäkuussa 1920 Helsingin Sosialistinen Kunnallisjärjestö julistautui puolueeksi, ottaen Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen nimen.

Tämä puolue alkoi ennennäkemättömällä vauhdilla kasvaa. Sos.dem. puolueesta erosi kokonaista kuusi eri piirijärjestöä järjestöineen, sen lisäksi erosi lukuisia kunnallisjärjestöjä ja satoja puolueyhdistyksiä. Muutamassa kuukaudessa Sosialistisesta Työväenpuolueesta muodostui toimelias ja kasvava taistelujärjestö, joka Suomen Kommunistisen Puolueen avulla kehitti laajaa poliittista joukkoliikettä maassamme. Puolueen jäsenmäärä nousi 40—50 tuhanteen. Erikoisen laajaksi muodostui vasemmistolainen joukkovaikutus pääkaupungissa, Turussa, Oulussa, Kuopiossa, Vaasassa ja Kemissä. Kaikissa näissä paikoissa työväestö asettui miltei kokonaisuudessaan luokkataistelun kannalle. Erikoisesti pohjois- ja itä-Suomessa Sosialistinen Työväenpuolue ulotti vaikutuksensa myös maaseudun pienviljelijäväen keskuuteen, joka väestönosa oli joutunut suuressa määrin tukkiyhtiöiden riistettäväksi.

Suomen Kommunistinen Puolue kykeni tämän lisäksi irroittamaan ammatillisen liikkeen oikeistososialidemokraattien johdon alta ja muodostamaan Suomen Ammattijärjestöstä Suomen työväen taloudellisen joukkotoiminnan mainion yhdyssiteen, jonka avulla käytiin monta menestyksellistä taistelua työläisten elintason kohottamiseksi ja valkoista työmaaterroria vastaan. Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton kautta puolueen vaikutus ulottui työläisnuorison keskuuteen. Sosialistinen naisliike kehittyi samaan aikaan huomattavasti voimakkaammaksi kuin oikeistososialidemokraattien perustama Suomen Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto.

Käyttäen hyväkseen kaikkia julkisia joukkotyömuotoja, SKP, joka itse oli maanalainen, lainsuojattomaksi julistettu järjestö, muodostui vaikutukseltaan ratkaisevaksi luokkataistelun johtajaksi jo 20-luvun alusta alkaen. Sen jäsenten johdolla käytiin laaja taistelu työväenluokan poliittisten oikeuksien puolesta vuoden 1918 jälkeen pystytettyä valtakomentoa vastaan, joka muodollisesta parlamentaaris-demokraattisesta ulkokuorestaan huolimatta jätti työväen vasemmiston vaille kansalaisoikeuksia ja turvasi suurpääoman edustajain kaikki luokkaedut estämällä häikäilemättömin vainotoimenpitein työväen itsepuolustustaistelua.

Taistelu työväen toimintaoikeuksien puolesta, vasemmistotyöväestön järjestäytymis- ja vaalioikeuden puolesta, työnantajakapitalistien sovelluttamaa häikäilemätöntä järjestyneiden työläisten vainoamista ja mustalistajärjestelmää vastaan, rauhan, Suomen ja Neuvosto-Venäjän ystävyyden puolesta, muodosti kommunistisen puolueen 1920-luvulla käymän oikeustaistelun sisällön. Se oli sen kansanvaltaisuustaistelun jatkamista, jonka Suomen työväenliike aloitti heti porvariston holhouksesta vapauduttuaan, äänioikeustaistelun, tsarisminvastaisen taistelun, eduskunnan riippumattomuuden puolesta käydyn taistelun, valtalakitaistelun jatkamista uusissa oloissa, joissa maamme porvaristo oli saanut valtiollisen herruuden yliotteen lyömällä työväenliikkeen saksalaisten pistimien avulla.

Suurena erona ja heikkoutena entiseen verrattuna oli se, että nyt työväenliike oli hajalla. Sosialidemokraattinen puolue mukautui oikeistolaisen johtonsa vaikutuksesta suomalaiseen tynkädemokratiaan, porvariston harjoittamaan vasemmiston vainoon jotenkin samalla tavalla kuin tsarisminvastaisessa oikeustaistelussa suomettarelaiset mukautuivat sortajan laittomuuksiin. Tämän lisäksi on otettava huomioon se tärkeä ero, että ennen itsenäisyysaikaa käydyssä kansanvaltaisuustaistelussa ja tsarisminvastaisessa oikeustaistelussa osa porvarillisista poliitikoista ja sivistyneistöstä tuli aika ajoittain tähän taisteluun mukaan. 20-luvulla, Suomen valkoisten vuonna 1918 saavuttaman voiton jälkeen, koko porvarillinen rintama muutamaa yksityistä poikkeusta lukuunottamatta tahrasi kätensä siihen sortoon, jota Suomen valtiovalta harjoitti työväenliikettä, erikoisesti sen vasemmistoa vastaan. Näin ollen 20-luvun kansanvaltaisuustaistelun päävoimana oli Suomen Kommunistisen puolueen johtama vasemmistolainen joukkoliike.

Sosialistinen Työväenpuolue osallistui ensi kerran vaaleihin vuonna 1922. Siitä huolimatta, että puolueen toiminta oli vielä alottelevaa, että vanhoista kokeneista taistelun johtajista osa oli maanpaossa, osa tapettu, osa vankiloissa, että puolueen lehdistö rajoittui kolmeen piirilehteen ja yhteen keskuslehteen vastustajain mahtavaa lehdistöä vastaan, vaaleissa saatiin yli 127.000 ääntä ja 27 edustajaa valtiopäiville. Tämä eduskuntaryhmä toi eduskunnassa rohkeasti ja päättäväisesti esille työväen ja köyhän talonpoikaisväen tahdon. Se paljasti valkoisen valtakomennon mädännäisyyttä, puolusti työväen ja pienviljelijäin sekä muiden työtätekeväin oikeuksia ja kutsui näitä taisteluun kansanvallan puolesta. Työtätekevät puolestaan antoivat monessa joukkoliikkeessä tukensa tämän eduskuntaryhmän toiminnalle.

Erikoisen merkittävän taistelun kommunistisen puolueen johtama

vasemmistoliike suoritti tuona aikana työväen yhdistämiseksi taisteluun valkoista terrorikomentoa vastaan. Vaadittiin luokkasodan aikana vangittujen vapauttamista. Käytiin suuri taistelu porvariston harjoittamaa neuvostovastaista sotapolitiikkaa vastaan. Sosialistisen Työväenpuolueen kautta tehtiin sen lyhyenä toiminta-aikana (vv. 1920—23) useita yhteisrintamaesityksiä sos.dem. puolueen johdolle edellämainituissa kysymyksissä.

YHTEISRINTAMAKUTSU SODANVAARAA VASTAAN

Joulukuun 30 p:nä 1921 Sosialistisen Työväenpuolueen puoluetoimikunta teki sosialidemokraattisen puolueen johdolle yhteisrintamatarjouksen sodanvaaran takia. Sodanvaara oli tuolla hetkellä erittäin kärjistynyt Suomen armeijan ja suojeluskuntain varustamain valkokaartilaisjoukkojen tunkeuduttua Karjalan kommuunin alueelle. Tätä valkoisten anastushyökkäystä porvarillisella taholla puolusteltiin väittämällä, että Neuvosto-Venäjä ei ole muka tarjonnut karjalaisille sitä valtiollista ja taloudellista itsemääräämisoikeutta, jota se oli Tarton rauhassa luvannut. ”Suomen porvariston Tarton rauhansopimuksen tulkitseminen ei kuitenkaan ole saanut karjalaisten tunnustusta”, selitetään Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen avoimessa kirjeessä Suomen sosialidemokraattiselle puolueelle. ”Päinvastoin lausui yleiskarjalainen neuvostojen II edustajakokous lokakuussa 1921 Suomen hallitukselle osoittamassaan päätöslauselmassa, että yleisvenäläisen toimeenpanevan keskuskomitean antama asetus kesäkuun 7 p:ltä, jolla myönnetään Karjalan työkansan kommuunille autonomia, on antanut Karjalalle mahdollisuuden taloudelliseen, poliittiseen ja sivistykselliseen itsehallintoon, minkä vuoksi edustajakokous katsoi Neuvostovallan kansallisuuskysymyksessä ottaman kannan oikeaksi.” Ja edelleen kirjelmässä lausutaan: ”Suomen porvariston taistelulla Karjalasta ei tarkoitetakaan sen väestön taloudellisen ja sivistyselämän kohottamista, vaan ensi kädessä siellä olevien luonnonrikkauksien valtaamista ja niiden vaihtamista Suomen kapitalismille välttämättömiin tarpeisiin toisista maista. Karjalan luonnonrikkauksien käsiinsä saaminen voi taas tapahtua karjalaisten alistamisen kautta mitä huonompiin taloudellisiin olosuhteisiin ja riistäjien tunnottomaan orjuuteen. Suomen kapitalistit tarvitsevat Karjalan oman, tukahduksissa olevan taloutensa kuntoonsaattamiseksi. Mutta se on mahdollista ainoastaan siten, että syttyy sota Suomen ja Neuvosto-Venäjän välillä.” Lopuksi Sosialistisen Työväenpuolueen avoimessa kirjeessä esitetään Sosialidemokraattiselle puolueelle seuraavia yhteisiä toimenpiteitä sodan estämiseksi:

1) *että Suomen Sosialistinen Työväenpuolue ja Sosialidemokraattinen puolue muodostaisivat yhteisrintaman porvariston Neuvosto-Venäjää vastaan suunnitteleman sotaretken ehkäisemiseksi;*

2) *että kumpikin puolue aloittaa päättävän taistelun Tarton rauhansopimuksen voimassapitämisen puolesta näiden kummankin maan käytännöllisten ja läheisten suhteiden aikaansaamiseksi sen pohjalla;*

3) *että kumpikin puolue päättävästi taistelee pakottaakseen Suomen hallituksen palauttamaan takaisin kaikki ne joukot, jotka ovat siirtyneet Karjalan kommuunin alueelle ja ehkä valloittaneetkin sen eräitä rajakyliä.*

Erittäin tärkeä ja kommunistien sekä muiden vasemmistolaisten vilpitöntä yhteisrintamatahtoa kuvaava on tämän avoimen kirjeen loppuvetoomus:

”Kun Sosialistinen Työväenpuolue tämän esityksen Sosialidemokraattiselle puolueelle tekee, tapahtuu se siinä vakavassa ja horjumattomassa mielessä, että kumpikin puolue tulee yhtymään yhteiseen rintamaan porvariston rikollisia sotahankkeita vastustamaan, huolimatta siitä, että kumpikin puolue ei voi sopia yhteisestä taistelutavasta sosialismin toteuttamiseksi. Me emme esityksellämme pyydä teiltä muodollista tunnustamista tässä kirjelmässä esitettyjen perusteiden puolesta emmekä lausuntoanne siinä esitetyistä periaatteista, vaan pyydämme teiltä vakavassa mielessä selvää ja ymmärrettävää vastausta siitä, lähdettekö meidän kanssamme yhdessä taistelemaan kärsimyksiä ja hätää tuottavan porvariston sodan estämiseksi Neuvosto-Venäjää vastaan. Lähdettekö puolustamaan Suomen proletariaatin elämää?”

Sosialidemokraattinen puoluetoimikunta kieltäytyi tästä yhteisrintamasta. Antamassaan vastauksessa se syytti Sosialistista Työväen Puoluetta hajaannuksesta ja vaati, että yhteistyöllä täytyi olla tarkasti määrätyt ehdot. Näiden ehtojen ensimmäiseksi kohdaksi esitti Sosialidemokraattisen Puolueen puoluetoimikunta, että molemmat puolueet yhteisesti lausuisivat seuraavaa:

"Todetaan, että "Neuvosto-Venäjän hallitus ei ole vilpittömästi täyttänyt Tarton rauhansopimuksessa ja sen yhteydessä antamiaan lupauksia Itä-Karjalan autonoomiaan nähden ja että Suomen hallitus ei ole tehnyt kaikkea voitavaansa Suomen pysyttämiseksi puolueettomana Itä-Karjalan kansannousuun nähden."

Näin ollen Sosialidemokraattisen puoluejohdon mielestä syyllinen sodanvaaraan oli neuvostohallitus. Suomen hallitus, jonka alaiset suojeluskunnat ja armeijan yleisesikunta varustivat Suomesta Karjalaan tunkeutuneita kansannousijoita asein ja päällystöin, oli tehnyt vain pienemmän laiminlyöntisynnin. Tällainen kanta merkitsi valkoisten interventiohyökkäyksen puolustelua. Mistään todellisesta kansannoususta Karjalassa ei voinut puhuakaan. Suurin osa Karjalassa tuolloin taistelleitten valkoisten joukkojen upseeristosta oli Suomen armeijan ja suojeluskuntain kantahenkilöstöä ja miehistön valtaosa suomalaisia suojeluskuntalaisia, ammattilahtareita, jotka olivat olleet työväestöä kuristamassa vuonna 1918, sitten Virossa ja Aunuksen retkillä. Nämä olivat saaneet pakotetuksi ja osaksi houkutelluksi mukaansa jonkin verran karjalaista väestöä.

Tällä tavalla sosialidemokraattinen puoluejohto asennoitui puolustamaan valkoisia kansannousijoita näiden anastuspyrkimyksissä. Sokeassa neuvostovihassaan se ei tahtonut lähteä yhteiseen taisteluun sodanvaaraa torjumaan. Mutta kommunistien johdolla nousi tuolloin ensimmäinen suuri rauhantaistelu, jonka tuloksena porvariston sotahankkeen lyöminen suurelta osaltaan oli. Sosialistisen Työväenpuolueen kautta kehitettiin suuri mielenosoitusliike rauhan puolesta. Tähän liikkeeseen osallistui kymmeniätuhansia työtätekeviä eri puolilla maata. SKP saattoi Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen kautta julkisuuteen kuuluisaksi tulleen rauhanjulistuksensa, jossa Suomen kansan nimessä rohkeasti vaadittiin porvariston anastussotahankkeitten estämistä ja luvattiin puolustaa Neuvosto-Venäjän ja Karjalan raatajarahvaan oikeutta rauhalliseen työhön ja omaan itsenäisyyteensä.

Siinä vaiheessa Suomen hallitus ei uskaltanut lähteä avoimen sodanjulistuksen tielle. Mutta se ryhtyi kuitenkin mitä tarmokkaimpaan hyökkäykseen rauhan puoltajia vastaan. Tammikuun 26 p:nä 1922 vangittiin hallituksen määräyksestä kaikki Suomen Työväenpuolueen puoluetoimikunnan jäsenet, puoluelehtien toimittajat ja myöhemmin puolueneuvoston jäsenet, joita kaikkia syytettiin edellä mainitun rauhanjulistuksen johdosta. Heidät tuomittiin 3—5 vuoteen kuritushuoneeseen syytettynä maanpetoksen valmistelusta. Suomen oloille kuvaavaa oli, että todelliset maanpetokselliset, oikeistolaiset sodanlietsojat saivat rauhassa vehkeillä ja järjestää provokaatioitaan. Niinpä rauhanjulistajain tultua vangituiksi sisäministeri Ritavuoren määräyksestä, nuoroikeistolaiset suorittivat katalan provokaatioteon, murhasivat ministeri Ritavuoren. Tämä murha oli aikomus vierittää vasemmistolaisen työväestön ja kommunistien syyksi, joiden keskuudessa Ritavuoren suorittama rauhanjulistajain vangitseminen oli synnyttänyt luonnollisesti suurta kuohuntaa. Tällä tavalla avointa sotaa lietsovat oikeistolaiset tahtoivat iskeä kaksi kärpästä yhdellä iskulla: raivata avoimen sodan tielle lähtemistä vastustelevan sisäministerin tieltään ja saada aikaan suuren kommunisminvastaisen ajojahdin syyttämällä kommunisteja suorittamastaan ministerinmurhasta. Tämä yritys epäonnistui sikäli, että työläispukuun pukeutunut aatelismies Tandefelt ampui Ritavuoren murhattuaan hermostuksissaan vahingossa jalkaansa, eikä päässytkään, kuten aikomus oli, pakenemaan.

Maamme porvariston sotahankkeiden myttyynmenoon vaikutti edellämainitun rauhankamppailun lisäksi kaksi tärkeätä seikkaa. Helmikuussa vuonna 1922 Pohjolan tukkityöläiset nousivat SKP:n johdolla tukkiyhtiöiden nälkäpolitiikkaa ja tukkityömailla ylläpidettyä ohranaterroria vastustamaan. Aseistautuneina rajavartiostojen ja suojeluskuntalaisten aseilla he siirtyivät tuhatpäisenä joukkona Neuvosto-Karjalan alueelle uhaten katkaista siellä mellastavien valkoisten kansannousijain yhteydet ja perääntymistiet Suomeen. Samaan aikaan tuli vielä suomalaisen Karjala-retkikunnan saama selkäsauna, jonka antamisessa pääosaa esitti uljaan skp-läisen, Toivo Antikaisen johtama suomalaisista punaisista muodostettu hiihtopataljoona. Täydellä syyllä voidaankin sanoa, että Suomen taantumuksen sotahankkeiden raukeaminen vv. 1921—1922 oli Suomen Kommunistisen Puolueen johtaman työläisten ja köyhän maalaisväen yhteisen taistelun tulosta.

UUSIA YHTEISRINTAMAESITYKSIÄ

Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen kautta koetettiin yhä uudestaan saada aikaan yhteistä taistelua työväen tärkeitten kysymysten puolesta. Niinpä vuonna 1922 vaalien edellä tarjottiin Sosialidemokraattiselle puoluekokoukselle yhteisrintamaa ja kehoitettiin sitä ryhtymään vaaliliittoon vasemmistotyöläisten kanssa seuraavien kysymysten pohjalla:

1) Poliittisten vankien vapauttamis- ja kansalaisoikeuskysymys:

a) kaikkien vuonna 1918 ja senjälkeen otettujen poliittisten vankien vapauttaminen;

b) maanpakolaisuudessa olevien turvallisen maahanpaluun takaaminen;

c) kansalaisoikeuksien palauttaminen kaikille, joilta se poliittisista syistä on riistetty;

d) poliittisen ja oikeudellisen vainon lopettaminen.

2) Työväen ja myöskin Sosialistisen Työväenpuolueen täydellisten toimintavapauksien turvaaminen.

3) Varojen kieltäminen suojeluskuntajärjestöiltä ja ohranalaitokselta.

4) Yleistä äänioikeutta rajoittavien määräysten poistaminen.

5) Kaikkien palkkatyöläisten veroista vapauttaminen ja verojen siirtäminen riistäjäin, keinottelijain ja suurtilallisten maksettavaksi siitä ryöstösaaliista, minkä he työläisiltä kiskovat.

6) Elintarvetullien sekä työtätekeville ja pikkutalonpojille välttämättömien muiden tarvikkeiden tullien poistaminen.

7) 8-tunnin työpäivän turvaaminen ja sen ulottaminen kaikille aloille.

8) Työttömyydestä aiheutuvan kurjuuden ja työläisleskien ja orpojen hädän lieventäminen suoranaisella valtioavustuksella.

9) Työttömyyden poistamiseksi töiden järjestäminen elämiseen riittävällä palkalla.

10) Vallitsevan asuntokurjuuden poistaminen.

11) Kaikkinaisten maanvuokrain lakkauttaminen, yksityisten ja kruunun vuokramaiden luovuttaminen niiden viljelijäin haltuun.

12) Kaikkinaisen maan saattaminen todellisten viljelijäin haltuun, sekä

13) rauhan turvaaminen Suomen ja Neuvosto-Venäjän sekä kaikkien maiden välillä."

"Vaaliliittosopimus", selitti Suomen Sosialistinen Työväenpuolue, "ei merkitse kummankaan puolueen itsenäisyydestä ja periaatteesta luopumista tai tinkimistä vaan siitä, että puolue sitoutuu kanssamme horjumattomaan ja rehelliseen taisteluun työtätekevien tärkeimpien kysymysten puolesta, sikäli kuin se koskee taistelua eduskunnassa."

Tämän yhteistyötarjouksen sosialidemokraattinen puoluekokous hylkäsi, vaatien vasemmistoa luopumaan periaatteelliselta kannaltaan ja itsenäisestä vaalitoiminnasta sekä siirtymään sosialidemokraattisen puolueen taakse. Näin sosialidemokraattinen puolue kieltäytyi työväen yhteisrintamasta, joka Sosialistisen Työväenpuolueen tarjouksen pohjalla oli jo hyvällä menestyksellä saatu aikaan saman vuoden tammikuun lopulla armahdus- ja tullikysymyksessä. Sosialidemokraattisen Puolueen vuonna 1918 omaksuma porvarillinen luokkasovinnon tie johti sen kieltäytymään kaikesta sellaisesta työväen yhteistoiminnasta, joka pyrki taistelussa porvaristoa vastaan turvaamaan työväen ja muiden työtätekevien yhteiset edut.

TYÖVÄENPUOLUEEN HAJOITTAMINEN

UUSIA TEITÄ JOUKKOLIIKKEESEEN

Sosialistisen Työväenpuolueen vaikutuksen nopea kasvaminen, sen puitteissa suoritettu suuri rauhantaistelu ja taistelu työväen kansalaisoikeuksien puolesta, osoitti maamme taantumuksellisille valtapiireille, että Kommunistisesta Puolueesta oli tullut Suomen vanhan työväenliikkeen todellinen perillinen ja edelleenkehittäjä. Saatuaan vielä vuoden 1922 vaaleissa huomattavan menestyksen ja 27 edustajaa eduskuntaan, Sosialistinen Työväenpuolue lujitti entistä tehokkaammin kommunistien joukkovaikutusta. Sosialidemokraattinen puolue ei kyennyt tätä kehitystä estämään. Siksi ryhdyttiinkin sangen ankariin vainotoimenpiteisiin julkista vasemmistolaista liikettä vastaan. Keväällä vuonna 1923 lakkautettiin Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto ja vangittiin suuri joukko työväenpuolueen toimihenkilöitä edellämainitun rauhanjulistuksen johdosta. Useita julkisen joukkoliikkeen toimitsijoita syytettiin myös osallistumisesta Suomen Kommunistisen Puolueen IV edustajakokoukseen vuoden 1921 kesällä. Pääisku Sosialistista Työväenpuoluetta vastaan tapahtui elokuun alussa vuonna 1923, jolloin vallassa ollut maalaisliittolais-enemmistöinen Kallion hallitus laittomasti vangitutti yli 200 Sosialistisen Työväenpuolueen toimihenkilöä, puolue- ja piiritoimikuntain jäsentä sekä sanomalehden toimittajaa. Vangittujen joukossa oli myös puolueen koko 27-miehinen eduskuntaryhmä. Puolueen sanomalehdet estettiin ilmestymästä ja järjestöjen omaisuus takavarikoitiin.

Huolimatta siitä, että näin huomattava eduskuntaryhmä vangittiin, porvarillinen taantumushallitus aikoi antaa tyngäksitehdyn eduskunnan jatkaa työskentelyään aivan kuin mitään ei olisi tapahtunutkaan. Presidentti Ståhlberg hajoitti kuitenkin eduskunnan ja uudet vaalit suoritettiin vuoden 1924 alussa. Näissä vaaleissa vasemmisto joutui taistelemaan ilman sanomalehdistöä. Sen toimivoimat oli vangittu, varsinaisia järjestöjä ei ollut. Tästä huolimatta

Mielenosoituskokous poliittista vainoa vastaan Helsingin Työväentalon pihalla 23. 7. 1923.

lähes 100.000 äänestäjää antoi äänensä kaikessa kiireessä muodostetulle Työväen ja pienviljelijäin vaaliliitolle, ja 18 vasemmistoedustajaa tuli uusille valtiopäiville. Tulos osoitti selvästi, että vasemmistoliikkeelle annettu isku ei ollut kyennyt kehitystä pysähdyttämään.

Vuonna 1925 vasemmistolainen työväenliike osallistui Työväen ja pienviljelijäin vaaliliiton nimissä presidentin valitsijamiesvaaleihin työväen ja talonpoikain hallituksen tunnuksella. Vuoden 1927 vaaleissa Sosialistisen työväen ja pienviljelijäin vaaliliitto sai yli 108.000 ääntä ja 20 edustajaa valtiopäiville. Vuoden 1929 edustajavaaleissa, joissa maamme taantumuspiirit omaksuivat keskeiseksi tunnuslauseekseen "kommunismia vastaan", vasemmisto, joka kävi vaaleihin tunnuksella "luokka luokkaa vastaan", sai yli 120.000 ääntä ja sen edustajaluku nousi 23:een.

III. SKP JA TALONPOIKAISKYSYMYS

SKP:n johdolla 20-luvulla kehitetty vasemmistolainen joukkoliike ulotti vaikutuksensa myös maaseudulle, talonpoikaiston keskuuteen. SKP kiinnitti jo perustamisestaan lähtien huomionsa talonpoikaiskysymykseen. Se seikka, että vuonna 1918 valkoisten riveissä taisteli suuri joukko työtätekeviä talonpoikia vastoin omia perusetujaan työläisiä ja torppareita vastaan, kannusti puoluetta etsimään keinoja, joilla työtätekevät talonpojat voitaisiin vapauttaa porvariston vanavedestä ja saada heidät puolustamaan omia etujaan. Vuonna 1923 pidetyssä SKP:n II puoluekonferensissa kehitettiin erikoinen talonpoikaisohjelma "Kyntömiesten oikeuksien ja vaatimusten puolustaminen". Tämä ohjelma, joka vahvistettiin puolueen maatalousohjelmaksi vuoden 1925 V puoluekokouksessa, muodostui vasemmistolaisen työväenliikkeen toimintaohjeeksi koko 20-luvun ja 30-luvun ajaksi. Ohjelmassa selitetään:

"Maataan viljelevän talonpojan täysi perinnöllinen omistusoikeus maahansa olkoon koskematon.

Tilattomien maantarve on tyydytettävä luovuttamalla niille ensi kädessä jo viljelykselle raivattua ja viljelyskelpoista maata. Sitä varten on pakkoluovutettava suurtilat, yhtiöiden ja yksityisten keinottelijoiden hallussa olevat maat, ensin eikä viime kädessä, kuten Lex Kallio säätää. Ja sen jälkeen, ellei tällaista maata riitä tai sitä löydy, on tilattomille luovutettava maata valtion, kuntain sekä pakkoluovutettujen yhtiöiden ja yksityisten suurtilallisten raivaamattomista maista.

Kaikkien pienviljelijäin lisämaan tarve, siihen luettuna laitumen ja metsän tarve, on tyydytettävä samalla tavalla, taaten siten heille mahdollisuuden saada maata ensi kädessä entisten viljelystensä välittömästä läheisyydestä.

Tilattomat saakoon maansa ja pienviljelijät tarvitsemansa lisämaan vapaasti ilman mitään valtiolle, kunnalle tai yksityisille suoritettavaa maksua.

Itsenäistyneet torpparit, mäkitupalaiset ja lampuotitilalliset on vapautettava maansa lunastusmaksuista. Kaikki sellaiset maksut on lakkautettava, suoritettakoon niitä nyt valtiolle, kunnille, pankeille tai yksityisille.

Torpparit, mäkitupalaiset ja lampuotitilalliset, jotka ovat vielä vuokrasuhteiden alaisina, julistettakoon ilman muuta hallussaan pitämäinsä viljelmäin täysivaltaisiksi omistajiksi. Suurtilallisten häätöoikeus on ehdottomasti kiellettävä. Vielä eläville, mailtaan häädetyille torppareille ja pienviljelijöille on taattava vapaa oikeus saada takaisin heiltä ryöstetyt kotinsa ja maansa tai muuten se heille korvattava.

Asutuslautakunnat on muodostettava tilattomain ja maata viljelevän talonpoikain valitsemista tilattomista ja talon-

pojista itsestään. Asutuslautakunnilla on oleva kaikissa maanhankintaa koskevissa asioissa lopullisesti ratkaiseva valta, jotta siten taattaisiin tilattomille ja pienviljelijöille virkavallan esteistä ja hitaudesta vapaa, nopea maantarpeensa tyydyttäminen.”

Tämän lisäksi on ohjelmassa yksityiskohtainen pienviljelijäin ja talonpoikain viljelystoiminnan auttamista koskeva osa. Tässä kiinnitetään huomio maataan viljeleväin talonpoikain aika-ajoittaiseen ja säännölliseen avuntarpeeseen esim. uusien maiden raivaamisen yhteydessä. Samoin vaaditaan talonpojille apua työkoneiden, apulantain yms. hankkimiseen. Tätä talonpoikain ohjelmaa ajamaan tarvitaan, sanotaan ohjelmassa, työväen ja talonpoikain oma valta, joka auttaa heitä sekä puolustaa heidän oikeuksiaan ja saavutuksiaan. Työväen ja talonpoikain oman vallan tekemiseksi lujaksi ja tehokkaaksi on talonpoikain, pienviljelijäin ja maatyöläisten liityttävä yhteen ja yhdessä ryhdyttävä etujaan ajamaan. Edelleen ohjelmassa viitoitetaan erikoisen taisteluliiton muodostamista, jossa työläiset auttavat talonpoikaisväkeä ja siten luovat perusteita työväen ja talonpoikain pysyvälle liitolle.

Edelleen samassa päätöksessä osoitetaan lähemmin minkälaista ulkopolitiikkaa työväen ja talonpoikain hallituksen tulisi ajaa:

”Vain työväen ja talonpoikain liitto voi torjua ne onnettomuudet, joihin Suomen herrojen ulkopolitiikka uhkaa syöstä Suomen kansan. Ne samat herrat, jotka tsaarinvallan avulla turvasivat riistoetujaan ja sitten myivät maamme Saksan keisarivallalle, ovat sen jälkeen pitäneet sitä muiden imperialistien alaisena.”

Suomen porvariston politiikkaa selvitetään seuraavin sanoin:

”Venäjän vallankumousta vastaan nostattaa suurporvaristo talonpoikia ja pikkuporvareita Karjalan kysymyksellä, luvaten toteuttaa Suomen heimojen kansallisen yhtymisen. Tätä se ei kuitenkaan voi, sillä mikään neuvostomaa ei halua siirtyä imperialismin alaisuuteen. Ja neuvostovallan vihollisset, venäläiset Suomisyöjät, taas pyrkivät tuhoamaan niin Suomen kuin Karjalankin itsenäisyyden.”

Seuraava ohje annetaan työväen ja talonpoikain ulkopolitiikkaa varten:

”Porvarien petollista ja tuhoisaa ulkopolitiikkaa vastaan työväki ja talonpojat asettavat rauhanpolitiikan. Suomen kansan etu vaatii hyviä välejä naapurien kanssa. Venäjältä saa Suomi edullisimmin leipää ja raaka-aineita, vaihtaen niitä teollisuuden tuotteisiin. Eikä työväen ja talonpoikain Venäjä ole Suomen vihollinen. Se on kerran lahjoittanut Suomelle itsenäisyyden eikä mitenkään sitä uhkaa.”

Kuten päätöksestä näkyy, Suomen Kommunistinen Puolue esitti jo noin varhaisena aikana sen ohjelman, joka tällä kertaa on saanut virallisen tunnustuksen meidän maassamme. Suomen Kommunistinen Puolue, joka on leimattu isänmaattomaksi ja maanpetolliseksi, asettui tiukasti maamme ja kansamme perusetuja puoltamaan. Siinä mielessä se tahtoi saada maamme ulkopolitiikan sellaisille raiteille, että vältyttäisiin siltä romahdukselta, johon porvariston neuvostovihamielinen seikkailupolitiikka välttämättä vei.

Tässä talonpoikaispäätöksessä on erikoisen tärkeä suhteen määrittely talonpoikain omistusoikeuteen, määrittely, joka Suomen vanhalta työväenliikkeeltä jäi tekemättä ja jota porvarilliset puolueet käyttivät hyväkseen yllyttäessään ja pelotellessaan talonpoikia sosialismin peikolla, kuten talonpoikia nykyisin pelotellaan kommunismilla ja kollektivisoinnilla. Se, että Suomen Kommunistinen Puolue on tällä ohjelmakohdallaan tarkoittanut totta, on saanut todistuksensa käytännössä. Sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmä asettui päättävästi puolustamaan maanpuutetta kärsiväin talonpoikain etuja. Se näkyi erikoisen selvästi siinä taistelussa, jota vv. 1927—28 SKP:n johdolla suoritettiin pohjois- ja itä-Suomen talonpoikain pelastamiseksi nälästä ja puutteesta, johon nämä joutuivat kadon takia. SKP:n aloitteesta, Sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän tarmokkaalla avulla kehitettiin laajasuuntainen talonpoikain katoliike. Satalukuisissa kokouksissa vaadittiin valtiovallan aputoimenpiteitä talonpoikain pelastamiseksi täydeltä tuholta. Lähetystöjä virtasi Helsinkiin esittämään hallitukselle ja eduskuntaryhmille asiaansa. Sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmä oli näiden talonpoikien vaatimusten tulkkina eduskunnassa. Niin voimakas oli tämä talonpoikain joukkoliike, että hallituksen oli ryhdyttävä erinäisiin avustustoimenpiteisiin kadosta kärsineitten auttamiseksi. Työväen ja talonpoikain yhteisvoimin puolustettiin työtätekeväin talonpoikain omaan työhön perustuvaa omistusoikeutta maihinsa raha-, teollisuus- ja maakapitalistien riisto-omistusta vastaan. Myöhemmin, 30-luvun alussa, kun koko talonpoikaistalous syöksyi pulan kouriin, kun sitä

uhkasi pakkohuutokauppavyöryssä täysi tuho, oli SKP jälleen ainoa puolue, joka antoi talonpojille ja työläisille ohjelmansa mukaisen neuvon: "On itse puolustettava itseään, sillä oikeutta ei maassa saa, jos itse sitä ei hanki."

X

TAISTELU AMMATTIJÄRJESTÖN EHEYDESTÄ

Kuten edellä jo mainittiin, Kommunistien johtama vasemmisto pääsi määrääväksi Suomen Ammattijärjestössä v. 1920. Suomen ammatillisen liikkeen jäsenenemmistö asennoitui yleensä vasemmistosuuntauksen kannalle. Niinpä SAJ:n kansainvälisiä suhteita koskevassa äänestyksessä vasemmistosuuntaus voitti ensin Amsterdamin Internationaaleen liittymisestä äänestettäessä vuonna 1920. Amsterdamiin liittymistä kannatti 15.796:sta äänestykseen osallistuneesta vain 4.765 ja vastusti 10.930. Vuonna 1922 toimeenpannussa äänestyksessä Punaiseen Ammattiyhdistysinternationaaleen liittymisestä liittymistä kannattamaan asettui 12.215 ja vastustamaan 5.957 äänestäjää. Tätä liittymispäätöstä, johon äänestys antoi täyden oikeuden, ei pantu toimeen sen takia, ettei tahdottu vaarantaa ammatillisen liikkeen eheyttä, koska sosialidemokraattinen oikeisto uhkaili hajoituksella, jos liitytään Punaiseen Ammattiyhdistysinternationaaleen.

Vasemmiston vaikutuksesta alkoi ammatillisessa liikkeessä ripeä toiminta. Vuonna 1920 Ammattijärjestön edustajakokouksen päätöksen pohjalla alettiin siirtyminen teollisuusliittomuotoihin. Menettelytapakysymyksessä vuonna 1923 hyväksyttiin seuraava kanta:

> *"Ammatillisten järjestöjen taistelutoiminta on kohdistettava kaikkia porvariston luokkavoimia vastaan ja vastustettava kaikkia ammatillisten järjestöjen oikeuksien supistamisyrityksiä sekä pyrittävä mahdollisuuksien mukaan laajentamaan ammatillisten järjestöjen oikeuksia. Ammattijärjestön on kaikin tavoin toimittava työlainsäädännön ja ammattitarkastuksen edelleen kehittämiseksi, työttömyyttä on vastustettava kaikin käytettävissä olevin keinoin. Lopullisena päämääränä on yksityisomistukseen perustuvan tuotantojärjestelmän muuttaminen sellaiseksi, että tuotantoa harjoitetaan vain yhteiskunnan hyväksi."*

Suhteista poliittisiin puolueisiin päätettäessä samassa edustajakokouksessa todettiin, että "Ammattijärjestö on omaksunut luokkataistelukannan, ja näin ollen sen ja luokkataistelukannalla olevien poliittisesti järjestyneiden työläisten taistelu on yhteistä."

Näin siis Suomen ammatillinen liike asettui kannattamaan työväen taistelua kapitalistisen riistojärjestelmän poistamiseksi, kuten Suomen ammattijärjestö jo perustavassa kokouksessaan vuonna 1907 oli tien viitoittanut.

SAJ:n voima ja taistelukyky kasvoikin jatkuvasti. Se näkyy seuraavasta taulukosta:

Vuosi	Jäsenmäärä	Keskimääräinen ammattimieh. tuntipalkka
1921	48.589	mk. 5:63
1925	50.472	„ 6:65
1926	62.058	„ 7:07
1927	75.846	„ 7:16
1928	90.221	„ 7:32

Hyvin järjestyneiden työläisryhmien, kuten rakennustyöläisten palkkojen nousu oli suhteellisesti korkein. Työtaistelut Suomessa tänä aikana muodostuivat työväen puolelta miltei aina oikeustaisteluiksi työnantajakapitalistien asennoituessa jyrkästi kaikkia työväenjärjestöjen kanssa tehtäviä sopimuksia vastaan ja porvarillinen lehdistö, sosialidemokraattien säestäessä, leimasi kaikki työväen taistelut Moskovasta johdetuiksi. Puuttuipa valtiovaltakin kerta kerran jälkeen työtaistelujen kulkuun työnantajain puolella. Ohrana vangitsi ammatillisten järjestöjen toimihenkilöitä ja porvarillinen oikeus "puolueettomuudessaan" tuomitsi työväen edustajat linnaan. Näin kävi mm. vuonna 1922 Pohjolan satama- ja sahatyöläisten työtaistelun yhteydessä, jolloin Pohjolan ammatillisen piirijärjestön koko toimikunta ja Suomen Ammattijärjestön puheenjohtaja vangittiin sekä tuomittiin tämän lakon takia vuosikausiksi kuritushuoneeseen. Erikoisesti kärjistyi työtaistelujen luonne työnantajakapitalistien turvautuessa joukkomittaiseen puolisotilaallisesti järjestettyjen rikkurikaartien ("Pihkalan armeija") apuun työväen lakkoja murrettaessa.

Työväen yhteisvoimin olisi kasvavien ja voimistuvien järjestöjen voimilla voitu helposti pakottaa työnantajat ottamaan huomioon järjestyneen työväen tahto. Yhteisvoimin olisi voitu vastustaa valtiovallankin vainotoimenpiteitä ammatillista liikettä vastaan. Mutta ammatillisen liikkeen sisäistä voimaa kalvoi kiihkeä myyräntyö, jota sos.dem. oikeisto teki sen hajoittamiseksi. Kun se ei saanut työläisiä taipumaan johtoonsa sovinnolla järjestödemokratian puit-

teissa, niin se ryhtyi avoimeen ammatillisen liikkeen hajoitustyöhön. Jo vuonna 1926 edustajakokouksen edellä heidän taholtaan uhattiin repiä ammatillinen liike kahtia. Niinpä Suomen Sosialidemokraatti kirjoitti 12. 12. 1925 pääkirjoituksessaan:

"... sos.dem. johtajiston on asetettava seuraavan vuoden toukokuussa kokoutuvalle ammattijärjestön edustajakokoukselle tiukat vaatimukset, ilman mitään kompromisseja. Jollei tämä mene läpi, on sosialidemokraattisen työväestön heti erottava kommunistisesta ammattijärjestöstä ja perustettava oma, joka liittyy Amsterdamin Internationaaleen ja voi saada sieltä sekä moraalista että aineellista tukea."

Vähääkään välittämättä järjestödemokratian säännöistä sosialidemokraattinen oikeisto vaati, että ammatillisen liikkeen enemmistön olisi ilman muuta tullut alistua oikeiston luokkasovintopolitiikkaan ja antaa sille enemmistö ammatillisen liikkeen johdossa. Tämä uhkaava hajoitustyö lyötiin takaisin vielä vuonna 1926 edustajakokouksessa kommunistien joustavalla työväen yhteisetua puolustavalla taktiikalla, jolla aikaansaatiin sovintoratkaisu. Tämä ratkaisu nosti mielialaa koko työväenluokan keskuudessa. Ammatillisen liikkeen jäsenmäärä nousi muutamassa vuodessa miltei kaksinkertaiseksi ja järjestön taistelukyky parani.

Mutta sosialidemokraattisen puolueen oikeisto ei luopunut hajoitustyöstään. Sitä kannusti porvaristo suoranaisella yllytyksellä. Kun oikeistososialidemokraatit olivat saaneet kokea, että työväestön valtava enemmistö oli heidän hajoitustyötään vastaan, he luottivat, kuten Suomen Sosialidemokraatti-lehden toimittaja Artturi Aalto sanoi, siihen, että kun he vain hajoittavat ammatillisen liikkeen, niin kyllä poliisi sitten tekee lopun Suomen Ammattijärjestöstä. Kohtalokkainta Suomen työväenliikkeelle oli se, että tämä hyökkäys ammatillisen liikkeen eheyttä vastaan yhdistyi siihen yleiseen hyökkäykseen, jota porvaristo valmisti työtätekevien oikeuksia vastaan kapitalistisen suhteellisen vakaantumisen alkaessa horjua ja pulan alkaessa näkyä 20-luvun loppuvuosina. Tähän vaaraan kiinnitti Suomen Kommunistinen Puolue vakavaa huomiota. Niinpä vuonna 1929 pidetyssä SKP:n VI puoluekonferenssissa todettiin:

"Vallitsevan taloudellisen pulan vaikeudet kapitalismi pyrkii voittamaan työväenluokan riiston tehostamisella (rationalisointi ja pyrkimys palkkain alentamiseen) sekä työväen vastustuskyvyn heikentämisen ja kahlitsemisen avulla (ammatillisten järjestöjen tarjoamain työehtosopimusten jyrkkä vastustaminen, yritykset saada aikaan yksityisiä orjasopimuksia työläisten kanssa, pyrkimys 'teollisuusrauhaan' ja lakkojen kieltäminen valtiovallan toimenpiteillä ym.). Pulan yhä laajetessa ja syventyessä luokkataistelu kärjistyy ja terävöityy. Kiertämättömän imperialistisen sodan valmistelut Suomessakin tekevät jo valmistelukaudella yhä suuremmat ja yhä jyrkemmät luokkien väliset yhteentörmäykset välttämättömiksi. Siksi porvaristo tekee kaikkensa tuhotakseen työväen luokkataistelujärjestöt ja heikentääkseen sen kautta työväen kasvavaa luokkavoimaa. Tosin aika ei ole vielä tullut ammatillisen järjestön hajoittamiseen fasistisin keinoin, mutta sos.demit, jotka ovat kerta toisensa jälkeen epäonnistuneet yrityksissään vallata ammattijärjestön johto, ovat vuodesta vuoteen pitäneet jatkuvasti ammattijärjestön hajoitusuhkaa vireillä, häirinneet ammattijärjestön kehitystä, estäneet työväen luokkataistelutoimintaa, sen oma-aloitteisuutta, taisteluja työ- ja palkkaehtojen parantamiseksi (paperityöläisten taistelun pettäminen vuonna 1927), puolustaneet lakonrikkureita (satamataistelun aikana Viipurissa), yrittäneet murtaa työväen lakkotaisteluja (Nokian lakossa) j.n.e."

Suomen ammattijärjestön yhtenäisyyden säilyttämisestä puoluekonferenssi lausui:

"Tärkein tehtävä on nyt mitä voimakkaimman kamppailun järjestäminen hajoittajia vastaan. Ei riitä julistusten ja kansliaohjeiden antaminen, vaan on mobilisoitava kaikki voimat hellittämättömään taisteluun. Hajoittajia vastaan on nostettava työväki työpaikoilla. Työpaikoilla järjestettävän kamppailun kautta on ennen kaikkea vahvistettava ja aktivisoitava kaikki työpaikka- ym. perusjärjestöt. Niissä on työväki musertavasti saatava lyömään takaisin hajoitusyritykset. Taistelua on jatkettava kaikkialla — työväen yleisissä kokouksissa, teollisuus- ja keskusneuvostoissa, liittojen toimikunnissa, s.o. kaikissa ammatillisen liikkeen asteissa samoin kuin työväen joukkokokouksissakin niin, että ne kaikki asettuvat jyrkästi hajoittajia vastaan, tuomitsevat ankarasti koko sen homman kapitalistien asian ajamiseksi."

Suomen Kommunistinen Puolue yritti todella saada aikaan laajan työväen joukkotaistelun sosialidemokraattien hajoitusta ja kapita-

lismin uhkaavaa hyökkäystä vastaan. Mutta sosialidemokraattisen puolueen johto ei tahtonut nousta puolustamaan työväestöä uhkaavalta kapitalismin hyökkäykseltä. Kommunistien varoitukset pulan lähestymisestä leimattiin houreiksi. Samalla voimistettiin ammattijärjestöön kohdistettua hajoitustyötä.

Suomen ammattijärjestön VIII edustajakokouksen lähestyessä sosialidemokraatit alkoivat jo 1928 perustaa omia, puhtaasti sosialidemokraattisia ammattiosastoja. Tästä sosialidemokraattien hajoitustyöstä kirjoitti mm. kokoomuslainen "Vaasa" tammikuun 25 p:nä 1929 seuraavaa:

"... Suomen Ammattijärjestön tänä keväänä pidettävästä edustajakokouksesta muodostuu lopullinen pesänselvitys sosialistien ja kommunistien kesken. Sos.dem. johtajat ovat jo pitkän aikaa perustelleet eri tahoille maata sosialidemokraattisia ammattiyhdistyksiä."

Pari päivää myöhemmin 27 p:nä tammikuuta 1929, "Karjala"-lehti pääkirjoituksessaan totesi:

"Sosialidemokraattien taholla on varsinkin viime aikoina viittailtu siihen, että jolleivät he onnistu ammattijärjestöä valtaamaan, perustavat he uuden ammattijärjestön. Onko heissä siihen tarpeeksi rohkeutta, sen näyttää tulevaisuus."

Tulevaisuus näyttikin, että sosialidemokraateissa oli tarpeeksi "rohkeutta" täyttää työnantajakapitalistien ja taantumuksen toiveet sekä rikkoa työväen ammatillinen yhtenäisyys. Tällä tavalla sosialidemokraatit valmistautuivat ammattijärjestön VIII edustajakokoukseen. Tällaiseen hajoitustyöhön he eivät olisi kuitenkaan uskaltaneet lähteä, ellei olisi ollut jo nähtävissä, että porvaristo tulee fasistisin menetelmin avustamaan heitä hajoitustyössään. Ilman työväenluokkaa vastaan tapahtunutta fasistista hyökkäystä eivät sosialidemokraatit olisi onnistuneet hajoittamaan ammatillista liikettä. Toisaalta jos sosialidemokraattien suorittamaa hajoitustyötä ei olisi ollut, ammatillinen yhteisrintama olisi kyennyt torjumaan hyökkäykset työväenluokkaa vastaan. Kommunistit ja muut ammatillisen yhtenäisyyden kannattajat koettivat vielä toukokuun 10 p:nä 1929 kokoontuneessa Suomen Ammattijärjestön VIII edustajakokouksessa saada aikaan sovintoratkaisun, jotta olisi estetty kohtalokas hajaantuminen. Se kuvastuu kommunistien tekemästä ja kokouksen valtavan enemmistön hyväksymästä päätöslauselmasta, jossa sanottiin:

"1) Suomen Ammattijärjestö on joka tapauksessa säilytettävä eheänä työväen ammatillisena luokkajärjestönä, riippumatta siitä, mikä tuleekin Ammattijärjestöjen edustajakokouksen päätökseksi esim. Köpenhaminan sopimuksen vahvistamiskysymyksestä, Amsterdamiin liittymisestä tai muista kysymyksistä, joista on ilmennyt eri mieltä jäsenistön keskuudessa;

2) kaikki Ammattijärjestön hajoittamista tarkoittava yllytys ja toiminta sekä sen yhteydessä esitetyt uhkavaatimukset on jyrkästi tuomittava työväen luokka-asiaa vahingoittavina, mutta työväen luokkavihollisten tarkoituksia palvelevia. Tinkimättömästi vaaditaan, että ne Ammattijärjestön jäsenet, jotka ovat osallistuneet tavalla tai toisella tällaiseen hajoitusyllytykseen ja toimintaan ja tunteneet itsensä syypäiksi järjestödemokratian loukkaamiseen kiristyksien ja uhkavaatimuksien kautta, tämän jälkeen sellaiseen eivät enää ryhdy;

3) kaikkiin työväenluokan asialle ja Suomen Ammattijärjestön sääntöjen ja edustajakokouksen mukaisille tehtäville uskollisten ammattijärjestön jäsenten, miesten, naisten ja nuorison on puoluekantaan katsomatta velvollisuus kääntyä Suomen Ammattijärjestön proletaarisen luokkataistelukannan ja järjestöllisen eheyden ympärille murtumattomaksi renkaaksi kaikkia sisältä- ja ulkoapäin tulevia hyökkäyksiä vastaan ja lyödä päättävästi takaisin kaikki yrityksetkin rikkoa Ammattijärjestön eheys."

Samanlainen yhtenäisyyskanta kuvastuu kokouksen enemmistöryhmän vahvistamassa päätöksessä n.s. Köpenhaminan sopimuksesta. Tämä Köpenhaminan sopimus oli syntynyt Neuvostoliiton, Norjan ja Suomen Ammattijärjestöjen yhteisessä neuvottelukokouksessa ja sen tarkoituksena oli näiden kolmen ammatillisen järjestön toimesta saada uudelleen aikaan ammatillisen liikkeen kansainvälinen eheys. Tätä sopimusta sosialidemokraatit vastustivat, kuten he vastustivat kaikkea yhteistoimintaa Neuvostoliiton työväenjärjestöjen kanssa. Nyt Ammattijärjestön edustajakokouksen enemmistöryhmä lausui sopimuksen johdosta:

"Ammattijärjestön edustajakokous tunnustaa Köpenhaminan sopimuksen suuren merkityksen työväen ammatillisen liikkeen eheyttämiseksi, sekä Norjan, Neuvostoliiton ja Suomen ammattijärjestöjen yhteistyön aikaansaamiseksi, ollen sopimuksen hyväksymisen kannalla, mutta katsoen Suomen ammatillisen liikkeen nykyiseen sisäiseen tilaan, jättää edustajakokous kysymyksen sopimuksen vahvistamisesta lepäämään. Jos mahdollisuuksia sopimuksen hyväksymiselle myöhemmin esiintyy, voi Ammattijärjestön toimikunta uudelleen palata asiaan."

Tässä edustajakokouksessa oli käsiteltävänä vielä Ammattijärjestön yhtenäisyyden kannalta tärkeä kansainvälisyyskysymys. Sosialidemokraattiset edustajat vaativat Ammattijärjestön liittämistä Amsterdamin Internationaaleen, mutta esitys hylättiin valtavalla äänten enemmistöllä.

Sosialidemokraattinen taho leimasi Ammattijärjestön edustajakokouksen päätökset kommunistisiksi ja ryhtyi avoimesti hajoittamaan ammattijärjestöä. Hajoitustyössä oli tammikuun 17 p:nä vuonna 1926 perustetulla sosialidemokraattisella ammatillisella keskustoimikunnalla tärkeä osuus. Tämän hajoituselimen työstä kertoo ammatillisten järjestöjen valtuuskunnan toimintakertomus seuraavaa:

"Keskustoimikunnan toimesta harjoitettiin herätystyötä eri puolilla maata, valmistettiin ammattijärjestön edustajakokousta ja perustettiin paikallisia sos.dem. ammattiyhdistyksiä ja toveriseuroja herätys- ja valistustyötä varten. Niin menestyksellistä kuin työskentely olikin, — huomioon ottaen vastassa olevat voimat — ei sillä vielä ollut mitään toimintaohjelmaa eikä yhteisesti suunniteltuja käytännöllisiä toimenpiteitä ratkaisevampaa toimintaa varten. Asiata läheltä seuranneena huomattiin keskustoimikunnassa, että ennenkuin ammatillista liikettä kyetään terveemmälle pohjalle suuntaamaan, tarvitaan toimenpiteitä, joilla katkaistaan kaikki suhteet kommunistien käsissä olevaan Ammattijärjestöön ja liittoihin. Tässä tarkoituksessa käytiin valmistamaan uutta edustajakokousta."

Tämä sosialidemokraattisen johdon suorittama hajoitustyö nojautui kokonaisuudessaan taantumuksellisten työnantajapiirien ja Suomen hallituspiirien tukeen. Vain murto-osa ammatillisesti järjestäytyneitä työläisiä ja vain muutamia erikoisryhmäin ammattiosastoja ja joku liitto liittyi sosialidemokraattiseen ammatilliseen hajoitusjärjestöön. Pahinta tässä hajoitustyössä oli se, että sillä lamautettiin Suomen työväen taistelurintamaa. Sillä hetkellä, jolloin oli kehittymässä taantumuksen fasistinen hyökkäys työväenluokkaa vastaan ja jolloin olisi tarvittu kaikki voimat taisteluun sen takaisin lyömiseksi, SAJ:n hajoittaminen merkitsi rintaman avaamista vihollisille. Sosialidemokraattinen puoluejohto osallistui tällä tavalla porvariston suunnitelman toteuttamiseen, jonka tarkoituksena oli työväen vastarinnan murtaminen ja pulan rasitusten kasaaminen työtätekevien kannettavaksi. Tämä sosialidemokraattisen puolueen oikeistojohdon ja Suomen taantumuksen yhteisrintama tunnustetaan eräiden sosialidemokraattisten ammattiyhdistystoimitsijain omissa lausunnoissakin. Niinpä ruotsalainen Dagens Nyheter-lehti julkaisi 10. 8. 1931 Suomen Työläisliiton sihteerin L. Mikkosen haastattelun, jossa tämä kirjoitti:

"Työläisliitto perustettiin jo vuoden 1929 lopulla, jolloin havaitsimme, ettei sosialidemokraateilla ollut mitään toiveita päästä valtaan Ammattijärjestössä. Liittoon otettiin jäseniksi kaikenlaisia työläisiä. Ainoa ehto oli, että he omaksuivat sosialidemokraattisen mielipiteen... Silloin oli Työläisliitto taistelujärjestö, jonka tuli taistella kommunisteja vastaan — tämä tapahtui muuten yhdessä Lapuan kanssa (det skedde förresten gemensamt med Lappo) — mutta kun heidät kukistettiin ja heidän järjestönsä hajoitettiin, muodostui liitto perustaksi Suomen uudelle ammattijärjestölle... Oltuaan taistelujärjestö se on nyt muuttunut puhtaasti länsimaiseksi ammattiliitoksi."

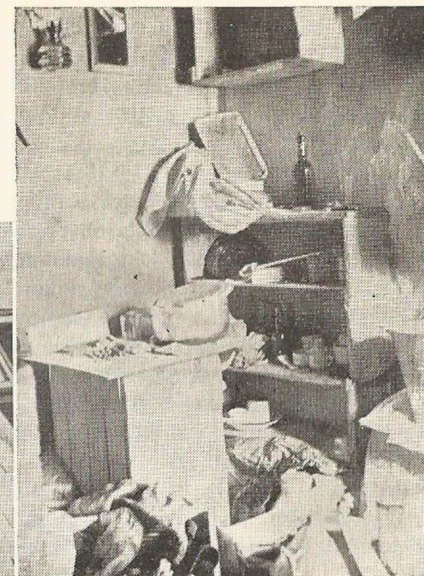
Siinä on asiakirja, joka itse puhuu puolestaan. Yhteisrintama fasistien kanssa ammatillisen liikkeen hajoittamiseksi — siinä sosialidemokraattisen puolueen kehuma lapualaisvastainen taistelu 30-luvulla. Sosialidemokraattiselle puolueelle lankeaa raskas vastuu siitä tappiosta, mikä työväenliikettä ja koko Suomen työtätekevää kansaa kohtasi pulavuosina 1930—34 sen takia, että sen järjestövoima tuhottiin hajoittamalla Suomen ammatillinen liike. SKP:n taistelu Suomen Ammattijärjestön eheyden ja taisteluvoiman puolesta oli taistelua koko Suomen työtätekevän kansan puolesta uhkaavaa pulaa ja sen yhteydessä tapahtunutta fasistista taantumushyökkäystä vastaan.

SUUREN TALOUSPULAN ALKU JA LAPUALAIS-HYÖKKÄYS VUONNA 1930

1920-luvun alkupuolella maailmansodan horjuttama kapitalistinen talous pääsi jotenkuten jaloilleen. Teollisuuden tuotanto useissa kapitalistisissa maissa saavutti, jopa sivuuttikin ennen ensimmäistä maailmansotaa vallinneen tason. Suomenkin teollisuuden tuotanto kasvoi huomattavasti. Mutta nousu rajoittui pääasiassa puu- ja paperiteollisuuteen, joitten tuotteitten viennillä oli ratkaiseva merkitys maamme taloudessa. Olihan koko viennistämme n. 80 % puu- ja paperiteollisuuden tuotteita. Vuonna 1928 alkoivat kuitenkin jo pulan ensimmäiset merkit Suomessa näkyä. Seuraavana vuonna pula sai jo selvemmän luonteen, kun puutavaran vienti ulkomaille alkoi tyrehtyä. Metsänmyynnit loppuivat, rakennusteollisuus tyrehtyi. Tästä pula laajeni muillekin aloille. Työttömyys kasvoi ja ostokyky sisäisillä markkinoilla heikkeni. Alkoi vararikkovyöry kauppa- ja liike-elämässä. Maataloustuotteiden hinnat olivat laskeneet jo aikaisemmin syntyneen maatalouspulan takia. Nyt pulan levitessä koko talouteen maataloustuotteiden kulutus supistui suuresti paisuneen työttömyyden takia. Suurtilalliset menettivät osan metsätuloistaan ja pienviljelijät metsätyöansionsa. Suhteellisen nousun vuosina 1925—29 oli pienviljelijäin velkataakka kasvanut noin nelinkertaiseksi. Tulojen vähetessä eivät viljelijät voineet maksaa velkojensa korkoja ja kuoletuksia. Maataloudessa alkoi pakkohuutokauppavyöry.

Talouspula aiheutti ankaraa kärjistymistä luokkasuhteissa. Kapitalistit pyrkivät kasaamaan pulan rasitukset yksinomaan työtätekevien kannettavaksi. Jo vuonna 1928 työnantajat alkoivat ensimmäiset hyökkäyksensä työväen palkkojen alentamiseksi ja työvauhdin kiihdyttämiseksi. Tähän työläiset eivät kuitenkaan olleet suostuvaisia. He tunsivat järjestöissään olevan voimaa eivätkä halunneet peräytyä ilman taistelua. Tästä työläisjoukkojen kasvaneesta taisteluhalusta oli osoituksena mm. 10 kuukautta kestänyt satamatyöläisten yleislakko vv. 1928—29, jossa he taistelivat koko maata käsittävän työehtosopimuksen puolesta. Tämän taistelun aikana sosialidemokraattiset oikeistojohtajat ryhtyivät avoimesti tukemaan työnantajia ja suosimaan rikkuruutta.

Työväen kasvava vastarinnan halu näkyi myös vuoden 1928 kunnallisvaalituloksissa, jolloin vasemmistolaiset voittivat 370 uutta paikkaa kunnanvaltuustoissa. Vielä selvemmin vasemmistumisvirtaus näkyi vuoden 1929 eduskuntavaaleissa, jossa Sosialistisen työväen ja pienviljelijäin vaaliliiton äänimäärä nousi lähes 130.000:een

Kotitarkastukset olivat usein toistuvia ilmiöitä puolueemme jäsenistön kodeissa. Kuvassamme toveri Hannes Kasasen koti ohranan tarkastuksen jälkeen vuonna 1930 Käkisalmessa.

eli 16 % suuremmaksi kuin edellisissä vaaleissa. Tänä aikana syntyi myös poliittisluontoisia lakkoja. Niinpä keväällä vuonna 1929 oli Kemin seudun sahoilla poliittinen lakko sodan vaaraa vastaan. Saman vuoden vappumielenosoituksissa oli vasemmiston rivistöissä enemmän väkeä kuin koskaan työväenliikkeen hajaantumisen jälkeen. Vaikka poliisi kielsi saman kesän elokuun 1 p:nä aiotut sodanvastaiset mielenosoitukset, lähtivät työläiset tuhatlukuisin joukoin kaduille. Porvaristo ei voinut ajatellakaan entisillä luokkataistelun keinoilla saavansa toteuttaa suunnitelmaansa työtätekevien vastarinnan murskaamisesta voidakseen siirtää pulan rasitukset kokonaan työtätekevien harteille.

SKP:n juuret olivat osoittautuneet paljon lujemmiksi kuin porvaristo oli laskenut. Sosialidemokratia ei ollut kyennyt sen eteenpäinmenoa

estämään, se näkyi jäykistyvässä työväen vastarinnassa. Se näkyi myös Suomen ammattijärjestössä, jossa sos.dem. oikeiston kannatus suhteellisesti väheni. Se näkyi vappukulkueessa, joiden pidosta sosialidemokraattien oli useilla paikkakunnilla kokonaan luovuttava. Yritykset tukahduttaa SKP joukkovangitsemisilla, kuten Tannerin hallituksen aikana vv. 1927—28 tehtiin, eivät olleet johtaneet työväen vastarinnan loppumiseen. Kaiken tämän perusteella maamme taantumuksellinen valtakopla oli pakotettu toteamaan, että se valkoinen tynkädemokratia, joka maahamme vakiinnutettiin kansalaissodan jälkeen, ei enää riittänyt pulan ja sen yhteydessä kohonneen joukkojen vastarinnan oloissa. Se muodollinen parlamenttaarinen hallitusjärjestelmä, joka Suomessa vallitsi monine hidastuttavine muodollisuuksineen, porvariston eri ryhmien välisine hankauksineen ja laillisuusfraaseineen, ei toisaalta tehonnut enää työväestöön, joka alkoi kommunistien toiminnan takia parlamentissa ja muualla nähdä tuollaisen "kansanvaltaisuuden" oikean luokkaluonteen. Toisaalta tuollainen järjestelmä oli nyt, kun suurpääomalla oli pulan kiristyessä kiire päästä ohjelmaansa toteuttamaan, liian kankea työväen vastarinnan nujertamista varten. Tarvittiin lujaa ja nopeaa iskua. Tarvittiin fasistisia väkivaltatoimenpiteitä.

Maamme johtava suurporvaristo otti kurssin fasistisiin menetelmiin siirtymiseksi jo vuoden 1929 alkupuolella, jolloin mm. julkisesti vaadittiin eduskuntavaaleissa hylättäväksi sellaiset ehdokaslistat, joilla valtiollinen poliisi saattoi osoittaa olevan kommunisteja ehdokkaina. Toukokuussa samana vuonna Uusi Suomi selitti käsitystään "isiltä peritystä suomalaisesta demokratiasta" seuraavasti:

> *"Elleivät keskuslautakuntamme katsoisikaan mahdolliseksi hylätä yksityisiä kommunistisia listoja, joissa esiintyy tuntemattomia ehdokkaita, on niiden hylättävä sellainen vaaliliitto, joka esiintyy joko julkisella tai naamioidulla kommunistisella otsikolla."*

Tätä hyökkäystä ryhtyivät maamme taantumuspiirit täydellä voimalla toteuttamaan. Kuten edellä osoitettiin, sosialidemokraattinen puoluejohto suoritti oman osansa murtamalla sisältäpäin työväen nousemassa olleen vastarintaliikkeen. Puu- ja paperiteollisuuskapitalistit ja pankkipiirit myönsivät auliisti varoja fasistisen väkivaltaliikkeen nostattamiseksi. Aloitettiin hurja kiihoitus Neuvostoliittoa ja kommunisteja vastaan. Talonpoikaistoa yllytettiin työläisiä vastaan syyttämällä näitä ylettömistä vaatimuksista. Venäläisvihaa lietsottiin huutamalla Neuvostoliiton muka harjoittamasta polkumyynnistä maailman markkinoilla. Kommunisteja syytettiin venäläisten kätyreiksi. Tähän yllytykseen osallistuivat kaikki porvarilliset puolueet, vaikkakin pääviulua siinä soitteli kokoomus yhdessä maalaisliiton taantumusainesten kanssa.

Lapualla suoritettiin ensimmäinen suurhyökkäys nuorten työläisten opintojuhlia vastaan marraskuussa 1929. Sitä seurasi vaasalaisen vasemmistolehden Työn Äänen kirjapainon hävitys. Kirjapainon murskaajien asiaa oikeudessa käsiteltäessä ryöstettiin kantajan asianajaja, kansanedustaja Salo, häntä pahoinpideltiin ja hänet kuljetettiin Keski-Suomen korpeen. Lapualaiset riehuivat ja suorittivat kaikenlaisia laittomuuksia sekä esittivät samalla vaatimuksia, jotka Suomen "demokraattiset" puolueet sitten hyväksyivät ja eduskunta ja hallitus panivat täytäntöön. Niinpä työväenlehtien lakkauttamista eivät suinkaan suorittaneet lapualaisfasistit, vaan niiden ilmestymisen esti Kallion hallitus laittomilla määräyksillään. Sosialidemokraattien avulla saatettiin eduskunnassa suorittaa yhdistyslakiin ne muutokset, joita lapualaiset vaativat. Tästä sosialidemokraattien osuudesta saa kuvan vuoden 1931 Työväen kalenterissa julkaistusta Hannes Ryömän kirjoituksesta, jossa kerrotaan:

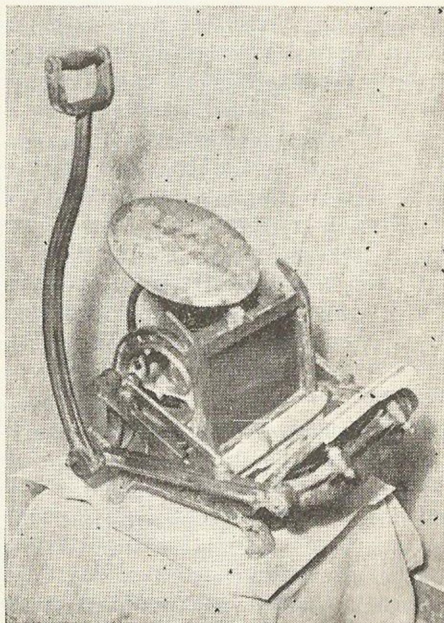
> *"Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä vastusti tätä lakiesitystä, mutta kun muutamat ryhmän jäsenet katsoivat kuitenkin itsensä pakotetuiksi maassa vallinneen uhkaavan tilanteen johdosta äänestämään sen puolesta, sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei katsonut asiaa sen arvoiseksi, että olisi äänestänyt tämän yli vaalien, varsinkin, kun esityksen hyväksymisellä oli ainakin jonkinlainen rauhoittava vaikutus lapuanliikkeen taholta alulle pantuun kiihoitukseen kansan keskuudessa."*

Siis sosialidemokraatit osallistuivat niiden lakien voimaansaattamiseen, joilla riistettiin suurelta osalta kansaa perustuslain suomat kansalaisvapaudet ja oikeudet. Mitään rauhoittavaa vaikutusta tuollaisella politiikalla ei suinkaan ollut. Sen oli Hannes Ryömäkin tuossa kirjoituksessa pakotettu tunnustamaan, kun hän totesi: "Kuohunta jatkui kuitenkin tästä huolimatta." Päinvastoin hallituksen ja eduskunnan myöntyväisyys valoi uutta rohkeutta lapualaisfasistien toimintaan. Kommunistien ja muiden vasemmistolaisten vaino yltyi. Heitä ryöstettiin kodeistaan, kidutettiin ja tapettiin. Vasemmiston kansanedustajain koskemattomuutta loukattiin törkeästi. Niinpä kansanedustajat Pekkala ja Rötkö ryöstettiin perustuslakivaliokunnan kokouksesta ja ryöstäjinä olivat Etsivään Kes-

kuspoliisiin kuuluneet miehet. Sensijaan, että rikolliset olisi saatettu syytteeseen, tuomittiin nämä kansanedustajat, jotka olivat nostaneet äänensä työtätekeväin demokraattisten oikeuksien puolesta. Maamme työtätekevät saivat seuraavina vuosina raskaasti kokea, mitä tämä fasistinen hyökkäys todellisuudessa merkitsi.

III. SUOMEN KOMMUNISTINEN PUOLUE TYÖTÄTEKEVIEN YHTEISRINTAMAN JA KANSANRINTAMAN PUOLUSTAJANA 1930-LUVULLA

Alkaneen pulan paino ei kohdistunut yksin työläisiin. Työtätekevä talonpoikaisto joutui myöskin sen aikana mitä perusteellisimman riiston kohteeksi. Vuodesta 1929 alkaen kasvoi pakkohuutokauppojen ja muiden ulosottojen lukumäärä lumivyöryn tavoin. Niinpä vuonna 1930 toimitettiin noin 40.000 ulosmittausta ja myytiin pakkohuutokaupalla lähes 1.000 maatilaa. Vuonna 1931 menetti noin 5.000 talonpoikaa tilansa pakkohuutokaupoissa. Yhteensä lähes 15.000 talonpoikaistilaa meni noina pulavuosina pilkkahinnoilla. Sivistyneistönkin piirit joutuivat kärsimään pulasta. Tuolloin syntyi ensi kerran Suomessa määritelmä "sivistyneistön liikatuotannosta". Monet nuoret insinöörit, kirjanpitäjät, rakennusmestarit joutuivat turvautumaan hätäaputöihin ja nälkäisten ruokkimiseksi

SKP kutsui lentolehtisillä ja kirjasilla joukkoja taisteluun pulaa ja nousevaa fasismia vastaan. Kuvassa: Käsipainokone Turusta.

järjestettyihin hätäapukuppiloihin ja siellä kohtaamaan ennen halveksimansa satamamiehen tai rakennustyöläisen. Pulan rasitukset eivät jakautuneet kuitenkaan tasan kaikkien kerrosten kannettavaksi. Mutta samaan aikaan yhdistynyt pankki- ja teollisuuspääoma suoritti pulan kestäessä todellisen suursaalistuksen. Pulan aikana kapitalistinen tuotanto Suomessa muodostui entistä kannattavammaksi. Sen aikana uudistettiin tehtaiden koneistot. Ulkomailta tuotettiin noina vuosina 4 miljaardin markan arvosta koneita ja rakennettiin uusia suuria tehtaita. Samalla kohotettiin monien teollisuuslaitosten osakkeiden arvoa, jaettiin huimia voitto-osinkoja. Kuvaavaa on, että noina vuosina, jolloin maamme väestö eli mitä suurimmassa hädässä, maksettiin yli puolet maamme ulkolaisista veloista (noin 5 miljaardia markkaa), pankkien vapaina olevat kassavarat nousivat suuremmiksi kuin koskaan ennen ja sotavarusteluihin heitettiin varoja ennen kuulumattomat määrät.

Mistä nämä pula-aikana kasatut suurvoitot olivat lähtöisin? Siitä antaa edellä mainittu työläisten palkkojen polkemispolitiikka osaksi selvyyden. Suomi saattoi halpaan työvoimaan nojaten pulan kestäessäkin työntää polkuhinnalla ulkomaille puutavaraa, paperia ja voita. Mutta varmasti yhtä suurena ylivoittojen lähteenä suurpääomalle oli edellä mainittu järjestelmällinen talonpoikaiston nylkeminen. Miten se tapahtui, siitä antaa Suomen Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean V täysistunnon Suomen maatalouden pulaa käsittelevä päätös vuodelta 1930 havainnollisen kuvan. Lainaamme tästä päätöksestä tämän pulan selvityksen:

> *"Suomen kapitalistisen talouden pula on yhä kiristynyt. Lukuunottamatta sotatarve-, paperi- ja selluloosateollisuutta, on niin kotimaisille kuin ulkomaisille markkinoille tavaroita valmistava teollisuus jatkuvasti vähentänyt tuotantoa. Kansallis- ja Yhdyspankin ympärille trustiutuneet pankki- ja teollisuusherrat ovat ajaneet mitä häikäilemättömintä anastus- ja ryöstöpolitiikkaa säilyttääkseen pulan rasituksen työtätekevän kansankerroksen kannettavaksi. Nuo herrat ovat tehneet yli sata tuhatta työläistä tyyten työttömäksi, polkeneet työssäolevainkin palkat niin pieniksi, että nämä eivät voi ostaa itselleen edes kaikkein välttämättömimpiä elintarpeita. Maaseudun suuret pieneläjäjoukot ovat myös vailla välttämättömiä ansiotöitä, joten heidän ostokykynsä on suuresti alentunut. Korkeiden tullien ja monopooliasemansa suojassa on tuo vähäinen upporikkaiden herrain ryhmä hintakiskonnalla, valtion ja kuntien veroilla, kultakannasta luopumisella, koron-*

kiskonnalla, ryöstöhuutokaupoilla jne. omiin käsiinsä anastanut ja yhä anastaa suuret määrät työläisten työn tuloksia, talonpoikain, piensäästäjäin ja pienempien kapitalistienkin omaisuutta. Pankki- ja teollisuusherrain ahneuden ja voitonhimon tähden käy pula yhä vain pahemmaksi ja työtätekevän kansan hätä suuremmaksi.»

Tämän kansan hädän syyt paljastetaan tässä päätöksessä mitä selvimmin ja osoitetaan, että syypää talonpoikain kuten muittenkin työtätekevien hätään on kapitalistinen riistokoneisto, jossa suurrikkaat työttömyyden, suuresti alennettujen palkkojen jne. kautta pulan aikana rajoittavat työtätekevien kerroksien mahdollisuutta ostaa maataloustuotteita. Tästä oli seurauksena talonpoikain myymien tuotteiden hintojen tavaton aleneminen. Samaan aikaan joutuivat talonpojat ostamistaan teollisuustavaroista maksamaan trustiutuneille teollisuuspohatoille useissa tapauksissa kohotettuja hintoja. Tästä hintakiskonnasta kerrotaan päätöksessä mm.:

Samaan aikaan kun talonpoikien myymien tuotteiden hinnat ovat alentuneet lähes puolella (kauran hinta on 37 %, voin 40 % ja naudanlihan 41 % alempi kuin vv. 1926—28), samaan aikaan ovat talonpoikain ostamain tavaroiden hinnat pysyneet ennallaan ja eräiden kohonneetkin. Esim. miehen puku, jonka ostamiseen v. 1928 tarvittiin noin 570 kg maitoa, maksaa nyt vähintäin 880 maitokilon hinnan. Boksinahkakengät maksoivat v. 1928 160 kg maitoa, nyt yli 230 kg. Ostaakseen kilon sokeria pitää talonpojan nyt myydä 14 kg maitoa, kun sen v. 1928 sai 8 kg:lla.»

Maataloudessa tarvitsemiaan koneita, lannoitusaineita ja väkirehuja ostaessaan joutui talonpoika myös nylettäväksi. Maataloustuottajain Keskusliiton laskemien suhdelukujen mukaan täytyi talonpojan vv. 1926—1927 myydä 4 1/2 kg maitoa saadakseen yhden kilon tuomaskuonaa, nyt pitää hänen sitä varten myydä 8 1/2 kg maitoa.»

Tähän tulokseen maamme suurpääoma pääsi siis vuonna 1930 suorittamallaan hyökkäyksellä kansan työtätekevien kerroksien perusoikeuksia vastaan. Lapuanliikkeen avulla onnistuttiin maamme työtätekevien vastarinta tyrehdyttämään ja siten päästiin siirtämään koko pulan rasitukset työtätekevien kannettavaksi. Hyökkäyksen iskunyrkkinä toimi Lapuan liike. Sen esilleloihtijoina, rahoittajina ja suoranaisina ohjaajina olivat taas maamme taantumukselliset suuromistajapiirit, ennenkaikkea niiden puolue kokoomus sekä ruotsalaisen kansanpuolueen vuorineuvossivusta ja maalaisliitossa vallassa ollut suurmaanomistajain joukko. Lapuan liikkeen hyökkäyksen näkyvänä tunnuksena käytettiin tunnusta "kommunismin hävittäminen". Väkivaltainen isku kohdistettiinkin ensi kädessä kommunistien johtamia vasemmistolaisia julkisia työväenjärjestöjä ja ammatillista liikettä vastaan. Ne estettiin väkivalloin toimimasta ja niiden toimihenkilöitä vastaan suunnattiin lapualaishuligaanien kaikkinainen mielivalta, murhat, ihmisryöstöt ja kidutukset. On syytä muistuttaa, että konnuuden harjoittajat suorittivat tekojaan Suomen hallitusvallan suosiollisella avulla. Lapualaisväkivallan uhreiksi joutuivat yksinpä kansanedustajatkin tehtäväänsä täyttäessään. Sen sijaan, että viranomaiset olisivat hillinneet lapualaisia ja valvoneet oikeusjärjestyksen koskemattomuutta, he kiiruhtivat vangitsemaan koko vasemmistolaisen eduskuntaryhmän.

Suurpääoman lietsoma fasistiriehunta kohdisti tihutyönsä muitakin demokraattisia kansalaispiirejä vastaan. Niinpä sen uhriksi joutui maamme ensimmäinen presidentti K. J. Ståhlberg, joka muilutettiin itärajalle. Vain sattuma pelasti hänet joutumasta erittäin katalan murhasuunnitelman uhriksi, jonka tarkoituksena oli ei enempää eikä vähempää kuin saada aikaan sotaselkkaus Neuvostoliiton kanssa. Yhtenä päätekijänä tässä jutussa esiintyi Suomen armeijan silloinen yleisesikuntapäällikkö kenraali Wallenius.

SUOMEN PORVARILLISEN DEMOKRATIAN VARARIKKO

Tämän 1930-luvun alkukauden lapualaisfasistien hyökkäys paljasti suomalaisen porvarillisen demokratian voimattomuuden ja mädännäisyyden. Suomen hallitus, jonka pääministerinä v. 1930 oli maalaisliittolainen suurtilallinen Kallio ja jonka tärkeimmät ministeripaikat olivat samaan maalaisliittoon ja edistyspuolueeseen kuuluvien henkilöiden käsissä (jotka kumpikin puolue ovat erikoisesti kehuskelleet kansanvaltaisuudellaan), taipui nöyrästi kumartamaan lapualaisfasistien edessä ja toteuttamaan niiden vaatimukset työväestön järjestymisvapauden ja kansalaisoikeuksien tuhoamiseksi. Samaa on sanottava siitä eduskunnasta, joka valittiin v. 1930 suoritetuissa terrorioloissa. Se taipui säätämään sellaiset poikkeuslait, joilla tehtiin tyhjäksi suuri osa perustuslain takaamista kansalaisvapauksista. Koko porvarillisesta rintamasta ei löytynyt sellaista valtiomiestä, vielä vähemmän puoluetta, joka olisi uskaltanut päättävästi asettua tuota kansamme demokraattisten oikeuksien poljentaa vastaan.

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN ANTAUTUMISPOLITIIKKA

Erikoisesti on merkittävä se syvä lankeemus epäkansanvaltaisuuden tielle, jonka Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen tannerilainen johto noina vuosina teki. Pahimman lapualaisterrorin riehuessa sosialidemokraattisen puolueen johtaja Tanner julisti Seinäjoella pitämässään puheessa, että "sosialidemokratialla on sama päämäärä kuin lapuanliikkeelläkin, nimittäin kommunismin kukistaminen." Eikä tämä suinkaan jäänyt pelkäksi ulkonaiseksi kumarrukseksi fasistisen taantumuksen edessä. Sosialidemokraattisen puolueen oikeistojohto osallistui käytännössä niihin toimenpiteisiin, joilla pyrittiin todellakin raivaamaan maastamme pois kaikki kommunismiksi leimatut virtaukset. Tältä ajalta olemme jo osoittaneet useitakin Tannerin ja hänen kannattajiensa toimenpiteitä, jotka tähtäsivät samaan päämäärään kuin lapuanliikekin. Törkein näistä oli sosialidemokraattisen oikeiston toimesta suoritettu ammatillisen liikkeen hajoitus perustamalla erikoinen hajoitusjärjestö ja kehoittamalla sosialidemokraattisia jäseniä eroamaan työläisten yhteisistä järjestöistä. Kun Suomen hallituksen toimesta lapualaisfasistien vaatimuksesta hajoitettiin vasemmistolaiset työväenjärjestöt, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue sai monopoliaseman julkisesti edustaa Suomen työväenliikettä. Tätä asemaansa tannerilainen sosialidemokraattinen johto käytti hyväkseen anastaakseen vasemmistolaisen työväenliikkeen omaisuuden, työväentalot ym.

Mutta törkeintä ja työväestön kannalta murheellisinta tässä sosialidemokraattien politiikassa oli se, että he eivät pyrkineetkään voittamaan lapualaisterrorin ja hirvittävän talouspulan aiheuttamaa herpaantumista ja masennusta työläisten keskuudessa. Päinvastoin he julistivat välttämättömäksi alistua pula-ajan rasituksiin. Tanner itse lausui kerta toisensa jälkeen, että työväestön on kannettava osansa pula-ajan taakasta ja tehtävä uhrauksia pulan voittamiseksi. Lapualaisten syyttämisen asemesta sosialidemokraatit syyttivät vallitsevasta terrorista kommunisteja väittäen, että nämä ovat muka toiminnallaan ärsyttäneet fasisteja. Käytännössä juuri tällaisilla alistumissaarnoilla maamme työtätekevät valjastettiin kantamaan pulan rasituksien taakat yksinään, suuromistajien vieläpä hyötyessä pulasta.

Tätä alistumispolittikkaa tuki myöskin v. 1930 lapualaishyökkäyksen yhteydessä Suomen vanhan ammattijärjestön hajoittamiseksi perustettu oikeistososialidemokraattien johtama Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto, SAK. Sen sijaan, että se olisi koettanut koota työläisiä yhteisiin taisteluihin palkkojen ja työehtojen kiristämistä sekä työttömyyttä vastaan, se esti työväestön nousemasta puolustustaisteluun leimaamalla kaikki työväestön tuona aikana käymät lakkotaistelut korpilakoiksi. Salaisissa kiertokirjeissä järjestöille SAK:n johto suorastaan kehoitti antamaan ohranalle ilmi ne kommunistiset työläiset, jotka koettivat työläisiä nostattaa puolustustaisteluun.

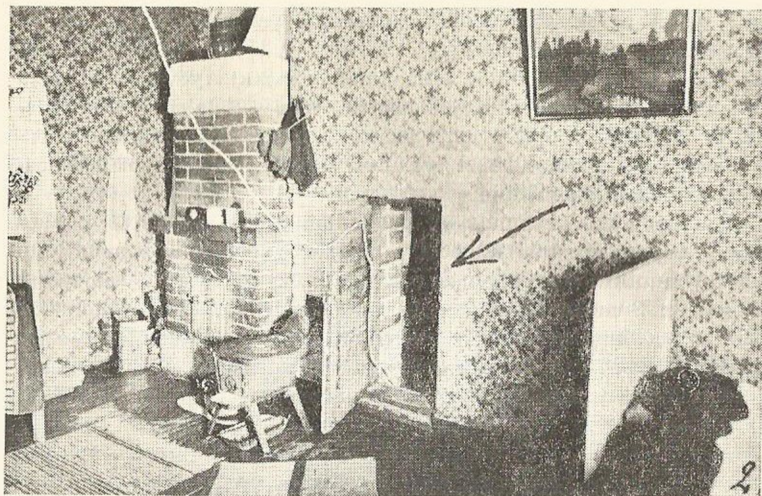
Talonpoikain keskuudessa pulan johdosta syntynyttä pakkohuutokauppojen estämisliikettä vastaan Tanner riehui samoin kuin kaikki muutkin suurpääoman edustajat. Tyytymättömät talonpojat leimattiin Suomen sosialidemokraattisissa lehdissä metelöitsijöiksi ja työläisiäkin kehoitettiin talonpoikia vastaan muka kuluttajien etujen nimissä, vaikka sekä työläiset että talonpojat olivat samassa kadotuksessa suurpääoman ryöstön alaisena.

SKP:n KUTSU: KOVA KOVAA VASTAAN!

Heti fasistisen päällekarkauksen tapahduttua, kun Suomen Ammattijärjestön työ ja koko julkinen vasemmistolainen luokkataisteluliike oli väkivalloin estetty, ryhtyi SKP, joka oli siinä yhteydessä kärsinyt suuria menetyksiä, kokoamaan uudelleen hajallelyötyjä rivejään. Tärkeintä oli voittaa ne antautumis- ja toivottomuusmielialat, joita fasistien päällekarkaus ja sosialidemokraattien petos olivat synnyttäneet työväen vasemmiston, jopa puolueenkin riveissä. Siksi kohdistettiinkin mitä ankarin arvostelu niihin heikkouksiin, joita vasemmiston omissa riveissä oli esiintynyt joukkoliikkeen kehittämisessä fasistien hyökkäystä vastaan.

Samaan aikaan, kun tannerilaiset selittivät, että työväen taistelutoiminta olisi muka ärsyttänyt lapualaisfasisteja liikkeelle ja että olisi muka viisainta luopua kaikesta vastarinnasta, SKP arvostellen omia heikkouksiaan, julisti joukoille fasisminvastaisen taistelun välttämättömyyttä.

Suomen Kommunistinen Puolue jäi yksinään kehoittamaan ja järjestämään maamme työläisiä puolustustaisteluun. Se ei väsynyt noina raskaina taloudellisen ahdistuksen ja synkän taantumuksen vuosina koskaan selittämästä työväestölle, että fasistista väkivaltaa voidaan vastustaa vain yhteisin voimin. Kun lapualaisfasistit vv. 1931—32 kävivät eräiden maaseudun sosialidemokraattisten työväenyhdistysten ja näiden toimihenkilöiden kimppuun, antoi SKP työläisille ohjeen, että "työläisten on yhdessä pantava vastaan ja lyötävä lapualaisia niin että tuntuu". Samaten osoitettiin, ettei pidä

Puolueen salainen kirjapaino Tampereelta.

alistua toistuviin palkkojen alennuksiin, vaan on koottava voimat yhteen ja lakkojen ja muiden keinojen avulla puolustettava työläisten oikeuksia. Niinpä v. 1931 pidetyssä SKP:n puoluekonferenssissa tehdyssä päätöksessä vedotaan työläisiin seuraavalla tavalla:

> "Alinomaisesta vastaanpanemattomuudesta fasistisen väkivallan edessä on tehtävä loppu. On saatava tästä lähtien joukkojen tunnukseksi: Kova kovaa vastaan!"

Tämä tunnus oli työväen yhteisrintaman tunnus. Vain taistelulla oli mahdollista saada lievitystä työtätekevien hätään ja vain yhteisin voimin saatettiin taantumuksen eteneminen pysäyttää.

YHTEISRINTAMAN PUOLESTA

Vaikka lapuanliikkeen ja taantumuksen yleisen hyökkäyksen pääpaino kohdistuikin kommunisteja ja heidän kanssaan toimivaa työväestön vasemmistoa vastaan, niin ennenpitkää taantumus alkoi yhä kiihtyvän hyökkäyksensä myöskin sosialidemokraattisia työväenyhdistyksiä vastaan, kuten kommunistit olivat jo etukäteen

varoittaneet. Lapualaiset ja myös kokoomuspuolueen lehdistö esittivät yhä uudestaan vaatimuksia myös sosialidemokraattisen puolueen toiminnan lakkauttamisesta. Osoituksena siitä ennakkoluulottomuudesta ja vilpittömästä pyrkimyksestä työväestön yhteisrintaman luomiseen, joka elähytti SKP:ta, esitämme puolueen keskuskomitean täysi-istunnon v. 1934 tekemästä päätöksestä tätä pyrkimystä kuvaavan kohdan. Siinä lausutaan:

> *"Kamppailukysymykseksi on otettava taistelu fasististen poikkeuslakien kumoamiseksi ja uusia taantumuslakeja vastaan, taistelu fasismin kaikkia, myöskin sos.dem-puolueeseen kohdistuvia hyökkäyksiä vastaan, työtätekevien kaikkien valtiollisten oikeuksien puolesta. — — — Puoluejärjestöjen on tehtävä yhteisrintamaesityksiä sosdem.-järjestöille yhteisten kokousten, mielenosoituksien ja muiden joukkoesiintymisten järjestämisestä lapualaisia ja kokoomuksen antiparlamenttaarisia hyökkäyshankkeita vastaan. Eräissä tärkeissä tapauksissa voidaan tehdä yhteisrintamaesityksiä myöskin sosialidemokraattiselle puolueelle kokonaisuudessaan. Yhteisrintaman luomisen ehdoksi ei saa asettaa mitään sellaisia kysymyksiä, joihin sosialidemokraattiset työläiset eivät voisi suostua (kuten vaatimus, että sosdem-työläisten yhteistaisteluun yhtyessään olisi luovuttava sosialidemokraattisen puolueen jäsenyydestä, olisi tuomittava johtajansa, hyväksyttävä kommunismin periaatteet, proletariaatin diktatuuri t.m.s., olisi hyväksyttävä joku tiukasti määrätty yhteisrintamamuoto tai määritelmä jne.). Ainoa ehto, jonka me yhteisrintamalle asetamme, on, että kaikki siihen osallistuvat todella taistelevat hyväksymänsä taisteluvaatimuksen tai ohjelman puolesta porvaristoa vastaan."*

Kuten nähdään, SKP asettui jälleen samalle myönteiselle kannalle työväen yhteisrintaman rakentamiseen kuin 20-luvullakin.

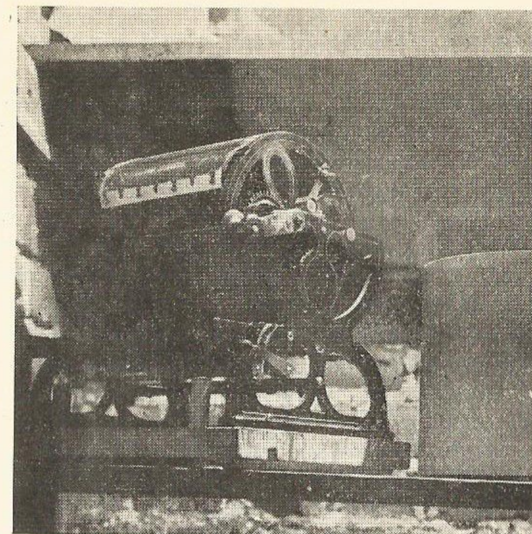
Kuinka toisin suhtautuikaan sosialidemokraattisen puolueen johtaja Tanner työväestön yhteisrintaman mahdollisuuteen! V. 1936 pidetyssä sosialidemokraattisen puolueen kokouksessa samoinkuin monissa muissakin tilaisuuksissa hän julisti, että yhteisrintama on mahdollinen vain sosialidemokraattisen puolueen puitteissa. Oli selvää, että tällä tavalla riistettiin kaikki edellytykset käydä vakavassa mielessä edes neuvotteluun yhteisrintamasta. Eihän voitu edellyttää, että työväenliikkeen vasemmisto olisi voinut liittyä sosialidemokraattiseen puolueeseen ja alistua sen johdon politiikkaan, kun

tämä käytännössä toimi yhteistoiminnassa taantumuksen kanssa ja suuntasi taistelunsa kärjen juuri työväen vasemmistoa vastaan. Siis sosdem-puolueen johto asettui jälleen, kuten 20-luvullakin, vastustamaan todellisen yhteistaistelun järjestämistä työtätekevien puolesta.

Kun Suomen Kommunistisen Puolueen keskuskomitea tämän päätöksen velvoittamana teki sosialidemokraattiselle puolueelle samana vuonna yhteistoimintatarjouksen kansanvallan turvaamiseksi maassamme, torjui sosdem-puolueen johto tämän tarjouksen selittäen, että kommunistien tulisi luopua periaatteestaan ja asettua sosialidemokraattisen puolueen kannalle.

SKP AMMATILLISEN YHTENÄISYYDEN PUOLUSTAJANA 30-LUVULLA

Kun sosialidemokraattisen puolueen johto suhtautui jyrkän vihamielisesti työväestön yhteisrintaman luomiseen, täytyi SKP:n, joka todella tahtoi yhdistää maamme työtätekevät yhteiseen taisteluun fasistista taantumusta ja taloudellista ryöstöä vastaan, tehdä voitavansa yhteisrintaman rakentamiseksi alhaalta päin. Erikoisen tärkeäksi ja merkitykseltään koko Suomen työväenliikkeelle suuriarvoiseksi muodostui SKP:n politiikka yhtenäisen ammatillisen liikkeen luomiseksi. Kun lapualaishyökkäyksen vaikutuksesta Suomen vanhan ammattijärjestön toiminta valtiovallan toimenpiteillä lakkautettiin, koetti SKP aluksi järjestää Suomen työväen ammatillista toimintaa maanalaisuuden oloissa. Tuolloin oli välttämätöntä nostaa vastarintaa Suomen Ammattijärjestön toimintaoikeuksien puolustamiseksi ja osoittaa, että oikeistososialidemokraattien hajoitustyö oli isku työväen yhteisetuja vastaan. Jos vasemmisto olisi heti SAJ:n toiminnan tultua estetyksi antanut kehoituksen liittyä sosialidemokraattien perustamaan hajoitusjärjestöön, olisi se merkinnyt heidän hajoitustyönsä siunaamista. Silloinen ammatillinen liike ei kuitenkaan terrorioloissa voinut kehittyä suureksi joukkoliikkeeksi. Sen takia puolueen keskuskomitean laajennettu istunto v. 1933 teki päätöksen, että "työhön nähden SAK:n alaisissa järjestöissä on suoritettava perusteellinen käänne ja taktiikan muutos". SKP:n jäseniä kehoitettiin liittymään sosialidemokraattien hajoitustarkoituksessa lapualaishyökkäyksen edellä perustamiin ammatillisiin perusjärjestöihin ja taistelemaan niiden kautta työväen ammatillisen liikkeen kohottamiseksi siitä alennuksesta, johon se Suomen vanhan ammattijärjestön hajoittamisen kautta v. 1930

Salainen painokone

jälkeen oli joutunut. SKP:n suorittaman työn kautta joukkojen keskuudessa oli alkanut nousta vastarinnan halu fasistiterrorin suojissa harjoitettua nälkiinnyttämispolitiikkaa vastaan. Joukkojen ohjaaminen sosialidemokraattien perustamiin ammatillisiin järjestöihin merkitsi nyt näiden järjestöjen kehittämistä luokkataistelun tukikohdiksi.

Päätöstään toteuttaessaan SKP:n puoluejohto osoitti uudelleen, että työväenluokan yhteisedut ovat sille kaikki kaikessa. SKP luopui perustamistaan illegaalisista ammatillisista ryhmistä ja ryhtyi työskentelemään SAK:n järjestöissä luodakseen niistä todellisia työväen taistelujärjestöjä ja kehittääkseen yhtenäisen lujan ammatillisen liikkeen.

Tämä SKP:n pyrkimys kohtasi aluksi huomattavaa vastarintaa vasemmistolaisten työläistenkin keskuudessa, jotka edellisten vuosien kokemusten perusteella pitivät SAK:n tannerilaista johtoa yhtenä pääsyyllisenä työväen yhtenäisen ammatillisen liikkeen tuhoamiseen ja näkivät SAK:ssa puhtaan hajoitusjärjestön. Mutta SKP:n sitkeän työn kautta alkoi työväestöä virrata SAK:n perusjärjestöihin, ja jo vuoden päästä, v. 1934 kesällä, SKP:n keskuskomitean laajennettu täysistunto saattoi todeta:

"Taloudellisten taistelujen järjestämisessä ja ammatillisessa joukkotyössä on puolueemme sitkeän työn tuloksena viime aikoina ollut tuloksia työläisten nostattamisessa yhteiseen taisteluun ääretöntä elintason polkemista vastaan. Kurssin muutos suhtautumisessa reformistisiin ammatillisiin järjestöihin, joka viime vuonna päätettiin, on osoittautunut täysin oikeaan osuneeksi. Tätä työtä on nyt tarmokkaasti jatkettava, voitettava kaikki vastahakoisuus siihen ja saatava aikaan tarmokas työ ammattiosastoissa. Puolueen ja nuorisoliiton kaikkien jäsenten sekä vallankumouksellisten työläisten, jotka eivät ole vielä julkisten ammatillisten osastojen jäseniä, on niihin viipymättä liityttävä ja toimittava aktiivisesti niiden saamiseksi työväen taisteluliikkeen tukikohdiksi. Päättävällä taistelulla on voitettava lahkolainen sos.dem. työläisistä eristäytymispyrkimys samoin kuin oikeisto-opportunistien toimettomuus ja alistuminen ammatillisten johtajain politiikkaan. Edelleen on tarmolla toimittava työväen ammatillisiin järjestöihin joukkoliittymisien puolesta, niiden avulla työväen yhteistaistelun järjestämiseksi, perustamalla samalla kaikkialla uusia ammatillisia järjestöjä."

Tämän SKP:n politiikan ansiosta alkoi SAK:n perusjärjestöjen jäsenmäärä kasvaa ja monista niistä muodostui vähitellen työväen taloudellisen puolustuksen päätukikohtia. Tätä kehitystä kuvaa mm. seuraava SAK:n jäsenmäärätaulukko:

1930	14.967
1931	19.390
1932	18.930
1933	19.847
1934	27.160
1935	33.883
1936	44.525

Tällä politiikalla poistettiin se lamaannus ja passiivisuus, joka oli pula-aikana tehnyt mahdolliseksi työväestöön kohdistuneen hirvittävän riiston. Vähitellen työväestö saattoi ammatillisten järjestöjen avulla, tosin useimmiten liittojen johdossa olleiden sos.dem. johtajien vastustaessa, taistella koroituksia tavattoman alas painettuihin palkkoihin. Tämän oikean politiikan seurauksena oli paitsi edellä esitettyä työväen taloudellisen puolustustaistelun nousua, työväen yhteistunnon lisääntyminen muutenkin. Ammatillisella alalla yhteisvoimin saadut pienet menestykset valoivat uutta uskoa ja luottamusta omiin voimiin. Niistä työväestö imi rohkeutta myöskin edessä oleviin poliittisiin taisteluihin sen taantumuksen pakkopaidan murtamiseksi, johon maamme poliittinen elämä oli lapualaisvuosien taantumuspolitiikalla kiedottu. Itse SKP:lle merkitsi tämä menestyksellisen yhteisrintamataktiikan sovelluttaminen murtautumista ahtaasta maanalaisuudesta julkiseen joukkoliikkeeseen. Täydellä syyllä on todettava, että samaan aikaan kun maamme fasistinen ohranakomento yritti tukahduttaa maanlaisuudessa kamppailevan kommunistisen puolueen, tämä, löytäen oikean renkaan, antoi vv. 1933—34 suunnan yhtenäisen ammatillisen liikkeen luomiselle. Tämä oikea politiikka oli takeena kommunistisen joukkovaikutuksen kasvamiselle ja se teki tyhjäksi taantumuksen yritykset kommunistisen puolueen tuhoamiseksi.

KIVIMÄEN TAANTUMUSKOMENTO. ANTIKAISEN PUOLUSTUS

Vuoden 1930 fasistinen päällekarkaus ja senjälkeinen taantumuskausi loivat maahamme aivan erikoislaatuisen poliittisen tilanteen. Suomen entinen perustuslaki jäi tosin muodollisesti voimaan, mutta monin poikkeuslaein tehdyin huononnuksin, joilla "laillistettiin" kansalaisoikeuksien riisto työväenliikkeen vasemmistolta.

Suomen hallitus, jossa vuoden 1930 jälkeen oli määräävänä patataantumuksellinen epäkansanvaltainen suuntaus, jonka edustajina olivat presidentti Svinhufvud ja pääministeri Kivimäki, pyrki häikäilemättä kehittämään maassamme taantumuksellista diktatuurikomentoa.

Havainnollinen ja räikeydessään vertojaan hakeva sekä maamme silloista hallitussuuntaa kuvaava on se keskiaikaisia noitaprosesseja muistuttava oikeusmurha, jonka kohteeksi joutui vuonna 1934 marraskuussa valtiollisen poliisin käsiin joutunut SKP:n uljas johtaja Toivo Antikainen. Väärien ohranatodistusten ja häikäilemättömien väärennysten avulla toveri Antikainen yritettiin leimata rikolliseksi ja syyttää häntä samanlaisista rikoksista sotavankeja kohtaan, joihin suomalaiset fasistiset suojeluskunta-ainekset tekivät itsensä syypäiksi myöhemmissä Neuvostoliittoa vastaan käydyissä hyökkäyssodissa. Siinä oikeusjutussa, joka nostettiin Antikaista vastaan, tuli monin kerroin todistetuksi Antikaista vastaan nostetun syytteen mahdottomuus.

Tämän Antikaisen jutun yhteydessä Suomen taantumukselliset

piirit koettivat saada kuolemantuomioiden täytäntöönpanolakiin sellaisia muutoksia, että maassamme olisi voitu riistää vihatulta Antikaiselta ja muiltakin kansan etujen puolustajilta henki. Miltei koko maamme julkinen sanomalehdistö, "edistysmielisestä" Helsingin Sanomista fasistiseen Ajan Suuntaan asti vaati Antikaisen päätä ja oli taipuvainen kuolemanrangaistuksen käytäntöönottoon.

Antikaisen oikeusjutun yhteydessä Suomen taantumusta vastaan nousi ensi kerran sitten lapualaispäivien laajemmalla pohjalla oleva vastalauseliike. Kansainvälinen demokraattinen oikeudentunto nousi ensimmäisenä puolustamaan oikeuden asiaa. Ruotsista, Neuvostoliitosta, Norjasta, Tanskasta, Ranskasta, Amerikasta ja Englannista tuli protestitulva vaatien oikeutta Antikaiselle. Suomenkin työtätekevät nostivat päätään. Nyt nähtiin ensimmäisen kerran vuoden 1930 jälkeen Suomen sivistyneistön parhaita edustajia esiintymässä taantumusta vastaan yhdessä työväestön kanssa ns. kuolemantuomiovastaisen adressin yli satatuhantisessa allekirjoittajajoukossa. Tämä syntynyt joukkoliike ja kansainvälinen painostus pakottivat Suomen taantumuksen luopumaan kuolemantuomiohankkeestaan. Mutta työtätekevien joukkoliike ei ollut tarpeeksi voimakas estämään syyttömän Antikaisen tuomitsemista elinkaudeksi kuritushuoneeseen.

Tästä Antikaisen tuomiosta ei Suomen taantumuksella kuitenkaan ollut loppujen lopuksi suurtakaan hyötyä. Päinvastoin, toveri Antikaisen uljas esimerkki rohkaisi Suomen työtätekeviä heidän taistelussaan kivimäkeläistä taantumusta vastaan. Tämän jutun yhteydessä syntynyt adressiliike oli ensimmäinen, joskin heikko, kansanrintaman kehittymisen ilmaus maassamme. Se oli omiansa rohkaisemaan vastaisissa taisteluissa.

SKP:n VI EDUSTAJAKOKOUS

TYÖVÄEN YHTEISRINTAMAA JA FASISMINVASTAISTA KANSANRINTAMAA RAKENTAMASSA

Hyvin tärkeäksi taitekohdaksi SKP:n kehityksessä muodostui puolueen VI edustajakokous, joka pidettiin välittömästi Kommunistisen Internationalen VII kongressin jälkeen vuonna 1935 kesällä. Tämän puoluekokouksen päätöksissä luonnehdittiin maassamme vallinnut tilanne ja osoitettiin, miten taantumus yrittää tukahduttaa kansan tyytymättömyyttä sorrolla ja fasistisella väkivallalla. Tätä taantumushyökkäystä kehitettiin kahdelta suunnalta:

"Toisaalta lapuanliikkeen jatko IKL lisäsi vaikutustaan suojeluskunnissa, yliopistossa ym. muodostuen tiukaksi järjestyneeksi puolueeksi ja uhkasi uudella väkivaltaisella ryntäyksellä täysfasistisen hirmuvallan pystyttämiseksi.

Peitetymmin tätä hyökkäystä kehittivät Kivimäen hallituksen takana olevat puolueet, kokoomus, maalaisliitto ja edistys. Ne veivät tätä hyökkäystä eteenpäin pääasiassa taantumuksellisia poikkeuslakeja säätämällä."

SKP:n VI puoluekokous totesi, että täyden fasistisen hirmuvallan vaara Suomessa oli varsin suuri ja varoitti sen johdosta:

"Jos se pääsisi voimaan, sortaisi se maamme työväenluokan vielä nykyistäkin kahta kauheampaan hätään ja orjuuteen. Fasismin uusin päällekarkaus ei suuntaudu ainoastaan vallankumouksellista työväestöä vastaan, vaan uhkaa se myös sosialidemokraattisia työväenyhdistyksiä, ammattijärjestöjä, lehtiä, osuusliikkeitä, nuoriso- ja urheiluseuroja, vieläpä se uhkaa porvarillisten vapaamielisten ainesten ja asiaansa puolustavan pienviljelijäväestön oikeuksia."

Siitä olivat osoituksena ne vainotoimenpiteet, joihin Kivimäen hallitus oli ryhtynyt vapaamielisiä piirejä vastaan. Niinpä sen toimesta oli nostettu oikeusjuttuja kirjailija Haanpäätä ja Valaa vastaan. Tämä sama pyrkimys kuvastuu erikoisen selvästi vuoden 1935 lopulla paljastetuista Etsivän Keskuspoliisin laatimista muistioista, jotka pääministeri Kivimäki oli tilannut. Näissä muistioissa leimattiin suuri joukko porvarillisia sivistyneistöön kuuluvia henkilöitä ja poliitikkoja valtiollisesti epäluotettaviksi.

Näihin ilmiöihin vedoten Suomen Kommunistisen Puolueen VI edustajakokous kehoitti kaikkia työtätekeviä kansankerroksia keskittämään voimansa fasismin hyökkäyksen takaisinlyömiseen. Kokous varoitti:

"Tämä ei ole vielä myöhäistä. Mutta muistettava on, että se on mahdollista ainoastaan työväenluokan ja kaikkien muiden fasismia vastustavien kansankerrosten yhteisellä, tarmokkaalla taistelulla."

SKP asetti tällä kaudella tärkeimmäksi tehtäväkseen työn työväenluokan ja koko työtätekevän väestön yhdistämiseksi taisteluun

fasismia vastaan niin lapualaisen avoimen väkivallan kuin kivimäkeläis-svinhufvudilaisen laillisuuden suojassa hyökkäävän fasismin lyömiseksi.

YHTEISRINTAMA-AJATUKSEN KANNATUS SOS.DEM. PUOLUEEN KESKUUDESSA

Sosialidemokraattisen Puolueen sisällä jo vv. 1932—33 kehittymään alkanut vasemmistovirtaus oli Akateemisen Sosialistiseuran äänenkannattajassa "Soihdussa" kohdistanut ankaran kritiikin Sosialidemokraattisen puolueen oikeistojohdon periaatteettomuutta ja luokkataistelukannalta luopumista vastaan. Tämän ryhmän johdossa oli pääasiassa nuoria opiskelijoita, jotka olivat marxilaisuuteen perehtyessään tulleet huomaamaan sosialidemokraattisen puolueen johdon luisumisen pois sosialismin kannalta. Tämän ryhmän huomattavimpina henkilöinä olivat Mauri Ryömä, Raoul Palmgren, Aimo Rikka, Ahti Myrsky ja Cay Sundström. "He alkoivat nähdä", kuten puoluekokous totesi, "että Tannerin johtaman sos.dem. puolueen politiikka, jonka koko viisaus käytännössä sisältyi porvarillisen 'laillisen' taantumusrintaman kannattamiseen, ei ole yhtään sen parempaa kuin Saksan sos.dem. puolueen politiikka, joka siellä vei porvarillisen politiikan täydelliseen romahdukseen."

Tämä sosialidemokraattisen puolueen sisällä syntynyt oppositioryhmä teki varsin huomattavan työn julkaisemalla suuren määrän marxilaista teoreettista kirjallisuutta ja käsittelemällä lehdessään Soihdussa teoreettisia kysymyksiä. Ryhmälle muodostui mitä kiintein vuorovaikutus vasemmistolaisen työväenliikkeen kanssa. Vasemmistolaisen työväestön taholta levitettiin Soihtua ja muutenkin tuettiin tämän ryhmän toimintaa. Sensijaan sosialidemokraattisissa järjestöissä tämän ryhmän joukkokannatus jäi heikommaksi ja ryhmä joutui loppujen lopuksi eroon tannerilaisesta sosialidemokratiasta. Toukokuun 10 p:nä 1937 tekemällään päätöksellä sosialidemokraattinen puoluetoimikunta määräsi Akateemisen Sosialistiseuran erotettavaksi puolueesta. Samalla kertaa erotettiin puolueesta Mauri Ryömä, Raoul Palmgren, Erkki Vala, Saara Kontulainen ym. ja varoituksia annettiin Cay Sundströmille, Kaisu-Mirjami Rydbergille, Ahti Myrskylle sekä monille muille. Sosialidemokraattisen puolueen järjestöjä kiellettiin levittämästä työväen yhteisrintamaa kannattavia Soihtu ja Tulenkantajat-lehtiä sekä Kirjallisuuslehteä. Tämän erottamistapauksen johdosta Akateeminen Sosialistiseura antoi Suomen työväenluokalle vetoomuksen, jossa se selitti, että

"tämä sosialidemokraattisen puoluetoimikunnan enemmistön toimenpide puolueen ja työväenluokan yhtenäisyyttä vastaan on Suomen työväenluokan ja sosialidemokraattisen jäsenistön tahdon vastainen. Se muodostuu käytännössä jatkoksi syksyllä 1936 julkisuuteen tulleille Etsivän Keskuspoliisin muistioille, joita tutkivan komitean jäsenenä puoluesihteeri Aleksi Aaltonen on työskennellyt."

Edelleen tässä julkilausumassa osoitetaan, että puoluetoimikunnan päätös "rikkoo syntymässä olevaa työväenluokan yhteisrintamaa, joka muodostaa maamme kansanvaltaisen voimien pääjoukon."

TAISTELU SOTAPOLITIIKKAA VASTAAN

SKP:n VI edustajakokous vuonna 1935 oli arvioinut varsin oikein sosialidemokraattisen puolueen vasemmiston merkityksen. Sen kanssa kehittyikin ajan mittaan yhteistoiminta taistelussa fasismia ja sodanvaaraa vastaan. SKP:n puoluekokous asetti päätehtäväkseen saada työväen yhteisrintaman pohjalla luotua laaja fasisminvastainen kansanrintama. Tämän kansanrintaman toimintatunnukseksi puoluekokous esitti seuraavia vaatimuksia: "IKL:n lakkauttaminen, poikkeuslakien kumoaminen ja kansalaisvapauksien palauttaminen sekä rehellinen rauhanpolitiikka suhteissa Neuvostoliittoon."

Puoluekokous lausui edelleen, että neuvostovastaista "myrkynkylvöä ei saa vastaanpanematta suvaita. Väsymättä ja kärsivällisesti kaikkialla valistettava ihmisiä ymmärtämään, ettei Venäjän suuri neuvostokansa ole Suomen kansan vihollinen, vaan ystävä ja että mahtava Neuvostoliitto on Suomen kuten kaikkien pienten kansojen turva maailman imperialismia vastaan, jos vaan Suomi tahtoo sen kanssa sovussa elää."

Samalla kun SKP varoitti maassamme harjoitetusta sotapolitiikasta, se päättävästi torjui kaikki työväen omissa riveissä esiintyneet kansallisen nihilismin ilmaukset osoittaen, että on mitä turmiollisinta suhtautua yliolkaisesti omaan kansaan ja sen kohtaloihin.

"Päinvastoin Suomessakin juuri luokkatietoisen, vallankumouksellisen työväen sydämenasiana on oman kansan vapaa ja onnellinen tulevaisuus. 'Isänmaallisuuttaan' huutava riistäjäporvaristo — se on Suomen kansan todellinen sortaja. Rahan voimalla, pappien ja fasistien avulla se pyrkii kokonaan kuristamaan kansamme kulttuurikehityksen. Kenelle siis

Suomen kansan ja sen kulttuurin pelastus on kallis, hän äl-köön pelätkö työväenluokan voittoa, vaan auttakoon sitä, sillä suomalaisen kulttuurin nousu ja kukoistus on alkava sosialistisesta vallankumouksesta.”

SKP VUODEN 1936:n VAALEISSA

VI edustajakokouksen ottaman yhteisrintama- ja kansanrintamasuunnan mukaisesti puolue ryhtyi valmistautumaan vuonna 1936 kesällä suoritettaviin valtiollisiin vaaleihin. Suomen Kommunistisella puolueella ei ollut vuoden 1930 jälkeen minkäänlaisia mahdollisuuksia osallistua vaaleihin. Puolue ei kuitenkaan katsonut voivansa jäädä vuoden 1936 vaaleissa enää sille mielenosoituksellisellе vaaleihin osanoton kannalle, jolla se oli ollut vuoden 1930 lapualaishyökkäyksen jälkeisinä aikoina. Niissä vaaleissa SKP oli kutsunut työläisiä mielenosoituksellisesti äänestämään SKP:tta ja siten esittämään vastalauseensa vallitsevaa fasistista taantumuskomentoa vastaan. Tämä mielenosoituskanta oli saanut kuitenkin mukaansa vain joitakin tuhansia äänestäjiä. Sensijaan kymmenet tuhannet vasemmistolaiset työläiset noina lapualaisvuosina jättivät äänensä joko käyttämättä tai äänestivät sosialidemokraattisia listoja omien listojen puutteessa. Keväällä vuonna 1936 pidetyssä laajennetussa neuvottelussa SKP päätti osallistua edessä oleviin vaaleihin. Puolueen jäsenille ja puolueemme yhteydessä oleville vasemmistotyöläisille annettiin kehoitus työskennellä tarmokkaasti sos.dem. puolueen järjestöissä sen hyväksi, että saataisiin sos.dem. puolueen listoille rehellisiä fasismin- ja sodanvastaista yhteisrintamaa kannattavia edustajaehdokkaita, joille sitten kerättäisiin työläisten yhteisrintaman äänet. Tämä puolueen kanta käy lähemmin selville vaalien edellä annetusta SKP:n vaalikehoituksesta ja julistuksista. Niinpä lentolehtisessä, jonka tunnus kuului ”Rauhan, vapauden ja leivän puolesta”, lausutaan:

”Työtätekevien vaatimuksille, eduille ja pyrinnöille on löydettävä rohkeita ja pystyviä edustajia niiden eduskuntaehdokkaiden joukosta, joita maan kansanvaltaiset ainekset, ennen muuta sosialidemokraattiset työläiset ovat asettaneet. Maamme sosialidemokratian johdon, ennen kaikkea Tannerin politiikka, on ollut Suomen työtätekevien etuja vahingoittavaa, kun se on käytännössä kieltänyt työläisten yhteisrintaman ja sensijaan rakentanut yhteisrintamaa Kivimäen taantumushallituksen kanssa. Nyt kuitenkin, kun sosialidemokraattien keskuudessa on viime vuosien ankarien opetuksien jälkeen noussut yhä selvempiä vaatimuksia työväen voimien todellisen yhdistämisen puolesta ja kun itse syvästi tunnemme saman voimien yhdistämisen välttämättömyyden fasismin ja sodan uhatessa, ilmoitamme itse puolestamme tulevamme ponnistamaan kaikkemme sen hyväksi, että työtätekevien vaalitaistelusta muodostuisi valtava työväenluokan yhtenäisyyden näyte, jotta saataisiin eduskuntaan valittua mahdollisimman paljon sellaisia edustajia, jotka todella tahtovat kansanvaltaa puolustaa ja ottavat sen eduskuntatoimintansa peruslähteeksi. Tällaisia edustajaehdokkaita on nyt sosialidemokraattisilla ehdokaslistoilla eri piireissä. Näille me kehoitamme kaikkia työtätekeviä äänensä antamaan ja näiden valituksi tulemiseksi voimansa ponnistamaan.”

Tässä julistuksessa vaaditaan,

”että valittujen edustajien on entistä tiukemmin taisteltava työtätekevien elinoikeuksien puolesta fasismia vastaan, — me emme vaadi yhtenäisyyden aikaansaamiseksi sos.dem. työläisiä luopumaan periaatteistaan, kuten Tanner vaatii meitä, kun hän selittää, että yhteisrintama voidaan tehdä vain sosialidemokraattisen puolueen ohjelman ja periaatteiden pohjalla. Me tahdomme sensijaan järjestää käytännössä työväenluokan yhtenäiseen taisteluun elinehtojensa puolesta. — Me tahdomme käytännössä koota työtätekevät taistelemaan fasismia ja sodanvaaraa vastaan työtätekevien elämän puolesta.”

Vaaliohjelmassaan SKP:lla oli tiukka kanta Suomen porvariston harjoittamaa sotapolitiikkaa vastaan. Vaaliohjelmassa lausutaan:

”Kaikkein hirvittävimpänä vaarana Suomen kansan elämälle ja maan itsenäisyydelle on yhä läheisemmäksi käyvä uuden maailmansodan uhka. Elleivät Suomen kansan laajat joukot nouse päättäväiseen taisteluun rauhan säilyttämisen puolesta, tulee Suomi syöstyä uhkaavan maailmanpalon liekkeihin. Tiedetäänhän, että Suomessa on erittäin vaikutusvaltaisia voimia, jotka ohjaavat Suomen valtiolaivaa Hitlerin Saksan sotapolitiikan vanaveteen. Fasistinen, valloitushimoinen Saksa, jonka lakina ja evankeliumina on mahtavan suur-

Saksan luominen, on uuden maailmansodan päälietsoja, joka armotta työntää liittolaisensa ensimmäisenä tuleen."

Vaaliohjelmassa varoitetaan vielä:

"Sodan vaarasta ei Suomea pelasta sellainen 'puolueettomuus', mitä Hitlerin suomalaiset kätyrit suosittelevat. Sodanvaarasta voi pelastaa ainoastaan se, että kansamme aktiivisesti osallistuu taisteluun maailmanrauhan ja kollektiivisen turvallisuuden puolesta fasistisia sodanlietsojia vastaan.

Ei mikään niin vaaranna Suomen itsenäisyyttä kuin lähteminen imperialistisen Saksan kelkkaan. Anna Hitlerille sormesi, niin se vie koko käden. Vaaleissa on Suomen kansan velvoitettava maan hallitus Kansainliitossa vaatimaan kansainvälisiä takeita rauhan säilymiseksi ja Suomen itsenäisyyden turvaamiseksi imperialistisen Saksan ahneilta kynsiltä. Samalla on vaaleissa vaadittava sovinnollisten suhteiden luomista Suomen ja Neuvostoliiton, tämän maailmanrauhan lujimman tukipylvään välillä."

SKP ei tyrkyttänyt yhteisen taistelun pohjaksi omaa ohjelmaansa, vaan kehoitti luomaan yhteisen kansanrintaman, joka vaatii:

"IKL:n lakkauttamista. Demokraattisten oikeuksien ja vapauksien säilyttämistä ja laajentamista. Työläisten palkkojen korottamista. Talonpoikaiston hätätilan lieventämistä valtion toimenpitein. Johdonmukaista rauhanpolitiikkaa ja tiukkaa esiintymistä fasistisia sodanlietsojia vastaan sekä sovinnollista politiikkaa suhteessa naapurimaihin."

TYÖVÄEN YHTEISRINTAMAN VAALIVOITTO JA KIVIMÄEN KAATUMINEN

Vaalien tulos koitui tappioksi Kivimäen hallitussuuntaukselle. Työväen yhteisrintama sai sosialidemokraattisilla listoilla valittua viisi uutta edustajaa. Äänimäärä lisääntyi noin 40.000:lla ja valittujen edustajien joukossa oli entistä enemmän selviä antifasistisen yhteisrintaman kannattajia. Tällä voitolla oli suuri merkitys työväenluokan taisteluyhtenäisyyden luomisessa.

Työväen yhteisrintaman vaalivoitto vaikutti ratkaisevalla tavalla Kivimäen taantumushallituksen kaatumiseen. Yhteisrintamaa kannattavien sosialidemokraattisten ehdokkaitten huomattavan suuri kannatus ryhdisti koko sosialidemokraattista ryhmää, jopa maalaisliittolaisiakin, asennoitumaan Kivimäen hallitusta vastaan. Saman vuoden lopulla suoritetuissa presidentin valitsijamiesvaaleissa Svinhufvudin takana ollut kokoomuksen ja ruotsalaisen kansanpuolueen oikeiston taantumusrintama kärsi uuden tappion. Presidentin valitsijamiesvaaleissa SKP noudatti samaa yhteisrintamalinjaa kuin eduskuntavaaleissakin ja kehoitti äänestämään sosialidemokraattien ehdokkaita valitsijamiehiksi. Tämä oli tietenkin työväen yhteisrintaman luomisen kannalta mitä tärkeintä. Itse presidentin vaaleissa oli päätehtävänä estää Svinhufvudin valituksi tulo, ja siksi työväen edustajat siirtyivätkin kannattamaan maalaisliittolaisten ehdokasta Kalliota, Svinhufvudin vastapainona, joka olisi tullut valituksi, ellei näin menetelty.

SUOMEN POLITIIKKA EI MUUTTUNUT

Huolimatta noista työväen yhteisrintaman menestyksistä, joita saavutettiin 30-luvulla SKP:n taktiikan ansiosta, ei kuitenkaan saatu luoduksi pysyvää laajaa työväen yhteisrintamaa eikä kansanrintamaa. Ne pienet tulokset, joita työväen yhteisrintaman ja kansanrintamatoiminnan alalla oli saavutettu, eivät johtaneet mihinkään pysyvään fasisminvastaisten voimien kokoomukseen. SKP jäi yksinään taistelemaan yhä uhkaavammaksi paisunutta fasismin- ja sodanvaaraa vastaan. Niinpä vuonna 1937 Suomen itsenäisyyden 20-vuotisjuhlien aikana puolue vetosi jälleen joukkoihin saadakseen kehitetyksi taistelua rauhan puolesta. Itsenäisyysjuhlien johdosta antamassaan julistuksessa puolue selittää:

"Suomi, jos mikään maa, tarvitsee itse rauhaa. Neuvostoliitto on varmin rauhan turva maailmassa. Mutta Suomen taantumusporvariston politiikka on koko Suomen itsenäisyyden ajan ollut pikemminkin sodan valmistamista ja sotahankkeiden kannattamista kuin rauhan turvaamista ja niiden kansainvälisten voimien kannattamista, jotka todella ajavat ja tukevat kollektiivista rauhanpolitiikkaa.

Kauanko tämmöistä menoa maassamme siedetään? Siihenkö asti, että todella joudutaan Saksan fasistien hommaaman sodan jalkoihin? Vastako tulevasta sodasta kehkeytyvä uusi Saksan imperialismin romahdus siitä päästää? Niinkö kauan tahdotaan kärsiä ja sietää?"

Nämä sanat sisältävät ennakkonäkemyksen Suomen seuraavien vuosien kokemuksista. Vielä tuolloin Suomen Kommunistinen Puolue tahtoi luottaa kansamme rauhantahtoon ja julisti:

"Ei, sitä ei kansamme tahdo!"

Kommunistinen Puolue neuvoi tässä julistuksessaan, että laaja, Suomen kansan syvien rivien demokraattinen kansanliike on ainoa, tehokas keino fasismin tuhouhkan torjumiseksi. SKP vaati Suomen hallitukselta päättäväisiä toimenpiteitä fasististen voimien taltuttamiseksi ja lopettamiseksi, päättäväistä toimintaa rauhan ja kansanvallan turvaamiseksi.

"Muuten nämä pimeyden voimat Suomen suurpääoman mobilisoimina tulevat puristamaan maamme itsenäisyyden ja kansamme vapauden saksalaisten natsien avulla."

SUOMEN SYÖKSEMINEN NEUVOSTOVASTAISEEN SOTAAN

SKP RAUHAN PUOLUSTAJANA

Kivimäen taantumushallituksen sijalle noussut Cajanderin hallitus jatkoi Suomen itsenäisyyden ajan porvarillisen ulkopolitiikan perinteitä, ulkopolitiikan, jolle leimaa-antavana piirteenä oli vihamielisyys Neuvostoliittoa kohtaan. Hallituspiirit vakuuttivat tosin sanoissa hyvää tahtoaan ystävyyden ja rauhan turvaamiseksi Neuvostoliiton kanssa, mutta maassa jatkettiin sotavalmisteluja Neuvostoliittoa vastaan. Maamme yleisesikunta toimi jatkuvasti yhteistyössä kaikkien niiden ulkolaisten sotilaspiirien kanssa, jotka valmistelivat Neuvostoliittoa vastaan tähdättyä sotaa. Rauhanvakuutteluistaan huolimatta Suomen hallitus torjui kerran toisensa jälkeen neuvostohallituksen esitykset suhteiden normalisoimisesta. Hallituksen rauhanvakuutteluista huolimatta sotakiihotus Neuvostoliittoa vastaan maassamme yltyi. Heikko yritys IKL:n lakkauttamiseksi, jonka sisäministeri Kekkonen teki rauhoittaakseen talonpoikaiston keskuudessa fasisminvaaran aiheuttamaa levottomuutta, jäi pelkäksi eleeksi, ja tuomioistuimien vapauttamat lapualaisfasistit jatkoivat mielialan myrkyttämistä lehdistössä, kouluissa, yliopistossa ja muualla, samaan aikaan kun kommunistien ja muiden demokraattisten piirien vainoaminen jatkui heikentymättömänä. Hallituksen puolueettomuusvakuutuksien takaa puuttuivat todelliset teot. Päinvastoin, sen myötävaikutuksella ryhdyttiin suoranaiseen rajaprovokaatioon — linnoittamaan Karjalan kannasta ja tämän linnoituksen yhteydessä kehitettiin suurisuuntainen kiihoituskamppailu Neuvos-

toliittoa vastaan. Saksan yleisesikunnan päällikkö, kenraali Halder, jonka Suomen hallitus kutsui vieraakseen, kierteli tarkastelemassa Suomen rajaseutuja. Suomen ulkoministeri Erkko järjesti hänen kunniakseen suuret päivälliset, joiden aikana tälle natsikenraalille ojennettiin Suomen korkein sotilaallinen kunniamerkki.

Kansainvälisen tilanteen kärjistyessä avoimeksi sodaksi, Saksan hyökätessä Puolaan, Neuvostoliitto teki Suomelle ehdotuksen alueiden vaihdosta Leningradin turvallisuuden parantamiseksi. Tämän ehdotuksen mukaan olisi Suomi saanut Karjalan kannakselta luovuttamastaan maa-alasta kaksinkertaisen korvauksen Laatokan pohjoispuolelta Neuvosto-Karjalasta. Sen sijaan, että tämä kysymys olisi saatettu asiallisilla neuvotteluilla päätökseen, Suomen hallitus lähti tielle, jota ei voi pitää muuna kuin sodan provosoimisena. Samaan aikaan kun Suomen neuvottelijat matkustivat Moskovaan julistettiin maassa kertausharjoitusten nimellä yleinen liikekannallepano, toimeenpantiin suuret manöverit Karjalan kannaksella, joiden yhteydessä Suomen lehdistö harjoitti avointa sodan lietsontaa Neuvostoliittoa vastaan. Samaan aikaan Suomen ulkopolitiikka lähti kohtalokkaalle marssille ja ulkoministeri Erkon lähetit kiirehtivät huutamaan apua kaikilta imperialistisilta valloilta.

Oli selvää, että näillä toimenpiteillä hävitettiin pohja kaikilta luottamuksellisilta neuvotteluilta Neuvostoliiton kanssa. Kieltäytymällä Neuvostoliiton ehdottamasta ratkaisusta, syöstiin maamme sotaan Neuvostoliittoa vastaan niiden imperialististen valtojen vasallina, jotka olivat vuosikymmeniä jo tätä hyökkäystä valmistelleet.

SKP SOTAPOLITIIKKAA VASTASSA

Kuten edellä jo selostettiin, oli Suomen Kommunistinen Puolue jo vuosia aikaisemmin varoittanut kansaamme siitä turmiollisesta seikkailupolitiikasta, jota maamme valtapiirit harjoittivat. Mutta puolue ei maanalaisena ollen kyennyt saamaan ääntään kuuluville laajemmille piireille.

Puolueemme ei luonnollisesti voinut taipua ristissä käsin katsomaan tuota onnetonta asioiden kehitystä. Sodan puhjettua joulukuun alussa vuonna 1939 Suomen ja Neuvostoliiton välillä SKP näki tärkeimmäksi tehtäväkseen uuden pohjan luomisen luottamukselliselle rauhalle näiden kahden naapurimaan välillä. Lähtien siitä jo perustamishetkenään omaksumastaan vakaumuksesta, että ainoa tie maamme itsenäisyyden ja vapauden turvaamiseksi ja lujittamiseksi on sovinnollinen yhteistoiminta suuren Neuvostoliiton kanssa, Suomen Kommunistinen Puolue kutsui kansaa nousemaan sellaista

hallitusta vastaan, joka oli ulkomaiden käskystä syössyt maamme sotaan kansallisten etujemme turmioksi. Puolue julisti:

> *"Maamme koko työväenluokka, talonpoikaisto, käsityöläiset, pikkukauppiaat, työtätekevä sivistyneistö, siis kansamme valtava enemmistö on koottava yhteiseen rintamaan etujaan puoltamaan. Ja valtaan on nostettava tähän rintamaan nojautuva t y ö k a n s a n h a l l i t u s, siis k a n s a n h a l l i t u s."*

Kaikki puolueen tuolloin julkaisemat asiakirjat kumoavat sellaisen syytöksen, joka on heitetty Suomen Kommunistista Puoluetta vastaan erikoisesti kansanhallituskysymyksen johdosta, että puolue olisi tahtonut muka tuhota Suomen itsenäisyyden ja liittää maamme Neuvostoliiton yhteyteen. Niinpä Suomen kansalle sodan syttyessä annetussa Suomen Kommunistisen Puolueen Keskuskomitean julistuksessa lausutaan:

> *"Toiset ajattelevat, että Suomen pitäisi liittyä Neuvostoliittoon yhtenä sen osana, että Suomen liittyminen Neuvostoliittoon parhaiten voisi turvata Suomen imperialististen valtain taholta uhkaavilta vaaroilta. Nämä toverit erehtyvät. Ensinnäkään ei Suomen Kansanvaltainen Tasavalta, joka valtioluonteelta on toista kuin neuvostovaltio, voi liittyä Neuvostoliiton yhteyteen, joka on luonteeltaan neuvostovaltio. Toiseksi Neuvostoliitto, noudattaen kansallisuuspolitiikkaansa, ei tahdo, että kukaan voisi sanoa sen haluavan laajentaa rajojaan Suomen valtion kustannuksella, jonka vuoksi Neuvostoliitto, kuten tunnettua, kannattaa erillisen, riippumattoman Suomen olemassaolon turvaamista, niin että Suomen sitoo Neuvostoliittoon vain keskinäisavun sopimus."*

Ensimmäiseksi kansanhallituksen tehtäväksi SKP määritteli omasta puolestaan

> *"sodan lopettamisen ja rauhan solmiamisen, kansanvaltaisen järjestyksen voimaansaattamisen maassamme ja Suomen riippumattomuuden turvaaminen parantamalla suhteet Neuvostoliittoon ja solmimalla keskinäisavun sopimus Suomen Kansanvaltaisen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä sekä luomalla hyvät naapurisuhteet kaikkien naapurimaiden kanssa."*

Kuten näistä kumoamattomista asiakirjoista nähdään, SKP:tta kannustivat tuollaisessa kannanotossaan ne samat periaatteet, jotka olivat sitä elähdyttäneet alusta alkaen. Se tahtoi:

LENIN

1) turvata maamme kansanvaltaisen kehityksen;

2) lujittaa maamme itsenäisyyden lujalla ystävyyssopimuksella Neuvostoliiton kanssa;

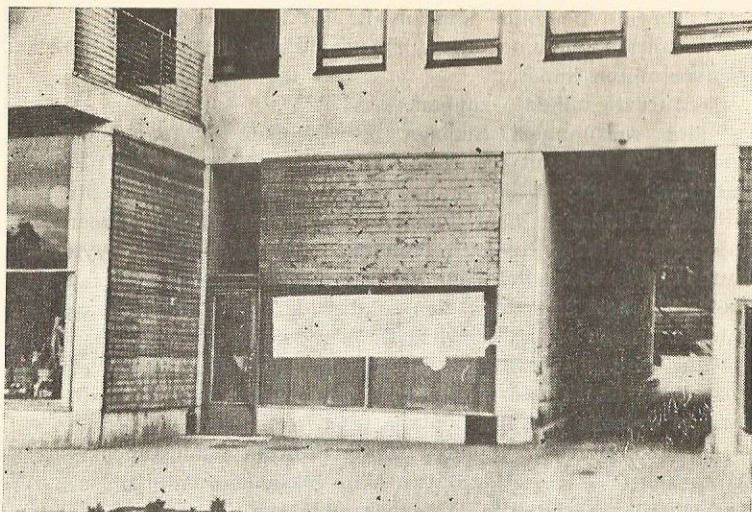
3) turvata pikaisen rauhan.

Näitä vaatimuksia Suomen porvarillinen taantumushallitus ei voinut eikä tahtonut toteuttaa. Se päinvastoin tukahdutti kansanvaltaista kehitystä ja rauhaa vaativat äänet. Sodan vastustajat heitettiin linnaan. Kun Suomen sotahallitus vihdoin musertavien tappioiden jälkeen, täyden romahduksen uhatessa, taipui pyytämään rauhaa, ei se edes silloinkaan yrittänyt politiikkaansa muuttaa, vaan lyöttäytyi heti Saksan natsien sotahankkeiden apuriksi ja vei kansamme uuteen entistä hirvittävämpään sotaan.

Tätä kehitystä oli SKP ja Suomen Kansanhallitus tahtoneet estää. Jos niiden ääntä olisi kuultu, niin Suomi seisoisi nyt lujasti jaloillaan ei sodassa väärällä puolella taistelleena ja lyötynä, vaan valtiona, joka saattaisi täydellä syyllä osoittaa puolustaneensa kansansa asiaa. — Se, että SKP:n ääni väkivalloin tukittiin, sen tarkoitusperät vääristeltiin ja maassamme saatiin sotapropagandalla sokaistuksi suuret kansanjoukot, ei tee tyhjäksi sitä tosiasiaa, että SKP:n osoittama tie oli oikea, Suomen kansan etujen mukainen tie. SKP:n täytyi rehellisenä kansanpuolueena nousta vastavirtaankin, taistella väärää politiikkaa vastaan. Se saattoi tuolloin luottaa siihen, että totuuden, kansan asian täytyy voittaa, Suomen kansan suurten joukkojen täytyy herätä tekemään loppu siitä turmiollisesta politiikasta, joka syöksi maamme sodan ja fasismin tielle.

V. SKP UUDESSA TILANTEESSA

Tämä SKP:n käsityskanta sai vahvistusta heti vv. 1939/40 sodan jälkeisissä oloissa, jolloin syntyi suuri ja voimakas rauhanliike, Suomen—Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seura. Mutta tämä hyvä alku tukahdutettiin valtiovallan toimesta ja Suomi liitettiin natsi-Saksan sateliittina uudelleen sotaan Neuvostoliittoa vastaan. Tämän toisenkin neuvostovastaisen sodan aikana SKP jatkoi rauhan puolustusta. Se asetti tärkeimmäksi tehtäväkseen sodan lopettamisen, Suomen irroittamisen Saksan vasalliudesta. Tässä taistelussa SKP:n rinnalle nousi rauhan kannalla olevia sosialidemokraatteja. Erikoisesti on tunnustettava se rehellinen ja rohkea työskentely rauhan puolesta, jota n.s. kuutosryhmä suoritti. Sodan myöhemmässä vaiheessa rauhan oppositio laajeni käsittämään myös eräitä porvarillisia poliitikkoja. Mutta tosiasiaksi jää, että rauhantaistelu jäi vielä niin heikoksi, että se ei kyennyt saamaan aikaan maamme

Kuvassa näkyvässä Mannerheimintien varrella olevassa liikkeessä oli SKP:n ensimmäinen julkinen toimisto.

irroittamista sodasta, ennen kuin Suomen armeija lyötiin perinpohjin kesäkuun lopulla 1944.

Punaisen Armeijan voitto natsi-Saksasta ja sen puolella taistelleista satelliittivaltioista, niiden joukossa Suomesta, avasi vihdoin maallemme kansanvaltaisen kehityksen tien. SKP nousi laillisesti tunnustetuksi puolueeksi kaikkien taantumuksellisten suureksi kauhuksi. Se muuttui vainotusta oppositiopuolueesta puolueeksi, jonka ääni oli otettava huomioon valtion asioista päätettäessä. Puolueen aloitteesta syntynyt Suomen Kansan Demokraattinen Liitto sai eduskuntavaaleissa vuonna 1945 neljänneksen edustajapaikoista. Sen jälkeen on puolue lujittanut järjestökoneistoaan. Muutama tuhat jäsentä käsittävästä suljetusta, maanalaisesta puolueesta se on muodostunut todelliseksi joukkopuolueeksi, joka näyttää suuntaa kansamme demokraattiselle kehitykselle. Puolue seisoo omaksumallaan historiallisella perustalla ja puolustaa tinkimättä kansan asiaa ja maamme kansanvaltaista kehitystä.

Se seisoo maamme turvallisuuden ja rauhan vartiossa työtätekevien joukkojen etupäässä vaatien rehellistä ystävyyden ja rauhanpolitiikkaa Neuvostoliiton kanssa.

Se ei ole suinkaan luopunut sosialismin asiasta, vaan päinvastoin

SKP:n Kymenlaakson Piirijärjestön edustajakokous maaliskuussa 1947.

se nyt järjestää ja johtaa sitä liikettä, jolla tahdotaan murtaa suurpääoman pakkovalta ja turvata rauhallinen kehitystie kansanvallan toteuttamisella sekä taloudellisessa että valtiollisessa kehityksessä.

SKP ei ole mikään suljettu lahko, vaan eteenpäin kehittyvä, laajojen joukkojen kannatukseen ja tukeen perustuva puolue, joka on valmis yhteisrintamaan kaikkien todellisten demokraattien ja rauhan ystävien kanssa. Tämän on sen historia opettanut.

Suomen taantumuksen jäljet peloittavat. Valkoinen terrori, pula, työläisvainot, lapuanliike, fasistinen hirmuvalta ja sota — siinä Suomen taantumusporvariston isännöimisen jäljet. SKP:n johdolla käyty uhreja kysynyt taistelu on ollut suuri isänmaallinen kamppailu, jonka arvo vasta nyt aletaan tajuta. Vuoden 1918 jälkeinen sosialidemokraattisen oikeiston politiikka on romahtanut. Sen uskottelema rauhallinen parlamentaarinen kehitys ja työ on ollut taistelua kapitalismin ja taantumuksen pönkittämiseksi meidän maassamme. Sosialidemokraattisesta puolueesta on virrannut ja virtaa lakkaamatta rehellinen taistelija-aines siihen rintamaan, jota SKP johtaa uuden Suomen luomiseksi. Kaukana ei ole se aika, jolloin on saatu luoduksi pohja Suomen työtätekevien joukkojen taisteluyhtenäisyydelle. Tätä kehitystä ei taantumus pysty estämään.

Aimo Aaltonen

SKP RUOTSALAISEN VÄHEMMISTÖ-KANSALLISUUDEN OIKEUKSIEN PUOLUSTAJANA

Silmäys kapitalismin historiaan tuo näköpiiriimme loppumattoman sarjan kuvia kansallisuussorrosta, -vihasta, selkkauksista, sodista ja julmuuksista, joita hallitsevat kansat ovat harjoittaneet alistetussa asemassa olevia kansoja kohtaan. Kansallisuussorto kuuluu erottamattomana osana itse kapitalistiseen järjestelmään. Niin kauan kuin on olemassa tuotantovälineiden yksityisomistukseen ja riistoon perustuva suurpääoman herravalta, ei kysymystä kansojen tasa-arvoisuudesta ja täydellisestä itsemääräämisoikeudesta voida lopullisesti ja pysyvästi ratkaista.

Suomi ei muodosta tässä suhteessa minkäänlaista poikkeusta. Heti Venäjän bolshevikkien myönnettyä Suomelle itsenäisyyden

ryhtyi suomalainen porvaristo suunnittelemaan kansallisen vähemmistön oikeuksien rajoittamista. Asiaa ei muuttanut ollenkaan se, että ruotsalainen porvaristo aktiivisesti osallistui työväen vapaustaistelun kukistamiseen. Jo luokkasodan aikana ilmenneet erimielisyydet puhkesivat ilmiliekkiin heti sodan päätyttyä. Kamppailun ensimmäinen vaihe, joka koski hallitusmuotokysymystä ja siihen liittyvää kysymystä kielisäännöksistä, päättyi tulokseen, joka ei tyydyttänyt kumpaakaan osapuolta. Tässä yhteydessä ei ole syytä jättää huomioimatta sitä "vapaudenrakkautta", jota ruotsalaisen vähemmistön poliittinen johto osoitti pyrkiessään väen väkisten, yhdessä suomalaisen taantumusporvariston kanssa, hankkimaan maallemme saksalaisen kuninkaan ja siten alistamaan kansamme imperialistisen Saksan armoille.

"KOT"

Vaikka saksalaisen imperialismin avulla valtaanpäässeen taantumuksellisen porvariston päähuomio sisäpolitiikassa kohdistuikin työväenluokan taistelurintaman murtamiseen, niin samalla se ryhtyi määrätietoisesti valmistelemaan ruotsalaisen vähemmistön täydellistä sulattamista suomalaiseen kansallisuuteen. Tätä tarkoitusta varten luotiin 1920-luvun alussa erityinen, aitosuomalaisuuden nimellä tunnettu organisaatio. Järjestön, joka oli Akateemisen Karjala-Seuran sylilapsi, tehtävänä oli suunnitella ruotsalaiseen vähemmistöön kohdistuvia sortotoimenpiteitä sekä harjoittaa propagandaa niiden toteuttamiseksi käytännössä.

Aitosuomalaisen liikkeen pakkosuomalaistamisohjelma voitanee kiteyttää seuraaviin konkreettisiin kohtiin:

a) Ruotsalaisten karkoittaminen Helsingin Yliopistosta ja Teknillisestä Korkeakoulusta;
b) ruotsinkielen syrjäyttäminen virallisen kielen asemasta;
c) valtion avustuksen lakkauttaminen ruotsalaisilta kouluilta;
d) ruotsalaisten syrjäyttäminen vatlion ja kuntien viroista;
e) talouselämän siirtäminen suomalaisten käsiin, ja vihdoin
f) KOT = koko ohjelman toimeenpano, so. täydellinen suomalaistaminen.

Kuvaavaa suomalaisen porvariston kansalliskiihkolle on, että se on vaatimalla vaatinut vähemmistöä periaatteessa kieltämään kansallisen olemassaolonsakin. Tämä vaatimus perustuu väittämään,

että Suomessa on vain yksi kansallisuus ja että ruotsalainen väestö muodostaisi vain "kieliryhmän" suomalaisen kansakunnan sisällä. Sen mukaan Suomella ei olisi mitään sisäistä kansallisuuskysymystä, vaan ainoastaan "kielikysymys". Tähän tulokseen päätyy muuten 1944 työnsä päättänyt kielirauhakomitea kuultuaan sitä ennen useiden asiantuntijoiden enemmän tai vähemmän sekavia lausuntoja "uskonnon, rodun, veren, konservatismin, isänmaallisuuden" ym. ratkaisevasta merkityksestä kansallisuuden määrittelemisessä. Yleensä näytään oltavan sitä mieltä, että kun kerran ruotsalaisetkin kuuluvat Suomen kansaan ja valtioyhteyteen, niin silloin ei voi olla olemassa muuta kuin yksi kansallisuus. Tämä johtopäätös, joka itseasiassa kieltää jokaisen vähemmistökansallisuuden olemassaolon, on täysin virheellinen.

Toisaalta ruotsalaisen vähemmistön johdon keskuudessa voimakkaana esiintynyt "itäruotsalainen" suuntaus, jonka mukaan Suomen ruotsalaiset eivät muodosta erillistä kansallisuutta, vaan Ruotsin kansan itäisen osan, edustaa ruotsalaista nationalismia ja on sellaisena suuresti vaikeuttanut ruotsalaisten asemaa Suomessa ja palvellut Ruotsin taantumuksellisen porvariston imperialistisia pyyteitä. Toisaalta osa "johtajista" — vapaaherra Ernst von Born'in johdolla — on häpeällisesti antautunut suomalaisen kiihkokansallisuuden edessä, kieltämällä oman kansallisuutensa olemassaolon ja tyytyen määritelmään: "ruotsiapuhuvat Suomessa".

Aitosuomalaisuuden ohjelmaa ryhdyttiin määrätietoisesti toteuttamaan 1930 fasistimullistuksen tapahduttua. Ruotsalainen väestö sai nyt tuntea nahoissaan fasistisen komennon ihanuudet, komennon, jonka pystyttämiseksi sen johtajat olivat innolla työskennelleet. Turhaan kääntyivät valkokenraalit Mannerheim, Ignatius ja Waldén suomalaisten porvarien puoleen sovintoa anoen ja vedoten 1918 "aseveljeyteen" sekä tuleviin aikoihin, "jolloinka kansamme on pakoitettu keräämään koko voimansa".

Koko taantumuksellinen rintama vastasi tähän vetoomukseen sangen laimeasti sekä jatkoi aitosuomalaisuuden lietsomista. Sovinto saattaa syntyä tilapäisesti vain silloin, kun porvaristo tarvitsee koko luokkavoimansa, kuten esim. vuonna 1918 ja fasistikaappauksen aikana vuonna 1930. Mutta sen jälkeen taantumuksellinen porvaristo tarvitsi erityistä "syöttiä" laajentaakseen ja vahvistaakseen fasismin pohjaa nimenomaan pikkuporvarillisten kerrosten keskuudessa. Natseilla olivat juutalaisensa, meillä sopivat tähän tarkoitukseen ruotsalaiset. Jos vuoden 1930 lapuanliike vielä julisti, että "eivät kysy tämän maan pellot, mitä kieltä sen kyntäjät puhuvat", niin 1933 vaadittiin jo "Suomen pellot suomalaisen kyntäjän

käsiin", ja "suomalaisuuden lopulliseen voittoon viemistä" eli "yksikielisen sivistysmuodon tunnustamista luonnolliseksi sivistysmuodoksi ja talouselämän siirtämistä suomalaisiin käsiin."

Sama linja kuvastuu myöskin eri puolueiden ohjelmista, joskin eräissä tapauksissa peitetymmin. Niinpä maalaisliiton ohjelmassa sanotaan: "Suomen kieli on saatava Suomen ainoaksi kieleksi." Kokoomuksen ohjelmassa lausutaan, että "kansallisen kokoomuspuolueen päämääränä on pidettävä sitä, että maastamme luodaan suomalainen kansallisvaltio, jossa suomenkieli on oleva yleinen virallinen kieli." IKL esiintyy luonnollisesti tässä kysymyksessä kirkkaalla aitosuomalaisella linjalla. Sos.dem.-puolueen asenne on peitetympi. Se tuomitsee sortopolitiikan, mutta asettuu kannattamaan toimenpiteitä, jotka takaavat vähemmistölle "sellaisen aseman, että sen kielelliset tarpeet tulevat *kohtuuden* (kursivointi A.A.) mukaan tyydytetyiksi." Asiallisesti se tarkoittaa samaa kuin porvarilliset puolueetkin: "väestölukumäärän mukaista suhdetta", joka toteutettuna olisi merkinnyt ruotsalaisten oikeuksien varsin tuntuvaa supistamista. Suomen Kommunistinen puolue yksinään asettui varauksettomasti tukemaan ruotsalaisen vähemmistön kansallisia oikeuksia. Puolueen V edustajakokouksen päätöksessä sanotaan mm.:

> *"On pidettävä silmällä suomalaisen porvariston aktiivisten ainesten taholta viime aikoina aitosuomalaisuuden nimellä lietsottua suomalaiskansalliskiihkoista fasistiliikettä. Sitä vastaan on puolueen taisteltava. On osoitettava, että aitosuomalaisuus toiselta puolen on ruotsalaisen vähemmistökansallisuuden oikeuksien täydellistä kieltämistä ja koko tämän kansallisuuden alastominta sortamista, toiselta puolen taas molempien kansallisuuksien, niin suomen- kuin ruotsinkielistenkin työtätekevien kerrosten kahlehtimista hallitsevan porvariston orjuuteen."*

Porvarilliset puolueet eivät tyytyneet pelkkiin ohjelmajulistuksiin. Niiden taholta tehtiin 1930-luvun alkupuoliskolla lukuisia eduskunta-aloitteita, jotka tarkoittivat edellämainittujen ohjelmakohtien "laillista" toteuttamista.

Näistä mainittakoon mm. hallitusmuodon 14 §:n muuttamista koskevat aloitteet, joiden tarkoituksena oli syrjäyttää ruotsinkieli kansalliskielen asemasta sekä supistaa vähemmistön oikeuksia sivistyksellisten ja taloudellisten tarpeiden tyydyttämisessä. HM 22 § ehdotettiin muutettavaksi siten, että lait ja asetukset, myös

hallituksen esitykset eduskunnalle, sekä eduskunnan vastaukset, esitykset ja muut kirjelmät olisi annettava vain suomenkielellä. Tehtiin myös useita aloitteita, joissa ehdotettiin valtiopäivillä käytettäväksi suomenkieltä. Kielilainsäädännön uudistamisesta tehtiin monia aloitteita, jotka tähtäsivät ruotsin kielen huomattavaan supistamiseen kaikilla aloilla. Helsingin yliopiston ja teknillisen korkeakoulun suomalaistamisesta tehtiin useitakin aloitteita, samoinkuin ruotsinkielisten oppikoulujen lukumäärän supistamisesta ym. vähemmistön oikeuksia koskevista asioista.

Vaikka nämä aloitteet eivät saaneetkaan riittävästi kannatusta, niin eduskunta v. 1934 hyväksyi hallituksen esityksen pohjalla joukon muutoksia kielilakeihin, jotka merkitsevät ruotsinkielisen väestön aseman heikentämistä.

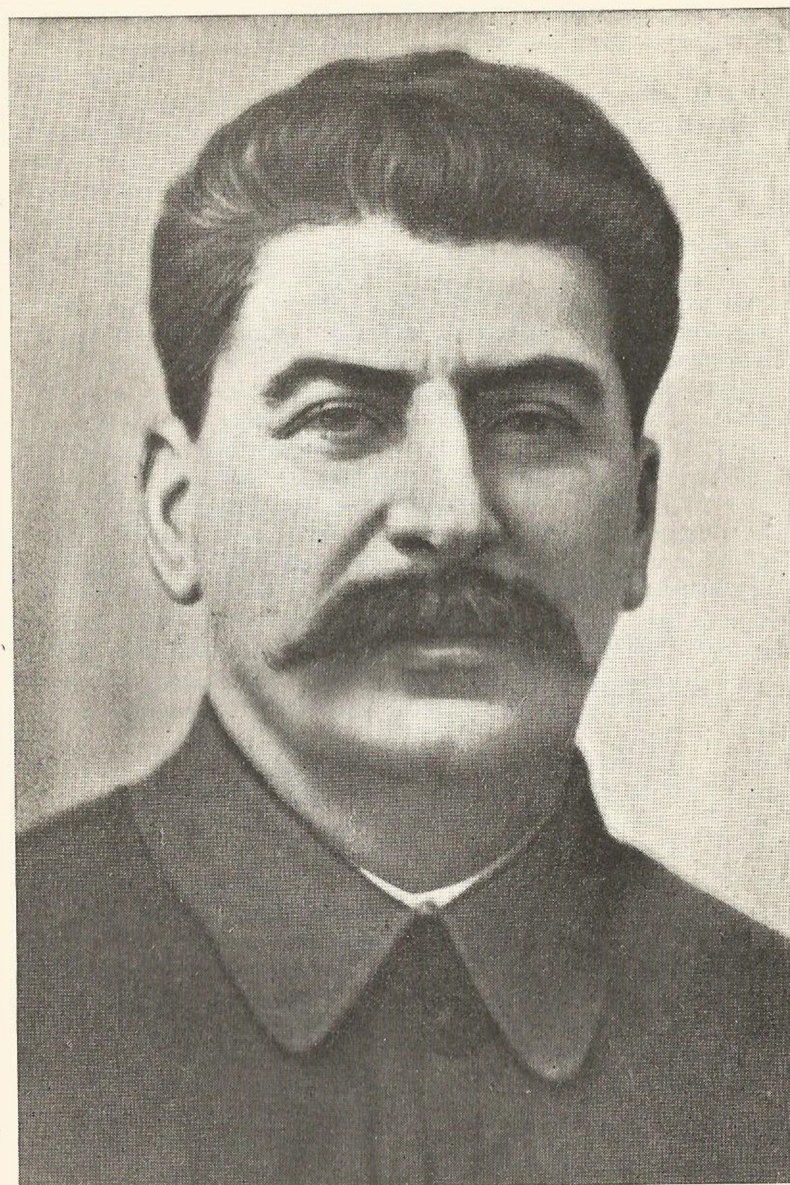
YLIOPISTOKYSYMYS

Ruotsinkielisten karkoittaminen Helsingin yliopistosta muodostui erääksi keskeiseksi kysymykseksi kansallispolitiikan alalla.

Vuoden 1923 yliopistolaki ei tyydyttänyt ruotsinkielisiä eikä aitosuomalaisia. AKS:n johdolla suoritettu kiihkeä propaganda alkoi pian kantaa näkyviä tuloksia. Marraskuun lopulla 1928 suomalaisten osakuntien kuraattorit jättivät Valtioneuvostolle yli 3000 ylioppilaan allekirjoittaman adressin yliopiston täydellisen suomalaistamisen puolesta ja samana päivänä ylioppilaat marssivat Snellmannin patsaalle, jossa esitettiin samoja vaatimuksia.

Eduskunnassa teki 54 edustajaa anomuksen yliopiston suomalaistamisesta. Kun tämä anomus vuoden 1932 alussa tuli hylätyksi, päättivät ylioppilaat ryhtyä opintolakkoon. Lakko päättyi Mäntsälän kapinan alkamisen edellä, joten sen vaikutus jäi arvioitua vähäisemmäksi. Seuraavana vuonna pidettiin jälleen ylioppilas- ja kansalaiskokouksia, joissa asetettiin toimikuntia ajamaan suomalaistamisasiaa.

Hallitus sai tuulta siipiensä alle. Luopuen aikaisemmasta kannastaan se ryhtyi puuhaamaan ruotsinkielisten karkoittamista Helsingin yliopistosta. Opetusministeriö teki kaksikin eri esitystä ruotsinkielisen yliopisto-opetuksen siirtämiseksi Turkuun Åbo Akademian yhteyteen, mutta suunnitelmat eivät saaneet riittävästi kannatusta. Syksyllä v. 1934 annettiin jälleen uusi yliopistolakiesitys eduskunnalle. Tämäkään esitys ei tyydyttänyt vähemmistöä eikä myöskään fasistisia piirejä. AKS ryhtyi jälleen puuhaamaan luento- ja opiskelulakkoja sekä joukkokokouksia kaikkialla maassa. Lakiesitystä,

STALIN

jota käsittelemään oli kutsuttu ylimääräiset valtiopäivät, ei eduskunta ehtinyt käsitellä loppuun ennen varsinaisten valtiopäivien kokoontumista.

V. 1937 muodostettu uusi hallitus, jossa olivat edustettuina sosialidemokraatit, maalaisliitto ja edistyspuolue, kiirehti heti antamaan uuden esityksen yliopistolaiksi, jonka eduskunnan enemmistö sittemmin hyväksyi. Uudet lait merkitsivät pitkälle menevää yliopiston suomalaistamista: opetuskieleksi tuli suomi, lukuunottamatta 15 professorinviran haltijaa ,jotka antavat opetusta ruotsinkielessä. Yliopiston virkakieleksi määrättiin suomi.

Kansalliskiihkoinen taantumusrintama oli saanut huomattavan voiton. Tämä ei ollutkaan vaikeata sen vuoksi, että oikeistososialidemokraatit, jotka silloin yksinään edustivat työväestöä julkisessa elämässä, aktiivisesti myötävaikuttivat lakien hyväksymiseen. Heidän johtajansa, Väinö Tanner, määritteli yliopistokysymyksen "kuudennenluokan kysymykseksi", pyrkien siten johtamaan työläisten mielenkoonnon pois vaarasta, joka uhkasi fasistisen rintaman taholta kansalaisoikeuksien rajoittamisen muodossa.

Ruotsalaisen kansanpuolueen johto antautui taisteluitta tämän karkean perustuslain säännöksen loukkauksen edessä. Vuorineuvosten ja paroonien intresseihin ei soveltunut taistelu suomalaista porvaristoa vastaan.

"Ei ole kenellekään tuntematonta, miten sovinnollinen ja menestyksellinen yhteistyö vallitsee meidän korkeimmissa raha- ja teollisuuspiirissämme." (Hufvudstadsbladet 25. VIII—35.)

KYSYMYS ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUDESTA

Kommunistiset puolueet ovat kaikissa maissa johdonmukaisesti kannattaneet kansojen itsemääräämisoikeutta aina valtiolliseen eroamiseen saakka ja toteuttaneet myöskin tätä periaatettaan käytännössä, kuten m.m. Suomen kohdalla tapahtui v. 1917.

Suomen Kommunistinen puolue on perustamisestaan lähtien tinkimättömästi ja johdonmukaisesti puolustanut ruotsalaisen vähemmistön kansallisia oikeuksia. V. 1930 fasistimullistuksen edellä, jolloin kansallisuustaistelun kiihtyminen oli selvästi nähtävissä, lausui VI puoluekonferenssi asiasta mm:

"Puolueemme on jatkuvasti osoittanut, mikä merkitys kansallisuuskysymyksellä on työväenluokan vapaustaistelussa sekä korostanut suomenkielisen proletariaatin velvollisuutta puo-

lustaa ruotsalaisen vähemmistökansallisuuden itsemääräämisoikeutta aina Suomen valtioyhteydestä eroamiseen saakka."

V. 1920, jolloin kysymys Ahvenanmaan eroamisesta Suomen valtioyhteydestä oli esillä, kommunistit asettuivat varauksettomasti kannattamaan ruotsalaisen vähemmistön pyrkimystä, sosdemien sen sijaan esiintyessä sitä vastaan.

Kommunistit kannattavat nykyisinkin pitkälle menevää alueellista autonomiaa ruotsalaisille näiden *pääasiallisilla* asunto-alueilla. Mutta tämä ei merkitse sitä, että ruotsalaisten tulisi luopua oikeudestaan osallistua yleisvaltakunnallisten asioiden hoitoon, kuten yleisiin vaaleihin, eduskuntalaitokseen, hallitus- ja hallintoelimiin, valtion yliopiston ja koululaitokseen sekä maan taloudellisen elämän järjestelyyn. Emme ylipäänsä kannata irrallisia federatiivisia olosuhteita ja sen vuoksi hylkäämme ilman muuta ajatuksen nk. "kulttuuriautonomiasta", jota ruotsinkielisen johdon taholta on uudelleen ja uudelleen tyrkytetty. Ajatus kulttuuriautonomiasta on kummitellut ruotsalaisten johtomiesten aivoissa koko itsenäisyytemme ajan. Ensi kerran lienee kysymys tullut virallisesti esille 1919 kansankäräjillä. Professori Hermanssonin vastalauseessa Tulenheimon komitean mietintöön 1923 kaavailtiin erikoislainsäädännön avulla annettavaksi vähemmistölle oikeus valitsemiensa kansankäräjäin ja sen alaisten virkamiesten kautta huolehtia ruotsalaisesta opetustoimesta, päättää tarpeellisten ruotsinkielisten opetuslaitosten perustamisesta ja avustamisesta sekä osittain määrätä opetuksesta sekä kasvatuksesta.

Ruotsalaisen Kansanpuolueen puoluekokouksessa 1939 esiintyi selvästi pyrkimys jonkinlaisen keskuselimen, ruotsalaisen "kulttuurihallituksen" muodostamiseen. V. 1941 puoluekokouksessa esiintyi ajatus "henkilöllisen ruotsalaisen itsehallinnon" muodostamisesta. V. 1941 perustettiinkin lainopillisen asiamiehen toimi ja seuraavana vuonna kulttuuriasiamiehen toimi. V. 1942 valmisti kansankäräjäin sivistysvaliokunta mietinnön kulttuuriautonomiasta, jossa kysymys toistaiseksi rajoitetaan käsittelemään vain koululaitoksen itsehallinnon. Asia on sittemmin ollut esillä kansankäräjillä 1944, valtuutettujen kertomuksen yhteydessä.

"Kulttuuriautonomia"-ajatuksen takana on pyrkimys sulkea kaikki ruotsinkieliset yhtenäiseen kansalliseen karsinaan ja siten helpottaa taantumuksellisten "kasvattajien" ruotsalaiseen työtätekevään väestöön kohdistuvaa holhousta ja estää heitä saamasta vaikutteita edistyksellisiltä suomenkielisiltä aineksilta. Tästä syystä

emme kannata "kulttuuriautonomiaa" emmekä myöskään minkäänlaista järjestöfederatismia, joka sulkisi vähemmistön kokonaan omaan leiriinsä, omien kysymystensä pariin.

RUOTSALAINEN KANSALLISUUSLIIKE SUOMESSA

Ruotsalainen kansallisuus muodostaa lukumääräisesti n. kymmenennen osan Suomen koko väestöstä. Sen kamppailulla oikeuksiensa puolesta olisi ollut varsin huomattava merkityksensä, ellei sitä olisi lamauttanut ruotsalaisen suurporvariston johtava asema Ruotsalaisessa Kansanpuolueessa, jolla taas on ollut melkeinpä monopoliasema ruotsalaisen väestön keskuudessa. Suurporvariston ratkaiseva vaikutus vähemmistön valtiollisessa toiminnassa on rappeuttanut ruotsalaisen sivistyneistön ja muun pikkuporvariston taistelutahdon ja estänyt kansallisen liikkeen muodostumasta joukkoliikkeeksi. Jos etsii lähempiä syitä tähän suurporvariston suhtautumiseen, niin on helppo todeta, että ruotsalaisia vuorineuvoksia, pankinjohtajia ja suurmaanomistajia sitovat lukemattomat yksityiset taloudelliset ja luokkaedut suomalaisen suurporvariston kanssa. Niiden 20 perheen nimen joukossa, jotka omistavat ja hallitsevat ratkaisevaa osaa maamme tuotantolaitoksista, löydämme seuraavat ruotsalaiset suvut: Ahlström, Björnberg, Donner, Wasastjärna, Ehrnroth, af Forselles, von Frenckell, von Julin, Rosenlew, Grönblom, von Rettig, Schauman, Serlachius, Wahlfors, Wrede, Weckman, Westerlund. Vaikka näiden suurriistan saalistajien kesken (esim. PYP ja KOP) käydään kilpailua sisäisten eturistiriitojen pohjalla, niin aina, kun on ollut kysymys työväenluokan rintaman murtamisesta, ovat sekä ruotsalaiset että suomalaiset kapitalistit esiintyneet yhtenäisenä luokkataistelussa. Sama koskee myöskin kansallisuusliikettä. Ruotsalaisen suurporvariston tehtävänä on ollut jarruttaa ja ehkäistä vähemmistön nousemista aktiiviseen joukkokamppailuun sortajia vastaan. Fasistinen mullistus Suomessa 1930 ja sitä seurannut kansallisuussorron kiihtyminen, oli suurpääoman ja heidän agenttiensa suunnittelema ja järjestämä. Ruotsalaisen porvariston aktiivinen osuus fasistimullistuksessa ja heidän passiivinen ja selkärangaton suhtautumisensa kiihkosuomalaisiin ilmiöihin teki heistä kansallisuussorron avustajia ja kansallisen rintaman luopioita.

Maamme ruotsalaisen sivistyneistön kansalliseen mieleen ja taistelutahtoon nähden on paljonkin muistuttamisen aihetta. Tosin val-

taosaa heitä ei voida verrata suurporvaristoon tässä suhteessa, mutta heidän taloudellinen riippuvaisuutensa sekä ruotsalaisista suurporvareista että suomalaisesta isäntäväestä on lamauttanut heidän taistelutahtonsa ja sumentanut kansallista ajattelua. Vähäinen osa sivistyneistöstä sekä muista pikkuporvarillisista kerroksista on häpeällisesti pettänyt kansallisuusasian asettumalla avoimesti kansalliskiihkoisen fasistisen rintaman käytettäväksi. Natsi-Saksan kansallisiin vähemmistöihin ja pieniin kansoihin kohdstama suoranainen tuhoamissysteemi lienee jossain määrin lauhduttanut niiden ruotsalaisten sotaintoa, jotka lähtivät suurpääoman yllyttäminä, natsi-Saksan rinnalla rosvoretkelle sosialisminmaata vastaan — maata, jossa kansallinen sorto on ikuisiksi ajoiksi poistettu.

Ruotsalaisen Kansanpuolueen sovittelu- ja myöntyväisyyspolitiikka on muodostunut sangen kohtalokkaaksi ruotsalaiselle vähemmistölle. Puolue ei ole kutsunut ja johtanut ruotsalaisia tinkimättömään taisteluun sortopolitiikkaa vastaan, vähemmistön oikeuksien puolesta. Sen sijaan se on kerta kerralta tehnyt myönnytyksiä ja osoittanut siten olevansa riippuvainen ruotsalaisesta suurporvaristosta. Puolueen kielteinen kanta Ahvenanmaan ja autonomian kysymyksissä luokkasodan päätyttyä, kuningaspuuhat, ponneton suhtautuminen kielilainsäädäntökysymyksiin sen eri vaiheissa samoin kuin yliopistokysymyksessäkin ovat tyypillisiä näytteitä niistä antautumismielialoista, jotka ovat olleet vallitsevina Ruotsalaisen Kansanpuolueen johdossa. Jos puolueen johto olisi todella halunnut taistella, olisi sillä ollut kaikki mahdollisuudet saada kannatusta ja tukea työväenluokalta, mutta juuri tätä kannatusta se on ymmärrettävistä syistä pelännyt kuin ruttoa. Puolueen sisällä on ollut aineksia, jotka ovat käsittäneet, kuinka turmiollista tällainen antautumispolitiikka on, mutta valitettavasti nämä ovat olleet liian vähälukuiset muutoksen aikaansaamiseksi puolueen politiikassa.

Ruotsalaisen vähemmistön tantumuksellisen johdon ansiosta on ruotsalaisten työläisten ja vähävaraisen työtätekevän väestön asema niin taloudellisessa kuin muussakin suhteessa jäänyt jälkeen yleisestä kehityksestä. Porvariston etuihin on kuulunut pitää työläisensä ja alustalaisensa mahdollisimman tietämättöminä kaikesta edistyksellisestä toiminnasta oman asemansa parantamiseksi. Monissa ruotsalaisten omistamissa tuotantolaitoksissa ja suurtiloilla on aina viime vuosiin saakka vallinnut melkeinpä patriarkaaliset olosuhteet. Ruotsalainen Kansanpuolue on ollut ainoa puolue, jota on saanut kannattaa. Missä työväenliike on päässyt kyntämään oman sarkansa, se on tapahtunut ankaran ja sitkeän taistelun kautta.

UUSI SUUNTAUS

Taantumuksellisen sotapolitiikan tappio ja demokraattisen suuntauksen esiinmarssi maamme valtiollisessa elämässä merkitsivät samalla ruotsalaiseen vähemmistöön kohdistuvan sortopolitiikan päättymistä. Kommunistit ovat periaatteilleen uskollisina esiintyneet johdonmukaisesti ja tinkimättömästi kansallisen vähemmistön puolesta. Sortovuosina vähemmistöltä riistetyt oikeudet on taantumuksen vastarinnasta huolimatta palautettu takaisin ja tehty esityksiä vähemmistön oikeuksien lisäämiseksi kuten Ahvenanmaan itsehallintaa, läänijakoa, vähemmistön oikeuksien lailla turvaamista, köyhien kalastajien taloudellisen aseman helpottamista ym. koskevissa asioissa.

Ruotsalainen Kansanpuolue sen sijaan on perinteilleen uskollisena vastustanut kynsin hampain kaikkia toimenpiteitä, jotka olisivat tavalla tai toisella supistaneet suurpääoman mahtia maassamme.

Ruotsinkielinen työtätekevä väestö on kuluneiden vuosien aikana oppinut luottamaan kommunisteihin ja antanut heille kasvavassa määrässä kannatuksensa, kuten viime eduskuntavaalienkin tulokset osoittavat. Samoin on perustettu järjestö toisensa jälkeen paikkakunnilla, joissa koskaan aikaisemmin ei ole ollut minkäänlaisia työväenjärjestöjä.

Taantumuksella on vielä vahvat asemat maassamme. Entisen komennon palauttaminen merkitsisi myöskin ruotsalaisen vähemmistöön kohdistuvan sortopolitiikan palauttamista. Kommunistisen puolueen VII edustajakokous toteaakin:

> ”— — — *kaikki kansalliset rakentavat demokraattiset voimat on saatava kiinteään yhteistyöhön fasismin kukistamiseksi ja demokraattisen Suomen luomiseksi. Kansallisuuskysymyksemme edistyksellinen ratkaisu on riippuvainen Suomen demokratian lopullisesta voitosta.*”

Toivo Karvonen

SALAISTA JA JULKISTA NUORISO-TOIMINTAA

Eräitä vaiheita Suomen työtätekevän nuorison taisteluliikkeen historiasta.

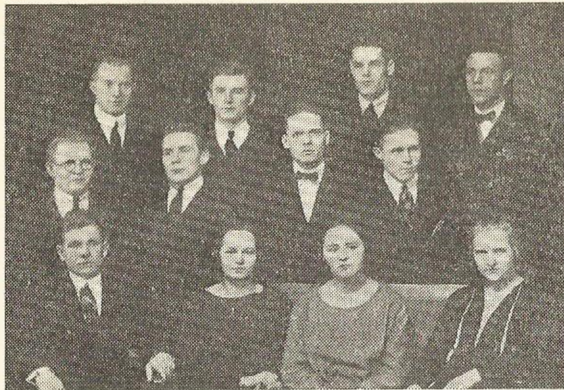
SKPn Vuosikirjassa I esitimme muutamia piirteitä Suomen Kommunistisen Nuorisoliiton tiestä. Esitimme vain kohtia Suomen työväenluokan järjestyneen nuorison taistelusta sen historian erään merkittävimmän vaiheen aikana. Käsittelimme siinä tuon työn sitä osaa, josta näihin päiviin saakka ovat olleet laajemmin tietoisia vain ne kommunistit, jotka osallistuivat maanalaiseen työhön puolueen ja nuorisoliiton riveissä. Useimmat järjestyneet työläiset, niin nuoret kuin vanhemmatkin, vain tiesivät salaisen Kommunistisen Nuorisoliiton olemassaolosta, mutta heillä ei ollut tietoa siitä, ketä siihen kuului ja miten se maanalaisuudessa toimi. He näkivät vain sen työn tuloksen.

Salaisena toimiva Kommunistinen Nuorisoliitto käsitti vain osan sen ajan Suomen työtätekevän nuorison järjestöllisestäkin toiminnasta. Kommunistiseen Nuorisoliittoon kuuluivat silloisen julkisen vasemmistolaisen nuorisoliikkeen johtavat ja aktiivisimmat ainekset. Salaisessa Kommunistisessa Nuorisoliitossa he lujittivat kommunistista tietoisuuttaan tehokkaammin ja määrätietoisemmin kuin mitä julkisten järjestöjen mahdollisuudet silloin edellyttivät. Ohrana seurasi tarkoin julkisten nuorisojärjestöjen toimintaa, ja jos ne vähänkin haiskahtivat kommunistisilta, lakkautettiin ne ensimmäisessä mahdollisessa tilaisuudessa. Tarkastuksia ja etsintöjä suoritettiin niiden huoneistoissa ja toimitsijoiden asunnoissa yhtenään ja tuhannet niiden aktiivisimmat toimihenkilöt joutuivat vaeltamaan vankiloihin pelkän epäilyn perusteella, epäilyn, että olisivat salaisen Kommunistisen Nuorisoliiton jäseniä. Joskus osuivat nämä epäilyt oikeaan, usein eivät, mutta vain harvoin pystyi ohrana ja oikeuslaitos epäilyksiään todistamaan. Hovioikeuksien pöytäkirjat ovat siitä yhä edelleen erinomaisina todistuksina kenelle tahansa, joka lähempiä tietoja haluaa.

Näissä olosuhteissa oli usein erittäin vaikeaa organisoida työtätekevän nuorison luokkataistelua ohrananalaisen julkisuuden puitteissa. Siihen kuitenkin pyrittiin ja siinä onnistuttiinkin mittasuhteissa, jotka eivät jää jälkeen nykyisen demokraattisen nuorisoliikkeen joukkosaavutuksista.

* * *

Suomen työväenluokan nuorisoliikkeen tähänastinen kirjoitettu historia päättyy v. 1906 perustetun kunniakkaan Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton lakkauttamiseen v. 1923. Tätä lakkautettua Suomen työläisnuorison taistelujärjestöä ei pidä sekoittaa nykyiseen Sos.dem Työläisnuorisoliittoon, joka perustettiin vasta kansalaissodan jälkeen työväenliikkeen yleisen hajaantumisen yhteydessä. V. 1923 perustettu Sosialistinen Nuorisoliitto, joka lakkautettiin v. 1925, oli viimeinen organisatoorisesti yhtenäinen työväenluokan nuorison julkinen taistelujärjestö ennen nykyisen nuorisoliiton perustamista. Sosialistisen Nuorisoliiton lakkauttamisen jälkeen perustettiin kyllä eri puolilla maata erilaisia ns. opintoyhdistyksiä, joista useat osallistuivat varsin aktiivisesti poliittiseenkin toimintaan, mutta yhtenäistä kiinteää organisaatiota ne eivät muodostaneet. Jonkinlaiseksi niiden toimintaa ohjaavaksi keskusjärjestöksi muodostui Helsingissä toiminut erillinen Opintotyön Neuvontayhdistys. Se julkaisi erilaista opintoaineistoa, opiskeluohjelmia, kirjasia ja muita julkaisuja ja sai niistä pääasialliset tulonsa. Mitään jäsenveroja eivät järjestöt sille suorittaneet. Jonkinlaisiksi piirikes-

Osa Sosialistista Nuorisoliittoa vastaan v. 1925 nostetussa jutussa tuomion saaneita.

kuksiksi muodostuivat vähitellen suurempien kaupunkien opintoyhdistykset, joiden puoleen maaseudulla toimivat yhdistykset lähinnä kääntyivät opiskelu- ym. ainehistoa saadakseen. Opintotyön Neuvontayhdistyksen sihteerinä toimivat työn alkuvaiheessa Nestori Parkkari, välillä allekirjoittanut ja toiminnan loppuvaiheessa Paavo Kivikoski.

Nuorisoliikkeemme historian tämä vaihe, jota jatkui v:n 1926 alusta aina v:een 1930, oli varsin omalaatuinen ja kokemusrikas erilaisten julkisten toimintamahdollisuuksien soveltamisessa taistellessa työtätekevän nuorison taloudellisten, poliittisten ja kulttuurellisten päämäärien puolesta.

Opintoyhdistykset rajoittuivat pääasiassa nuorison marxilaisen peruskasvatuksen hoitamiseen silloisten mahdollisuuksien mukaisesti. Tällaisia opiskelujärjestöjä toimi maassa v:n 1928 lopulla muistitiedon mukaan 320 ja niissä oli n. 20,000 jäsentä. Lukuisissa järjestöissä toimi erilaisia opintokerhoja kuten esim. marxilaisuuden kerho, sosialismin historian kerho, puhetaidon opiskelukerho jne. Ainakin näitä aineita sekä lisäksi yleisen kirjallisuuden opiskelua varten oli Opintotyön Neuvontayhdistys laatinut erikoisia opinto-ohjelmia. Lieneekö niitä missään säilynyt? Niissä järjestöissä, joissa erikoisia kerhoja ei voitu perustaa, käsiteltiin näitä ohjelmia järjestön yleisissä kokouksissa. Opinto-ohjaajista oli luonnollisesti tavaton puute. Vanhemmat ja kokeneemmat saivat yrittää ohjata parhaan taitonsa ja kykynsä mukaan. Opinto-ohjelmat olivat erittäin yksityiskohtaisesti laadittuja, saatavissa olevan lähdeainehiston pohjalla rakennettuja ja tarkoin lähdeteosten sivunumeroviittein varustettuja. Niiden laatijoina olivat poikkeuksetta

työväenliikkeemme parhaimmat asiantuntijat, joista useimmat silloin elivät maanalaisina tai maanpakolaisuudessa.

Opintoyhdistysten ohella toimi erikoisia propagandakeskuksia, jotka valmistivat ohjelmistoa propagandaryhmiä, laulu-, lausunta-, näytelmä- ja sinipuseroryhmiä varten. Nämä ryhmät toimivat aluksi opintoyhdistysten yhteydessä, mutta kun porvarillinen lehdistö alkoi kiinnittää huomiota niiden usein varsin terävään ja tehokkaaseen poliittiseen propagandaan, ne irroittautuivat itsenäisiksi ryhmiksi, jotka olivat kosketuksessa keskuspaikkakuntien propagandaryhmien kanssa saaden niiltä maksua vastaan ohjelmistoa. Koko maata käsittäväksi keskukseksi muodostui Helsingin propagandakeskus eli Helsprokeskus niminen järjestö, joka keräsi ympärilleen erilaisia propagandaesityksiä valmistamaan pystyviä tovereita. Heidän valmistamiaan lauluja, lausunta-, puhe- ja sinipuseroesityksiä järjestö myi propagandaryhmille kaikkialla maassa, antaen myös ohjeita niiden esittämisessä. Helsprokeskuksen sieluna oli myöhemmin maanpakolaisuudessa kuollut, nuorisoliikkeemme historiassa erittäin ansioitunut toveri Ludvig K o s o n e n. Hänen ohellaan toimivat propagandajärjestöjen keskeisinä henkilöinä Kaarlo K i v i l a h t i (Kilu) ja nuori säveltäjä Leo S a l m i n e n.

Näillä propagandaryhmillä oli eräänä aikana tavaton vaikutus. Ne muodostivat keskitetysti johdetun ja tehokkaan iskujoukon erilaisissa poliittisissa kamppailuissa.

Varsinaisen poliittisen toiminnan perustana olivat ns. komiteat ja niiden tai joidenkin yksityisten henkilöiden nimissä koollekutsutut nuorison yleiset kokoukset, joissa keskusteltiin ja päätettiin erilaisista nuorisoa koskevista poliittisista asioista ja niiden aiheuttamista toimenpiteistä. Mahdollisia toimenpiteitä varten valitsi kokous komitean, joka valmisti ja johti kulloinkin kyseessä olevan

Vene- ja saaristoretket, joilla opiskeltiin, laulettiin ja urheiltiin, olivat suosittuja toimintamuotoja. Kuvamme on v:lta 1925. H:gin Nuorisoseura Herttoniemessä.

kamppailun loppuun. Suoritettuaan työnsä valittu komitea kutsui koolle jälleen nuorison yleisen kokouksen, jolle antoi tarkan selostuksen toiminnastaan ja sai vapauden tehtävästään sen jälkeen, kun sen työtä oli ensin arvosteltu, useimmiten haukuttu, harvemmin kiitetty. Jos oli näköpiirissä jokin nuorisoa kiinnostava uusi poliittinen asia, valittiin samalla uusi komitea sitä tehtävää hoitamaan. Tällaisia komiteoita lienee aika ajoittain toiminut eri kamppailujen yhteydessä koko maassa useita satoja.

Komiteatoiminta, niinkuin sitä silloin nimitettiin, oli omalaatuisimpia toimintamuotoja maamme nuoriso- ja koko työväenliikkeenkin historiassa. Komiteoilla ei ollut mitään varsinaista keskusta eikä minkäänlaista organisatoorista yhteyttä toisiinsa, luonteeltaan ja kokoonpanoltaan ne olivat tilapäisiä, riippuen aina sen kamppailun laadusta, jota varten olivat valitut. Toiset toimivat useita kuukausia, toiset vain muutaman viikon. Jonkin komitean perustaminen Helsinkiin oli virikkeenä samanlaiselle toiminnalle muilla seuduilla.

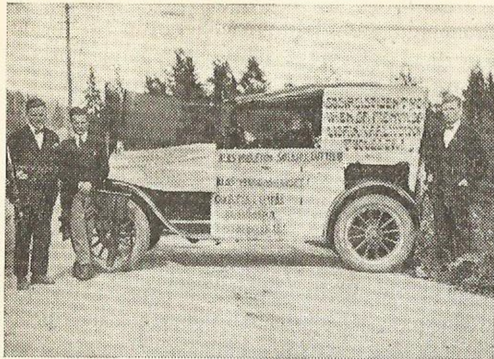
Nämä komiteat pystyivät kuitenkin varsin yhtenäiseen toimintaan koko maan mittakaavassa. Niiden poliittisessa kehityksessä nuorisoliikkeen historian kannalta ehkä merkittävin saavutus oli komiteain edustajain neuvottelukokous Tampereella v. 1929, muistaakseni maaliskuussa. Tässä kokouksessa käsiteltiin lukuisia silloisen nuorisoliikkeen keskeisimpiä poliittisia kysymyksiä ja vedettiin yhdenmukainen poliittinen linja tärkeimmille yleisille kysymyksille. Kokouksen päätöslauselmat julkaistiin myöhemmin kirjasena nimellä ”Työtätekevän nuorison lähimmät tehtävät”. Kirjanen takavarikoitiin, mutta kun sitä oli jo ennakolta aavistettu, postitettiin ja levitettiin kirjanen ennenkuin siitä lähetettiin viranomaisille ns. painokappaleet, joten ohranan saalis supistui kaikkiaan muutamaan kymmeneen kappaleeseen. Julkaisija sai kolmen kuukauden ehdollisen tuomion. Kirjanen on mm. SKP:n arkistossa. Siinä oleviin alustuksiin kannattaa nykyisten nuorisoliittolaisten yhä vielä tutustua muutenkin kuin historiallisena asiakirjana.

Nuorison taloudellisia ja ammatillisia kysymyksiä varten toimivat ammatillisissa järjestöissä, pääasiassa keskusjärjestöjen yhteydessä, mutta myös suuremmissa ammattiosastoissa, erikoiset nuorisojaostot. Tämä nuorisojaostoverkosto oli sitkeän taistelun tulos ja saatiin johtava keskusjaosto silloiseen ammatilliseen keskusjärjestöön Suomen Ammattijärjestöön perustettua vasta niin myöhään kuin v. 1929 keväällä. Ammatillisten jaostojen toiminta ei sen vuoksi ennättänyt sanottavasti kehittyä, koska porvariston suurhyökkäys työväen kaikkea järjestötoimintaa vastaan alkoi v. 1930 suuren kapitalistisen talouspulan alkaessa maassamme.

Erilaisten julkisten toimintamuotojen ohella sekä toimintaa tukevana että sitä propagoivana tekijänä oli nuorisolehdistö. Sosialistinen Nuorisoliitto julkaisi Nuori Työläinen-nimistä poliittista viikko-

Seinälehdet muodostivat tärkeän osan julkisten nuorisojärjestöjen toiminnassa 20-luvulla. Kuvassamme Kansainvälisen Nuorisoviikkokomitean v. 1928 valmistama seinälehti.

Nuorison vaaliauto v. 1927 vaalikamppailussa.

lehteä ja erikoista Nuorisoliitto-nimistä kerran kuukaudessa ilmestyvää järjestölehteä. Näiden tultua lakkautetuiksi yhdessä Sosialistisen Nuorisoliiton kanssa 1925, perustettiin kaunokirjallinen viikkolehti Liekki, jota kustansi Työväen Kirjallisuuden Edistämisyhdistys ry. Tämä lehti saavutti niissä oloissa harvinaisen menekin. Parhaimmillaan sen painos oli 14—15,000. Vuoden 1929 alussa lehti muutettiin poliittiseksi viikkolehdeksi lähinnä sen takia, että se paremmin vastasi tarkoitustaan työtätekevän nuorison kokoamiseksi taisteluun jo silloin selvästi nähtävissä olevaa porvariston päällekarkausta vastaan.

Liekin ohella julkaistiin Oulussa Revontulet-nimistä kaunokirjallista viikkolehteä. Erittäin merkittäviksi nuorisojärjestöjen kirjallisessa valistustyössä muodostuivat useina vuosina ilmestyneet kevätlehti Rynnäkköön ja joululehti Nuoren Työläisen Joulu. Pirteinä ja ajankohtaisina, monipuolisina sisällöltään ja nuorison itsensä toimittamina ne levisivät silloisissa olosuhteissa harvinaisen runsaasti, 10—20,000 kpl:n painoksina.

Painettujen lehtien ja muun nuorisokirjallisuuden ohella ilmestyi ainakin suuremmissa keskuksissa erilaisten komiteoitten toimittamia koneellakirjoitettuja ja monistettuja piirilehtiä. Näiden lehtien levikki oli luonnollisesti rajoitetumpi, mutta parin tuhannen kappaleen painoksina nekin levisivät.

Julkisen lehdistön ohella nuorisoliikkeen poliittisena tiennäyttäjänä ilmestyi Kommunistisen Nuorisoliiton maanalainen lehdistö ja kirjallisuus. Huomattavin näistä oli Nuori Kommunisti, Suomen Kommunistisen Nuorisoliiton (SKNL:n) äänenkannattaja. Se toimitettiin ja monistettiin Helsingissä. Erittäin vaikeista olosuhteista, kotitarkastuksista ja toimittajien, monistajien tai levittäjien vangitsemisista huolimatta lehti ilmestyi miltei säännöllisesti kerran kuukaudessa. Tämän lehden toimittaminen, monistus ja levittäminen olisi luku sinänsä nuorisoliikkeemme historiassa monine jännittävine ja erikoisine vaiheineen.

Poliittisesti merkittävämpiä kuin Nuori Kommunisti olivat Kommunistisen Nuorisointernationalen tiedoituslehdet, sen toimeenpanevan komitean päätöslauselmat erilaisista taistelukysymyksistä, tilannearviot jne., jotka suomenkielisinä ja eri tavoin painettuina toimitettiin ja joita SKNL levitti. Näissä lehtisissä annettiin linja nuorison omille kansainvälisille kysymyksille ja niiden soveltamisesta eri maissa. Mutta kaikki esiintyvät taistelukysymykset eivät suinkaan olleet pelkästään nuorisokysymyksiä, vaan yleisiä koko työväenluokkaa koskevia. Näiden taistelujen suorittamiseksi nuorison kohdalta seurattiin tarkoin maanalaista SKP:n ja Kommunistisen Internationalen lehdistöä ja tiedoituksia. Luonnollista oli myös, että Kommunistinen Nuorisoliitto niitä levitti.

Maanalainen lehdistö ja kirjallisuus oli noina vuosina varsin laajaa ja työtä sen levittämisessä oli yllin kyllin, mutta työväestön tiedonjano oli myöskin suuri ja näitä lehtisiä luettiin laajalti kaikkialla maassa.

Nuorisoa Tuurholmassa v. 1927.

Maatakäsittävät nuorisokurssit Helsingissä v. 1928. *Kurssit oli järjärjestänyt nuorison poliittinen komitea.*

Tämä toimintamuotojen monipuolisuus ja näennäinen hajanaisuus oli silloisten olosuhteiden sanelema. Irrallisiin järjestöihin, joilla ei ollut mitään keskusta ja jotka eivät olleet mitenkään toinen toisiinsa sidottuja, ei vastustaja päässyt laillisin muodoin hevin käsiksi. Ne olisi ollut lakkautettava kukin erikseen ja komiteoihin nähden oikeudelliset toimenpiteet olivat miltei mahdottomia. Vasta sitten kun porvaristo turvautui avoimeen väkivaltaan työväenliikettä kohtaan ja esti väkivalloin kaiken sen toiminnan, voitiin tämäkin toiminta tukahduttaa. Esimerkiksi Opintoyhdistysten oikeudellinen lakkauttaminen kesti vuosikausia ja tuskinpa niitä saatiin kaikkia milloinkaan virallisesti lakkautetuksi. Toiminta oli kuitenkin jo väkivaltaisesti estetty.

Mutta toiminta oli näennäisestä hajanaisuudestaan huolimatta varsin yhtenäistä. Koko tätä monimutkaista nuorisotoimintaa eri aloilla ja koko maassa johti tehokkaasti maanalainen Kommunistinen Nuorisoliitto. Sen omia salaisia järjestöjä ei ollut läheskään kaikilla niillä paikkakunnilla, joissa nuorisotoimintaa näissä muodoissa oli, eikä sen jäsenistö muodostanut kuin murto-osan tämän

Helsingin Nuorisoseuran jäseniä v. 1929 *Vappuna.*

toiminnan puitteissa toimivasta nuorisosta. Parhaimmillaan lienee Suomen Kommunistisen Nuorisoliiton jäsenmäärä ollut 2.000. Mutta se oli työväenluokan etummaista, tehtäväänsä innostunutta nuorisoa, joka mitään vastuksia ja vaivoja pelkäämättä pyrki asettamiinsa päämääriin ja käytännöllisesti johti julkista nuorisotoimintaa. Useimmat silloisista SKNL:n jäsenistä kohosivat sittemmin SKP:n ja koko vasemmistolaisen työväenliikkeen johtopaikoille ja ovat niissä tehtävissä yhä edelleen. Mainittakoon vain sellaiset kaikille tunnetut toverit kuin Ville Pessi, Inkeri Lehtinen, Aili Mäkinen, Paavo Kivikoski, Armas Äikiä ja allekirjoittaneen ohella monet muut, jotka noina aikoina kuuluivat Kommunistisen Nuorisoliiton keskusjohtoon. Piirijohdoissa ja muissa keskeisimmissä tehtävissä toimivat mm. toverit Arvi Laakso, Eino Tainio, Esa Hietanen, Paavo Heinonen ja monet muut nykyisin kansanedustajina, sanomalehtimiehinä ja muissa puolueemme johtotehtävissä tunnetut ja toimivat toverit.

SKNL:n toiminta on erittäin havainnollinen osoitus siitä, miten suhteellisen pieni, tehtävästään tietoinen ja aktiivinen joukko voi kehittää olosuhteisiin nähden valtavan joukkoliikkeen. Suomen

Kommunistisen Nuorisoliiton kunniaksi on luettava, että se pystyi noissa oloissa puolustamaan vasemmistolaisen nuorison toimintamahdollisuuksia, kehittämään sellaisen julkisen nuorisoliikkeen ja takomaan sen poliittisesti niin peloittavaksi, että porvaristo kohdisti yleisen hyökkäyksensä ensimmäisen iskun juuri siihen, peläten sen iskuvoimaa ja vastustuskykyä työväenliikkeeseen kohdistuneen yleisen päällekarkauksensa alkaessa.

Tuohon päällekarkaukseen v. 1930 päättyi eräs merkittävimmistä ja, kuten yllä olemme todenneet, eräs omalaatuisimmista vaiheista Suomen työväen nuorisoliikkeen historiassa. Siitä alkaa vuorostaan uusi vaihe, joka on luku erikseen.

SKP:n PERUSTAJIA

Armas Äikiä

SOSIALISTISEN TYÖVÄENLIIKKEEMME SUURI KUNNIAVETERAANI OTTO WILLE KUUSINEN

Maamme työväenliikkeen suuri veteraani, SKP:n perustaja, kansainväliset mitat täyttävä marxilais-leniniläinen teoreetikko ja suomalainen valtiomies Otto Wille Kuusinen on vaikuttanut Suomen Kommunistisen Puolueen kohtaloihin enemmän kuin ainoakaan toinen puolueemme johtohenkilöistä. Siksi nyt, SKP:n 30-vuotista taistelutaivalta juhlittaessa, lienee paikallaan luoda lyhyt katsaus tämän suuren suomalaisen sosialistin elämänvaiheisiin.

OSALLISTUMINEN VUODEN 1905 SUURLAKKOLIIKKEESEEN JA TAISTELU MINISTERISOSIALISMIA VASTAAN

Marxilaisen filosofian tehtävänä ei ole vain maailman selittäminen, vaan sen muuttaminen, kehityksen jouduttaminen, taisteleminen edistyksen puolesta taantumusta vastaan, mikä kapitalistisen järjestelmän rappionkaudella merkitsee taistelua kapitalistisen maailman muuttamiseksi sosialistiseksi.

Otto Wille Kuusinen omaksui tämän marxilaisen filosofian maailmankatsomuksen jo nuoruudessaan, ja sen mukaisesti hän on omistanut koko elämänsä taistelulle sosalismin puolesta. Tämän taistelun ulkonaiset muodot ovat vaihdelleet tilanteen muutosten mukaan, mutta sen sisältö on pysynyt perusolemukseltaan muuttumattomana. Se on vain syventynyt, rikastunut, karaistunut kokemuksista, mutta pohjaltaan 67-vuotiaan suurmestarin taistelu on sitä samaa, jonka nuori maisteri aloitti marssiessaan suurlakkovii-

Ylioppilas O. W. Kuusinen tovereittensa parissa.

kolla marraskuussa vuonna 1905 Helsingin punakaartilaisten riveissä.

Liittyessään punakaartiin vuonna 1905 O. W. Kuusinen oli vasta 24-vuotias nuorukainen (syntynyt lokakuun 4. päivänä 1881). Hän oli juuri saanut filosofian maisterin arvon, joten hänen eteensä olisi helposti avautunut porvarillisen tiedemiehen ura. Mutta hän hylkäsi porvarillisen tieteen tarjoamat henkilökohtaiset mahdollisuudet edistääkseen työväenluokan, nousevan vallankumouksellisen luokan, suurta taistelua.

Vuoden 1905 suurlakon aikana Suomen työväenliikkeessä oli vallankumouksellista vauhtia, jollaista Suomessa ei siihen asti oltu koettu. Se tempasi mukaansa paljon sellaisiakin sivistyneitä, jotka eivät olleet koskaan tutustuneet marxilaisuuteen ja sen vuoksi myöhemmin suurlakkoaallon laskettua siirtyivät takaisin porvariston leiriin. Oli siis täysin luonnollista, että vallankumouskuohunta tempasi mukaansa sellaisen maisterin, joka oli tutustunut marxismiin ja siten saanut tilaisuuden katsahtaa hieman kauemmas kuin mitä saattoi nähdä Helsingin yliopiston ahtaista akkunoista. Oli myös luonnollista, että sellainen mies ei ainoastaan liittynyt vallankumousliikkeen mukaan, vaan jäi siihen pysyvästi muuttuen vereksi työväenluokan verestä ja hengeksi työväenluokan hengestä.

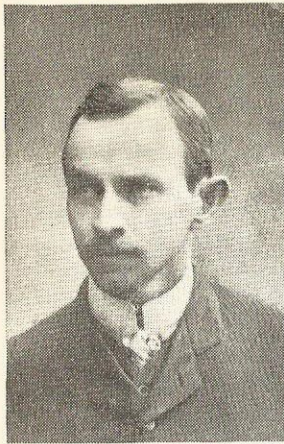
Käytännöllisen toimintansa ohella O. W. Kuusinen joutui näinä vuosina ensimmäisen kerran käyttämään teoreettisia tietojaan työväenliikkeen hyväksi periaatteellisessa taistelussa siihen aikaan useissa maissa esiintynyttä ministerisosialismia vastaan. Ottaen oppia ilmeisestikin Ranskan sosialistisen puolueen jäsenenä porvarilliseen hallitukseeen osallistuneesta Millerandista Suomen sosdempuolueen jäsen J. K. Kari oli mennyt v. 1905 keisarillisen senaatin jäseneksi. Oulun puoluekokouksessa, joka pidettiin vuonna 1906, Kari erotettiin puolueesta Kuusisen ehdotuksesta. Laajassa puheenvuorossaan tässä puoluekokouksessa O. W. Kuusinen käsitteli Karin tapausta periaatteellisena menettelytapakysymyksenä torjuen jyrkästi ajatuksenkin siitä, että työväenpuolueen jäsen voisi osallistua hallitukseen, joka ei ollut muuta kuin Venäjän itsevaltiaan neuvonantajakunta olematta eduskunnalle vastuunalainen vähäisimmässäkään määrässä. Tämä senaatti oli noudattanut taantumuksellista politiikkaa, joten työväenpuolue ei voinut edistää sen toimintaa. Sen lisäksi Kari oli mennyt senaattiin ilman puolueen lupaa, mitä Kuusinen piti sopimattomana puolueen jäsenelle.

Puoluekokouksen suuri enemmistö asettui Kuusisen kannalle ja erotti Karin puolueesta. Mutta puolueessa vallitsi tähän kysymykseen nähden niin suuri epäselvyys, että asiaa oli selvitettävä seikkaperäisesti lukuisissa sanomalehtikirjoituksissa. Sellaiset huomattavat puoluejäsenet kuin Tainio ja af Ursin puolustivat ministerisosialismia. Taistelussa heidän virheellisiä käsityksiään vastaan O. W. Kuusinen julkaisi vuonna 1907 "Sosialistisessa aikakauslehdessä" artikkelisarjan, jossa osoitti kansainvälisillä esimerkeillä ministerisosialismin vahingollisuuden sosialistiselle työväenliikkeelle.

Samoihin aikoihin O. W. Kuusinen julkaisi myös artikkelisarjan "Sosialismi ja anarkismi" käyden siinä periaatteellista välienselvittelyä sosialismin puolesta anarkistisia oppisuuntia vastaan. On tunnettua, että anarkismi pyrki niihin aikoihin saamaan jalansijaa useiden maiden työväenliikkeessä. Periaatteellinen taistelu sitä vastaan oli välttämätöntä. Niinpä esimerkiksi Stalinin kirjoitussarja "Anarkismi vai sosialismi" on julkaistu 1906—1907 vaihteessa, vain vähän aikaisemmin kuin Kuusisen kirjoitus samasta aiheesta.

TAISTELUSSA REVISIONISTEJA VASTAAN JA VALLANKUMOUSHALLITUKSESSA SEN JOHTAVANA SIELUNA

Vuoden 1905 jälkeen O. W. Kuusinen oli vuoteen 1918 asti Suomen vanhan sosialidemokraattisen puolueen mukana kaikissa sen tär-

O. W. Kuusinen.

keimmissa taisteluissa ja toimissa. Hän osallistui "Sosialistisen Aikakauslehden" perustamiseen vuonna 1905. Hän tuli tunnetuksi etevänä sanomalehtimiehenä kuuluen "Työmiehen" toimitukseen vuosina 1907—1916. Vuosina 1908—1917 hän oli jatkuvasti sosdempuolueen puoluetoimikunnan jäsenenä ja kansanedustajana. Eduskunnassa ei ollut toista poliitikkoa, jonka puheet olisivat herättäneet vastustajissa sellaista kiukkua ja kannattajissa sellaista tyytyväisyyttä kuin O. W. Kuusisen puheet. Vastustajienkaan tuolirivit eduskunnassa eivät koskaan olleet tyhjinä, kun Kuusinen oli puhumassa. Ja kun näitä puheita sitten luettiin sanomalehdistä, niin lukijain kasvonilmeistä kyllä huomattiin, oliko hän sosialisti vai porvari. O. W. Kuusisen puheissa oli aina oma vakava sisältönsä ja oma pureva sanamuotonsa, josta hänet tunnettiin niin vihollisten kuin ystävienkin keskuudessa.

Näinä vuosina O. W. Kuusinen kuului sos.dem. puolueessa n. s. siltasaarelaisten ryhmään, joka oli puoluejohdossa milloin enemmistönä, milloin vähemmistönä. Siltasaarelaiset taistelivat vähemmistönä ollutta Väinö Tannerin johtamaa oikeistoryhmää vastaan, joskin vaillinaisesti ja horjuen. O. W. Kuusinen kävi tätä taistelua päättävimmin. Suurta huomiota herätti v. 1907 hänen "Työmiehessä" julkaisemansa kirjoitussarja "Naimalakko", jossa hän ruoski taantumuksellista reformismia. Samoin hän julkaisi "Työmiehessä" vuonna 1913 kirjoitussarjan "Revisionistisia taipumuksia sosdem eduskuntaryhmässä". Tässä kirjoitussarjassa hän arvosteli ankarasti niitä oikeistososialidemokraatteja, jotka pyrkivät harjoittamaan yhteistyötä taantumuksen kanssa.

Venäjän helmikuun vallankumouksen tapahduttua vuonna 1917 vallankumouksellinen kuohunta alkoi tuntua Suomessakin. Suomen sosdem puolue ei ollut tällöin tehtäviensä tasalla. Puhumattakaan siitä, että se olisi kyennyt heti alusta pitäen astumaan vallankumouksen johtoon, sen oikeistoryhmä meni maaliskuussa Tokoin johdolla porvarilliseen hallitukseen, jolta ei voitu odottaa minkäänlaisia toimenpiteitä vallankumouksen kehittämiseksi. Kuusinen ja muut siltasaarelaiset eivät hyväksyneet tätä oikeistolaisten toimin-

Kuusisen perhe vuodelta 1913. *Hertta Kuusinen seisomassa keskellä, hänen vieressään O. W. Kuusisen sisar.*

taa, mutta — niinkuin hän itse on myöhemmin arvostellut siltasaarelaisia — eivät ryhtyneet taisteluunkaan sitä vastaan. Puoluejohto laahasi tapahtumien perässä ryhtymättä vallanottoon edes marraskuussa, jolloin Venäjällä tapahtui sosialistinen vallankumous. Taantumus sai aikaa varustautua. Suuressa määrin O. W. Kuusisen ansiota oli, että Suomen sosdem puolueen johto tammikuussa vuonna 1918 lähti vallankumoukseen antautumatta hetkellä, jolloin vastavallankumouksellinen porvaristo oli ryhtynyt hyökkäämään.

Vallankumoushallituksen ulkoasiainvaltuutettu Yrjö Sirola sanoo eräässä kirjoituksessaan O. W. Kuusisen olleen *vallankumoushallituksen johtavana sieluna.* Jo yksistään tämä tosiasia riittäisi jättämään O. W. Kuusisen nimen lähtemättömästi Suomen kansan aikakirjojen kauniimmille sivuille. Sillä vaikka vallankumous ei voittanutkaan, niin se oli välttämätön luokkavoimien koetus sillä tiellä, joka loppujen lopuksi on johtava Suomen kansan kapitalistisesta yhteiskuntajärjestelmästä sosialistiseen.

Taantumuksellinen porvaristo voitti vuonna 1918, mutta se voitti vain Saksan sotaväen avulla. Tästä Suomen porvariston kansallisesta petoksesta O. W. Kuusinen on lausunut kirjasessaan "Suomen vallankumouksesta":

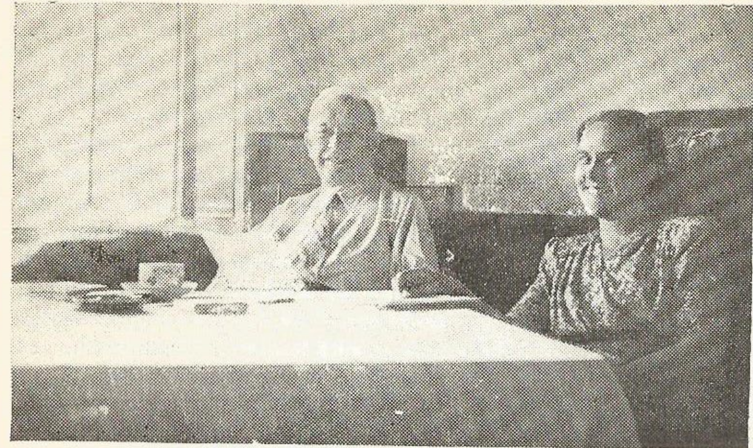
"Mutta voitto lankesi vielä tällä kertaa pääoman väkivallalle. Saksan imperialismi kuuli Suomen porvarien rukouksen ja otti nielläkseen heidän isänmaansa nuoren itsenäisyyden, joka Suomen sosialistien pyynnöstä oli juuri vastikään saatu lahjaksi Venäjän Sosialistiselta Neuvostotasavallalta. Suomen porvareita ei hetkeäkään kansallistunto soimannut eikä vieraan imperialismin orjanies pelottanut, kun heidän isänmaansa uhkasi muuttua työtätekevän kansan isänmaaksi. Ennemmin he työnsivät kaiken kansansa saksalaisen suurrosvon saaliiksi, pyytäen itselleen vain vaatimattoman orjavoudin paikan."

Taantumus voitti kuitenkin vain väliaikaisesti, vaikka se valkoisen terrorin voitonhumalassa luulikin voittaneensa "ikuisiksi ajoiksi". Historian tuomio on oleva myönteinen Suomen työväen vallankumouksen johtajille ja ankara sen vihollisille. Vaikka vallankumouksen johtajat tekivätkin monia virheitä, niin he taistelivat edistyksen puolesta eivätkä asettuneet poikkiteloin kehityksen tielle, niinkuin tekivät heidän vihollisensa, Suomen työtätekevän kansan viholliset.

Nyt se näkyy selvemmin kuin koskaan aikaisemmin. Valkoisen terrorin "suuret henget" häipyvät omaan mitättömyyteensä, vetelevät viimeisiä henkäyksiään historian syrjään sysääminä tahi sovittavat monia rikoksiaan kalterien takana. Mutta työväen vallankumouksen suuret nimet alkavat loistaa entistä kirkaampina niissä tienviitoissa, jotka osoittavat Suomen työtätekevälle kansalle voiton tietä.

LENINISMIIN TUTUSTUMASSA JA KOMMUNISTISTA PUOLUETTA PERUSTAMASSA

Työväenliikkeen tappio kansalaissodassa aiheutti hetkiseksi lamaannusta työväen keskuudessa. Demokraattiselle järjestötoiminnalle ei ollut paljon mahdollisuuksia saksalaisilla aseilla voittonsa saavuttaneiden kostajien saadessa vapaat kädet hillittömän valkoisen terrorin järjestämiseen. Tuhansia työläisiä kaatui kostomurhaajien ammuttamina, kymmeniä tuhansia joutui vankileireille. Satoja tuhansia vainottiin kohtelemalla heitä eräänlaisena paariaisluokkana siinä valtakunnassa, josta sen vallanpitäjät olivat aikoneet tehdä Saksan imperialistien holhoaman kuningaskunnan, mutta joka muuttuikin Suomen tasavallaksi sen jälkeen, kun maailmanhistorian

O. W. Kuusinen tyttärensä Hertan seurassa.

myrskytuulen käänne oli pyyhkäissyt Saksan keisarin pois sotaratsun satulasta.

Monet työväenliikkeen johtajista käänsivät tässä tilanteessa kelkkansa julistaen, että "ei olisi pitänyt tarttua aseisiin". He selittivät Suomen historian suurimman tapahtuman "virheeksi" levittäen sellaista epätieteellistä käsitystä, että koko tämä valtava kansannousu, yhteiskunnan syvällisistä ristiriidoista syntynyt vallankumousliike, olisi muka ollut muutamien "edesvastuuttomien" työväenjohtajien aikaansaama. Oli selvää, että O. W. Kuusinen marxilaisen maailmankatsomuksen omaksuneena miehenä ei voinut yhtyä moisiin epätieteellisiin käsityksiin. Hän ymmärsi vallankumouksen olleen välttämättömän tapahtuman kansamme historiallisessa kehityksessä eteenpäin. Historiallisena tapahtumana se ei ollut yksilöiden, vaan luokkien ja niiden kautta koko kansan tekemä. Se ei ollut myös yksilöiden peruutettavissa. Siinä suhteessa eivät Suomen työväenluokka ja sen johtajat, jotka olivat lähteneet vallankumoukseen, olleet tehneet mitään virhettä.

Mutta siirryttyään vallankumouksen tappion jälkeen Venäjälle O. W. Kuusinen pääsi tutustumaan aikakauden suurimpaan marxilaisuuden kehittäjään, Leniniin, ja perehtyminen leninismiin ei voinut olla syventämättä ja rikastuttamatta hänen marxilaista historiankäsitystään ja maailmankatsomustaan. Leninismin valossa

hän oppi ymmärtämään proletariaatin diktatuurin, työtätekevien kansanvallan suuren aatteen, siirtyi päättävästi vasemmistososialidemokraattiselta kannalta bolshevismin kannalle ja ennen kaikkea tuli käsittämään Leninin opin kommunistisen puolueen johtavasta osuudesta työväenliikkeessä ja luokkataistelussa.

Omaksuttuaan Leninin opin O. W. Kuusinen ryhtyi muiden suomalaisten vallankumousmiesten kanssa jatkamaan väliaikaiseen tappioon päättynyttä taistelua uusissa olosuhteissa ja uusin muodoin. Sitä varten oli perustettava puolue, joka kykenisi johtamaan Suomen työväenluokan taistelua paremmin kuin entinen sosdem puolue. Siten O. W. Kuusisen aloitteesta perustettiin syyskuussa vuonna 1918 Suomen Kommunistinen Puolue, jonka toimintaohjelman Kuusinen suunnitteli ja joka on siitä lähtien järjestänyt Suomen työväenluokan leppymätöntä taistelua taantumusporvaristoa ja sen apureita vastaan.

MAANALAISEN SKP:n JOHTAJANA JA OHRANAMIESTEN VAINOAMANA SUOMESSA VUOSINA 1919—20

Keväällä vuonna 1919 O. W. Kuusinen saapui Suomeen johtaakseen SKP:n toimintaa paikan päältä. Ohranakätyrien innokkaasti etsimänä hän johti maan alta työväenliikkeen elpyvää toimintaa taistellen samanaikaisesti sekä taantumusporvaristoa että työväkeä harhateille johtamaan lähtenyttä sosialidemokratiaa vastaan.

O. W. Kuusisen aloitteesta herätettiin henkiin "Sosialistinen aikakauslehti", jossa hän selvitteli uusissa olosuhteissa huomattavasti muuttuneita taktiikka- ja organisaatiokysymyksiä. Suomessa levitettiin silloin runsaasti Kuusisen vähän aikaisemmin kirjoittamaa "Työmiehen talousoppia", jossa hän selosti kansanomaisesti Marxin taloudellisten oppien eräitä pääkohtia. Samoihin aikoihin O. W. Kuusinen kirjoitti vasemmistoliikkeen vallankumouksellisen maaohjelman, joka ilmestyi nimellä "Kyntömiehen valtakunta".

Kiinnittäen suurta huomiota maanalaisen puolueen toimintaan O. W. Kuusinen edisti samanaikaisesti opposition syntymistä Tannerin johtamassa sosdem puolueessa, joka oli jotenkin avoimesti ryhtynyt alistamaan koko työväenliikettä porvariston vaikutusvaltaan. Tämä oppositio erosi sosdem puolueesta vuonna 1920 perustaen "Sosialistisen Työväenpuolueen", joka myöhemmin lakkautettiin taantumusporvaristolle liian vaarallisena puolueena.

Vuoden 1920 alkupuolella ohranan etsivät olivat järjestäneet Kuusisen kiinnisaamiseksi erityisen kiivaan ajojahdin. Kerran sanomalehdissä ilmoitettiin suurella sensaatiomelulla, että etsivät olivat ampuneet Kuusisen Pohjanlahden jäällä hänen yrittäessään paeta Ruotsin puolelle. Työväenlehdet kirjoittivat jo Kuusisesta muistokirjoituksia ja porvarilliset lehdet olivat täynnä toimittajiensa vahingoniloista tyytyväisyyttä. Mutta se oli ennenaikaista vahingoniloa. Kuusinen julkaisi heti maan alta avoimen kirjeen "Suomen porvariston johtajille". Tämä kirje alkoi klassillisilla sanoilla:

> *"Se on erehdys, että minut on jo vangittu ja tapettu. Lienette surmauttanut toisen ihmisen sijastani".*

Toveri Kuusinen joutui ohranan takaa-ajamana pukeutumaan valepukuunkin. Eräs sellainen.

Tässä kirjeessään O. W. Kuusinen esitti laajahkon tilanneanalyysin, jossa leimasi häpeällä Suomen porvariston silloisen taantumuspolitiikan. Hän osoitti, että se tähtäytyi sisäpoliittisesti Suomen työväenluokkaa ja ulkopoliittisesti sosialistista Neuvosto-Venäjää vastaan ja nojautui ulkolaisten imperialistivaltojen neuvostovastaiseen politiikkaan. O. W. Kuusinen esitti järkyttävän kuvauksen Suomessa silloin vallinneesta valkoisesta terrorista, joka oli vaatinut hirvittäviä uhreja. Mutta hän osoitti samalla, että sellaisin petomaisin keinoin taantumusporvaristo voi säilyttää valtansa vain hetkellisesti. Hän kertoi olevansa Suomessa SKP:n keskuskomitean jäsenen ominaisuudessa auttamassa Suomen työväenluokan suurta vapaustaistelua. Kirje päättyi yhtä purevasti kuin alkoikin:

> *"En suinkaan tahtoisi ärsyttää teitä. Te ja teidän joukkonne olette jo liiaksikin siinä tilassa, jossa ihminen ei ajattele, mitä tekee. Vaan en teidän vääryyttänne koskaan oikeudeksi myönnä. Minä olen vihollisenne yhtä varmasti kuin Suomen työväenluokka sitä on. Jos te saatte minut kiinni, niin arvatenkin tapatte. Jos minä saan teidät kiinni, jätän teidät järjestyneen työväestön oikeudentunnon tuomittaviksi. Mahdollista on hyvinkin, että te saatte minut*

kiinni, ennenkuin minä teidät. Vaan ei sillä niin suurta väliä ole. Vähän voi yksi sotamies eteenpäin viedä näin valtavan suurta aatetta kuin meidän. Vähän edes kuolemallaankaan. Siksi meillä suomalaisilla kommunisteilla onkin tunnussana: Joka mies kuin sotamies".

Tässä ei tietenkään puhunut yksilö yksilölle, vaan luokka luokalle. Vainotun työväenluokan ääni julisti sillä hetkellä voittaneelle porvaristolle, että historian kehityssuuntana on liike eteen- eikä taaksepäin. Jos nyt emme takerru sanamuotoon, niin voimme todeta, että niin suurenmoisella kaukonäköisyydellä kuin O. W. Kuusinen katsoikin noina tappion päivinä eteenpäin, hän sittenkin erehtyi hieman. Kävi loppujen lopuksi sittenkin niin, että Suomen porvariston johtajat, Ryti, Linkomies ja kumppanit joutuivat kiinni ennemmin kuin O. W. Kuusinen!

O. W. KUUSINEN RIISUU SUOMEN FASISMIN NAAMION

Historioitsijat tulevat joskus selvittämään tarkemmin ja seikkaperäisemmin, millä tavalla O. W. Kuusinen on ohjannut Suomen Kommunistisen Puolueen fasisminvastaista taistelua. Mutta tässäkin kirjoituksessa voidaan lyhyesti todeta, että Suomen fasismin leppymättömin ja taitavin vihollinen on ollut O. W. Kuusinen. Hän on parhaiten osannut riisua suomalaiselta fasismilta sen "demokraattisen" naamion.

Esimerkkinä siitä, miten fasistisen "demokraatin" kavalimmatkin juonet on paljastettu yksinkertaisesti ja sattuvasti O. W. Kuusisen kirjoituksissa, mainittakoon hänen artikkelinsa "Fasistidiktatuuri Suomessa", joka on kirjoitettu elo-syyskuun vaiheilla vuonna 1930. Vaikka kaikki julkiset puolueet olivat yhdessä hyväksyneet eduskunnassa vasemmistolaista työväenliikettä vastaan suuntaamiensa poikkeuslakien säätämisen, niin näiden valtapuolueiden taholta uskoteltiin sekä kotona että ulkomailla fasismin Suomessa supistuvan vain laittomaan Lapuan liikkeeseen. Muut olivat olevinaan demokraatteja. Kuusinen osoitti kirjoituksessaan, että Lapuan liikkeen todellinen johto ei ollut Lapualla, vaan Helsingissä. Todellinen fasismin johtaja oli kokoomuspuolue, jonka politiikkaan alistuivat myös maalaisliitto ja muut porvarilliset puolueet. Lapuan liike oli näiden puolueiden käsivartena, jonka avulla maan perustuslain repiminen oli helpompaa. O. W. Kuusinen todisti omalla kansanomaisella tavallaan, etteivät mielenosoitusta

O. W. KUUSINEN

eduskuntaa vastaan järjestäneet ainoastaan Kosolan johtamat lapualaiset.

"Juuri ne Helsingin herrat, joilla oli eduskunnan enemmistö, h a l u s i v a t fasistista mielenosoitusta eduskunnan edessä. Ne itse kutsuivat pohjalaisrosvoja Helsinkiin. Se tuntui järjettömältä niistä, jotka eivät ymmärrä suurpolitiikasta enempää kuin sika hopealusikasta. Mutta Svinhufvud tuli ja vakuutti Lapualla, että fasistirosvojen matka Helsinkiin oli yhtä "isänmaallinen" asia kuin kommunistien rääkkääminen Vaasassa. Tasavallan presidentti tuli ja sanoi samaa. Ja itse eduskunnan puhemieskin, jumaluusopin tohtori Paavo Virkkunen, tuli ja sanoi: 'Olkaa niin hyvät, tulettehan toki. Teidän mielenosoituksenne eduskuntaamme vastaan on merkitty heinäkuun 7 päivän päiväjärjestykseen, älkää nyt myöhästykö!' (Kuusinen 'Fasistidiktatuuri Suomessa')".

Niinhän se tapahtui. Siten juuri Suomea alettiin vuosina 1929—1930 tehdä fasistiseksi maaksi ja samaa politiikkaa jatkettiin kokoomuspuolueen johdolla siihen asti, kunnes se johti maamme sotaan ja Hitler-Saksan vasallivaltioksi, jonka demokratiasta ei ollut jäljellä muuta kuin IKL:n joka päivä herjaama muisto.

Sen jälkeen, kun Suomen fasistiset vallanpitäjät olivat vieneet Suomen toiseen maailmansotaan Hitler-Saksan alustalaisena O. W. Kuusinen kirjoitti tunnetun kirjasensa "Suomi ilman naamiota", jossa hän osoittaa seikkaperäisesti, miten Suomi kehittyi fasistiseksi valtioksi askel askeleelta. Muistuttaen Suomen sotaherrojen vanhoista seikkailuista Itä-Karjalan valloittamiseksi ja "Suur-Suomen" luomiseksi hän todisti laajalla tosiasia-ainehistolla, miten seikkailijain ruokahalu kasvoi syödessä niin suureksi, että he halusivat tuhota koko Neuvostoliiton. Hän osoitti vakuuttavasti, miten suomalaisen fasismin leiri tulee hajoamaan korostaen sitä, että Suomen kansan velvollisuus oli taistella maansa fasismin kukistamiseksi.

"Mutta sisäinen hajaannus tulee välttämättä kehittymään Suomen vallassaolijain leirissä. Ei voi olla yksimielisyyttä rosvojen kesken, selitti nerokas Lenin. Ja erimielisyydet eivät tietenkään tule vahvistamaan, vaan heikontamaan fasistien leiriä Suomessa. Mutta selvää on niinikään se, ettei fasistinen valta luhistu omiin sisäisiin erimielisyyksiinsä eikä myöskään taloudellisiin vaikeuksiinsa. Se rappeutuu ja

mätänee, mutta se ei kukistu, ennen kuin se kukistetaan. Ainoastaan päättäväisellä taistelulla voi Suomen kansa pelastaa itsensä hitleriläisen ruton vallasta."

SKP, Kuusisen perustama puolue, ymmärsi tämän totuuden ja kävi sodankin vaikeissa oloissa leppymätöntä taistelua fasismia vastaan. Seuraten O. W. Kuusisen kehoitusta SKP johti Suomen demokratian taistelua fasismia vastaan. Ja nykyisin se jatkaa tätä taistelua suurena joukkopuolueena kooten kaikki kansanvallan kannattajat hävittämään lyödyn fasismin jätteitä, kehittämään taisteluissa saavutettua demokratiaa.

KYLVÖTYÖSSÄ KANSAINVÄLISEN KOMMUNISTISEN LIIKKEEN TYÖSARALLA

Ei ainoallakaan toisella suomalaisella poliitikolla ole ollut niin laajaa ja merkityksellistä työkenttää kuin O. W. Kuusisella. Otettuaan v. 1919 SKP:n edustajana osaa Kommunistisen Internationaalen perustavaan kokoukseen Kuusinen joutui jo vuonna 1921 siirtymään SKP:n työsaralta kansainvälisen kommunistisen liikkeen keskusjärjestön tehtäviin. Silloin pidetyssä Kominternin III:ssa kongressissa hänet valittiin tämän kansainvälisen järjestön toimeenpanevan komitean jäseneksi ja yhdeksi sen sihteereistä sekä puhemiehistön jäseneksi. Näihin tehtäviin hänet sitten valittiin yhä uudelleen jokaisessa Kominternin kongressissa siihen asti, kunnes tämä järjestö lopetti toimintansa.

Kominternin sihteerin ominaisuudessa O. W. Kuusinen joutui kansainvälisen suurpolitiikan kiistakentälle. Lenin, jonka kanssa Kuusinen oli joutunut usein henkilökohtaiseen kanssakäymiseen, suositteli III:n kongressin yhteydessä Kuusista organisaatiokysymystä koskevien teesien laatijaksi. Vuonna 1925 julkaisemassaan artikkelissa "Leninin neuvojen soveltaminen organisaatiotyössä" O. W. Kuusinen kertoi Leninin korostaneen alituisesti organisatoorisen "pikkutyön" merkitystä. Kuusinen jatkaa:

Näiden rivien kirjoittaja sai tehtäväkseen näiden ohjeiden ensimmäisen luonnoksen kirjoittamisen. Tein sen pääasiassa toveri Leninin osaksi suullisten neuvojen, osaksi hänen aikaisemmissa kirjoituksissaan runsaassa määrin olevien ohjeiden perusteella. Toveri Lenin esitti luonnosta vielä useissa kohdin täydennettäväksi, minkä me yhdessä saksalaisen toveri Koenenin kanssa teimme, jonka jälkeen ohjeet erinäisillä organisaatiovaliokunnassa tehdyillä pienemmillä korjauksilla kongressissa hyväksyttiin."

Näiden teesien johdosta Lenin kirjoitti O. W. Kuusiselle kesäkuun 10 päivänä 1921:

"Olen suurella tyydytyksellä lukenut artikkelinne (3 lukua) ja teesit."

Eräälle toiselle Kominternin johtavalle työntekijälle lähettämässään kirjeessä Lenin tähdensi sitä, että juuri Kuusisen pitäisi esittää kongressissa myös alustus tästä kysymyksestä. Lenin lausui:

"Se on välttämätöntä. Hän tietää ja a j a t t e l e e."

Tästä näkyy, että Lenin antoi arvoa O. W. Kuusisen kyvylle ja kokemukselle kansainvälisen työväenliikkeen kysymyksissä. Kuusisen myöhempi toiminta kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä vahvisti täydellisesti Leninin antaman korkean arvion. Monissa yhteyksissä Kuusinen joutui taistelemaan Kominternin leniniläisen linjan puolesta kaikenlaisia oppositioita vastaan. Hän esiintyi siirtomaa- ja kansalliskysymyksen alustajana VI kongres-

O. W. Kuusinen Korkeimman Neuvoston puhemiehistön jäsenenä ojentaa kunniamerkin marsalkka Rokossovskille. v. 1946.

sissa perehdyttyään silloin syvällisesti imperialististen valtojen siirtomaapolitiikkaan ja siirtomaakansojen vapaustaisteluun. Hän osoitti vääräksi niihin aikoihin muodissa olleen Intian dekolonisoimisteorian, jonka kannattajat väittivät englantilaisten imperialistien pyrkivän teollistamaan Intiaa, mikä veisi pian siihen, että Intia muka tuon englantilaisen teollistamispolitiikan johdosta pääsisi vapaaksi siirtomaa-asemastaan. Intian kehitystä käsittelevillä tilastonumeroilla O. W. Kuusinen todisti, että peläten Intian vapausliikkeen voimistuvan teollisuusproletariaatin kasvaessa, englantilaiset siirtomaaherrat eivät suinkaan pyri edistämään Intian teollista kehitystä, vaan lisäämään Intian riippuvaisuutta Englannista.

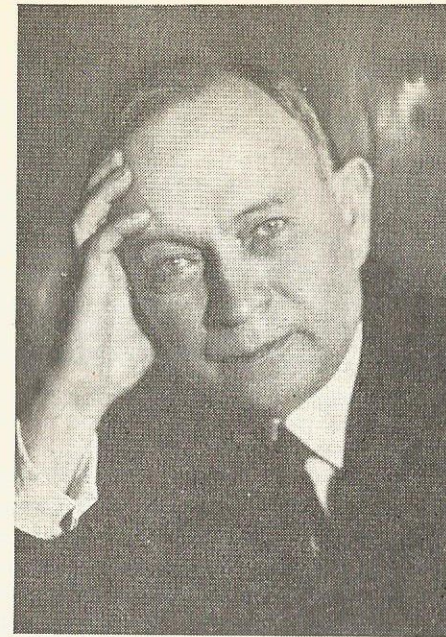
> *"Intian dekolonisoimista — Kuusinen totesi — ei tule milloinkaan suorittamaan sahib (niin nimitetään Intiassa valkoisia herroja). Tämä historiallinen tehtävä lankeaa Intian proletariaatin ja talonpoikaiston osalle."*

Vuonna 1934 pidetyssä Kominternin toimeenpanevan komitean täysistunnossa O. W. Kuusinen esitti alustuksen fasismista, sodanvaarasta ja kommunististen puolueiden tehtävistä, ja vuonna 1935 pidetyssä VII:ssä kongressissa hän puhui kansainvälisen nuorisoliikkeen tehtävistä. Käytännöllisessä johtamistyössä hän joutui vaikuttamaan useiden Euroopan maiden kommunististen puolueiden kehitykseen.

Kommunististen puolueiden sankarillinen taistelu toisen maailmansodan aikana fasismia vastaan ja näiden puolueiden joukkovoiman ja vaikutusvallan tavaton kasvu lyhyessä ajassa sodan jälkeen ovat todistuksena siitä, että ne miehet, jotka ovat tehneet kylvötyötä Kominternin työsaralla, eivät ole tehneet työtään turhaan. Monet kansat niittävät nyt runsasta satoa siitä kylvöstä.

SUOMEN JA NEUVOSTOLIITON VÄLISEN YSTÄVYYDEN TIENRAIVAAJA

Suomen porvariston suurin valtiomies Snellman ymmärsi aikoinaan, että Suomi ei voi saavuttaa itselleen mitään etuja Venäjää vastaan tähdätyllä väkivaltapolitiikalla. Snellmanin tärkeimpänä perusteluna oli tällöin se tosiasia, että Suomi on liian pieni ja heikko maa taistellakseen suurvaltaa vastaan. Snellman tahtoi turvata Suomen kansalliset edut, jotka silloin olivat ennen kaikkea nousevan porvariston etuja, rauhanpolitiikalla, joka pyrkii sovintoon virallisen Venäjän ja sen tsaarijärjestelmän kanssa. Tämä oli

O. W. Kuusinen v. 1944

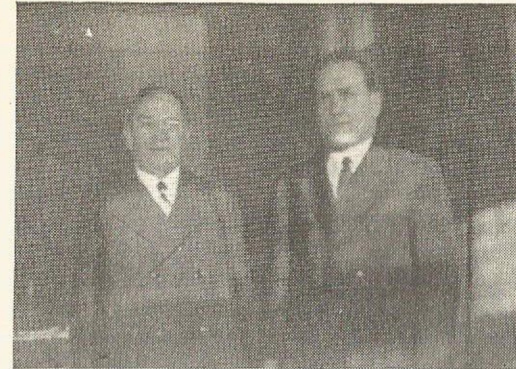
kieltämättä viisasta sen ajan porvarillisen valtiomiehen politiikaksi.

Snellmanin jälkeen kehitys johti siihen, että maamme porvariston valtaosa viime vuosisadan lopulla ja tämän vuosisadan alkupuolella osallistui niihin toimenpiteisiin, joilla Venäjän tsaarivalta sorti Suomen kansaa. Taistellessaan Suomessa herännyttä työväenliikettä vastaan suomettarelaisten johtama porvarillinen taantumus nojasi nimenomaan tsaarivaltaan. Toiset porvarilliset piirit (aktivistit) taas harjoittivat terrorikeinoihin turvautuvaa seikkailupolitiikkaa koko Venäjää vastaan, erottamatta sen vallankumouksellista kansaa tsaarijärjestelmästä. Nämä porvariston politiikan molemmat suuntaukset osoittautuivat aikaa myöten turmiollisiksi Suomelle. Suomettarelainen politiikka romahti siksi, että se nojasi hajoavaan tsaarivaltaan, Venäjän kansan sortajaan, ja aktivistien politiikka siksi, että se tähtäytyi myös Venäjän kansaa vastaan, ollen Suomea omaksi saaliikseen ryöstämään pyrkivän saksalaisen imperialismin palveluksessa. Venäjän sosialistisen vallankumouksen jälkeen molemmat nämä porvarilliset ulkopoliittiset suuntaukset Suomessa sulautuivat samaksi neuvostovastaiseksi

seikkailupolitiikaksi maailman edistyksen johtavaa voimaa, Venäjän kansaa ja neuvostovaltiota vastaan.

O. W. Kuusinen on ensimmäinen niistä suomalaisista, jotka ovat taistelleet tätä Suomen kansallisille eduille turmiollista seikkailupolitiikkaa vastaan. Hänen perustelunsa ovat kuitenkin toiset kuin Snellmanin. Lähtien marxilais-leniniläisestä kansojen veljeyden periaatteesta O. W. Kuusinen taisteli vuosina 1905—1917 tsaarijärjestelmää vastaan yhdessä Venäjän vallankumouksellisen kansanliikkeen kanssa. Ja Venäjän sosialistisen vallankumouksen tapahduttua hän ymmärsi alusta alkaen sen maailmanhistoriallisen merkityksen, ymmärsi uuden sosialistisen Venäjän muuttuvan yleismaailmallisen edistyksen mahtavimmaksi voimaksi. Tästä hän teki sen johtopäätöksen, että vain horjumaton ystävyyspolitiikka suurta itäistä naapuriamme kohtaan voi olla Suomen kansallisten etujen mukaista, koska se takaa Suomen vapaan valtiollisen kehityksen edistyksellisessä hengessä.

Tämä ajatus on punaisena lankana O. W. Kuusisen kaikissa Suomen ja Venäjän suhteita koskevissa poliittisissa kannanmäärittelyissä. Ennen vuoden 1918 kansalaissotaa hän ei koskaan salannut vihaansa Suomea sortanutta tsaarijärjestelmää kohtaan eikä myötätuntoaan Venäjän vallankumouksellisia kohtaan. Käytännössä hän harjoitti tätä kahden naapurikansan keskeistä yhteistoimintaa jo vuoden 1905 suurlakon päivinä. Vuoden 1918 marraskuun 1 päivänä julkaistussa ”Me vaadimme”-julistuksessa, joka on O. W. Kuusisen kirjoittama, leimataan häpeällä se kansallisen petoksen politiikka, jota ”syyntakeeton” porvaristo harjoitti Suomen kansaa vastaan nojautumalla Venäjän tsarismiin. Samassa julistuksessa lähetettiin veljellinen tervehdys Venäjän vallankumouksellisille tovereille. Joulukuussa 1917 Suomi sai itsenäisyyden Leninin ja Stalinin allekirjoituksilla vahvistettuna. O. W. Kuusisen vaikutusta oli siinä, että Suomen Sosialistisen Työväentasavallan kansanvaltuuskunta solmi maaliskuun 1 päivänä vuonna 1918 sopimuksen sosialistisen Venäjän kanssa näiden vapaitten tasavaltain ystävyyden ja veljeyden lujittamiseksi — kuten sopimuksessa sanotaan. Se oli kahden vapaan tasavallan vapaaehtoinen veljesliitto, joka särkyi vastavallankumouksen voitettua Suomessa ja Suomen jouduttua ulkolaisten imperialistivaltojen välikappaleeksi. Mutta vaikka tämä Suomen ja Venäjän välinen ensimmäinen ystävyysliitto hetkellisesti raukesi, niin se voitti historiallisena kehitysperspektiivinä. Tänään me olemme ehtineet tällä O. W. Kuusisen osoittamalla kansamme kehitystiellä niin pitkälle, että maamme pahimmatkaan

Toverit O. W. Kuusinen ja Ville Pessi. Kuva vuodelta 1945.

taantumukselliset eivät uskalla jarruttaa Suomen ja Neuvostoliiton välisten ystävyyssuhteiden lujittamista muuten kuin kätkeytymällä ”neuvostoystävyyttä” uhkuvaan sanahelinään.

Vuonna 1939, toisen maailmansodan uhatessa, neuvostohallitus yritti päästä Suomen kanssa sopimukseen turvallisuustakeiden hankkimiseksi Leningradille. Sopimusta ei syntynyt maallemme tarjotuista edullisista ehdoista huolimatta, koska Suomen taantumukselliset hallitusherrat pitivät parempana lähteä neuvostovastaisiin sotaseikkailuihin. O. W. Kuusinen teki silloin yrityksen Suomen kansan pelastamiseksi ehdottaen kansallemme sotahallituksen syrjäyttämistä ja selkkauksen selvittämistä demokraattisen Suomen ja Neuvostoliiton välisellä ystävyyssopimuksella. Kansamme ei silloin kuitenkaan pystynyt heittämään harteiltaan sotahallituksen iestä; enemmistö seurasi maamme taantumuksellisia vallanpitäjiä, jotka sen jälkeen johtivat maamme tappiosta tappioon, onnettomuudesta onnettomuuteen. On päivänselvää, että Suomen asema olisi nyt monin verroin parempi, jos kansamme olisi edes vuonna 1939 astunut sille Suomen ja Neuvostoliiton välisen ystävyyden tielle, jota O. W. Kuusinen Marxin, Leninin ja Stalinin opin uskollisena kannattajana on osoittanut koko poliittisen toimintansa ajan.

Suurten onnettomuuksien ja tappioiden jälkeen kansamme on loppujen lopuksi alkanut ymmärtää maamme valtiollisen aseman meille asettamia kansallisia velvoituksia. Kokemus on opettanut kansamme ymmärtämään myös sosialistisen Neuvostoliiton mer-

kityksen kansojen veljeysaatteen edistäjänä, leniniläis-stalinilaisen kansojen ystävyyspolitiikan toteuttajana. Monet sellaiset porvarillisetkin piirit, jotka aikaisemmin kannattivat neuvostovastaista seikkailupolitiikkaa, kannattavat nykyisin Suomen ja Neuvostoliiton keskeistä ystävyyspolitiikkaa. Vain äärimmäiset taantumuspiirit kokoomuspuolueen ja sen asiamiesten johtamina jarruttavat sitä leppymättömästi tuottaen edelleenkin vahinkoa Suomelle. Terve järki on kuitenkin leviämässä yhä laajemmalle kansamme keskuuteen, joten maamme edistykselliset voimat vahvistuvat päivä päivältä, ja Suomen ja Neuvostoliiton ystävyys tulee lujittumaan vastaavassa määrässä.

Mutta se merkitsee sitä, että O. W. Kuusisen käsitys Suomen valtiollisesta asemasta ja sen sanelemista velvoituksista uudella historiallisella kaudella on osoittautunut oikeaksi. O. W. Kuusinen on nähnyt neljännesvuosisataa aikaisemmin sen historiallisen välttämättömyyden, jonka muut kansamme kohtaloihin vaikuttaneet valtiolliset toimihenkilöt ovat havainneet vasta nyt suurten onnettomuuksiemme opettamina. O. W. Kuusinen on tämän kaukonäköisen sosialistisen politiikkansa tähden saanut osakseen maamme taantumuksen vihan ja vainon. On jo korkea aika antaa tälle aikamme suurimmalle suomalaiselle se arvo, joka hänelle kuuluu. Edistyksellisen, demokraattisen Suomen on tunnettava edelläkävijänsä ja tienraivaajansa.

Otto Wille Kuusinen, sosialistisen työväenliikkeemme 67-vuotias kunniaveteraani, on nykyjään Karjalais-Suomalaisen Sosialistisen Neuvostotasavallan Korkeimman Neuvoston puhemiehistön puheenjohtaja ja Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen keskuskomitean jäsen. Hän elää terveenä ja reippaana täyttäen tehtäviä, jotka monissa taisteluissa kaikki vihollisensa voittanut sosialistinen valtio on uskonut hänelle. Eläköön hän vielä kauan, tämä Suomen ja Neuvostoliiton lujan ystävyyden tarmokas tienraivaaja, eläköön hän kansamme menestykseksi ja onneksi!

Tuure Lehén

TOIVO ANTIKAINEN JA HÄNEN OIKEUSJUTTUNSA

Toivo Antikainen syntyi kesäk. 6 pnä 1898 helsinkiläisessä työläisperheessä. Hän on Sörkän lapsia. Tämäkin yksinkertainen tosiasia kelpasi Antikaisen tunnetun oikeusjutun aikana "todistusaineistoksi" häntä vastaan. Porvarilliset lehdet käyttivät tilaisuutta hyväkseen leimatakseen vihatun vastustajansa "Sörkän sälliksi". Mutta myöskin oikeudessa esitetyissä virallisissa kuulustelupöytäkirjoissa tehostettiin Antikaisen sörkkäläisyyttä merkitsevänä asianhaarana.

Millaisia ylhäisyyksiä ja jalosukuisuuksia kyseelliset porvarilliset ammattihäpäisijät ja ohranan kuulustelijat itse olivat, se ei jälkimaailmaa suurestikaan kiinnostane. Mainitsemisen ja muistamisen arvoinen on sitävastoin se vastaus, jonka Toivo Antikainen antoi noille "ylhäisyyksille" Turun hovioikeudessa. Hän lausui:

"Olen luokkaylpeä siitä, että olen kasvanut Sörkässä. Siellä olen imenyt itseeni proletaarisen hengen."

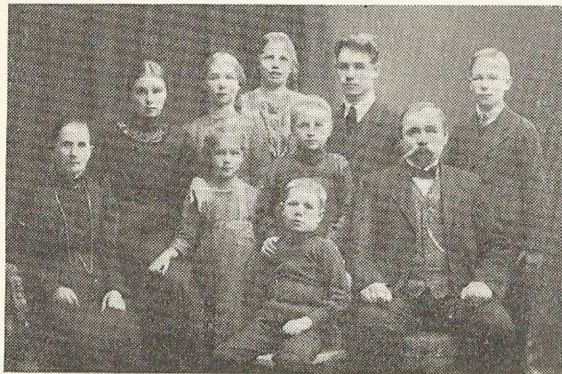
"Korkea laki ja oikeus" sai ensi kosketuksesta alkaen tuta, että se ei ollut tekemisissä "alhaista" syntyperäänsä häpeilevän poroporvarin kanssa. Sen edessä seisoi pystypäinen proletaarinen taistelija, suuren luokan suuri edustaja, valmiina antamaan iskun iskusta, torjumaan halventavat syytökset ja kohtelemaan vuorostaan katalia vastustajiaan näiden ansaitsemalla halveksumisella.

Toivo Antikainen ylpeili Sörkällä, joka oli opettanut hänelle proletaarisen maailmankatsomuksen alkeet, luonut vankan pohjan hänen kehitykselleen määrätietoiseksi työväenluokan esitaistelijaksi. Sörkällä puolestaan on täysi syy olla ylpeä uljaasta pojastaan, joka on kaikille esimerkiksi kelpaavalla tavalla hoitanut leiviskäänsä, Sörkän työläisiltä saamaansa arvokasta perintöä: proletaarista luokkatietoisuutta. Eikä vain Sörkkä, vaan Suomen koko työväenluokka, koko Suomen kansa voi olla oikeutetusti ylpeä tästä miehestä, joka harvinaisella lahjakkuudellaan, alttiilla uhrautuvaisuudellaan, tinkimättömällä rehellisyydellään, koskaan lannistumattomalla tarmollaan ja verrattomalla urhoollisuudellaan on lähtemättömästi piirtänyt nimensä ei vain suomalaisen, vaan myöskin kansainvälisen proletaarisen ja demokraattisen vapaustaistelun historiaan.

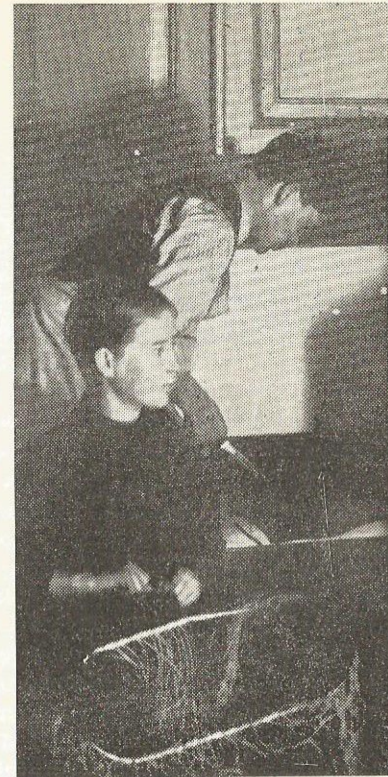
Suomen Kommunistisella Puolueella on erikoinen syy iloita siitä, että sillä on kunnia lukea perustajiensa ja johtajiensa joukkoon tämä sankarillinen taistelija.

SUUREN ELÄMÄNTYÖN ÄÄRIVIIVOJA

On mahdotonta antaa jonkinkaan verran perusteellista kuvaa Antikaisen elämäntyöstä yhden kirjoituksen, pitemmänkään, puitteissa. Sen selostaminen vaatii kokonaisia niteitä; ja nuo niteet tullaan epäilemättä kerran kirjoittamaankin. Jos kenenkään, niin hänen elämänsä on ollut täynnä työtä ja toimintaa, ja nimenomaan määrätietoista, keskitettyä, eteenpäin vievää, uusia uria aukovaa toimintaa. Kun Turun hovioikeuden puheenjohtaja ilmaisi epäilynsä sen suhteen, vaikuttaisiko eräs Antikaisen esittämä lausunto asiaan, vastasi tämä reippaaseen tapaansa:

Antikaisen perhe. Äärimmäisenä oikealla Toivo.

Ollessaan 12—13-vuotiaana verhoiluliikkeen juoksupoikana Toivo opetteli verhoilijan ammattia.

"Vaikuttaa asiaan, minun esiintymiseni vaikuttaa yleensä asiaan".

Sovinnaisten sääntöjen mukaan "hyvin kasvatettujen" ihmisten mielestä ei tuollainen puhetapa kenties tunnu tarpeeksi vaatimattomalta. Ja porvarilliset lehdet leimasivatkin Antikaisen itsetietoisen ja varman esiintymisen oikeudessa "punaupseerin röyhkeydeksi". Mutta itse asiassa on tuo "röyhkeä punaupseeri" osannut vaatimattomuudellekin antaa sen paikan, mikä sille kuuluu — mutta ei enempää. Ollen mahdollisimman epäitsekäs ja vaatimaton kaikessa, mikä koski hänen henkilökohtaisia etujaan, hän ei tunnustanut vaatimattomuutta hyveeksi siinä, missä ajetaan yhteistä asiaa, puolustetaan työväenluokan oikeuksia.

Edellä lainatussa, porvarillisen luokkaoikeuden edessä sinkauttamassaan repliikissä Antikainen tuli mitä sattuvimmin luonnehtineeksi itseään, omia tekojaan ja sanojaan, jotka tosiaankin ovat "vaikuttaneet asiaan" kaikissa hänen elämänsä vaiheissa, pienestä pitäen. Jo hänen aktiivinen osallistumisensa tsaarinvallan lakkaut-

taman Ihanneliitto-nimisen lastenjärjestön johtavaan työhön alkoi jättää pysyvää jälkeä. Hänen toiminnassaan työläislasten järjestön sihteerinä ja sittemmin nuorisoliiton järjestäjänä ja vakinaisena toimitsijana olisi paljon tutkimisen ja kertomisen arvoista, nykypolvenkin nuorisolle esimerkiksi kelpaavaa.

Luokkasodan puhjetessa Toivo Antikainen oli 19-vuotias nuorukainen. Että hänenkin paikkansa oli työväen taistelurintamassa, se oli hänelle itsestään selvä asia. Hänet määrättiin Helsingin Työväen Toimeenpanevan Komitean sihteeriksi. Ollessaan syytettynä n.s. valtiopetoksen valmistelusta Turun hovioikeudessa Antikainen lausui pahoittelevansa ainoastaan sitä, että joutui tuollaiseen siviilitehtävään, kun paikkansa olisi ollut kivääri kädessä rintamalla, missä olisi voinut paremmin täyttää velvollisuutensa.

Siirryttyään luokkasodan tappion jälkeen Neuvosto-Venäjälle Antikainen ei joudu hetkeksikään tappiomielialojen ja emigranttitunnelmien valtaan. Hänelle on selvää, että hänen, samoinkuin jokaisen Suomen porvariston luokkakostolta pelastuneen suomalaisen "punikin" velvollisuus on jatkaa taistelua uudessa tilanteessa, puolustaa sosialismin maata imperialistisia rosvoja vastaan. Kesällä 1918 hän osallistuu toimekkaasti entisten suomalaisten punakaartilaisten järjestämiseen Punaisen armeijan taisteluosastoiksi.

Elokuussa 1918 Antikainen ottaa huomattavalla tavalla osaa Suomen Kommunistisen Puolueen perustavaan kokoukseen, jonka jälkeen hän liittyy vapaaehtoisena Punaisen Armeijan riveihin. Silloisessa Pietarissa sijainneen Kansainvälisen sotakoulun kurssin päätettyään hän siirtyy Aunuksen ja Petroskoin suunnalla taisteleviin suomalaisiin Punaisen armeijan joukkoihin, osallistuen siellä 1919—20 käytyihin taisteluihin konekiväärikomennuskunnan päällikkönä ja sittemmin pataljoonan komissaarina. Toimittuaan välillä Kansainvälisen sotakoulun opettajana, 23-vuotias Antikainen johtaa talvella 1921—22 tuon sotakoulun kurssilaisista muodostettua suksijoukkoa kuuluisaksi tulleella Kiimasjärven retkellä.

Vuonna 1923 Antikainen saa eron sotapalveluksesta ja siirtyy Suomen Kommunistisen Puolueen tehtäviin. Hänestä tulee puolueen tunnustettu johtaja. Vuoden 1934 marraskuussa hän yhdessä eräiden muiden SKP:n illegaalisten toimihenkilöiden kanssa joutuu Helsingin lähistöllä ohranan kynsiin, asetetaan syytteeseen, ensin "valtiopetoksen valmistelusta" ja sitten n.s. "Kiimasjärven murhasta". Tämän mielikuvituksellisen syyteen perusteella hänet tuomitaan elinkaudeksi kuritushuoneeseen. Keväällä 1940, talvisodan päätyttyä, hänet luovutetaan Neuvostoliitolle. Kesällä 1940 Repolan vaalipiirin asukkaat yksimielisesti valitsevat hänet edustajakseen Neu-

Sos.dem. Nuorisoliiton sörnäisten osaston laulajat v. 1916. Toivo Antikainen äärimmäisenä oikealla.

vostoliiton Korkeimpaan Neuvostoon, ilmaisten siten kiitollisuutensa hänen suurista ansioistaan Karjalan vapauttamisessa kapitalististen rosvoseikkailijain kynsistä. Syksyllä 1941 tapaturmainen kuolema katkaisi hänen suuren ja hedelmällisen elämäntyönsä; hän sai surmansa lento-onnettomuudessa.

Nämä mahdollisimman niukat piirteet Antikaisen elämän ulkonaisista vaiheista antavat vain heikon aavistuksen sen rikkaasta sisällöstä. Mutta nekin kuvastavat jo hänen ehtymätöntä taistelutarmoaan, hänen lahjakkuutensa ja harrastustensa monipuolisuutta. Hän on lapsuudestaan alkaen yhteiskunnallinen toimihenkilö, suurten aatteiden mies, ja samalla tarmokas ja taitava organisaattori. Hän on myös loistava sotilas, joka pystyy menestyksellä ratkaisemaan mitä vaativimman tehtävän.

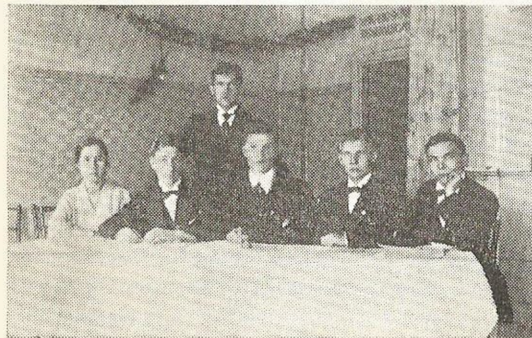
Mutta niin monipuolista ja vaiherikasta kuin Antikaisen elämäntyö on ollutkin, on sille kaikissa vaiheissa leimaa-antava sen johdonmukaisuus, tinkimätön uskollisuus työväenluokan asialle, kaikkien suurten ja pienten kysymysten ratkaiseminen sosialismin voiton näkökulmasta. Se on kokonaista, ehyttä elämää, uranuurtajan, taistelijan ja sankarin elämää.

Toivo Antikaisen elämäkerta odottaa vielä kirjoittajaansa. Kun se kerran kirjoitetaan, voi sen laatija huoleti jättää syrjään kaikenlaisen "luovan työn", omakohtaisen värityksen ja ihannoimisen. Mahdollisimman asiallinen ja koruton esitys hänen elämänsä vaiheista, hänen omista sanoistaan ja teoistaan on sellaisenaan muodostava vertaistaan hakevan suomalaisen miehen sankaritarinan, antava elävän kuvan todellisesta kansantribuunista.

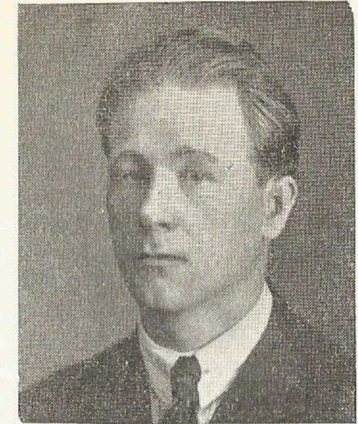
Harvoin lienee Suomenmaa synnyttänyt toista miestä, jossa todellisen kansanjohtajan ominaisuudet olisivat yhtyneet niin sopusoin-

tuisella tavalla kuin Antikaisessa. Väkevä, raisu temperamentti yhtyneenä ankaraan itsehillintään ja tyyneen harkintaan. Raudankova, lannistumaton tarmo yhtyneenä lämpimään inhimilliseen herkkyyteen. Railakas hurttihuumori ja repäisevä kansanomaisuus rinnan vakavan periaattellisuuden kanssa. Järkähtämätön kiinnipitäminen asetetusta tavoitteesta, ja mitä suurin valppaus ja joustavuus keinojen valinnassa, tilanteiden ja käänteiden nopeassa oivaltamisessa. Äärimmäinen vaatimattomuus omien henkilökohtaisten etujen suhteen, mutta reipas ujostelemattomuus ja vaateliaisuus silloin kun ollaan yhteisellä asialla. Harvinainen taito eroittaa joka tilanteessa oleellinen ja tärkeä vähemmän tärkeästä, ankara vaativaisuus omiin tovereihin nähden velvollisuuksien täyttämisessä, suvaitsevaisuus ja vapaamielisyys asioissa, joilla taistelulle ei ole oleellista merkitystä.

Antikainen oli toiminnan, rohkeiden ratkaisujen mies. Hän kuului niihin miehiin, joilta ei milloinkaan jää sormi suuhun. On vaikeaa edes kuvitella sellaista tilannetta, jossa hän olisi hätääntynyt, jäänyt neuvottomaksi ja josta hän ei olisi selvinnyt voittajana. Hän ei voinut sietää vätystelijöitä ja lavertelijoita. Ollen etevä puhuja hän joutui puhumaan paljonkin. Mutta se oli aina sellaista puhetta, joka "vaikutti asiaan", sillä sen takana oli mies, joka vastaa huutonsa, jolla sana ei käy ristiin tekojen kanssa, teoria käytännön kanssa. Samanlaista vastuuntuntoista suhtautumista puhuttuun ja kirjoitettuun sanaan hän vaati muiltakin. Sanatkin ovat tekoja, hän selitti. Teoiksi muodostuivat myöskin hänen monilukuiset kirjoituksensa, jotka suurimmalta osaltaan ovat julkaistut Neuvostoliiton alueella, mutta Suomessa vasta odottavat julkisuuteen tuloaan. Mainittakoon tässä vain hänen toimittamansa ja huomattavalta osaltaan kirjoittamansa teokset, Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaa valaiseva yli 600 sivua käsittävä "SKP taistelujen tiellä" ja suomalaisten puna-armeijalaisten taisteluita selostava "Neuvosto-Karjalan puolesta". Korkeita kouluja käyneet oikeinkirjoitus- ja tyyliviisaat eli "pilkuttajat" — Antikaisen omaa sanaa käyttääkseni — saattaisivat kenties löytää yhtä ja toista reposteltavaa Antikaisen kirjoitustavassa, mutta se kestää ankarimmankin arvostelun ainakin siinä suhteessa, että se, mitä hän sanoo, on aina oleellista, osuu asian ytimeen kuin naulan kantaan. Hänen kirjoituksensa ovat Suomen työväenliikkeen ja Neuvosto-Karjalan puolesta käytyjen taisteluiden elävää historiaa. Niiden jokainen rivi todistaa elävää tietoisuutta työväenluokan suuresta historiallisesta tehtävästä, horjumatonta uskoa sosialismin voittoon.

Sos.dem. Nuorisoliiton H:gin aluetoimikunta v. 1917. Toivo Antikainen toinen vasemmalta.

Toivo Antikaisen nuoruudenkuva.

Siinä on se voimalähde, se johtotähti, joka kannusti Antikaista sankarillisen elämänsä kunniakkaalla taipaleella.

"VALTIOPETOKSEN VALMISTELIJA"

Toivo Antikaista vastaan vuosina 1935—37 käytyjen oikeusjuttujen asiakirjat on ennemmin tai myöhemmin saatettava kokonaan julkisuuteen. Ne ovat mitä arvokkainta historiallista aineistoa, joka luo kirkasta valoa moneen kysymykseen: Etsiväksi Keskuspoliisiksi nimitetyn entisen valtiollisen poliisin provokatoorisiin menetelmiin, Suomesta käsin Neuvostoliiton alueelle järjestettyjen "heimosotien" ja "kansannousujen" historiaan, Suomen Kommunistisen Puolueen toimintaan, Punaisessa armeijassa palvelleiden suomalaisten työläisten osuuteen Neuvosto-Karjalan puolustuksessa ja erikoisesti Antikaisen johtaman n.s. Kiimasjärven retken historiaan j.n.e. Mutta mainittujen asiakirjojen arvokkain merkitys on kuitenkin siinä, että ne antavat väärentämättömän kuvan Anti-

kaisen pelottomasta esiintymisestä hänen päätään vaativien luokkavihollisten keskellä, porvarillisen luokkaoikeuden edessä.

Maaliskuun 23 pnä 1935 tuli Turun hovioikeudessa käsiteltäväksi Antikaista vastaan nostettu syyte n.s. valtiopetoksen valmistelusta. Antikaisen esiintyminen tässäkin tilaisuudessa muodostui tehokkaasti "asiaan vaikuttavaksi" kommunismin puolustukseksi ja syytökseksi kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää vastaan.

Hovioikeuden istunnossa lukemassaan vastineessa Antikainen selitti avoimesti, että hän on kommunisti ja Kommunistisen Internationaalen vastuunalainen työntekijä:

"Kuka olen, mihin tähtään?

Olen bolsheviikki, kommunistiseen internationaaleen kuuluvan puolueen vastuunalainen työntekijä. Olen pitänyt toimintaperusteinani Marxin ja Engelsin ja heidän uskollisimpain oppilaittensa ja heidän työnsä jatkajain Leninin ja Stalinin opetuksia ja ohjeita. Olen taistellut työväen luokkaetujen puolesta, kaikkien työtätekevien etujen puolesta, paremman elämän puolesta ihmiskunnalle, kulttuurin puolesta raakalaisuutta vastaan, sosialistisen maailman puolesta. Olen toiminnastani vastuussa Suomen proletariaatille ja Suomen Kommunistiselle Puolueelle."

Antikainen selitti aivan oikeiksi ne syytökset, että hän oli osallistunut Punaisen armeijan riveissä taisteluihin neuvostomaan vihollisia vastaan. Se oli hänen proletaarinen velvollisuutensa. Punaisen armeijan riveissä taistelleet suomalaiset puolustivat tosiasiassa myöskin Suomen itsenäisyyttä, sillä Koltshak, Judenitsh, Miller ja muut venäläiset valkoiset kenraalit pyrkivät palauttamaan sen Venäjän, joka varmasti olisi tehnyt lopun bolshevikkien ja Neuvosto-Venäjän Suomelle antamasta itsenäisyydestä.

Kun kanneviskaali oli selittänyt seuranneensa kymmenen vuoden ajalta Antikaisen puheita ja kirjoituksia, sanoi tämä niiden osoittavan, että hän on uskollisesti noudattanut Suomen Kommunistisen Puolueen linjaa. Hän on puolueen omaksuman linjan mukaisesti taistellut tulliriistoa ja työläisten nälkäpalkkoja vastaan, sodanlietsojia vastaan työväen oikeuksien puolesta, sosialidemokraattien petospolitiikkaa vastaan proletaarisen yhteisrintaman puolesta.

"En ole syytön, vaan syyllinen", lausui Antikainen, "taisteluun fasismin nujertamiseksi ja kapitalismin kuolinkamppailun jouduttamiseksi." Hän vakuutti, että Suomen Kommunistinen Puolue, joka oli pakoitettu toimimaan illegaalisena, vielä kerran nousee maanalaisuudestaan.

Antikainen lopetti puheensa lausuen:

"Tuomioni kannan pystyssä päin. Olkaa hyvä ja tuomitkaa! Minut voidaan tuhota, mutta ei vallankumouksellista liikettä. Vallankumouksen menestys on korkein lakini."

Hovioikeus tuomitsi Antikaisen n.s. valtiopetoksen valmistelusta 8 vuodeksi kuritushuoneeseen. Enempää ei lakien mukaan voitu mätkäistä siitä todellisesta "rikoksesta", taistelusta työväen oikeuksien puolesta, johon Antikainen pystyssä päin tunnusti "syyllistyneensä". Mutta noin "lievä" tuomio ei tyydyttänyt taantumuksellisia piirejä. Ne arvioivat Antikaisen vastustajana niin korkealle, että tahtoivat hänen päätänsä. Juuri Antikaisen jutun yhteydessä nostettiin taantumuksen leirissä hurja kamppailu kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon voimaansaattamisen puolesta. Mutta mistä voitiin saada laillinen syy vihatun vastustajan teloittamiseen? Niin sanottu valtiopetoksen valmistelu ei Suomen lakien mukaan siihen riittänyt. Ja vaikka silloin elettiin n.s. "suomalaisen kansanvallan" loistoaikaa, niin laillisuuden verho katsottiin välttämättömäksi, ellei Suomen, niin maailman yleisen mielipiteen vuoksi, jonka tiedettiin osoittavan erittäin suurta kiinnostusta Antikaisen juttuun.

Tässä pulmallisessa tilanteessa saapui Suomen taantumuspiirien käytettävissä oleva ohrana pelastavana enkelinä herrainsa ja mestariensa avuksi. Kohta Antikaisen saatua valtiopetostuomionsa ohrana oli n.s. "tutkimuksissaan" päässyt niin pitkälle, että tarjoutui esittämään "aineistoa", jonka perusteella Antikainen voitaisiin "laillisesti" tuomita kuolemaan. Sen päätä ei palellut, kun se otti "todistaakseen", että Antikainen oli johtamallaan kuuluisalla hiihtoretkellä Kiimasjärven saloilla muka polttanut elävältä erään valkosuomalaisen "kansannousijan" Antti Marjoniemen.

Toivo Antikainen

Taantumuspiirien unelma Antikaisen teloittamisesta näytti kulkevan toteutumistaan kohti.

HISTORIALLINEN HIIHTORETKI

Vuonna 1927 ilmestyi Leningradissa Toivo Antikaisen toimittamana pari sataa sivua käsittävä teos "Neuvosto-Karjalan puolesta". Se sisältää selos-

tuksia ja muistelmia Punaisen armeijan riveissä vuosina 1918—22 taistelleiden suomalaisten osallistumisesta neuvostomaan puolustukseen. Sen mukaan selostettakoon tässä lyhyesti Antikaisen johtamaa n.s. Kiimasjärven retkeä, joka on tullut kuuluisaksi koko maailmassa mallikelpoisesti suoritettuna sotilaallisena operationa. Tästä retkestä otettiin aihe syyttää Antikaista siitä mielikuvituksellisesta rikoksesta, jonka perusteella hänet katsottiin voitavan tuomita kuolemaan.

"Kun Suomessa aseistetut ja järjestetyt lahtarijoukot", kirjoittaa Antikainen, "marraskuun loppupuolella v. 1921 useissa kohdin tunkeutuivat rajan yli, oli vähälukuisten raja-vartiojoukkojemme pakko taistellen vetäytyä rajalta itäänpäin. Näin saavuttivat valkoiset alussa menestystä, päästen ilman sanottavampaa vastusta tunkeutumaan linjalle Oulanka—Kokkosalmi—Voijärvi—Tunkua—Rukajärvi—Seesjärvi—Porajärvi—Pälväjärvi."

"Jo lokakuun alkupäivinä 'nousi' Tunkuan kunnassa karjalaisia kapinaan Suomesta tulleiden lahtarien johdolla ja toimesta. Nämä olivat pakotetut kuitenkin vetäytymään rajalle ja siellä yhtymään rajan yli tunkeutuneisiin lahtarijoukkoihin."

"Kapinaan nousseita karjalaisia ja Suomesta hyökänneitä valkoisia vastaan toimi alussa heikot puna-armeijalaisosastot sekä pienet kommunistiryhmät, jotka varsinaista taistelua eivät kyenneet käymään, vaan ainoastaan joissain kohdin pidättivät valkoisten etenemistä."

"Joulukuun puolivälissä muodostettiin Karjalan piirin sotajoukkojen esikunta. Puna-armeijan joukkojen keskittäminen rintamalle alkoi saman kuun loppupuolella. Tästä voidaan laskea alkaneeksi varsinainen toiminta valkoisia vastaan."

"Talvi oli varsin luminen. Siksi jalkaväen liikunta paksussa, upottavassa lumessa oli raskasta, tiettömillä seuduilla mahdotonta. Taistelun käyminen vaati suksijoukkoja, jotka olivat kykeneviä maastonmukaiseen liikuntaan sekä toimintaan valkoisten suksijoukkoja vastaan."

Kansainvälinen sotakoulu, jossa Antikainen silloin toimi opettajana, sai määräyksen muodostaa suksipataljoonan, ja tammikuun 5 pnä 1922 lähti 170 miestä käsittävä osasto Antikaisen johdolla matkalle. Sille annetussa hyökkäyskäskyssä sanottiin m.m.:

"Saatuanne tämän, käsken teidät, saavuttuanne Maaselän asemalle, suorittamaan hyökkäysretken Repolaan. Tehtävä: hajoittaa kaikki matkalla vastaan tulevat rosvolaumat, pidättää tutkimista varten yksi joukkueista, ja jos saatte selville jonkunlaiset valkoisten valtaelimet, likvidoikaa sellaiset."

Saavuttuaan Maaselän asemalle tammikuun 7 pnä osasto nousi suksille, suunnaten kulkunsa vihollisen selustaan, Paateneen, Pieningän, Repolan ja Saarenpään kautta Kiimasjärvelle, jossa matkan varrella otetuilta vangeilta saatujen tietojen mukaan sijaitsi valkoisten päämaja.

Tämän kirjoituksen puitteet eivät salli puuttua moniin mitä mielenkiintoisimpiin yksityiskohtiin, jotka valaisisivat Antikaisen ja hänen suksimiestensä vihollisen selustalla käydyissä lukuisissa korpikahakoissa osoittamaa kuntoa ja neuvokkuutta. Mainittakoon kuitenkin eräästä kahakasta, joka sattui tammikuun 19 pnä Levonjärven rannalla, noin 14 kilometriä Kiimasjärveltä etelään sijainneen kalasaunan luona. Tämä kahakka tuli näet esittämään keskeistä osaa n.s. Kiimasjärven murhajutussa. Valkosuomalaisen "vänrikki Riutan miehinä" esiintyen kaapattiin mainitulla kalasaunalla sijainneen viestipartion lisäksi paikkaa lähestyneet 11 valkoista. Yksi heistä yritti loikata karkuun, mutta kaatui. Kaatunut, jonka nimi hänen taskustaan löytyneiden paperiden mukaan oli Marjamäki, jäi virumaan hangelle, sillä aikaa ja mahdollisuutta ruumiin hautaamiseen tai poiskuljettamiseen ei ollut. Tämä tapaus, kuten Antikainen oikeudenkäynnin kuluessa totesi, oli ilmeisenä lähtökohtana niille huhuille, joista saatiin aihe hänen syyttämiseensä "kansannousu"-retkellä jäljettömiin kadonneen Antti Marjoniemen polttamisesta nuotiotulilla.

Kun kaikki matkan varrella kohdatut valkoisten vartiostot ja tiedustelijat olivat joko tuhoutuneet tai joutuneet vangeiksi, oli Kiimasjärven kirkonkylässä sijainneen valkoisten päämajan mahdotonta odottaa mitään uhkaa etelästä päin lähestyvän suksijoukon taholta. Näin ollen tuli seuraavan päivän valjetessa sinne aloitettu hyökkäys valkoisille täydellisenä yllätyksenä. Kylä vallattiin ripeällä hyökkäyksellä, jonka kestäessä valkoisia kaatui viisi, joukossa suomalainen luutnantti ja vänrikki. Vangiksi otettiin vartiokomppaniasta yli 30 miestä. Vapautettiin valkoisilla olleet kuolemaan tuomitut punaiset vangit, 13 henkeä. Antikaisen suksijoukosta ei tässä taistelussa kukaan kaatunut eikä haavoittunut. Valkoisten esikunta, sen mukana "kansannousu"-retkikunnan esikuntapäällikkö, ratsumestari Svinhufvud (peitenimeltään "Karhuvaara"), pääsi livahtamaan karkuun. Heidän ylipäällikkönsä, luutnantti Takkinen ("Ilmarinen"), joka oli juuri tulossa Kiimasjärvelle Suomen puolelta, joutui tekemään täyskäännöksen.

Kiimasjärven valloituksen jälkeen suksijoukko vetäytyi takaisin joitakin kymmeniä kilometrejä etelämpänä sijaitsevaan Saarenpäähän, johon sillä välin saapuneille Punaisen armeijan joukoille luo-

vutettiin Kiimasjärven taistelussa otetut vangit ja valkoisten vankeudesta vapautetut neuvostokansalaiset. Tämän paluumatkan varrella nuotiotulille yövyttäessä väitettiin sitten tuon mielikuvituksellisen polttomurhan tapahtuneen. Mainita sietää, että Antikainen ja hänen johtomansa päävoimat viettivät yönsä edellämainitun Levonjärven rannalla sijaitsevan kalasaunan luona, samassa paikassa, jossa pari päivää aikaisemmin sattuneessa kahakassa Marjamäkiniminen valkoinen oli kaatunut. Erittäin kuvaavaa sille umpikujalle, johon murhasyytteen lavastajat olivat kiireissään itsensä ajaneet, on se, että he eivät halunneet tietää mitään tästä pääjoukon nuotioalueelle jääneestä *todellisesta* ruumiista, vaan halusivat saada todistetuksi, että "murha" oli tapahtunut vankijoukon nuotiotulilla, jotka sijaitsivat erikseen, pitkän matkaa etelämpänä. Vankijoukko ja kuormasto parikymmenmiehisen vartioston saattamana oli näet lähetetty joitakin tunteja aikaisemmin Kiimasjärveltä, joten Antikainen ei matkan varrella ollut edes vankien lähelläkään.

Levähdettyään Saarenpäässä, suksijoukko jatkoi taisteluretkeään takaisin Kiimasjärvelle, sieltä Pääkönniemen, Kostamuksen, Vuokkiniemen, Ponkalahden, Aijonlahden, Vuonisen, Uhtuan ja Luusalmen kautta Suopaissalmelle, edelleen Paanajärvelle, Voijärvelle ja Usmanan kautta Kemiin Muurmannin radalle, jonne retki päättyi.

Antikaisen suksijoukko oli kulkenut, lukuisia taisteluja käyden, 980 kilometriä. Tiedustelut mukaanlukien tuli keskimääräistä hiihtoa jokaista osanottajaa kohti noin 1100 kilometriä.

Tällä sotahistorian kuuluisimmalla hiihtoretkellä oli ensiarvoisen tärkeä merkitys niin sanotun Vienan "kansannousu"-seikkailun nopeaan nujertamisessa. Punaisen armeijan johto ja neuvostohallitus antoivat korkean arvion sen esimerkillisestä suorittamisesta. Antikainen ja 26 muuta retken osanottajaa palkittiin Punaisen lipun kunniamerkillä tunnustukseksi heidän osoittamastaan poikkeuksellisesta urhoollisuudesta ja neuvokkuudesta taistelussa neuvostomaan vihollisia vastaan. Tällä teollaan on Antikainen piirtänyt nimensä neuvostokansan käymän ensimmäisen suuren puolustussodan historiaan.

KATALA SYYTE

Enemmän kuin arveluttava "kunnia" n.s. Kiimasjärven murhajutun lavastuksesta kuuluu Etsiväksi Keskuspoliisiksi nimitetylle ohranalaitokselle. Tuon lavastuksen yksityiskohdat todistajain valmentamisineen — isällisen opastuksen, uhkausten, lahjomisen ja viinan voimalla, tämän tästä sattuneine kommelluksineen ja siitä

aiheutuneine todistajainlausuntojen alituisine muutteluineen ja "täydentämisineen" j.n.e. olisivat varsin mielenkiintoista tutkittavaa sille, joka haluaa tutustua vanhan ohranan "työ"-tapoihin, syventyä silloisten hallitsevien piirien suosiman provokaation historiaan. Tuollaista tutkimusta ei voitaisi mitenkään tulkita vain pelkästä vanhojen asiain penkomisen halusta johtuvaksi, sillä provokaatio maamme taantumuspiirien taistelukeinona työväenliikkeen edustajia vastaan ei suinkaan kuulu vain menneisyyteen, vaan on edelleenkin niiden mielisuosiossa, kuten jatkuvasti olemme saaneet havaita.

Tämän kirjoituksen puitteet eivät kuitenkaan salli selostaa noita yksityiskohtia kaikella sillä perusteellisuudella, jota tämän monimutkaisen ja "umpikieron" asian seikkaperäinen selvittäminen vaatisi. Ja sitäpaitsi, tämän kirjoituksen tarkoituksena on antaa oikea, tosiasioihin perustuva kuva Antikaisesta itsestään. Ohranan punoma provokaatioverkko ei taas millään muotoa luonnehdi Antikaista, vaan hänen vastustajiaan. Tämän vuoksi kosketellaan seuraavassa varsinaista murhasyytöstä ja sen torjumista vain yleispiirtein, sitäkin suuremmalla syyllä, kun tuo katala syytös, kuten Antikainen toistamiseen totesi, ei suinkaan ollut pääasia, vaan ainoastaan välikappale taantumuspiirien käsissä tietyn poliittisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Jo ennen valtiopetosjutun käsittelyä olivat ohranan kuulustelijat vihjailleet Antikaiselle, että hänet tullaan asettamaan syytteeseen polttomurhasta, mihin Antikainen oli vastannut:

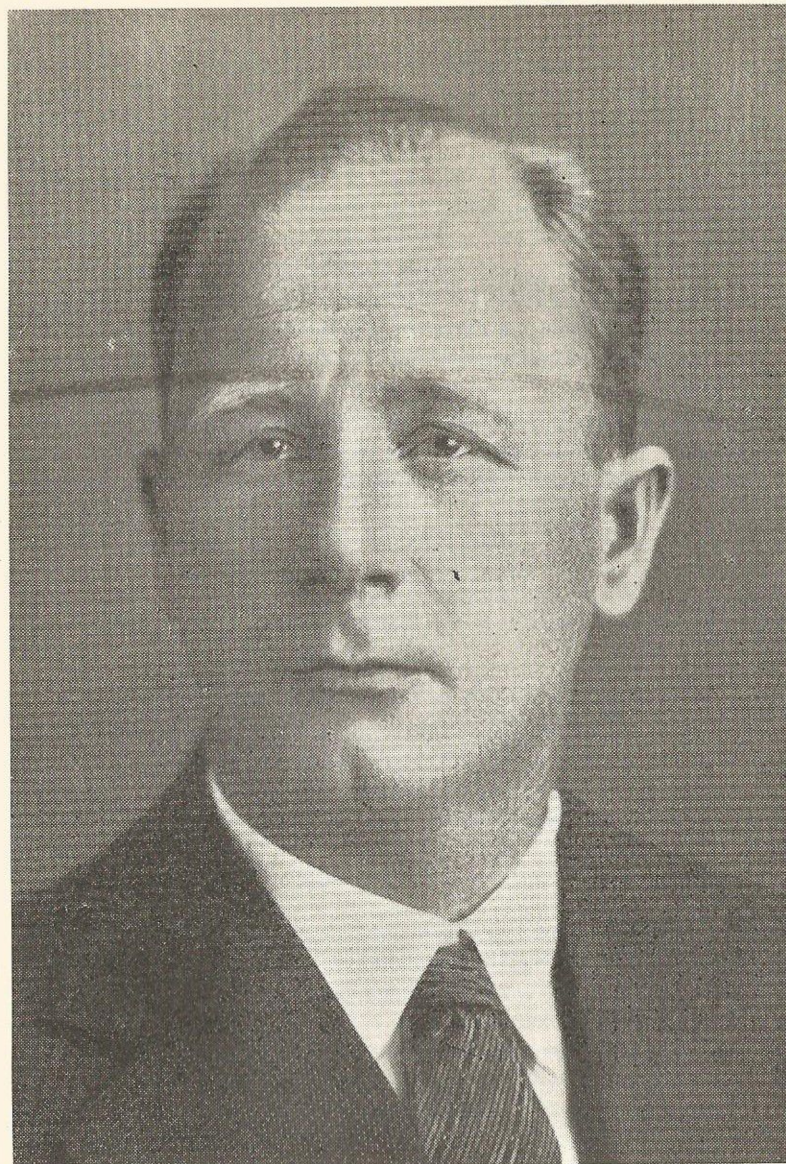
"Mielikuvitusta! Valkoisten kostoyritys minua vastaan."

Mutta kun hän otti tämän keskustelun puheeksi Hovioikeuden istunnossa, kiellettiin häntä jatkamasta, koska mistään murhasyytteestä ei muka ollut kysymystäkään. Todellisuudessa oli tämä uusi oikeusjuttu, n.s. Kiimasjärven murhajuttu, jo valmiiksi lavastettu ja määrätty käsiteltäväksi maaliskuun 26 pnä 1935 alkavilla Kirkkonummen ja Siuntion välikäräjillä, siis vain kolme päivää valtiopetosjutun käsittelyn jälkeen. Erittäin kuvaavaa on, että syytetyltä salattiin syytteen nostaminen, ja vasta oikeusjutun alkamisen edellisenä päivänä hänen oikeusavustajalleen annettiin lupa käydä häntä tapaamassa. Näin ollen juttu tuli Antikaiselle täydellisenä yllätyksenä. Vastatodistusten hankkimiseen ei ollut mitään mahdollisuutta, kun taas syyttäjä oli mitä huolellisimmin valmistunut. Hän marssitti jo ensimmäisenä oikeuspäivänä esiin 13 todistajaa, joista useimmat olivat saapuneet mitä etäisimmiltä Suomen kolkilta.

Tämän varsin kirjavan todistajalauman joukossa oli vain yksi ainoa "silminnäkijä", vuokkiniemeläinen huligaani Vasili Remsujev, joka Neuvostoliitosta saapuneiden todistajain lausuman mukaan oli

osallistunut useihin törkeihin rikoksiin, v. 1920 karannut Suomeen, täällä mennyt ohranan palvelukseen ja ristitty Ville Niemeksi, palannut sitten "kansannousijana" Karjalaan ja joutunut Kiimasjärvellä Antikaisen vangiksi. Hän on ilmeisesti sama Ville Niemi, joka Suomen armeijan joukkojen tunkeuduttua Petroskoihin (eli niin sanottuun "Äänislinnaan") syksyllä 1941 sai kunnian hissata Suomen lipun sikäläisen hallitustalon katolle ja joka tässä juhlallisessa tilaisuudessa suomassaan radiohaastattelussa selitti sotaisen innostuksensa johtuvan siitä, että hänellä oli bolshevikeille maksettavana "vanhoja kalavelkoja". Tämä Ville Niemi kertoi "nähneensä", miten muka vankijoukossa ollut Antti Marjoniemi oli niin ja niin monen pistimen varassa nostettu nuotiolle, Antikaisen esikuntineen muka katsellessa tätä toimitusta ja sanoessa: "Katsotaan nyt, miten lahtarista rasva kärisee." Pari muuta todistajaa sanoi kuulleensa "voihkinaa", muuan Kiviniemi kertoi "salaa" käyneensä Kiimasjärven saloilla useita kuukausia taisteluiden jälkeen ja nähneensä "rikospaikalla" nuotiolla poltetun ruumiin "hiiltyneet luut". Kaikki muut olivat huhutodistajia, jotka kertoivat "Ryssän akoilta" kuulemiaan huhuja, esittivät jos jonkinlaisia mörköjuttuja "Venäjän oloista", siellä vallitsevasta "jumalattomuudesta" j.n.e.

Antikainen torjui kohta kohdalta häntä vastaan sepitetyt syytökset, osoitti syyttäjän todistajain lausuntojen hataruuden ja ristiriitaisuuden, heidän kertomiensa "kolmen markan romaanien" kehnouden. Hän suoritti tuon tehtävän hänelle ominaisella ruhjovalla johdonmukaisuudella ja säälimättömyydellä, pakoittaen vastustajan kiemurtelemaan, tämän tästä muuttelemaan ja "täydentämään" kertomuksiaan. Näistä muutteluista ja "lisätodistuksista" mainittakoon tässä vain yksi esimerkki. Edellämainitun Kiviniemen todistus hänen "rikospaikalla" muka näkemistään ihmisruumiin jäännöksistä oli auttamattomasti romahtanut senjälkeen, kun Helsingin yliopiston anatomisen laitoksen johtaja, professori Väinö Lassila oli antanut lausuntonsa, jossa hänen aloitteestaan toimitetun rikoskemiallisen tutkimuksen perusteella osoitettiin kerrassaan mielettömiksi Kiviniemen kuvailut hänen muka löytämistään hiiltyneistä luista. Tämän ohranalle sattuneen kardinaalinolauksen jälkeen se marssitti seuraaviin oikeudenistuntoihin uusia "todistajia", jotka nyt kertoivatkin "nähneensä" tuon nuotiolla poltetun ruumiin kaikkien tieteiden edellyttämässä kunnossa! Näiden "todistusten" johdosta saattoi Antikainen kaikkia rehellisiä ihmisiä vakuuttavalla tavalla osoittaa, että "todistajat" itsekin olivat saaneet tietää niistä vasta Kiviniemen "Jumalan ja hänen pyhän evankeliuminsa kautta" oikeaksi vannoman todistuksen haaksirikon jälkeen.

TOIVO ANTIKAINEN

Muistan, kuinka suurella kunnioituksella Toivo Antikainen Neuvostoliittoon palattuaan puhui professori Väinö Lassilasta, tuosta pelottomasta, rehellisestä tiedemiehestä, jolla oli uskallusta silloisessa tilanteessa lausua julki katalan syytteen romahtamiseen ratkaisevalla tavalla vaikuttanut totuuden sana, hyvin tietäen saavansa tuolla teollaan osakseen taantumuspiirien katkeran vihan.

Antikaisen valppaus ja johdonmukaisuus ohranan metkujen paljastamisessa ei tietenkään miellyttänyt valtionsyyttäjää. Kun Antikainen osoitti, että hän ei edes käynyt vankijoukon luona kyseellisen matkan aikana, suvaitsi valtionsyyttäjä tulkita asian niin, että Antikainen yrittää todistaa alibinsa, poissaolonsa "rikospaikalta". Tähän Antikainen vastasi:

" En ole yrittänytkään todistaa mitään alibia, eikä se tapahtumattomaan tekoon nähden olisi tarpeellistakaan. Olen vain kumonnut ilmiantajien ja syyttäjän todistajien vääristelyt ja sepitetyt kertomukset."

Niin tarmokkaasti ja perusteellisesti kuin Antikainen paljastikin nuo sepittelyt, ei varsinaisen murhasyytöksen torjuminen suinkaan ollut hänelle pääasia tässä jutussa. Minkä hän katsoi pääasiaksi, sitä valaisee seuraava kohta hänen muistutuskirjelmästään Turun hovioikeudelle toukokuun 23 pltä 1935:

"Tämä oikeusjuttu minua vastaan on uusi luku johtamani Kiimasjärven valloituksen historiaan ja myöskin uusi luku Suomesta järjestetyn interventiopolitiikan katastrofiin. Kysymyksen ydin tässä jutussa ei kuitenkaan ole missään korpisalolla Kiimasjärven ja Saarenpään välillä, vaan kokonaan muualla, nykytilanteen politiikassa."

"Ilmiannot ovat valkoisten kostoyritys minua vastaan ja hyökkäys Neuvostoliittoa vastaan."

"Kosto on ilmeistä niiden piirien taholta, jotka ovat olleet järjestämässä useita interventiohyökkäyksiä neuvostojen maahan 1918—1922 *sekä nyt kyseessä olevaa bandiittiliikettä, jonka romahtamisen syy lasketaan minun johtamani joukko-osaston tilille. Tämä persoonallisen kostonhimon momentti ei suinkaan ole pääasia."*

"Pääasia on se poliittinen tarkoitus ja suuntaus, mikä tällä jutulla on nykyhetken luokkataistelussa vallankumouksellista liikettä vastaan Suomessa, ja poliittinen hyökkäys Neuvostoliittoa vastaan."

"Lyhyesti sanottuna: tällä syytteellä minua vastaan on ollut ilmeinen tarkoitus vahvistaa fasistista taantumusta Suomessa."

"Ulkopoliittisena tavoitteena on juttua käytetty poliittiseen tarkoitukseen Neuvostoliittoon nähden niiden piirien taholta, jotka ovat

tehtyjen ilmiantojen ja sepitysten takana ja niiden, jotka ovat olleet interventiohyökkäyksiä järjestämässä, niiden piirien taholta, jotka v. 1930—31 räikeästi huusivat "Tarton häpeärauhasta" ja vaativat Suomen ja Neuvostoliiton välien katkaisemista."

"Nämä piirit ovat tätä juttua käyttäneet lietsoen kiihkokansallista vihaa neuvostojen maata vastaan. Sillä on ollut sodanvalmistustarkoitusta, ajankohtana, jolloin natsi-Saksan ja Japanin taholta on sodanvaara ilmeisesti lisääntynyt Neuvostoliiton tehdessä kaiken mahdollisen säilyttääkseen ja lujittaakseen uhattua maailmanrauhaa."

Tätä pääasiaa, oikeusjutun häikäilemätöntä poliittista tarkoitusta, sai Antikainen yleensä valaista ainoastaan kirjallisissa lausunnoissaan. Miltei joka kerta, kun hän kihlakunnan ja hovioikeuden istunnoissa käyttämissään puheenvuoroissa yritti siihen viitata, keskeytti puheenjohtaja hänet kiihkeästi huomauttaen, että se ei muka kuulu asiaan, uhaten tämän tästä ajaa hänet ulos.

Kun oikeuden puheenjohtaja kerran kielsi Antikaista "solvaamasta ketään", vastasi tämä:

"En minä ole solvaaja. Hän istuu tuolla. Hän on valtionsyyttäjä."

ANTIKAINEN JA HÄNEN TUOMARINSA

Jo heti ensimmäisessä oikeuden istunnossa Antikainen teki estemuistutuksen murhasyytteen ajamista vastaan huomauttaen, että Suomen oikeuslaitos yleensä ja Kirkkonummen kihlakunnanoikeus erityisesti eivät olleet päteviä käsittelemään tätä juttua, koska hän Puna-armeijan joukko-osaston komentajana ei ole tilivelvollinen niille Neuvostomaan rajojen sisällä käydyistä taisteluista. Suomen oikeuslaitos on jäävi käsittelemään tätä asiaa jo senkin vuoksi, että kysymys on ollut Suomesta käsin valmistetun ja johdetun neuvostovastaisen taisteluliikkeen kukistamisesta. Suomen oikeuslaitos kapitalististen luokkaetujen ajajana ei ole riippumaton eikä puolueeton elin tällaista juttua käsittelemään. Sitä osoittaa m.m. sen suhtautuminen Suomen Sosialistiseen Työväenpuolueeseen, sen antamaan rauhanjulistukseen ja mielenosoitusliikkeen järjestämiseen tätä Neuvosto-Karjalaan tehtyä valkoisten hyökkäystä vastaan, minkä vuoksi sanottua puoluetta vainottiin ja sen jäsenille annettiin pitkäaikaisia kuritushuonetuomioita.

Kun oikeuden puheenjohtaja Vikberg kieltäytyi esittämästä syyttäjän todistajille Antikaisen kysymyksiä, ottamasta pöytäkirjaan hänen huomautuksiaan j.n.e., katsoi Antikainen olevansa oikeutettu toteamaan puheenjohtajan menettelevän puolueellisesti. Hän sanoi:

"Jos juttua käsitellään niinkuin sitä nyt on tehty, niin tuomio on etukäteen valmis."

Tätä Antikaisen saamaa käsitystä vahvisti se huomiota herättävä kiire, jolla kihlakunnan oikeus ehätti langettamaan tuomionsa, haluamatta edes kuulla Antikaisen nimeämiä todistajia. Huhtikuun 26 pnä 1935 kihlakunnanoikeus tuomitsi Antikaisen elinkautiseen kuritushuonerangaistukseen. Tämän menettelyn johdosta Antikainen totesi Turun hovioikeudelle esittämässään muistutuskirjelmässä:

"Minulta on riistetty alkeellinen oikeus esittää vapaasti puolustukseni ja kutsuttavaksi aikomieni todistajieni lisänäytösten kautta valaista asiantilaa. Oikeudenkäynti alioikeudessa minua kohtaan on alusta loppuun saakka ollut inkvisitoorinen . . . mitkä seikat kyllin konkreettisesti paljastavat tämän minua vastaan ajetun jutun luonteen ja sen häikäilemättömän poliittisen tarkoituksen, mikä sille on asetettu."

Antikainen esitti kirjelmässään esimerkin kerrassaan räikeästä loukkauksesta itseään kohtaan, kun oikeuden puheenjohtaja kieltäytyi esittämästä hänen hyvin oleellista kysymystään Vuolteenahonimiselle todistajalle, joka ei uskaltanut puhua muuta kuin sanoa "todeksi" vain sen, mitä oli kirjoitettu ohranassa laadittuun kuulustelupöytäkirjaan. Antikainen kysyy kirjelmässään, voiko näin ollen syyttäjän väitöksille ja hänen todistajilleen, jotka ovat sidotut EK:n pöytäkirjoihin, antaa lainkaan mitään arvoa, ja vastaa:

"En ainakaan minä anna niille muuta arvoa kuin erinomaisen paljastusarvon siihen nähden, miten tämä juttu on valmisteltu ja käsitelty."

Myöhemmin Korkeimmalle Oikeudelle jättämässään kirjelmässä Antikainen mainitsee toisia yhtä räikeitä tapauksia. Kun Antikainen teki kysymyksen eräälle ohranan todistajalle, sanoi tämä puheenjohtajaan kääntyen: "En suinkaan minä ole tässä Antikaisen kuulusteltavana", mihin puheenjohtaja vastasi:

"Ei, sillä minä teen kysymykset ja pidän pöytäkirjaa."

Kun Antikainen erään todistajan lausunnon johdosta huomautti, että sille ei voida antaa mitään arvoa, tiuskasi puheenjohtaja:

"On aivan yhdentekevää, annatteko sille arvoa tai ette."

Senjohdosta, että oikeus oli jäävännyt Antikaisen estemuistutuksen eräitä syyttäjän todistajia vastaan, jotka Neuvostoliitossa oli laillisessa järjestyksessä tuomittu osanotosta kapinaliikkeeseen, kysyi Antikainen:

Toivo Antikaisen oikeusjuttu herätti huomiota koko maailmassa. Kuvassamme pieni osa hänen oikeusjuttunsa aikana julkaistuista lentokirjasista.

"Katsovatko siis Suomen valtionsyyttäjä ja oikeuslaitos, että rosvoseikkailu ja kapina Neuvostoliittoa vastaan ei ollut rikollista, vaan hyvin hyväksyttävä luvallinen teko, ja pitävätkö he oikeana sen, että sitä Suomesta valmistettiin ja varustettiin?"

Antikaisen kirjelmä Turun hovioikeudelle päättyy seuraaviin sanoihin:

"Jään varsin rauhallisesti odottamaan, kuuluuko tällainen menettely tässä jutussa jatkuvasti Suomen oikeuslaitoksen ohjelmaan, ja saako Etsivä Keskuspoliisi sanella ilman muuta tuomioasettelunsa myöskin ylemmissä oikeusasteissa."

"Jos Suomen oikeuslaitos tahtoo tiliä tehdä ja jakaa oikeutta Neuvosto-Karjalassa tehdyistä tuhotöistä, niin asetettakoon tilille mainittu Ilmarinen-Takkinen ja hänen bandiittikoplansa."

"Tämä oikeusjuttu Kiimasjärven valloituksesta on, kuten olen perusteellisesti osoittanut, kokonaisuudessaan provokatoorinen. Mutta tällä ei yhtään tuumaa edistetä Neuvosto-Karjalan anastamista eikä rajan siirtämistä Uralille, Suur-Suomen toteuttamista."

"Valkoisten interventiopolitiikka n.s. Itä-Karjalan kysymyksessä on kurjasti romahtanut. Neuvosto-Karjala on ja pysyy eroittamattomana osana Sosialististen Neuvostovaltojen liittossa."

"Jos Kihlakunnanoikeuden tuomio jää voimaan, merkitsee se, kuten olen käsittelyssä julkisesti todennut, oikeusmurhaa."

Oltuaan aluksi pakoitettu kumoamaan murhatuomion senvuoksi, että kihlakunnanoikeus ei ollut halunnut kuulla Antikaisen nimeämiä, Neuvostoliiton alueella asuvia todistajia, hovioikeus lopuksi kuitenkin langetti tuomion alkuperäisessä muodossaan.

Valituskirjelmässään Korkeimmalle oikeudelle marraskuun 7 pltä 1936 Antikainen katsoi tulleen täysin pätevästi todistetuksi, että syyte on väärä. Mitään nuotiolla polttamista ei ollut tapahtunut, ketään Antti Marjoniemi-nimistä henkilöä ei vankien joukossa ollut. Mutta kun tuomio tapahtumattomasta teosta on kuitenkin julistettu, on sille otettu kokonaan muut kuin asialliset perusteet. Asiassa oli menetelty sen syyttäjän vaatimuksen mukaisesti, että tässä asiassa ei ole noudatettava "lain määräyksiä legaalisesta todistusten harkinnasta", vaan toimittava "korkeampien" valtiollisten näkökohtien mukaan.

"Kun minä olen korostanut objektiivisen käsittelyn vaatimusta", lausui Antikainen, *"ei minulla ole ollut vähääkään legaalisia harhoja tämän kansalais- ja interventiosodan jutun käsittelyyn nähden suomalaisissa tuomioistuimissa. Nehän eivät missään asteessa asian luonnosta johtuen käsittele juttua puolueettomasti ja riippu-*

mattomasti, kuten estemuistutuksessani olen perustellut ja minkä tapahtunut käsittely on täysin vahvistanut."

Edelleen Antikainen totesi jutun käsittelyn näyttäneen, että kihlakunnantuomari E. G. Vikberg, oikeuden puheenjohtaja, oli poliittisista vihamielisyyssyistä johtanut jutun käsittelyä puolueellisesti, kieltäytyessään esittämästä todistajille hänen asiallisia kysymyksiään, jättäessään merkitsemättä pöytäkirjaan Antikaiselle edullisia seikkoja, ohjaamalla todistajia väärään suuntaan, kohtelemalla suorastaan tylysti Antikaisen todistajia, kieltäytyessään myöntämästä jutun käsittelyn lykkäystä kymmeniin uusiin kuulustelupöytäkirjoihin tutustumista varten j.n.e.

"Tässä jutussa 'oikeutta hoidettaessa' on puheenjohtaja kyllä tiennyt", sanoo Antikainen, "miksi ja miten menetellä johtaessaan käsittelyä vastapuoleni eduksi."

Todettuaan, että siinä rosvoseikkailussa, jonka likvidoimisessa hänen johtamansa Kiimasjärven retki esitti huomattavaa osaa, on ollut kysymys Karjalan anastamisesta Suur-Suomen maakunnaksi, Antikainen huomautti:

"Tämä Suur-Suomi-ideologia on ilmeisesti omaksuttu syyttäjäviranomaisten ja tuomioistuimienkin taholta. Muutoin ei voi leimata minun palvelustani Puna-armeijassa ja osallistumistani neuvostomaan taisteluun valkoisten joukkoja vastaan 'valtiopetokselliseksi tarkoitukseksi Suomea vastaan'."

Antikainen totesi, että ne tekijät, jotka olivat määränneet hänen tuomionsa ennenkuin oikeusjuttu oli alkanutkaan, olivat rikosoikeudelle vieraat valtiolliset näkökohdat, valtion käytännöllinen tarve vissien tavoitteiden ajamisessa ja yleensä kiihkokansallinen politiikka Neuvostoliittoa vastaan sekä keino sisäpoliittisessa taistelussa vallankumouksellista liikettä vastaan, joissa merkeissä syyte nostettiin. Kirjelmä päättyy sanoihin:

"Parhaillaan olen suorittamassa tuomiota 'valtiopetoksen valmistelusta', mikä on ainoa 'rikokseni'. Se on: vallankumouksellisesta taistelusta historiallisesti perikatoon tuomitun kapitalistisen riistojärjestelmän likvidoimisen jouduttamiseksi ja sosialismin toteuttamisen kautta valoisamman elämän valloittamiseksi työtätekeville."

"Antaako Korkein oikeus itseensä vaikuttaa valtionsyyttäjän edustaman politiikan ja taantumuksellisten piirien tahdon? Kirjelmässäni olen niitä valaissut ja nimittänyt asioita niiden oikean luonteen mukaisesti huolimatta siitä, miellyttääkö se tai ei vastapuoltani ja poliittisesti hänen kannallaan olevia. Kun totuus on minun puolellani, niin 'anomatta nöyrästi' — vaadin oikeutta."

Antikaisen vaatimus kaikui silloin kuuroille korville. Korkeimman oikeuden päätöksessä maaliskuun 16 pltä 1937 sanotaan, että "ei ole esitetty syytä muuttaa hovioikeuden päätöstä, joka siis jää pysyväksi".

Antikaisen miehuullista ja reipasta esiintymistä tuomariensa edessä suvaitsivat hänen vastustajansa nimittää "röyhkeäksi". Tuollainen mainesana luokkavihollisen suusta tulleena on itse asiassa tunnustus, sillä "röyhkeydellä" ei tässä tapauksessa tarkoitettu muuta kuin sitä säälimättömyyttä, jolla Antikainen paljasti syytteen valheellisuuden ja sen katalan poliittisen tarkoituksen.

"Röyhkeydeksi" tulkittiin ilmeisesti myös se huumorintaju, joka ei pettänyt Antikaista tässäkään tilanteessa. Sitä kuvaa m.m. seuraava pieni sananvaihto oikeuden puheenjohtajan ja Antikaisen välillä:

Puheenjohtaja: "Todistajat saavat poistua."

Antikainen: "Ei vielä. Minulla on pari kysymystä."

Puheenjohtaja: "Minä kai määrään, kuka saa poistua ja milloin."

Antikainen (hienosti kumartaen): "Arvoisa herra oikeuden puheenjohtaja, pyydän saada tehdä herra valtionsyyttäjän todistajalle muutamia kysymyksiä."

SOTAHULLUT AHTAALLA

Valtionsyyttäjä oli oikeuskäsittelyn kuluessa toistamiseen katsonut asiakseen mainostaa valkoisten seikkailuretkeä Vienan Karjalaan taisteluna "inhimillisyyden ja humaanisuuden puolesta" sekä "maakunnan vapauden ja itsenäisyyden puolesta". Tämän johdosta Antikainenkin katsoi velvollisuudekseen kajota noiden taistelujen luonnehtimiseen. Vastapainoksi valtionsyyttäjän lausunnolle hän esitti Neuvosto-Karjalan hallituksen päämiehen julkilausuman, jossa tuo retki määriteltiin valkoisen Suomen varoilla järjestetyksi rosvoseikkailuksi. Antikainen käytti siitä nimitystä bandiittiliike, minkä johdosta puheenjohtaja teki hänelle muistutuksen sopimattomasta sanonnasta. Antikainen selitti, että ottaakseen pois muodolliset aiheet puolustuksensa vaikeuttamiseksi, hän käyttää nimityksiä valkoiset ja neuvostovastainen liike. "Kansannousu" oli jatkoa niille retkille, joita neuvostomaahan oli aikaisemmin järjestetty: Malmin johtama retkikunta Muurmannin radalle ja Kemin kaupunkiin huhtikuussa 1918; Hertzenin ja Talvelan johtama Aunuksen retki keväällä ja kesällä 1919; Repolan ja Porajärven miehitys 1920.

Millaista se Suomesta tullut "humaanisuuden ja inhimillisyyden puolesta" taistellut joukko oli, sen luonnehtimiseksi Antikainen esitti otteita tuon joukon ylipäällikön Takkisen muistelmista. Tämä sanoo alaistensa olleen miehiä, jotka olivat "käyneet muutamilla sotaretkillä, mutta olleet joko alkuaankin vailla moraalia tai retkillään kaiken moraalinsa menettäneet, muuttuen ammattiseikkailijoiksi".

Todistaakseen, että n.s. "kansannousu" nojautui pääasiassa ulkopuoliseen apuun eikä suinkaan karjalaisten suurten joukkojen omaan vapaaseen tahtoon, Antikainen viittasi saman Takkisen muistelmiin, joissa kuvaillaan Suomesta luvatun avun, virolaisten komppaniain ja suurempien suomalaisten vapaajoukkojen odotusta. Hän totesi, että Suomesta oli lähetetty aseita ja ammuksia, m.m. Suomen valtion Riihimäen tehtaan panoksia ja että retkellä oli komentajina valkosuomalaisia upseereja, valkoisia suomalaisia joukkoja. Mutta näitä voimia ei ollut siinä määrin, että keinotekoisesti lietsottu neuvostovastainen taistelu olisi menestynyt petoksella ja pakolla aseisiin ajettujen karjalaisten varassa. Suurimmalta osaltaan karjalaiset joukot eivät halunneet taistella neuvostovaltaa vastaan.

Mainittuaan vielä, kuinka Takkisen kirjassa kuvaillaan valkoisten suorittamia raakalaistekoja, "yhdentoista komissaarin", — tosiasiassa yhdentoista karjalaisen talonpojan — teloitusta Rukajärvellä, vangiksi otettujen puna-armeijalaisten eläimellistä surmaamista j.n.e., Antikainen lausui:

"Kaiken edelläolevan perusteella olen oikeutettu toteamaan, vaikka muuta aineistoa ja lähteitä valkoisten toiminnasta ei olisikaan kuin Takkisen muistelmat, että se on ollut rosvoseikkailua."

"Siitä on historiallisen tuomionsa jo antanut Neuvosto-Karjalan työtätekevä kansa. Vapaana muitten Neuvostomaan kansallisuuksien rinnalla se seisoo horjumatta vartiopaikallaan, valmiina torjumaan kaikki yritykset häiritä loistavasti menestyvää sosialistista rakennustyötä ja luokattoman yhteiskunnan luomista."

Korkeimmalle oikeudelle esittämässään kirjelmässä Antikainen osoittaa, että johtolähteenä noille jo v. 1918 alkaneille Suomesta tehdyille hyökkäyksille neuvostomaahan on ollut kenraali Mannerheimin tunnettu päiväkäsky, jossa pöyhkeästi julistetaan karkoitettavaksi viimeinenkin Leninin soturi Karjalasta ja luvataan luoda mahtava suuri Suomi.

Osoittaakseen sellaisten selitysten onttouden, että nuo eri aikoina toimeenpannut "heimosodat" ja "kansannousu" olisivat olleet karjalaisten itsensä järjestämiä ja jonkinlaisten karjalaisten "kotimaisten hallitusten" johtamia, Antikainen selosti v. 1919 järjestetyn Aunuksen retkikunnan ensimmäisen ylipäällikön Gunnar von Hertzenin v. 1921 ilmestynyttä kirjaa "Karjalan retkikunta". Kirjasta kävi ilmi, vastoin silloinkin julkisuudessa esitettyjä väitteitä, että mitään "kotimaista hoitokuntaa" ei ollut olemassa, vaan että "Suomen hallitus, jonka suostumuksella yritys oli pantu alulle ja joka siis oli sen takana, myös oli vastuussa sen johtopäätöksistä ja tavalla tai toisella saattava kysymyksen onnelliseen päätökseen". N.s. "vapautettujen" alueiden hallintoa järjestämään siksi aikaa, kunnes karjalainen "hallitus" voitiin valita, oli asetettu väliaikainen hoitokunta, johon kuului suomalaisia juristeja, liikemiehiä, pankkiherroja, m.m. Kansallis-Osake-Pankin pääjohtaja Honkajuuri. Suomen hallitus oli antanut yritykselle suostumuksensa ja määrännyt sotaministeriön edustajan, etappilaitoksen vastuunalaisen päällikön j.n.e. Suomen armeijan korkeista upseereista.

Antikainen totesi, että "kansannousuksi" sanotulla viimeisellä interventiohyökkäyksellä on ollut aivan sama tavoite, vaikka virallisten laitosten antama tuki ei ollutkaan yhtä avointa. Mutta Suomessa 1921 suoritettu valmistelu, varustelu ja värväys ei ollut hallitukselle tuntematonta eikä sille pantu esteitä. Hän jatkoi:

"Aivan avoimesti silloin harjoitettiin yllytystä sotaan Neuvostoliittoa vastaan. Suomen hallitus oli suunnitellutkin liikekannallepanoa, mutta ei uskaltanut siihen ryhtyä, peläten katastrofia. Taas muodostui sama asiantila, mikä valkosuomalaisten interventiopolitiikalle on yleensä ollut tunnusmerkillistä. Valloitushimot ja henki ovat pullistuneet suuremmiksi kuin mitä aineelliset voimat antavat myöten."

"Hävitetystä esikunnasta sain haltuuni asiakirjoja, joista kävi täydellisesti selville suomalaisten suunnitelmat liittää Karjala Suomeen. Myöskin ilmeni niistä suomalaisten keskeisiä eturistiriitoja ja intriigejä valloitetuiksi kuviteltujen alueitten luonnonrikkauksien omistusoikeuksien jakamisesta ja riistämisestä. Kysymyshän on ollut vain Karjalan anastamisesta Suur-Suomen maakunnaksi. Ei ole välitetty siitä, mitä Karjalan kansa tosiasiassa tällaisesta kapitalistien "heimorakkaudesta" sanoo."

"Provosoitu kapina rakentui kokonaan ulkoa saatuun ja vielä enemmän luvattuun apuun, eikä suinkaan Karjalan kansan vapaaseen tahtoon. Ne mitättömän pienet silloiset karjalaiset kauppias- ja kulakkipiirit sekä niiden häntyrit, jotka valkosuomalaisia kannattivat, eivät ole milloinkaan edustaneet Karjalan työtätekevää kansaa. Pakolla aseisiin ajettu karjalainen väestö ei tahtonut taistella valkosuomalaisten valloituspäämäärien puolesta, ja siksi Kii-

masjärven katastrofi aiheutti valkoisille niin nopean yleisen romahduksen.”

”Neuvosto-Karjalan kansa on nyt todellisessa kansannousussa sosialistisen luokattoman yhteiskunnan rakentamisessa.”

Porvarillinen luokkaoikeus pystyi tuomitsemaan Antikaisen elinkaudeksi kuritushuoneeseen, mutta se ei pystynyt tekemään tyhjäksi sen oikean asian voittoa, jota hän puolusti tuomioistuimen edessä yhtä miehuullisesti kuin hän oli puolustanut sitä taistelutantereella ja maanalaisen joukkotyön kentällä.

NEUVOSTOLIITON PARJAAJIA VASTAAN

Antikainen osoitti herkeämättä, että murhasyyte häntä vastaan oli lavastettu häikäilemättömässä poliittisessa tarkoituksessa. Sepitetyillä saduilla vankien tappamisesta ja rääkkäämisestä sekä muilla mörköjutuilla tahdottiin häväistä Punaista armeijaa ja nostaa kansallista vihaa neuvostomaata kohtaan. Tämän häikäilemättömän tarkoituksen totesi Antikainen käyvän ilmi myöskin siitä, että oikeuteen oli marssitettu suunnattoman pitkä rivi ”todistajia”, joiden kertomuksilla ei ollut minkäänlaista tekemistä itse käsiteltävän asian kanssa, vaan jotka oli pantu vain yleensä parjaamaan Neuvostoliittoa, kuvailemaan ”oloja Venäjällä”, kertoilemaan siellä vallitsevasta ”jumalattomuudesta”, pitämään esitelmiä ”bolshevismin moraalista”.

Antikainen selitti, että kaikenlaisten Tollosten lavastaminen kertomaan jumalattomuudesta neuvostomaassa on arvotonta ja epäonnistunutta uskonnollista demagogiaa. Samaan neuvostovastaisen parjauksen luokkaan kuuluviksi hän totesi myöskin ne n.s. ”perustelut”, joilla hänen Neuvostoliitosta kutsumiensa todistajain lausunnoilta haluttiin kieltää todistusarvo. Esittäessään estemuistutuksen Antikaisen todistajia vastaan oli valtionsyyttäjä Arvid Planting kehdannut väittää heidän kaikkien olleen ”sellaisessa asemassa, etteivät he voineet vapaasti kertoa”.

Huomattavaa osaa neuvostovastaisen propagandakamppailun oikeudellisessa lavastamisessa esitti myöskin se omavaltainen tulkinta, jonka valtionsyyttäjä suvaitsi antaa Antikaisen suksijoukon saamassa taistelukäskyssä esiintyneelle ”likvidoimis”-sanalle. Päiväkäskyssä puhuttiin mahdollisesti tavattavien valkoisten valtaelimien likvidoimisesta, siis niiden toiminnan lopettamisesta. Mutta valtionsyyttäjä ”tiesi”, että Venäjällä likvidointi tarkoittaa ihmisten surmaamista!

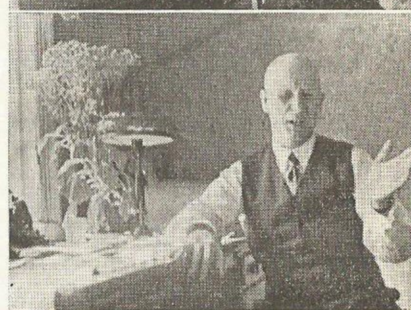
Osoittaakseen valtionsyyttäjälle mahdollisimman kansantajuisesti tuon tekaistun ilkeämielisen selityksen naurettavuuden, Antikainen mainitsi, että Neuvostoliitossa on puhuttu aivan yleisesti m.m. lukutaidottomuuden likvidoimisesta, eikä tuollainen puhe ketään kammota, sillä siinä hommassa ei, kuten valtionsyyttäjä ehkä haluaa väittää, katkotakaan päitä lukutaidottomilta henkilöiltä, vaan tehdään heistä lukutaitoisia, likvidoidaan eli lopetetaan heidän lukutaidottomuutensa.

Korkeimmalle oikeudelle esittämässään kirjelmässä Antikainen selitti, että taistelussa valkosuomalaisia interventiojoukkoja vastaan oli todellisuudessa likvidoitu:

Vankilassaolo horjutti suuresti Toivo Antikaisen terveyttä, mutta henkisen vireytensä ja vilkkautensa hän säilytti. Toivo Antikainen puhui aina eloisasti, innostuen. Kuvamme otettu Neuvostoliitossa lepokodissa, jossa Antikainen vankilasta vapautumisensa jälkeen oli keräämässä voimia.

"1) Yritykset saada Suomen strateginen raja siirretyksi Laatokan—Äänisjärven—Vienanmeren linjalle, mikä on ollut Suomesta tehtyjen eri hyökkäysten tavoitteena vuosina 1918—1922.

2) Yritykset nyt käsittelyn alaisen Suomesta käsin järjestetyn kapinan ja valkosuomalaisten joukkojen avulla pitää laaja osa Neuvosto-Karjalan aluetta miehitettynä sinä aikana, kun oli suunniteltu nostettavaksi Kansainliitossa 'Karjalan kysymys' ja siellä koettaa saada jonkinlainen päätös Karjalan 'itsenäistämisestä' ja sitä tietä Suomeen liittämisestä.

3) Finanssipääoman imperialistiset yritykset valloituksella anastaa Neuvosto-Karjalan luonnonrikkaudet riistettäväkseen ja sitä varten orjuuttaa työtätekevä kansa.

Likvidoiminen merkitsi siis sitä, että sosialistinen Karjala on vapaa, mutta kapitalistinen Suomi ei tullut suureksi."

Antikaisen oikeusjutussa esiintyneiden monilukuisten huhutodistajien joukossa ollut Kiimasjärven pappi Ievanen (Isojev) tahtoi hänkin kantaa roponsa neuvostovastaisen parjauskamppailun alttarille, "todistamalla", että oli kuullut kerrottavan joidenkin seurakuntalaistensa tulleen surmatuiksi Neuvostoliiton puolella, minkä perusteella hän oli Suomessa ollessaan poistanut noiden henkilöiden nimet kirkonkirjoistaan. Tämän "todistuksen" johdosta Antikainen lausui:

"Kysyn, mistä kirkonkirjoista? Kyllä hän saa luvan poistaa kaikki Neuvosto-Karjalan asukkaat kirkonkirjoistaan, eivät ne sinne kuulu. On jo aika uskoa, että on turha pitää kirkonkirjaa siltä varalta, että Neuvosto-Karjalasta tehtäisiin Suur-Suomen maakunta."

Nuo Suomen vallanpitäjien kuultaviksi tarkoitetut vakavat varoituksen sanat kaikuivat silloin kuuroille korville. Aika olisi ollut nähdä neuvostovastaisen sotaseikkailupolitiikan koko toivottomuus, mutta puuttui kykyä ottaa ajasta vaaria, puuttui halua luopua siitä Suomen kansalle turmiollisesta asenteesta, jota Antikainen oli niin osuvasti luonnehtinut sanoessaan: "Valloitushimot ja henki ovat pullistuneet suuremmiksi kuin mitä aineelliset voimat antavat myöten."

Haluamme luottaa siihen, että tuo kaikki kuuluu jo menneisyyteen nyt, kun tuosta turmiollisesta politiikasta vastuussa olleiden piirienkin taholta selitetään vihdoinkin ymmärrettävän, että Suomen kansan etu vaatii sopua ja ystävyyttä Neuvostoliiton kanssa. Mutta annettakoon siinä tapauksessa, kaiken johdonmukaisuuden nimessä, myöskin rehellinen tunnustus niille miehille ja naisille, joilla on ollut älyä ja uskallusta edustaa tätä oikeaa ja selvää ymmärtämystä vainottuinakin, kuolemaakin uhmaten. Myönnettäköön suoraan ja rehdisti, että Toivo Antikaisen ja monien muiden suomalaisten kommunistien ja vasemmistososialistien peloton esiintyminen Suomen taantumuspiirien neuvostovastaista parjaus- ja seikkailupolitiikkaa vastaan on kaikissa vaiheissaan ollut johdonmukaista Suomen kansan todellisten etujen puolustamista.

Vankilasta vapautumisensa jälkeen Karjalan Neuvostovallan asukkaat valitsivat Antikaisen edustajanaan Neuvostoliiton Korkeimpaan Neuvostoon. Kuvassamme Antikainen Petroskoissa pitämässä puhetta.

Ja jos isänmaallisuutta ei mitata niin sanottujen isänmaallisten fraasien eikä sokean kansalliskiihkon mukaan, vaan maan ja kansan hyötyä palvelevan toiminnan mukaan, niin silloin on myönnettävä, että "röyhkeän punaupseerin" Toivo Antikaisen miehuullinen esiintyminen Suur-Suomi-seikkailua vastaan, sen älyttömyyden, toivottomuuden ja turmiollisuuden paljastaminen on ollut tuhat kertaa isänmaallisempaa kuin koko se kansallisvihan kylvö, jolla tuota Suomen kansan vahingoksi harjoitettua seikkailupolitiikkaa on pidetty yllä.

Pelottomalla, sankarillisella taistelullaan niitä taantumuksellisia voimia vastaan, jotka ovat julistaneet ikuista vihaa Suomen ja Neuvostoliiton kansojen välille, Toivo Antikainen on osaltaan tehokkaasti edistänyt maaperän raivaamista Suomen ja Neuvostoliiton väliselle ystävyydelle. Hän, Suomen kansan suuri poika, on täysin ansainnut sen kiitollisuuden ja rakkauden, jolla työtätekevä kansa, kummallakin puolen rajaa, kunnioittaa hänen muistoaan.

Raoul Palmgren

SIROLA JA SIVISTYNEISTÖ

Sivistyneistöllä, aivotyöntekijöillä, intelligenssillä on kansainvälisessä työväenliikkeessä ollut erittäin huomattava osa. Useimmat tieteellisen sosialismin perustajista ja sen huomattavimmista teoreettisista kehittäjistä — aina Marxista, Engelsistä ja Leninistä lähtien — ovat peräisin tästä piiristä, ja työväenliikkeen muodostuttua eri maissa todelliseksi joukkoliikkeeksi on kaikissa maissa huomattavia ryhmiä sivistyneistöstä liittynyt siihen tai ainakin sitä lähentynyt.

Tämän ei itse asiassa pitäisi olla mitenkään luonnotonta. Kuten sivistyneistö porvarillisissa vallankumouksissa näytteli huomattavaa osaa, samoin sen älyllinen panos on ollut tervetullut työväenluokan johtamassa yhteiskunnallisessa vallankumouksessa. Ei myöskään aivotyöntekijäin oma sosiaalinen asema saata sitä ristiriitaan työväenluokan kanssa — kapitalistien palkkaorjia ovat hekin ja vasta

sosialismin toteutuminen avaa täydet edellytykset heidän luovalle työlleen. Työskentely kapitalistisessa yhteiskuntakoneistossa on kuitenkin muovannut sivistyneistön suuren osan ajattelutapaa ja tehnyt sen ennakkoluuloiseksi työväenliikettä kohtaan. Useimmissa maissa onkin näinollen vain osa sivistyneistöä, sen vähemmistö, josta käytetään nimitystä intelligenssi, älymystö, ollut kyllin ennakkoluuloton ja älyllisesti rehellinen siirtyäkseen yli barrikaadin. Ja kuitenkin tästäkin vähemmistöstä ovat monet suurten ratkaisujen tullen perääntyneet — on käynyt ilmi, että heidän asenteensa on ollut vain vääryyttä kärsiviä kohtaan tunnettua myötätuntoa tai vain kamariteoriaa, älyllistä leikittelyä. Käytännön koettimessa se ei ole kestänyt.

II

Jo 80- ja 90-luvuilla, jolloin työväenliike Suomessa syntyy ja muodostuu joukkopuolueeksi, on myös havaittavissa sivistyneistön keskuudessa työväenliikkeelle myötämielistä liikehtimistä. 80-luvulla tuovat J. H. E r k k o ja Minna C a n t h työväenkysymyksen kirjallisuuteemme, ja heidän jalanjälkiään jatkavat monet myöhemmät nuorsuomalaiset kirjailijat Arvid J ä r n e f e l t i s t ä, Santeri I v a l o s t a ja Eino L e i n o s t a alkaen. Useimmat heistä päätyvät, työväen varsinaisen luokkaliikkeen alkaessa, kuitenkin kääntymiseen sisäänpäin, olosuhteiden muuttamiseen ihmisen muuttamisen kautta, ”sydämen vallankumoukseen”. Käytännöllisemmällä linjalla toimien eräät toiset, kuten valistunut teollisuusmies V. J. von W r i g h t, ovat 80- ja 90-luvulla perustamassa reformistista työväenliikettä, mutta kun 90-luvun lopulla sosialismi tuodaan Suomeen — toisaalta oppineen humanistin, tri N. R. av U r s i n i n, toisaalta kansan syvistä riveistä lähteneitten agitaattorien, kuten Taavi T a i n i o n, Eetu S a l i n i n ja Edvard V a l p p a a n aloitteesta — väistyvät Wright ja hänen hengenheimolaisensa työväenliikkeestä, ja ”wrightiläistä kautta” seuraavat ensin ”Ursinin kausi” ja sitten ”Valppaan kausi”. Karkeasti yleistäen voidaan sanoa, että 1800-luvun sivistyneistöstä tulleista ”mukanakulkijoista” vain ”kautskylainen” ja samalla vahvasti utooppinen tri Ursin jää mukaan aktiiviseen työväen luokkaliikkeeseen.

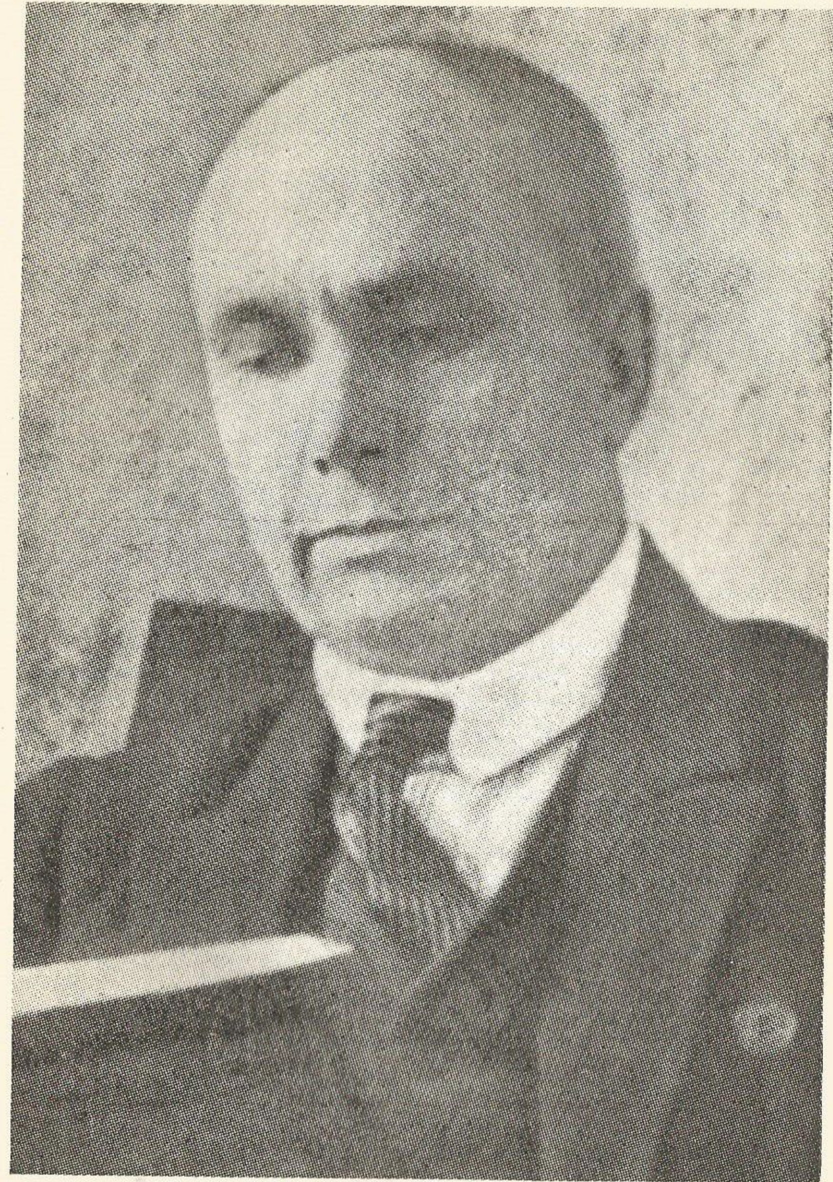
Mutta 1900-luvun alussa, Bobrikovin sortovuosina ja varsinkin suurlakon ja äänioikeustaistelun vuosina, tapahtuu sivistyneistön piirissä uusi lohkeama työväenliikkeeseen, edellistä paljon huomattavampi. Karkeasti yleistäen näitä barrikaadin ylittäjiä voidaan nimittää ”marraskuun sosialisteiksi”, sillä huolimatta siitä, että

kääntymisiä tapahtui vuoden 1905 suurlakon edellä kuten jälkeenkin, tapahtui suurin siirtyminen juuri tuona ajankohtana. Tähän uuteen sosialistiseen älymystöön kuuluivat mm. Yrjö Sirola, K. H. Wiik, Väinö Jokinen, O. V. Kuusinen, Edvard Gylling, Hella, Sulo ja Väinö Wuolijoki, Väinö Tanner, Hannes Ryömä, Maila Talvio, J. J. Mikkola jne., ja vaikka osa tästä sukupolvesta pian suurlakon jälkeen käänsi selkänsä työväenliikkeelle ja vaikka eräistä toisista tuli sosialismin vastustajia työväenliikkeessä, muodosti tuon sukupolven kantajoukko kuitenkin ryhmän, jolla lähimmän vuosikymmenen aikana oli erittäin merkittävä osa työväenliikkeessämme. Kuten 90-luvun sosialistisen älymystön edustaja tri Ursin oli kotiuttanut Suomeen tieteellisen sosialismin sen yleisessä muodossa, niin suoritti tämän 1900-luvun ensimmäisen vuosikymmenen sosialistisen älymystön kantajoukko marxilaisuuden läpimurron suomalaisessa työväenliikkeessä. Edvard Gyllingin, O. V. Kuusisen, Sulo Wuolijoen ja Yrjö Sirolan toimittamalla "Sosialistisella aikakauslehdellä" (1906—08) oli tässä suhteessa syvämuokkaajan osa.

III

Yrjö Sirola oli syntynyt 1876 Piikkiössä, missä hänen isänsä K. G. Sirén toimi pappina; jo seuraavana vuonna perhe kuitenkin siirtyi Viipuriin, jossa Yrjö Sirola siten vietti lapsuutensa ja kouluvuotensa. Pastori Sirén oli oikea köyhän kansan pappi, jonka ovi oli aina avoin tarvitseville, ja hän oli myös aatteen mies, joka innokkaasti otti osaa suomalaisuusliikkeeseen ja harrasti yhteiskunnallisia kysymyksiä. Tässä ympäristössä kasvoi Yrjö Sirola ammentaen sieltä lähtemättömän oikeudenmukaisuuden intohimonsa. Hänen opettajansa Viipurin suomalaisessa klassillisessa lyseossa oli taas J. A. Lyly, joka on piirtänyt nimensä niin varhaisimman työväenliikkeen kuin kansallisen oikeudentaistelunkin sivuille. Jo koulupoikana Sirola tutustui työväenliikkeeseen ja työväenaatteisiin ja samanaikaisesti kulki hänen aivojensa kautta 80-luvun radikaalinen aatemaailma. V. 1896 hän tulee ylioppilaaksi ja ryhtyy Helsingin yliopistossa opiskelemaan klassillisia kieliä ja estetiikkaa. Hän suorittaa pari pikkututkintoa, sitten tempaavat hänet mukaansa maailmankirjallisuuden suuret naturalistit ja saksalainen sosialismi, Kautsky ja Bebel.

Yrjö Sirolan elämäntie on oikeastaan silloin jo määrätty: sen viitoittavat hänen sosiaalis-eetillinen kotikasvatuksensa ja hänen

YRJÖ SIROLA

oma sammumaton älyllinen rehellisyyden intohimonsa. Työväenliike on hänelle *omantunnonkysymys*: hän näkee työväenliikkeen syynä historiallisen ja yhteiskunnallisen vääryyden, joka on poistettava. Se on hänelle myös *kansallinen kysymys*: itse kansallisesta liikkeestä lähteneenä hän näkee työväenluokan vapauttamisessa edistyksellisen kansallisuusliikkeen välttämättömän jatkon ja täydennyksen; vain sen kautta voi Suomi säilyttää asemansa kansakuntien joukossa. Se on hänelle vihdoin *intellektuaalinen kysymys*, jonka selvittämisen kautta vasta paljastuu historian tarkoitus. Yrjö Sirolan asenne ja tulo työväenliikkeeseen on tyypillisesti sivistyneistöön kuuluvan intellektuellin ratkaisu.*

Yrjö Sirola Työmiehen toimittajana v. 1907.

IV

Vuosisadan ensi vuosina Sirola toimii kansankasvattajana, kansanopiston ja kansakoulunopettajana, sitten hän siirtyy lehtimieheksi, ensin nuorsuomalaiseen "Kotkan Sanomiin", sitten, sen tultua lakkautetuksi, 1904 Tampereelle sosialidemokraattisen "Kansan Lehden" toimitussihteeriksi. V. 1905 häntä tarvitaan vielä tärkeämmällä paikalla, sosdem. puolueen puoluesihteerinä. Hänellä on lisäksi huomattava asema suurlakossa ja äänioikeustaistelun järjestelyssä. Oulun puoluekokouksessa 1906 hän luopuu puoluesihteerin paikalta siirtyen "Työmiehen" toimitussihteeriksi, mutta puoluetoimikunnan jäseneksi hänet valittiin jatkuvasti, samoin hän 1907 tulee eduskunnan jäseneksi.

Nämä vuodet ovat kuohuvan poliittisen toiminnan täyttämiä, mutta siitä huolimatta voidaan sanoa, että Sirolan työn pääpaino on sittenkin kulttuurityössä, teoreettisessa tutkimuksessa ja sosialisti-

* Sirolan intellektuaalisesta painiskelusta ja sosialistisesta itsekritiikistä puhuu esitelmä, jonka hän joulukuun alussa 1917 piti ylioppilaille ja jossa hän säälimättömästi arvosteli omaa ihmislajiaan, sosialisti-intellektuelleja, jotka viimeiseen asti pyrkivät pitämään oven avoinna vanhaan maailmaansa. Esitelmä ei ollut kirjoitettu, joten siitä on — Työväen arkistossa — säilynyt vain jaottelu, mutta mukanaolleet ovat voineet kertoa sen vaikuttavuudesta.

Yrjö Sirola Tampereen agitaattorikurssien johtajana v. 1906.

sessa valistustyössä. Itse hän näinä vuosina polttavalla älyllisellä intohimolla raivaa tiensä marxilaisuuteen. "Sosialistisessa aikakauslehdessä" hän välittää tutkimustensa tulokset työväenliikkeen valistuneille etujoukoille ja vapaamieliselle sivistyneistölle. Hän on kirjoituksissaan avarakatseinen internationalisti, joka kytkee Suomen työväenliikkeen kansainvälisen työväenliikkeen suuriin ihanteisiin ja päämääriin. Mutta samalla hän on juurineen kiinni kansallisen liikkeen edistyksellisissä perinteissä, ja pyrkii sovittamaan vastakohdan, joka näennäisesti on kansainvälisen ja kansallisen välillä. Omantunnonarassa sielussaan hän käy alituista tiliä itsensä kanssa kysyen esim., "miksi me niin yksimielisesti puolustamme maatamme hyökkäävää tsaarivaltaa vastaan, jos kerran oli, kuten Marx selitti, että köyhälistöllä ei ole isänmaata".

Sirolan upeimpia kansallisia tilityksiä on hänen "Sosialistisessa aikakauslehdessä" 1906 julkaisemansa kirjoitus "Snellman-juhlien jälkeen", jossa hän vetää esille sen, mikä Snellmanissa ja kansallisessa perinteessä on edistyksellistä, ja soveltaa sen uuteen aikaan.

"En siis mitenkään juhlahumusta humaltuneena ota yön hiljaisuudessa käsiini Snellmanin valittuja teoksia, vaan kyllästyneenä kaikkeen siihen, mitä hänestä näinäkin päivinä on sanottu, haluan kuulla, mitä hän itse on sanonut sellaista, joka kohoaa yleisinhimilliseen pätevyyteen ja siis vieläkin vapauttaa eikä sido. Tahtoisin hakea esiin pari oksaa tätä vanhaa honkaa ja esittää ne tukipuiksi uuden ajan portaisiin..."

Hän löytää pari sellaista. Toinen on Snellmanin varoitus yksipuolisesta kääntymisestä entisyyden palvontaan, joka näyttää todistavan, että "kansakunta on elänyt miehuutensa iän ohitse". Toinen on Snellmanin ylistys aineelliselle edistykselle ja hänen tuomionsa niille, jotka pyrkivät "työtä tekemättä nauttimaan työn hedelmiä". Sirola kirjoittaa:

"Mahtaisikohan tässä olla jotain niille, jotka miltei unohtaen kaiken muun, nyt kaiuttavat sanaa kansallisuus niin äänekkäästi kuin haluttaisi sen kaikuun jotain muuta hukuttaa, mahtaisikohan Snellmanin haamu näin sanoa heille: kansallisuus, niin se on kyllä hyvä aate ja se oli vielä parempi silloin kun sen kautta sai niin paljon sanotuksi, mitä sensuuri muuten olisi pyyhkinyt pois; mutta älkää te kiinnittäkö siihen teoriaan enää samaa huomiota, älkää komeilko menneisyyden kilvillä ja keihäillä. Teillähän on nyt aatteena kansanvaltaisuus, joka toteutettuna vie kansallisuusasiankin oikeutettuun päämäärään — — —"

Tarkastelunsa perusteella Sirola voikin väittää, että "se mies, jota menneisyyttä esiinmanaten muistelevat, voi oikeastaan juureltaan olla m e i d ä n", että "meidänkin työmme — ja juuri meidän — on suoraa jatkoa entisyyden edistystoiminnalle, vaikka ei olekaan sen matkimista", ja että näinollen "J. V. Snellman, josta tuli keisarilli-

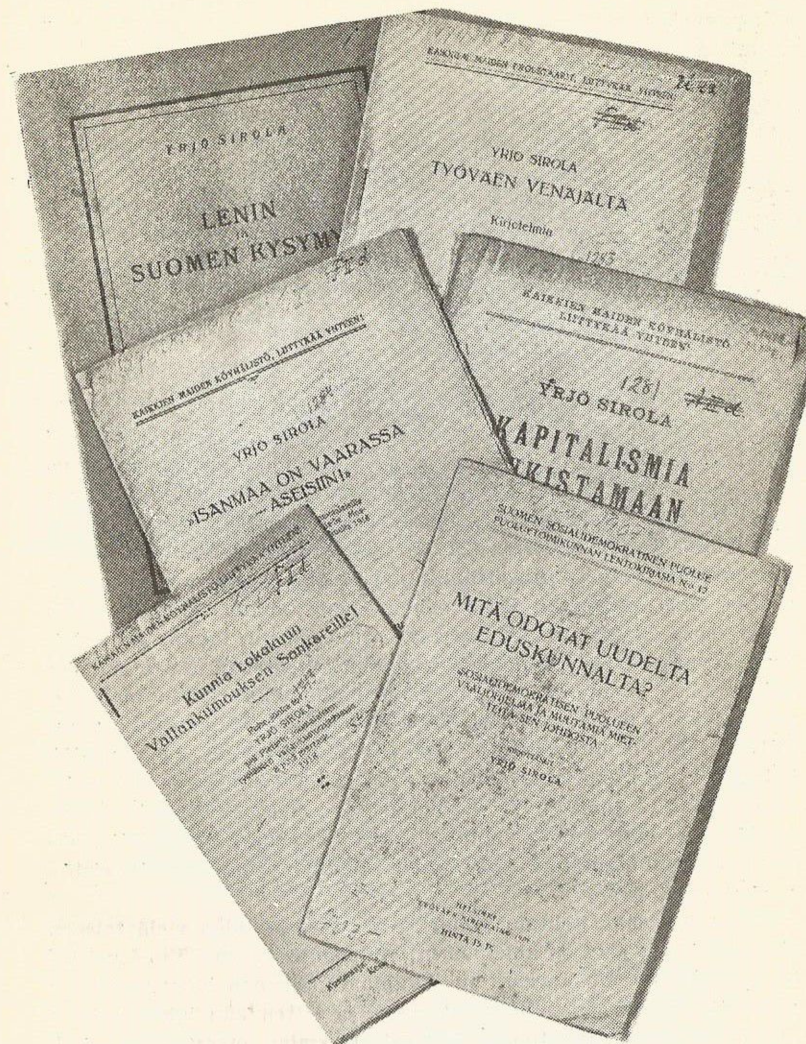
nen senaattori, on silmissämme yhä edelleen se peitsimies, joka iski 'taistelijan luvallisella haavoittamisen ja kaatajan oikeudella'."

Tämä linjankäynti on tarkoitettu työväenliikkeen etujoukoille, mutta ennen kaikkea siinä vedotaan sivistyneistöön. Iskemällä sivistyneistön kansallisen ideologian ytimiin, vetämällä sen voimakeskuksesta kehityslinjan työväenliikkeeseen Sirola vetoaa sivistyneistöön, osoittaa sille ulospääsyn aatteellisesta umpikujastaan, tien työväenliikkeeseen. Ajankohtaisena tilityksenä tarjoaa mielenkiintoa myös Sirolan "Uuden ajan kynnyksellä"-albumissa 1907 julkaisema lyhyehkö arviointi Arvid Järnefeltistä, jonka ideologian kaksinaisen luonteen hän hahmoittelee, mutta ei lopuksi epäröi kuitenkin tunnustamasta, että "hän maamme tunnustetusti etevimmistä kirjailijoista on se, joka on köyhälistöä lähinnä".

V

V. 1909 Sirola siirtyy Amerikkaan, toimien siellä kahdeksan vuoden ajan työväenopiston johtajana, mutta ennenkaikkea selvittäen itselleen tässä kapitalismin jättiläislaboratoriossa työn ja mammonan välisen maailmanongelman. Kun hän 1917 jälleen palaa Suomen poliittisen taistelun etunäyttämölle, eduskunnan ja puoluejohdon jäsenenä, hän on kypsynyt suuren ajan tehtäviä varten. Ennen muita hän vuosien 1917—18 vaihteen suurissa eduskuntataisteluissa hahmoittelee itsenäisen Suomen kansallisen, ulkopoliittisen linjan.

Jo Kotkan puoluekokouksessa 1909 Sirola oli antanut muodon sosdem. puolueen asennoitumiselle tsarismiin, kotimaiseen taantumukseen ja Venäjän vallankumoukselliseen liikkeeseen. Sitä mukaan kuin tsarismi pyrkii rajoittamaan Suomen valtiollista autonomiaa — määritteli Sirola — sitä mukaan on Suomen työväenliikkeen kiristettävä vastarintaansa tsarismia ja sitä tukevaa kotimaista taantumusta vastaan ja liittouduttava tässä taistelussa Venäjän sosialististen vastustuspuolueitten kanssa. Samalla tavoin Sirola 1917 määrittelee, että Suomen itsenäisyys on toteutettavissa vain laajimman kansanvallan pohjalla ja lojaalissa yhteisymmärryksessä Venäjän sosialistisen vallankumouksen kanssa. 1800-luvun puolivälin separatistisia pyrkimyksiä vastaan taistellessaan oli Snellman osoittanut, että vain Venäjän lojaalissa ystävyydessä voivat Suomen kansallisen itsenäisyyden aineelliset ja henkiset edellytykset kypsyä, ja varoittanut Venäjää vastaan turvautumasta ulkopuolisiin voimiin. Tsarismi oli vuosisadan lopulta lähtien muodostunut kehityksemme kahleeksi ja samalla olivat itsenäisyytemme

Pieni osa Sirolan kirjoittamista lentokirjasista.

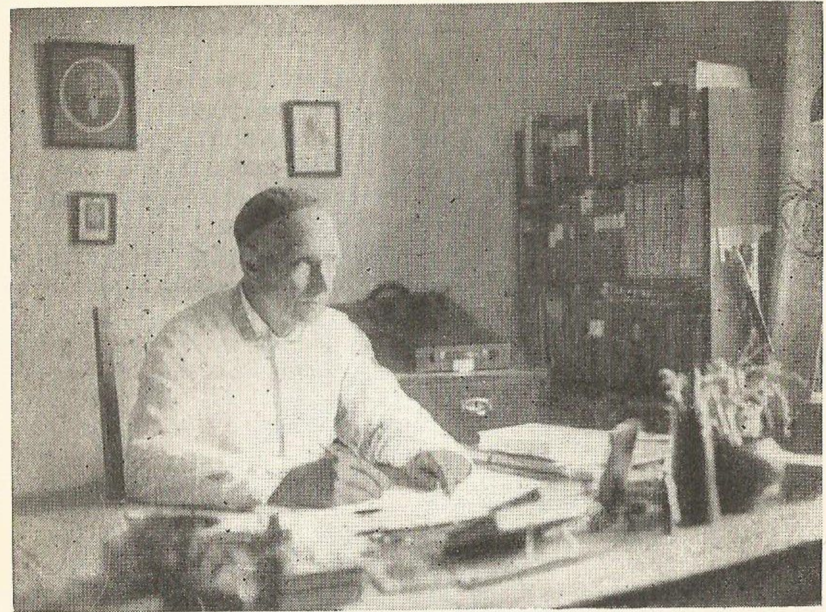
edellytykset kypsyneet: näihin uusiin olosuhteisiin soveltaa Sirola nyt Snellmanin kansallisen kuningasajatuksen: apu ei nytkään ole ulkopuolisissa voimissa, vaan Venäjän itsensä edistyksellisissä voimissa.

Työväenluokka seurasi Sirolan linjaa, sivistyneistö, joka myönteisellä kannanotollaan olisi voinut ehkäistä kansalaissodan, seurasi Svinhufvudin viitoittamaa ulkopuolisen avun, imperialistisen sekaantumisen tietä. Kansanvaltuuskunnan ulkoasiainvaltuutettuna Sirola pyrkii aatteitaan toteuttamaan — neuvostohallituksen kanssa solmittu sopimus on siitä loistavana näytteenä. Kansalaissodassa työväenliike murskataan ja sen raunioille voittoisa porvaristo perustaa neljännesvuosisataisen sisä- ja ulkopoliittisen harharakennelmansa.

VI

Yrjö Sirolan elämäntyö näyttää tuhotulta. Hän on 42-vuotias, elämänsä kääntöpiirillä. Hänen pettymystään Suomen vapaamielistä sivistyneistöä kohtaan kuvastaa avoin kirje, jonka hän marraskuussa 1919 lähettää Juhani Aholle ja joka on julkaistuna Sosialistisen aikakauslehden kahdessa ensi numerossa 1920. Tämä kirje on vastaus Juhani Ahon teokseen "Hajamuistoja kapinaviikoilta" vallankumousjohtajia vastaan esittämiin syytöksiin, mutta samalla vastasyytös, joka kohdistuu koko siihen ryhdittömään, kannattomaan asenteeseen, jonka Aho teoksessaan ottaa suuriin tapahtumiin, leimuava vastasyytös, pääasiassa varmaan oikeutettu, mutta samalla katkeruuden leimaama ja epäoikeudenmukainenkin yksityiskohdissa. Loppujen lopuksi Sirolan kirje Aholle on eräällä tavalla traagillinen todistus siitä uskosta, mitä Sirola oli tuntenut sivistyneistöä kohtaan, niistä suurista vaatimuksista ja toiveista, mitä hän sivistyneistöön oli kiinnittänyt. Se tunnustus, minkä hän tässä kirjeessä — Ahon vastakohtana — antaa August Strindbergille, sisältää hänen uskontunnustuksensa edistykselliselle älymystölle, sivistyneistön parhaimmistolle.

Mutta historian kohtalo varaa Sirolalle tilaisuuden vielä toiseen elämäntyöhön, joka on kokonaisen ihmisiän arvoinen. Vuoden 1918 lopulla hän on Moskovassa perustamassa Suomen Kommunistista puoluetta tullen sen puheenjohtajaksi, ja sitten hän lähes kahden vuosikymmenen ajan toimii Neuvosto-Karjalan opetusministerinä, tiedemiehenä ja puoluekoulun johtajana. Nyt vasta tuntuvat toteutuvan Sirolan sivistystyöhaaveet. Sivistystyöntekijän polvi toisensa jälkeen kulkee hänen käsiensä lävitse, hänen kasvattamiaan ennen muita ovat SKP:n kaaderit. Vaikka hän työskenteleekin vieraalla

Yrjö Sirola kotonaan Moskovassa v. 1934.

maalla, kansainvälisen sosialismin palveluksessa, eivät hänen kontaktinsa vanhaan kotimaahan tämän kasvatustyön ansiosta katkea. Toisaalta hän itse herkeämättömällä mielenkiinnolla, voimakkain sympatioin ja antipatioin seuraa Suomen poliittista ja henkistä kehitystä. Vasta Neuvostoliitossa hän myös saa tilaisuuden oman tutkimustyönsä jatkamiseen, valmistaen Snellman- ja Lenin-tutkielmiaan sekä kirjoittaen huomattavat tutkielmansa Kalevalan sosiaalisesta taustasta. Mutta paljon enemmän häneltä jää vain suunnittelun varaan: lyhyet muistiinpanot ovat näiden suunnitelmien muistomerkkeinä. Eräät vuodelta 1931 peräisin olevat muistiinpanot osoittavat Sirolan — Leninin suorittaman Venäjän kapitalismin kehitysanalyysin innostamana — suunnitelleen yhtenäistä esitystä Suomen kapitalismin sosiaalisesta ja aatekehityksestä. V. 1935 hän taas lukiessaan V. Tarkiaisen "Suomen kirjallisuuden historiaa" iskee paperille katkeria syytöksiä Suomen sivistyskehityksen "köyhäintodistuksesta", mutta samalla myös hahmoittelee tehtävän sen ongelman selvittämiseksi, miksi kirjallisuus ja sivistyneistö ylipäänsä eivät Suomessa kuten Venäjällä ole toimineet yhteiskunnal-

lisena omatuntona, kansan syvien rivien puoltajana vallanpitäjiä vastaan.

Sirolan ei oltu suotu nähdä demokratian voittoa Suomessa, vaikka hän ennen kuolemaansa 1936 ennättikin kansanrintaman nousussa nähdä siitä kajastuksen. Vuosikymmenen perspektiivissä näkyy nyt hänen Suomen työtätekevien ja koko Suomen kansan hyväksi tekemänsä työ koko suuruudessaan. Näkyy myös hänen oman elämänsä, intellektuellin, totuudenetsijän, oikeudentoteuttajan, sosialistisen humanistin elämän dokumentaarinen todistus. Näkyy hänen esimerkkinsä, opetuksensa, velvoittava kehoituksensa suomalaiselle sivistyneistölle.

Elli Stenberg

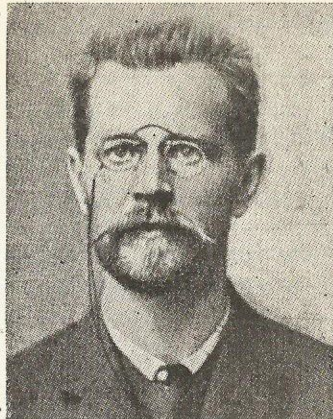
VÄINÖ JOKINEN – MARXILAINEN TUTKIJA JA TEOREETIKKO, SANOMALEHTIMIES

LAPSUUS JA OPINNOT

Tampereen työläiskaupungista ovat maamme työväenliikkeen alkuaikoina lähteneet sen monet johtavat ja tunnetuimmat toimihenkilöt ja sanomalehtimiehet. Siihen oli ehkä syynä se, että ympäristön olosuhteet, teollisuuden ja samalla työväestön nopea kasvu, sekä teollisuustyöväestön kurja taloudellinen ja yhteiskunnallinen asema, innoittivat nuoria opiskelijoita ja älykkäitä työläisiä tutkimaan ajan ja olojen herättämiä yhteiskunnallisia kysymyksiä, ja tässä työläiskaupungissa se johti useat heistä aktiiviseen taisteluun yhteiskunnallisten ja valtiollisten olojen korjaamiseksi.

Täältä on lähtöisin myös Väinö Jokinen, joka syntyi 31. 3. 1879 Suoniemellä Kuljun kartanon pehtoorin vanhimpana poikana. Siihen aikaan ei maaseudun vähävaraisten perheiden lapsilla juuri ollut mahdollisuutta edes kansakoulun käyntiin, sillä kouluja oli vähän

ja harvassa, mutta Väinö sai siihen tilaisuuden, sillä koulu oli aivan kartanon läheisyydessä. Hän olikin ahkera ja älykäs oppilas. Mutta sitten kuoli Väinön isä, pehtoori Jokinen, ja äidin oli perheineen lähdettävä kartanosta.

Väinö Jokinen

Tämä tapaus sai Väinön elämässä aikaan huomattavan muutoksen. Perhe muutti Tampereelle, mihin pehtoorin leski perusti ompelimon. Väinö, joka oli erikoisesti rakastanut kotiseutunsa kaunista luontoa ja jossa jo kansakoulupoikana oli herännyt voittamaton halu tutkia kaikkia luonnonilmiöitä, ei tästä muutosta iloinnut muuten kuin sen vuoksi, että koulun jatkaminen lyseossa, johon hänet lahjakkuutensa vuoksi oli pantu jo isän eläessä, ilman muuttoa tuskin olisi ollut mahdollista. Taloudellisista vaikeuksista huolimatta äiti yritti kouluttaa poikaansa, mutta Väinön oli itsensäkin osallistuttava taloudellisen puolen järjestelyyn. Tästä syystä hän jo lyseon yläluokilla ollessaan alkoi tehdä suomennostyötä erilaisia lehtiä ja julkaisuja varten suomentaen aluksi kaunokirjallista ja muuta kevyempää tekstiä, jonka pian kuitenkin vaihtoi sisällöltään yhteiskunnallisiin ja tieteellisiin aiheisiin.

Tultuaan ylioppilaaksi v. 1899 Jokinen jatkoi opintojaan yliopistossa opiskellen luonnontieteitä, pääasiassa tähtitiedettä. Se perinpohjaisuus, jolla hän tutkimustyöhönsä tarttui sekä hänen arvokas tutkielmansa tähtitieteen alalta olivat herättäneet opettajissa suuria toiveita hänen työnsä suhteen. Mutta ihminen ei elä arvokkaimmastakaan työstä silloin, kun siitä ei saa palkkaa. Varattomuuden vuoksi täytyi Jokisen usein keskeyttää opintonsa, vaikka teki velkaakin. Se häiritsi työrauhaa. Vähitellen alkoivat myös yhteiskunnalliset harrastukset viedä hänen aikaansa niin, että tieteellinen työ jäi lopultakin syrjään.

Väinö Jokisen tulosta työväenliikkeeseen kertoo Yrjö Sirola eräässä muistokirjoituksessa seuraavaa:

"En muista, oliko vuosi 1904 *vai* 1905. *Pieni joukko nuoria tovereita oli perustanut Tampereen työväenyhdistyksen yhteyteen nuoriso-osaston. Eräässä sen maanantaikokouksessa, jossa tavallisuuden mukaan keskusteltiin vilkkaasti, käytti puheenvuoroja kaksi uutta tulokasta, nähtävästi lukumiehiä. Ne olivat ylioppilaat Väinö Jokinen ja Severi Alanne. Kävivät sitten ahkeraan kokouksissa ja niin toveri Jokinen alkoi sen työn, jota sitten keskeytymättä teki, kunnes vihollisen luoti häneen sattui."*

PERHE-ELÄMÄ

Jo ylioppilaaksi tulonsa aikoihin oli Väinö Jokinen alkanut seurustella itseään pari vuotta nuoremman tamperelaisen palvelijan ja tehtaalaisen Alma Malanderin kanssa. Alma oli iloinen ja valoisa luonne sekä kaiken lisäksi hyvin kauniskin. Hänessä oli ihmeellisesti yhdistyneenä lämmin ja hellä luonne sekä toisaalta rohkea ja itsevarma toimintatarmo. Väinö oli hiljainen, Alma sitä vilkkaampi, mutta yhteistä heillä oli se, että he molemmat tunsivat halua toimintaan työväenliikkeessä. Alma Malander oli jo v. 1903, jolloin Väinö Jokinen vasta liittyi Tampereen työväenyhdistyksen jäseneksi, tunnettu agitaattori Pohjois-Hämeessä. Kun Väinö lopetti opintonsa ja ryhtyi toimittajaksi, perustivat he yhteisen kotinsa Hämeenlinnaan, josta he kuitenkin joutuivat pian siirtymään pois, ensin Tampereelle, ja sitten vaihtamaan kotipaikkaa useinkin, kuten niin monet työväenliikkeen toimihenkilöt silloin joutuivat.

Alma ja Väinö Jokinen.

Jokisille ei kuitenkaan ollut

avioliittonsa aikana yhteistä vain koti ja lapset, joita oli kolme tytärtä. Heille oli yhteistä myös työ — ja ehkäpä ennenkaikkea juuri työ. Kymmenen vuotta he suorittivat yhteistä työtä eduskunnassa. Vallankumouksen aikanakin Alma oli miehensä toverina ja seurasi häntä sen päätyttyä lapsineen Neuvostoliittoon.

Jokainen, joka on tuntenut Alma Jokisen, on varmaan yhtä mieltä siitä, että hän on verrattoman kaunissieluinen ja sympaattinen nainen. Sitä oli myös Väinö Jokinen, vaikka häntä ei ollut hiljaisuutensa vuoksi yhtä helppo lähestyä kuin Almaa. Varmaankin heidän kaikinpuolin luja elämäntoveruutensa oli suuresti myönteinen sille elämäntehtävälle, jota he suorittivat, sillä myöskin Alma Jokisella on ansionsa maamme työväenliikkeessä, vaikka sen käsittely ei kuulu tämän kirjoituksen puitteisiin.

SANOMALEHTITYÖ

V. 1904 siirtyi Jokinen, joka siihen asti oli vain avustanut useita työväen lehtiä, vakinaiseksi toimittajaksi Kanerva-nimiseen tieteellis-kaunokirjalliseen aikakauslehteen Hämeenlinnaan, jonka avustaja hän oli jo aikaisemmin. Kirjoitukset, joita hän lehteen kirjoitteli, käsittelivät joko ajankohtaisia valtiollisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä taikka sitten luonnontieteen eri aloja. Niinpä hän julkaisi mm. jatkuvaa kirjoitussarjaa tähtitieteen alalta. Lukijoille osoitetussa kirjoituksessa v. 1905 ensimmäisessä numerossa hän osoitti lehden pyrkimyksen ja tarkoituksen:

> *"Lehti ei aio puhua mitään kahdesta arimmasta asiasta, politiikasta ja uskonnosta, toivoen näin välttävänsä pahimmat riidanaiheet. Mitätön sen ei silti tarvitse olla, sillä jäähän sille tiedon vapaa tanner . . tieteitten tasavallan alue sekä yhteiskunnallisten ja taloudellisten kysymysten rauhallinen selvittely — laajaksi toimialaksi. — — —*
>
> *Valistuksen soihtua kaikkialle levittäen pyrkii siis Kanerva matalimpaankin mökkiin, syvimpäänkin saloon. Tunnussanamme on: valistus ja eteenpäin pyrkimys vapaamielisyyden ja suvaitsevaisuuden lipun alla."* (*Kanerva* 1905).

Tästä rauhallisesta ja puolueettomasta luonteestaan huolimatta lehti joutui jatkuvasti olemaan sensuurin silmätikkuna ja sen kirjoituksiin iski sensuurin käsi armotta. Kirjoitussarjasta "Sota ja sen vastustaminen", jonka Jokinen oli kirjoittanut lyhennellen

Bertha v. Suttnerin mukaan, poistettiin mm. kohta, jossa esitettiin, että nykyinen sota tuottaa aina sisäisiä levottomuuksia ja valmistaa sijaa vallankumoukselle. Samoin poistettiin Jokisen kirjoitus — "Sosialidemokratia ja moraalikysymys", joka sitten suurlakon jälkeen voitiin julkaista. Tämä sensuroiminen herätti rauhallisessa ja hiljaisessa Väinö Jokisessa kapinallista mieltä valtiollisia oloja kohtaan ja kehitti hänessä vakaumusta, että hänen oli käytettävä tietonsa ja tieteellinen työnsä valtiollisten ja yhteiskunnallisten olojen tutkimiseen ja uudistamiseen.

Suurlakon jälkeen v. 1905 hän siirtyikin Yrjö Sirolan tilalle Kansan Lehden toimittajaksi Tampereelle, kun Sirola siirtyi Helsinkiin puoluesihteeriksi. Tämä aika oli onnekasta aikaa sanomalehtimiehille. Sensuuri oli vaiennut. Yleisö oli innostunut lehtitietoihin ja valtiollinen kuohunta sekä omassa maassa että koko Euroopassa toi jatkuvaa ainehistoa toimittajille. Jokinen tunsi elävänsä sanomalehtityössä, joka sopi hänen luonteelleen paremmin kuin mikään muu tehtävä työväenliikkeessä.

Kansan Lehdessä oloaika jäi kuitenkin häneltä lyhyeksi, sillä jo seuraavana vuonna hän siirtyi Helsinkiin "Työmiehen" toimitussihteeriksi, missä tehtävässä hän toimi kaksi vuotta. Siellä hän sihteerityön ohella kirjoitti tutkimusluontoisia artikkeleita joko yhteiskunnallisista tai tieteellisistä aiheista sekä suoritti suomennostyötä. Näistä hän pitikin enemmän kuin poliittisten artikkelien kirjoittamisesta ja uutisten hoidosta. Suuremmassa lehdessä oli suurempi työnjako mahdollinen ja se muodostui Jokiselle hyödyksi, sillä toimitustyönsä ohella hänelle jäi nyt aikaa ryhtyä suorittamaan käännöstyötä marxilaisesta kirjallisuudesta.

Siitä huolimatta hän oli jälleen valmis siirtymään Hämeen Voiman toimitukseen Hämeenlinnaan, kun siellä tarvittiin toimittajaa. Siinä hän oli vuoteen 1913, jolloin siirtyi Turkuun "Sosialistin" päätoimittajaksi, jona hän oli seuraavat 5 vuotta. Lahjakkaasta tiedemiehen alusta, innokkaasta tähtientutkijasta oli tullut sanomalehtimies, joka tunsi, että köyhälle kansalle ovat tiedon aarteet vielä saavuttamattomia. Hän ei tuntenut sitä omakohtaisena toiveiden pettymisenä, vaan velvollisuutena jakaa siitä, mitä itse oli onnistunut saamaan, osattomille ja taistella tällaisten oikeuksien puolesta kaikille.

KANSANEDUSTAJANA

Taistelua vähävaraisten puolesta Väinö Jokinen joutui suorittamaan suurelta osaltaan myös eduskunnassa, jossa hän oli yhdessä

vaimonsa Alma Jokisen kanssa kaikilla valtiopäivillä vuosina 1908—1918 Hämeen eteläisen vaalipiirin edustajana. Hän oli enemmän tutkija ja tiedemies kuin käytännöllinen poliitikko ja se tuntui hänen eduskuntatyössäänkin. Kaikki kulttuurikysymykset olivat hänen alaansa. Hän oli koko ajan sivistysvaliokunnan jäsen ja vuodesta 1913 sen varapuheenjohtaja. Vuodesta 1909 hän oli myös suuren valiokunnan jäsen ja vuoden 1912 valtiopäivillä sen varapuheenjohtaja. V. 1917 hän oli eduskunnan toisena varapuhemiehenä.

Väinö Jokinen ei ollut puhuja niinkuin useat työväenliikkeen eturivin miehet ovat olleet. Häntä ei "luonteensa siihen vetänyt". "Meidän perheestämme hoitaa sen puolen Alma", sanoi hän aina leikillisesti, kun puhumaan pyydettiin. Ja Alma osasikin puhua ja puhui. Mutta kyllä Väinö Jokinenkin esiintyi puheenvuoroja käyttäen sekä eduskunnassa että kokouksissa. Hänen puheenvuoronsa olivat aina koruttoman asiallisia, johdonmukaisia ja selväpiirteisiä. Ne herättivät yleistä arvonantoa juuri asiallisuutensa vuoksi. Hän iski vastustajaa asioilla, ei kirpeillä sanoilla, ja perusteli ehdotuksensa todisteilla, joita ei kyetty kumoamaan.

Ne aloitteet, joita Väinö Jokinen eduskunnassa teki, sekä ne kysymykset, joihin hän siellä ponnekkaimmin tarttui, käsittelivät pääasiallisesti vähävaraisen kansan sivistystason kohottamista. Varsinaisten koulukysymysten ohella niissä oli sellaisia kuin kansankirjastojen avustaminen, valtionavun myöntäminen Kansan Näyttämölle, oppivelvollisuus, ruumiillisen rangaistuksen poistaminen kouluista j.n.e. Myös lastenhuoltoa koskeviin kysymyksiin hän on kiinnittänyt erikoista huomiota. Vuoden 1909 valtiopäivillä hän m.m. puhui lämpimästi kunnallisten lastentarhojen puolesta ja osoitti niiden välttämättömyyden sekä edun yksityisiin verrattuna ja — mikä tärkeintä — hän piti kiinni siitä, että lastentarhoja olisi saatava myös vähävaraisia ja varattomia perheitä varten, sillä yksityisiä voivat useimmiten käyttää vain varakkaat.

Vuoden 1912 valtiopäivillä käsiteltäessä edustaja Pärssisen ym. anomusehdotusta kansakoulun asettamisesta kokonaisuudessaan oppikoulun pohjakouluksi käytti Jokinen pitkän puheenvuoron, mikä osoitti, että hän tunsi hyvin muiden maiden, ei yksin Skandinaavian, vaan myös Saksan ja Sveitsin, vieläpä Amerikankin kouluoloja. Kuvaavaa on, että hän jo silloin puhui yhtenäiskouluajatuksesta puoltaen ponnekkaasti 6-vuotista kansakoulua yleensä oppikoulun pohjana. Samasta periaatteesta väitellään eduskunnassa edelleenkin, tosin nyt 7- tai 8-vuotisen pohjakoulun perustalta lähtien. Vastustajien asenteen johdosta hän lausui:

"Kansakoulun asettamista pohjakouluksi pelkäävät varakkaat luokat tietenkin sen vuoksi, että tämä uudistus epäilemättä tulisi jonkunverran lisäämään kilpailua oppialoilla, missä varakkaitten luokkien lapset varallisuutensa avulla eivät silloin olisi aina kilpailussa täysin turvattuja.

— — — Koko meidän koulujärjestelmämme on alusta alkaen rakennettu sellaiseksi, että varattoman väen lapsilla yleensä on mahdollisimman suuret esteet ja hankaluudet voitettavana opintielle pyrkiessään (pöytäk. 1912, siv. 252.)

Toinen niistä koulukysymyksistä, joissa uudistus olisi ollut kiireellisesti aikaan saatava, oli hänen mielestään alkuopetustoiminnan kehittäminen maaseudulla. Hän piti kirkon johtamaa kiertokoulua jo siksi vanhentuneena, että siitä olisi kiireellisesti päästävä ja sen vuoksi kehitettävä kunnallista alkeiskoulusysteemiä maaseudullekin. Hän arvosteli sekä kirkkoa että senaatin talousosastoa siitä, että kirkolle oli jatkuvasti annettu valtion varoja tähän tarkoitukseen, vaikka eduskunta ei ollut niitä myöntänyt ja että alkeisopetuksen uudistusta ei ollut kirkon vastuksen vuoksi alettu suorittaa, vaikka eduskunta oli siitä päättänyt.

Molempien Jokisten rinnakkain kulkenut eduskuntatyö päättyi siihen, että toukokuun 16 päivänä 1918 luettiin eduskunnan istunnossa prokuraattorilta saapunut kirjelmä, jossa ilmoitettiin asetettavaksi 56 kansanedustajaa syytteeseen valtiopetoksesta. Nämä työläisedustajat olivat kansalaissodan aikana olleet taistelemassa punaisella puolella. Heidän joukossaan oli Väinö Jokinen yhdessä vaimonsa kanssa. Porvarillisen luokkaoikeuden käsi ei tavoittanut heitä. He olivat siirtyneet Neuvosto-Venäjälle.

MARXILAISET TUTKIMUKSET JA KIRJALLINEN TYÖ

Jo aikaisemmin on mainittu, että Väinö Jokinen teki sanomalehtityön ohella paljon suomennostyötä. Hän olikin kielimiehenä sellainen, jollaisia työväenliikkeellä on ollut onni omistaa sangen harvoja. Tämän niinkuin muutkin taitonsa hän käytti työväenliikkeen hyväksi. Saksa ja ranska olivat ne kielet, joita hän joutui käyttämään eniten. Marxin teokset — samoin kuin muu marxilaisuutta koskeva kirjallisuus — olivat suurelta osalta saksan kielellä. Vallankumouksellista liikettä koskevaa kirjallisuutta oli taas paljon kirjoitettu Ranskassa, joka oli uudenaikaisen vallankumouksen kehto. Nämä olivat ne asiat, joista Jokinen ensi sijassa tahtoi saattaa tie-

toa Suomen kansalle. Sen ohella hän suomenteli tieteellisiä Haeckel-tutkimuksia, kuten esim. E. Haeckelin "Maailman arvoitukset". Jossain määrin hän teki suomennostyötä myös englannin kielestä ja viimeisinä elinvuosinaan venäjän kielestä, jolloin hän suomensi myös joukon Leninin kirjoitelmia. Hän on näin saattanut Suomen työväenluokan käsiin lähemmäs sata kirjaa ja kirjasta ja siten auttanut sitä saamaan tiedollista pohjaa taistelulleen.

Kaiken käytännöllisen kirjoitustyönsä ja monivaiheisen parlamenttityönsä ohella Väinö Jokisessa säilyi tieteellinen tutkija ja teoreetikko, joka pyrki aukomaan uusia uria, tunkeutumaan sinne, mihin edeltäjät eivät olleet ehtineet. Luonnontieteiden tutkiminen ei harrastustyönä ollut mahdollista. Siinä olisi tarvittu laboratoriota ja enemmän yhtämittaista aikaa. Siksi hänen tutkimuksensa kohdistuivat pääasiallisesti yhteiskunnallisen tiedon alalle. Marxilainen tutkimus uskonnosta oli eräs probleema, jonka selvittämiseen hän innolla ryhtyi. "Uskonto on oopiumia kansalle", oli Marx sanonut. Luonnontieteilijänä Jokinen tunsi, miten paljon uskonto salasi kansalta oikeita tietoja ja miten uskonnolliset käsitykset ja ennakkoluulot estivät oikean tiedon leviämistä kansaan. Hän piti oikeana Suomen vanhan sos. dem. puolueen suhdetta uskontoon. Se tuotiin julki Forssan puoluekokouksessa 1903 hyväksytyn ohjelman 5. pykälässä:

> *"Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisäiset asiansa. Uskonnon opetus on poistettava kouluista."*

Jokinen totesi kuitenkin sen, että tämä ohjelman kohta

> *"ei saanut osakseen jakamatonta tunnustusta edes puolueen piirissä .. puhumattakaan siitä, että vastustajamme siihen viittaamalla ovat saaneet estettyä monta kunnon työmiestä liittymästä riveihimme."*

Hän piti syynä sitä, ettei oltu ehditty päästä selville, mitä tämä pykälä sisältää.

> *"Jota enempi me itse syvennymme tähän pykälään ja koko puolueemme aatteelliseen pohjaan, sitä syvemmin tulemme vakuutetuiksi siitä, että tämä pykälä on yhtä ehdottoman johdonmukainen seuraus puolueemme periaatteista kuin muutkin käytännöllisen ohjelmamme pykälät. Ja jota enempi*

> *henkinen valistus, joka jo suuressa määrin on muut sivistysmaat vallottanut, saa jalansijaa meidänkin maassamme, sitä vähemmän hyötyisää maaperää löytävät kansassa vastustajien väitteet, että sosialidemokratia tahtoo uskonnonkaan alalla tehdä muuta, kuin mitä aika tulevaisuuden puolueelta vaatii."*

Tässä suhteessa oli saatava henkistä valistusta sekä puolueen jäsenille että koko työväenluokalle. Jokinen tunsi halua suorittaa tässä jotakin. Hän ryhtyi tutkimaan uskonnon syntyä voidakseen selittää sitä helppotajuisesti kansalle. Hän on perustanut tutkimuksensa materialistiseen maailmankatsomukseen ja tuonut ensi kerran suomenkielisessä tieteellisessä kirjallisuudessa esille johdonmukaisen tutkielman uskonnollisen kehityksen koko kulusta, jonka hän on kansantajuisesti esittänyt kirjassaan "Uskonnon synty."

Näiden tutkimusten selvittäminen ei kuulu lyhyen elämäkerran alaan, mutta olisi väärin jättää se kokonaan huomiota vaille, sillä niissä on suoritettu suuri työ, ja Väinö Jokinen piti tätä työtä työväenliikkeen kannalta välttämättömänä ja tunsi sen kuuluvan juuri itselleen, koska hänestä ei mielestään ollut tarpeeksi hyötyä käytännöllisenä työntekijänäkään.

Tähän ei uskonnollisen kysymyksen selvittäminen rajoittunut. Sitten alkoi sen käytännöllinen puoli, uskontoa koskevan ohjelmakohdan perusteellinen selvittäminen. "Uskonto yksityisasiaksi" on kirja, joka käsittelee tätä. Siinä selitetään ensin sosialismin ja uskonnon suhdetta toisiinsa, sitten uskontoa ja moraalikysymyksiä sekä sosialistista moraalia. Valtion ja kirkon suhdetta käsitellen selvitetään vaatimus kirkko irti valtiosta. Kirjan toisessa osassa käsitellään uskonnon opetuksen ja tieteellisen opetuksen ristiriitaisuutta sekä uskonnosta vapaan moraaliopetuksen välttämättömyyttä kouluissa.

Koska moraalikäsitteet on yleensä sidottu uskontoon ja moraaliopetus kouluissa uskonnonopetukseen, oli Väinö Jokisen mielestä saatava kunniaan uskonnosta vapaa moraalikäsitys. Hän näki, että Yrjö Sirola oli jo ryhtynyt työhön tämän asian edistämiseksi ja piti verrattoman arvokkaana Sirolan kirjasta "Piirteitä siveyskäsitteiden kehityksestä". Samalta pohjalta kuin Sirolan kirja hän ryhtyi jo Kanervan toimittajana ollessaan käsittelemään tätä kysymystä lehdessään. Uskontokysymystä käsitellessään hän tarttuu asiaan lujemmin ja kiteyttää edellämainitussa kirjassaan moraalikäsitteet ja — opetuksen sekä elämää että koulua varten ohjelmaluontoiseksi opiksi työväenliikettä varten.

Tämä kirja samoin kuin uskonnon syntyä käsittelevä tutkielmakin ovat arvokasta luettavaa vielä tänäkin päivänä. Näillä kirjoilla oli aikoinaan suuri merkityksensä siinä taistelussa, jota työväenliike kävi uskonnonvapauslain puolesta. Uskonnonvapauslailla ja sillä taistelulla, joka lain puolesta käytiin, murrettiin se muuri, mikä esti varsinaisessa kansassa ajattelun avartumisen silloin, kun se oli ristiriidassa uskonnollisten traditioiden ja käsitteiden kanssa.

Vaikka Väinö Jokisen osuus tieteellisen maailmankatsomuksen juurruttamisessa ja uskonnollisten harhakäsitysten poistamisessa kansamme keskuudesta on ollut suorastaan perustavaa laatua, ei hän suinkaan suvainnut uskovaisten ihmisten ja eri uskontokuntien käsityksiä ja oikeuksia loukattavan. Päinvastoin hän oli valmis tukemaan heidän oikeuksiaan, mutta hän ei hyväksynyt yhden uskontokunnan ylivaltaa ja toisten sortoa. Sen voi todeta selvästi esimerkiksi eduskunnan pöytäkirjoista, jotka osoittavat hänen puoltaneen mooseksenuskolaisten oikeuksia. Samaan aikaan, kun hän itse teki aloitteita avioliittolain uudistamiseksi ja piti tärkeänä siviliavioliiton voimaansaattamista, hän kuitenkin vaati mooseksenuskolaisten kirkollisen vihkimisen vahvistamista viralliseksi, kunnes siviliavioliitto tulee ainoaksi avioliittomuodoksi ja poistaa myös ne esteet, mitä on eri kirkkokuntiin kuuluvien kesken solmittavilla avioliitoilla.

Väinö Jokinen ei suinkaan ollut ahdashenkinen ateisti, vaan toisten vakaumusta kunnioittava valtiokirkon vastustaja, joka piti uskontoa tiedon vihollisena. Hän oli sitä mieltä, että uskonnollista vakaumusta ei ole keneltäkään väkivaltaisesti revittävä, mutta valtiovallalla ei ole oikeutta myöskään ketään siihen pakollisesti sitoa. Tiedon kasvaessa uskonnolliset käsitteet haihtuvat ja tulevaisuuden kansa on sen vaikutuksesta vapaa.

LUOKKASOTA

On luonnollista, että Väinö Jokinen ei voinut jäädä syrjään silloin kun olosuhteet massamme muodostuivat sellaisiksi, että työväestön oli ase kädessä ryhdyttävä puolustamaan oikeuksiaan. Hän ei ollut työväenliikkeessä tunnettu johtaja siinä mielessä kuin olivat puolueen tai ammattijärjestön johdossa olevat henkilöt, mutta hänen kykyjänsä käytettiin usein vaativissakin tehtävissä. Hän oli edustajana useissa puolueen edustajakokouksissa ja Tampereella v. 1905 pidetyssä puoluekokouksessa hän oli sihteerinä. Tässä ominaisuudessa hän oli myös kokouksen johtavan komitean jäsen. Hän

oli eniten tunnettu kynänsä ansiosta, ei käytännöllisenä johtajapersoonana. Luottamus hänen kykyynsä oli kuitenkin niin suuri, että silloin kun v. 1917 tarvittiin parhaat voimat johtajapaikoille, valittiin Jokinen ammattijärjestön sihteeriksi ja kun marraskuussa uutta senaattia muodostettaessa ehdotettiin myös puhdasta työväenhallitusta, oli Jokinen eräs senaattoriehdokkaista. Vallankumouksellisen tilanteen kehittyessä hänet valittiin myös vallankumouksellisen keskusneuvoston jäseneksi. Kun marraskuun suurlakon aikana tässä neuvostossa tuli esille kysymys, ryhdytäänkö vallanottoon, oli Jokinen yksi niistä, jotka olivat vallanottoon ryhtymisen kannalla. Hän kyllä lausui olleensa aina rauhan mies, mutta katsoi nyt jyrkän esiintymisen olevan tarpeen, "muuten kapitalistivalta nujertaa meidät".

Vallankumouksen puhjetessa muodostettiin eri työväenjärjestöjen edustajista Suomen työväen pääneuvosto, jonka tehtävänä oli, yhdessä Kansanvaltuuskunnan kanssa, käyttää korkeinta valtaa, kunnes uusi elin on valittu Suomen kansan hyväksymän valtiosäännön mukaan. Tämän pääneuvoston puheenjohtajaksi valittiin Väinö Jokinen ja tässä tehtävässä hän oli koko luokkasodan ajan. Hän hoiti tehtävänsä todella kaikella vastuuntunnolla. Hänen kirjoituksensa ja ohjeensa lainkäytöstä ja hallinnosta osoittivat, miten ankarasti hän pyrki estämään sen, ettei anarkia ja laittomuus pääsisi valtaan, kun ihmisten intohimot kuohuivat. Hänestä oli tärkeätä, että säilytetään luja järjestysvalta. Tätä hän teroitti kaikkien valtioelinten virkailijoiden mieleen ja vaati, että toiminnan tulee tapahtua asetusten ja määräysten mukaan.

Vallankumouksen antamat tehtävät hän täytti yhtä täsmällisesti ja tyynesti kuin muutkin työnsä. Tällöin hän myös totesi, että on muutamia taitoja, jotka jokaisen on opittava, vaikka työnjako olisi kuinka täydellinen. Paitsi kiväärin käyttöä kuuluu niihin myös puhumisen taito, kyky selittää asiaamme valaisevassa ja vakuuttavassa muodossa. Muutamien vallankumouskuukausien aikana hän joutuikin puhumaan enemmän kuin monien vuosien aikana sitä ennen.

NEUVOSTOLIITOSSA

Tappioon päättyneen kansalaissodan jälkeen Väinö Jokinen siirtyi monien muiden vallankumoukseen osallistuneiden johtohenkilöiden mukana Neuvostoliittoon. Siellä hän osallistui muiden teoreettisesti marxilaisuuteen tutustuneiden vallankumousmiesten kanssa siihen kritiikkiin, jota käytiin vallankumouksen tappion

Väinö Jokinen v. 1918 aikoihin.

syistä. Monet olivat ne kirjoitukset ja kirjaset, jotka silloin lähtivät Väinö Jokisen kynästä, mutta vielä useammat ne suomennokset Leninin teoksista, joita hän suurella ahkeruudella saattoi suomalaisten luettavaksi. Hän oli myös "Kumous"-nimisen aikakausjulkaisun toimittaja ja tähän lehteen hän suomensi erilaisia neuvostovallan elämää koskevia kirjoituksia pitäen siten suomalaisia pakolaisia asioiden tasalla täällä uusissa oloissa sekä samalla saattaen näitä asioita myös Suomen työtätekevien tiedoksi.

"Milloin tahansa tapasi hänet huoneestaan Kamenny-Ostrovin kadun varrelta. Nahkatakki yllä, kylmässä, pöytänsä ääressä oman tai toisten suomennoksien kimpussa. Se vaati paljon työtä, sillä meillä oli vähän päteviä suomentajia."

Näin lausui hänestä Yrjö Sirola kertoessaan hänen uutteruudestaan.

Väinö Jokinen oli myös yksi SKP:n perustajajäsenistä ja vuodesta 1919 sen keskuskomitean jäsen. Vaatimattomuutensa vuoksi hänestä pidettiin paljon ei ainoastaan suomalaisten vaan myös venäläisten keskuudessa. Kielitaitoisena hän joutui hoitamaan monia asioita neuvostovirastojen sekä Venäjän Kommunistisen Puolueen kanssa.

Vaikka hänen työnsä SKP:n jäsenenä jäi lyhytaikaiseksi, on sillä huomattava merkityksensä erikoisesti puoluekirjallisuuden kautta. Sillä alallahan Väinö Jokinen on tehnyt Suomen työväenliikkeelle huomattavimman palveluksen. Mutta lyhytaikainenkin jäsenyys SKP:ssä osoitti, että hän omaksui täydellisesti ne periaatteet, jotka puoluekin oli omaksunut, samoin kuin Venäjän Neuvostovallan toimenpiteet vallan säilyttämiseksi työtätekevän väestön käsissä. Teoreetikkona hän ihaili ja kunnioitti Venäjän vallankumouksen johtajia, jotka osasivat toteuttaa Marxin oppeja käytännössä.

ELOKUUN KOMMUNAARDIT

"Maailman proletaarisen vallankumouksen kehdon, Punaisen Pietarin sydämessä on pyhä paikka, Vallankumousuhrien kenttä. Sen keskellä, jykevien harmaitten kivimuurien suojassa lepäävät urhot, jotka eturivissä kaatuen avasivat tien työväen voittoisille armeijoille."

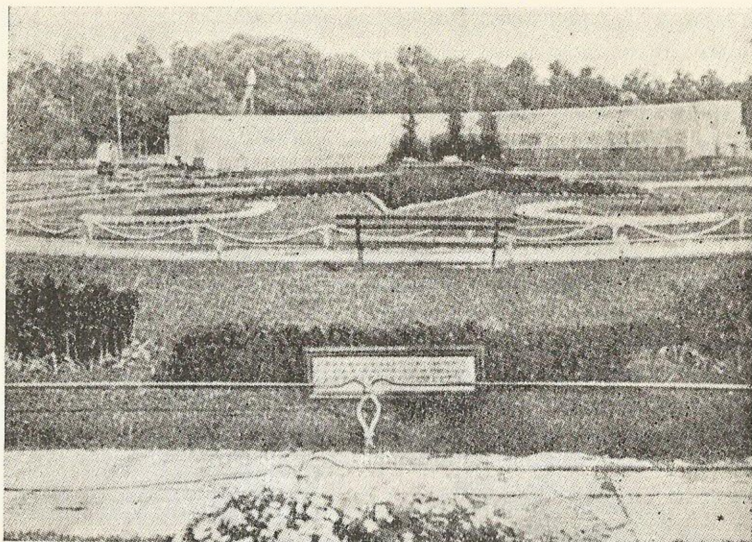
Tällä entisellä Mars-kentällä saivat kunniasijan myös Elokuun kommunaardit, kahdeksan suomalaista kommunistia, joista yksi oli Väinö Jokinen.

Elokuun 31 päivänä 1920 tapahtui nimittäin Pietarissa (nyk. Leningradissa) Kuusisen nimelle omistetulla SKP:n klubilla järkyttävä joukkomurha, jonka uhrina kuoli kahdeksan ja haavoittui yhdeksän suomalaista kommunistia. Murhan toimeenpanivat puolueeseen tunkeutuneet seikkailijaluontoiset miehet, joista puolueen IV edustajakokous toteaa, että

"Suomen kansalaissota tempasi työväen mukaan ja heitti sitten vallankumouksellisten työläispakolaisten mukana Venäjälle joukon kaikenlaisia pikkuporvarillisia aineksia, vallankumoukselliseen taisteluun ihastuneita, voimakkaasti yksilöhenkisiä ja jäykkäluontoisia nuorukaisia ja osa varttuneita miehiäkin, joukossa kaikenlaisia seikkailijoita, rajaseudun salakuljettajia, pikkukeinottelijoita ym. Osa näistä aineksista ajautui kommunistien riveihin."

Suomalaisten pakolaisten keskuudessa vallitsi aluksi Venäjällä olosuhteiden aiheuttama sekasortoinen tila, jossa oli maaperää tyytymättömyydelle, sillä eiväthän kaikki käsittäneet niitä vaikeuksia, joita nuori neuvostomaa sodan ja vallankumouksen jälkeen sekä alkaneen kansalaissodan aikana koki. Vastaperustettu Suomen Kommunistinen Puolue oli vielä silloin liian heikko saamaan aikaan riittävän voimakasta kasvatustyötä pakolaisten keskuudessa. Suomen porvariston taholta oli onnistuttu järjestämään edelläkerrotunlaisista aineksista joukkoon provokaattoreita, jotka kylvivät tyytymättömyyttä ja pyrkivät kohdistamaan sen SKP:n johtoa ja toimihenkilöitä vastaan. Tällaiset ainekset eivät yleensä kykene mittaamaan tekojensa seurauksia eivätkä siitä paljon välitäkään. He tahtoivat sokeasti raivata puoluejohdon pois ja sen jälkeen ottaa johtoaseman suomalaisten keskuudessa itselleen.

Murhatyön johtajana oli Voitto Eloranta, joka oli vasta heinä-

Elokuun Kommunaardien hauta Mars-kentällä Leningradissa.

kuussa 1920 tullut Suomesta ja ryhtynyt heti sen järjestämiseen. Asiassa olivat mukana hänen vaimonsa Elviira Eloranta sekä oppositiota aikaisemmin johtaneet Väinö Pukka, Aku Paasi ja Otto Palho sekä muutamat vähemmän tunnetut nimet. He tunkeutuivat puolueosaston kokoukseen ja ryhtyivät ampumaan aseettomia kokouksen osanottajia, kohdistaen aseensa johtohenkilöihin. Näin tapahtui kaamea verityö, jonka vertaista ei minkään muun maan ja ajan työväenliikkeen historia tunne.

Murhateko aiheutti suurta hämminkiä ja yleistä suuttumusta sekä suomalaisten että venäläisten keskuudessa. Ne murhaajista, jotka onnistuttiin saamaan kiinni, tuomitsi neuvosto-oikeus, mutta osa pääsi pakenemaan ulkomaille. Suomen porvaristo riemuitsi asiasta. Suomen työväestönkin keskuudessa syntyi aluksi jonkin verran hämmennystä, mutta Neuvosto-Venäjällä olevien keskuudessa se selvitti käsitteitä ja puhdisti ilmaa vääriltä vaikutteilta. Provokatooriset ainekset puhdistettiin pois puolueesta, joka lähti puhdistunein rivein ja varmalla luottamuksella johtoonsa täyttämään sitä tehtävää, jonka puolesta kahdeksan toveria oli kaatunut.

Elokuun kommunaardien hautauksesta muodostui vaikuttava surujuhla, johon ottivat osaa myös Venäjän Kommunistisen puolu-

een osastot Pietarista. Tapausta pidettiin yhtenä niistä hyökkäyksistä, joita silloin kaikkialla järjestettiin vallankumouksellista työväenliikettä vastaan.

Kun Väinö Jokinen keväällä 1920 avasi SKP:n puoluekonferenssin, lausui hän avauspuheessaan, että järjestötoimintaamme on päässyt pesiytymään myrkkyä, joka on siitä saatava pois. Hän ei aavistanut, kuinka vaarallinen tämä myrkky oli ja kuinka vaikea sen poistamisprosessi.

Yhtä varmasti kuin punaiset kukat nousevat joka kevät kommunaardien haudalle Leninin kaupungissa, yhtä varmasti nousee jokaisen iskun jälkeen työväenluokka entistä tarmokkaampaan taisteluun. Sen osoitti tämäkin tapaus. Sankarit, jotka silloin kaatuivat ovat jättäneet työnsä jälkeensä. Työväenluokan vapautumisessa on heillä ansionsa.

Inkeri Lehtinen

SKP:n NAISIA

SANDRA LEHTINEN, ALMA JOKINEN JA AURA KIISKINEN

Yhtenä maamme työväenliikkeen elinvoimaisuuden osoituksena on epäilemättä se, että sen aatteellinen julistus pystyi jo liikkeen alkuvaiheessa voittamaan puolelleen satoja ja tuhansia Suomen naisia, joista sitten kehittyi sosialistisen naisliikkeen vakaumuksellinen ja toimelias ydinjoukko. Yhteiskunnallisen tasa-arvoisuusjulistuksensa vuoksi työväenliikkeestä muodostui magneetti, joka veti puoleensa taistelutahtoisia, sorronalaisen asemansa tajunneita, sitä vastaan kapinoivia yksilöitä, ja niin myös yhteiskuntamme sorretuinta ihmisryhmää, työtätekeviä naisia. Sillä se sukupuolten eriarvoisuus, jonka me vielä nytkin kipeästi tunnemme varsinkin palkkaeroavaisuutena, oli viime vuosisadan lopulla ja tämän vuosisadan alussa monin verroin räikeämpi. Niin teollisuudessa kuin maataloudessakin työskennelleiden palkkatyöläisnaisten työpäivä

oli jopa 4—6 tuntia miesten työpäivää pitempi, maaseudun palkolliset olivat orjamaisessa riippuvaisuussuhteessa isäntiinsä, aviomies hallitsi pesää ja edusti vaimoa lain edessä, naisilla ei ollut minkäänlaista sananvaltaa yhteiskunnassa, heillä ei ollut ainoatakaan edustajaa säätyvaltiopäivillä, josta myös koko uusi yhteiskuntaluokka, työväki, oli syrjäytetty.

Sosialismista tuli viime vuosisadan suuri herätyshuuto, joka tehosi väkevästi työtätekevien syviin riveihin. Vuonna 1906 saavutettu valtiollinen äänioikeus oli ennen kaikkea joukkotoiminnan tulos, ja siinä työväenliikkeen naisilla oli kunniakas osa. He ovat olleet toimin ja ajatuksin mukana niissä suurissa murrosvaiheissa, joita vuodet 1917 ja 1918 maamme historiassa merkitsivät. He ovat urhoollisesti kantaneet kuorman tappion kirvelevinä päivinä, sitkeästi ja pelottomasti taistelleet miestensä ja lastensa elämästä suurimmankin ahdingon keskellä ja olleet lannistumattomina nostamassa tappion jälkeen työväenliikettä maasta valtaluokan ankarista vainotoimenpiteistä huolimatta, niiden uhallakin.

Taistelu on osoittanut, millainen vakaumuksen voima on innoittanut työväenliikkeen riveihin liittyneitä naisia. He muodostivat neljänneksen kommunistisen puolueemme jäsenluvusta silloin, kun puolue toimi maanalaisena, kiellettynä järjestönä ja kun jokainen sen jäsen ja auttaja sai olla valmistunut vapautensa menetykseen. Heitä oli silloin, niinkuin on nytkin, kaikissa puolueemme johtoportaissa tarmokkaina, uhrautuvina uurastajina. Ellen Mäkelin, Elli Stenberg, Lyyli Heinonen, Aili Mäkinen, Helmi Heikkilä, Elsa Karppinen, vain muutamia meidän kaikkien tuntemista tovereista mainitaksemme, ovat toimineet 20- ja 30-luvulla keskeisissä tehtävissä puolueemme keskusjohdossa ja piiritoimikunnissa. Puolueemme ei koskaan unohda niitä kansalaisia, jotka ankeina aikoina avasivat kotinsa ovet ohranan takaa-ajamille puoluetyöntekijöillemme suojellen ja auttaen heitä. Silloin perheenäidin sanalla oli tavallisesti ratkaiseva merkitys, ja ylpeinä voimme sanoa satojen suomalaisten naisten tajunneen ajan ja asian velvoituksen. Heidän joukossaan oli mm. helsinkiläinen työläisvaimo Lydia Rask, joka antoi kotonaan suojapaikan toveri Toivo Antikaiselle ja viimemainitun jouduttua pidätetyksi menetti ohranan komeroissa henkensä. Tästä uskollisten työläisnaisten parvesta kasvoi ja kehittyi myös sellainen taistelija kuin Martta Koskinen, joka teki hellittämättä kommunistista rauhantyötä koko saksalaissodan ajan ja telottajan eteen jouduttuaan meni kuolemaan pystypäisenä, uljaana ihmisenä asiansa oikeuteen ja voittoon luottaen.

* * *

Sandra Lehtinen ja Alma Jokinen vuosisadan alussa.

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on esitellä hieman laajemmin eräitä niistä naisista, joiden koko elämä on ollut keskeytymätöntä taistelua sosialismin puolesta ja jotka ovat kuuluneet sosialistisen naisliikkeen kärkijoukkoon. Heidän esittelynsä on samalla kunnianteko niille tuhansille Suomen naisille, jotka ovat astuneet heidän kanssaan taistelun tiellä yhtä jalkaa.

Puolueemme perustamisvaiheeseen liittyy kolme nimeä, Sandra Lehtisen, Alma Jokisen ja Aura Kiiskisen, jotka jo sitä edeltäneiden kahden vuosikymmenen aikana olivat suorittaneet huomattavaa työtä yhtenäisen työväenpuolueen ja sen naisliikkeen rakentamiseksi ja kehittämiseksi. Heidän henkilökohtaisissa elämänkohtaloissaan heijastuvat kirkkaasti sen ajan työväen sosiaalinen asema samoinkuin työväenliikkeen uraauurtava merkitys kokonaisen uuden yhteiskuntaluokan herättämisessä tajuamaan ihmisarvonsa. Valitettavasti tässä esittelyssä kaikkien kehitystä ei ole voitu kuvata yhtä laajasti käytettävissä olleen aineiston epätasaisuuden vuoksi. Alma Jokista ja Aura Kiiskistä koskeva aineisto on ollut puutteellinen eikä kirjoittajalla ole ollut mahdollisuutta sen täydentämiseen.

Sandra Lehtinen (ent. Reinholdsson) on syntynyt Parikkalassa vuonna 1873 köyhän käräjäkirjurin perheessä, jota äiti, maatyöläisnainen, piti leivässä. Perheellä ei ollut koskaan omaa asuntoa, se asui milloin minkin talon nurkassa ns. läksijäimenä. Kansakoulukin kuului ylellisyyteen: sitä sai lahjakas tyttö suorittaa vain yhden luokan ja senkin yhdessä lukukaudessa. Vasta varttuneella iällä hänellä oli mahdollisuus lisätä koulutietojaan eri kursseilla. 13-vuotiaana oli ryhdyttävä ansiotyöhön, paimeneksi, lapsentytöksi. 16-vuotiaana nuori maalaistyttö meni paikkakuntansa kruununvoudin perheeseen palvelukseen ja siirtyi sen mukana Helsinkiin. Siellä tapahtui yhteiskunnallinen herääminen. Sysäyksen antoi uuden palveluspaikan emäntä arvostellessaan järjestyneiden työläisten tavanmukaisia yhteisiä kevätkävelyretkiä. ”Niistä ei täällä ole mitään vaaraa”, sanoi hän. ”Toisin Ranskassa. Siellä on parempien ihmisten pysyttävä tällaisina päivinä sisällä. Suomalainen työläinen on vielä niin tyhmä, ettei hän sitä ymmärrä.” Sanat koskivat kipeästi, ne tuntuivat henkilökohtaiselta loukkaukselta, koska palvelijakin oli työläinen.

Silloin alkoi Työmies-lehteä näkyä keittiössä, ja Miina Sillanpään toiminta palvelijain oikeuksien puolustajana herätti kiinnostusta. Mutta työväen järjestötoimintaan mukaantulo ei tapahtunut Miina Sillanpään perustaman Helsingin palvelijataryhdistyksen kautta — rouvain mukanaolo järjestössä vieroitti — vaan muutamia vuosia myöhemmin, vuonna 1899, Helsingin työväenyhdistyksen koollekutsumassa palvelijain yleisessä kokouksessa, jossa päätettiin perustaa uusi järjestö, palvelijain ammattiosasto. Siihen liittyi heti paljon uusia jäseniä, Sandra Reinholdsson muiden mukana. Hänestä tuli pian osaston toimitsija, ja siitä alkoi työväenliikkeessä aktiivinen työ, joka on kestänyt katkeamatta kohta 50 vuotta.

Juttutupa, jossa Eetu Salin, Taavi Tainio, Otto Tiuppa, Valpas-Hänninen ja muut työväenliikkeen suuret nimet kävivät illasta iltaan kiihkeitä poliittisia väittelyjä, oli ensimmäinen poliittinen koulu myös Sandra Reinholdssonille, joka oli niissä ahkera kuuntelija. Hän oli osastonsa piirissä tavallista rohkeampi sanomaan julki ajatuksiaan ja se oli siihen aikaan niin harvinainen ilmiö, että sekä nais- että miestoverit suorastaan työnsivät häntä eteenpäin. Vuonna 1902 hän oli Turussa HTY:n palvelijatarosaston edustajana II yleisessä työläisnaisten edustajakokouksessa ja sen yhteydessä pidetyssä Suomen palvelijataryhdistysten I kokouksessa, jossa hän oli jopa yhtenä kolmesta alustajasta kysymykseen: Kuinka lyhyeksi normaalityöpäivä palvelijattarille? ”Enhän minä osannut sanoa kuin jonkun lauseen”, hymähtää Sandra Lehtinen sitä muistaessaan, mutta pöytäkirjassa on asiasta seuraava sen ajan olosuhteita ja työväen taistelutavoitteita erinomaisesti valaiseva, yksimielisesti hyväksytty kokouksen ponsi:

> *”Periaatteessa yhdytään muun työväen vaatimaan lyhennykseen, mutta lähimmäksi päämääräksi otetaan 12 tunnin työaika, muita rajoituksia tekemättä kuin että se ei saa alkaa ennen klo 6 aamulla eikä kestää jälkeen klo 9 illalla. Yksi ilta viikossa vapaata klo 7 alkaen ja sunnuntaisin, vuoroon*

13

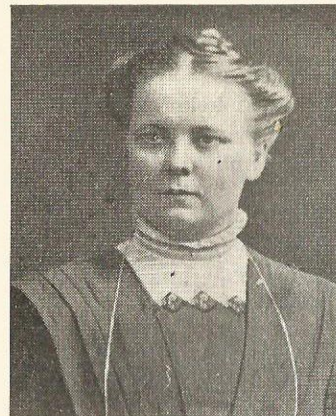
toisena aamupäivällä sopimuksen mukaan ja toisena klo 3 alkaen koko iltapäivän. Jos vaaditaan työtä jälkeen klo 7 illalla, niin on siitä maksettava erikseen 25 p. tunnilta."

Vuonna 1902 HTY:n puhujaseura lähetti nuoren jäsenensä Turkuun ensimmäisille puolueen agitaattorikursseille, jotka pidettiin vuoden 1902—03 vaihteessa ja joilla luennoitsijana olivat mm. Taavi Tainio, Eetu Salin, J. K. Kari, Reino Drockila. Sieltä Helsinkiin tultuaan Sandra Reinholdsson joutui kiertäväksi agitaattoriksi, jonka nimi opittiin tuntemaan maamme eri kulmilla. Vuodesta 1903 alkaen hän oli myös mukana kaikissa sos.dem. puolueen edustajakokouksissa vuoteen 1917 saakka.

Jotenkin samalla tavoin tapahtui myös Alma Jokisen (ent. Malander) mukaantulo työväenliikkeeseen. Hän oli syntynyt vuonna 1882 Teiskossa vähävaraisessa kodissa, mutta onnistui kuitenkin käymään kansakoulun. "Työskennellyt palvelustyttönä ja tehtaissa Tampereella, tullut tuntemaan köyhälistön elämän nurjuutta", kertoo hänestä vuonna 1908 julkaistu työväen edustajakalenteri "Punaiset". Vuonna 1899 tämä kaunis ja lahjakas nainen tuli mukaan työväenliikkeeseen, vuonna 1902 hän oli mukana Turun puhujakursseilla, jossa hänen sanavalmiutensa ja lennokas esitystapansa herättivät ansaittua huomiota. Kurssien jälkeen hän joutui paljon kiertämään puhujana ja agitaattorina saavuttaen puheilleen välitöntä ja innostunutta vastakaikua. Alma Jokinen oli aikanaan työväenliikkeemme parhain naispuhuja. Hänen puheensa olivat asiapitoisia ja vakuuttavia, mutta samalla vastustajaa terävästi ja älykkäästi paljastavia, hänen esiintymistapansa reilu ja sydämellinen. Hänessä ilmeni myös taiteellisia taipumuksia; hänen pieniä runojaan on aikoinaan julkaistu työväen joulujulkaisuissa. Hän oli erittäin älykäs nainen, joka jaksoi jatkuvasti henkisesti kasvaa perheen lisääntymisen tuottamista huolista ja vaikeuksista huolimatta. Hän oli mukana useissa naisliiton edustajakokouksissa ja kaikissa sos.dem. puolueen edustajakokouksissa vv. 1904—1917. Työväenliikkeellemme, sen naisten ja miesten ennakkoluulottomuudelle on kunniaksi se apu ja tuki, jota myöskin Alma Malander sai alkuvaikeuksissa osakseen.

Alma Jokinen vanhimman tyttärensä Mirjamin kanssa.

Aura Kiiskinen.

Köyhästä kodista, puutteellisista oloista on peräisin myöskin Aura Kiiskinen, joka näki päivänvalon Kuopiossa 1878. Hänenkin koulunkäyntinsä rajoittui kansakouluun. Aivan nuorena hän joutui ansiotyöhön ja tuli vuosisadan vaihteessa Viipuriin, jossa oli aluksi palveluksessa, kävi sitten ompeluopin ja toimi ompelijana. Hän lähestyi työväenliikettä vuosisadan alkuvuosina toimien aluksi raittiusliikkeessä ja ammattiyhdistysliikkeessä, ompelijain ammattiosastossa. Pian tämäkin nuori nainen osoitti pystyvänsä pitämään ajatusrikkaita, asiallisia puheita, joita niin naiset kuin miehetkin mielellään kuuntelivat. Kun Alma Malander ja Sandra Reinholdsson puhuivat kiihkeästi, temperamentikkaasti, niin Aura Kiiskisen esitystapa oli rauhallista ja leppoisan huumorin valottamaa. Hänkin joutui merkittävällä tavalla osallistumaan niin ammattiyhdistysliikkeen kuin työväenpuolueenkin työhön, jonka edustajako-

V. 1910 Aura Kiiskinen osallistui naisten kansainväliseen kongressiin Köpenhaminassa. Köpenhaminan Tivolissa taitava varjokuvain leikkaaja ikuisti hänen piirteensä ja niin me saimme pienen "muotikuvan" siltä ajalta.

kouksissa hän oli mukana vuonna 1906 pidetystä Oulun kokouksesta lähtien vuoteen 1917.

Nämä kolme naista, jotka vuoteen 1905 mennessä olivat jo kaikki ehtineet ansaita kannuksensa puhujina, olivat koko sydämellään mukana siinä suuressa Suomen kansan taistelussa, joka vv. 1904—07 kehittyi äänioikeusasian ympärille. He kaikki olivat vuonna 1905, suuren kumouksellisen voimainmittelyn kynnyksellä, Tampereella pidetyssä työläisnaisten kolmannessa edustajakokouksessa, jossa esiintyivät myöskin alustajina. Alma Malander puhui siveellisyyskysymyksestä, Aura Kiiskinen väkijuomatilanteesta ja naisten velvollisuuksista raittiusasian tunnetuksitekemisessä. Sandra Reinholdsson alusti kokouksen erään pääkysymyksen: Mihin on ryhdyttävä naisten äänioikeusasian eteenpäin viemiseksi?

Keskustelua koskeva pöytäkirjaselostus, joka on muuten Yrjö Sirolan laatima, osoittaa elävästi ja havainnollisesti, että henki oli kokouksessa korkealla. Kas näin:

”Keskustelussa sangen valaisevasti selitettiin sitä vastustusta, joka on tiellämme asian toteuttamiseen ryhdyttäessä. Moitittiin aatelit, porvarit ja papit, joista eräs puhuja erittäin teroitti mieliin, kuinka he kielsivät naisilta äänioikeuden. Eivät siis papit ole naisten ystäviä. Äänioikeuden myöntäjät tinkivät. Senaatin esitys kielsi äänioikeuden naisilta, palvelijoilta, ylensi ikärajaa, asetti sensuksen ja puolsi välillisiä vaaleja talonpoikais-säätyyn. Ei se siis ole kansanvaltainen. Toiset puoltavat kannatettavaksi ehdotusta, että naisille myönnettäisiin äänioikeus samassa järjestyksessä kuin miehille, mutta paras on pysyä työväenmiesten kanssa puhtaassa vaatimuksessa. Toiset puoltavat vain naimattomille, mutta se on loukkaus äitejä kohtaan. Eivätkö äidit täytä yhteiskunnallisia velvollisuuksia ja raskasta asevelvollisuutta sukua jatkaessa. Kyllä äidit siis ovat oikeutetut äänestämään. Pois siis ne kohdat siviililaista, jotka asettavat avionaiset holhoustilaan. Vaalikelpoisuudesta puhuttiin loistavasti. Politiikka kuuluu naisille, on aina löytynyt miehiä, jotka ovat lainanneet naisten ajatuksia ja niitä esittäneet. Emmekö jo voi syrjäyttää tulkkeja ja huutaa itse ajatuksemme maailmalle. (Malander). (Runsaita hyvä-huutoja.) Kasvattakaamme itsemme sellaisiksi, että voimme kaikki uhrata tämän asian eteen. Innokkaita puheenvuoroja käytettiin (Kanervo, Pietikäinen, Reinholdsson, I. Ahlstedt, M. Laine ym.). Jokaisen on luettava äänioikeuskirjallisuutta ja kunkin agiteerattava paikkakunnallaan.

Liittohallinnon on, koska entiset on loppuun myyty, kustannettava uusi lehtinen, joka käsittelee asiaa päivän tapahtumain kannalta. Asia lykättiin valiokuntaan, huudettua innokkaasti: ’alas naisten poikkeuslait!’ Valiokunnassa tehtiin asian ajamisen johdosta laajasuuntaisia ehdotelmia sekä esitettiin kokoukselle seuraavaa:

Suomen työläisnaiset eivät voi pitää ominaan sellaisia lakeja, joita laatimassa on ollut pieni joukko etuoikeutettuja miehiä, jotka ovat sitten laatineet sellaiset lait, että toinen sukupuoli maan kansalaisia on suljettu kansalaisoikeuksien ulkopuolelle säilyttämällä kumminkin suurimman joukon velvollisuuksia noiden ihmisoikeutensa menettäneiden kannettavaksi. Sen vuoksi vaadimme, että eduskuntalaitos on saatava kansan eduskunnaksi.”

Ja innokkaaseen toimintaan sitten ryhdyttiinkin. Perustettiin erityisiä naisten äänioikeuspiiritoimikuntia, jotka järjestivät naisten vaalimielenosoituksia, kokouksia, kotivalistusta. Ja kun äänioikeusuudistus vuonna 1906 sitten hyväksyttiin ja ensimmäiset eduskuntavaalit vuonna 1907 suoritettiin, joutuivat monet työväenjoukkojen keskuudessa tunnetuiksi tulleet agitaattorit eduskuntaehdokkaiksi. Sandra Reinholdsson oli ehdokkaana Hämeen pohjoisessa vaalipiirissä, jossa hän oli joutunut lähes vuoden ajan agitaattorina kiertämään. Niin valtava oli noina murrosvuosina joukkojen poliittinen innostus, että Sosialidemokraattinen Puolue sai jo ensimmäiseen eduskuntaan 80 edustajaa, heistä 19 naista. Hämeen pohjoisesta vaalipiiristä Sandra Reinholdsson tuli valituksi toisella sijalla. Hänet valittiin sinne toisen kerran seuraavana vuonna ja kolmannen kerran vuonna 1909. Alma Jokinen ja Aura Kiiskinen valittiin vuonna 1908 eduskuntaan, Alma Jokinen Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin, Aura Kiiskinen Kuopion läänin läntisen vaalipiirin edustajana. Siellä he olivat moneen toviin sos.dem. puolueen edustajina aina vuoteen 1917 asti suorittaen merkityksellisen päivätyön. Tämän yhteydessä ei ole mahdollisuutta pysähtyä laajemmin heidän eduskuntatyönsä yksityiskohtiin; se kaipaa epäilemättä oman perusteellisen tutkimuksensa.

Sosialistinen naisliike oli kuitenkin se työkenttä, jolla sekä Sandra Lehtinen että Aura Kiiskinen ovat suorittaneet painavimman elämäntyönsä. Kumpikin oli toiminut Naisliiton agitaattoreina, vuonna 1905 heidät oli valittu Työläisnaisliiton liittohallintoon, siitä alkaen

Sosialidemokraattiset agitaattorikurssit Turussa vuosien 1902—03 vaihteessa. Toinen vasemmalta istumassa Sandra Reinholdsson, toinen oikealta Alma Malander. Oikealla seisomassa Eetu Salin, J. K. Kari.

he kuuluivat aina vuoteen 1917 saakka keskeytymättä liiton johtoon ja olivat mukana Naisliiton kaikissa edustajakokouksissa. Sandra Lehtinen oli liiton puheenjohtajana vuosina 1909—13 ja sen sihteerinä vv. 1916—18, Aura Kiiskinen oli sihteerinä vv. 1907—12, oltuaan sitä ennen monet vuodet liiton järjestäjänä.

Nämä kolme naista kuuluivat työväen naisliikkeessä siihen ryhmään, joka uhmasi tsaarin sortotoimenpiteitä ja taisteli tarmokkaasti alistumismielialoja vastaan, joita työväenliikkeen sisällä silloinkin oli riittämiin. Taistelun kuluessa he joutuivat kosketuksiin myös venäläisten vallankumouksellisten kanssa, joihin mm. Aura Kiiskinen on ollut yhteydessä vuodesta 1904 lähtien. Eräänä esimerkkinä sosialististen naisten reippaasta taistelumielestä oli vuonna 1904 järjestetty naisten salainen maatakäsittävä kokous, joka pidettiin vastalauseeksi siitä, että viranomaiset olivat kieltäneet Tampereelle aiotun työläisnaisten liittokokouksen pidon. Viipurissa ollut liiton johto oli alistunut kieltoon, mutta eräät helsinkiläiset naiset päättivät oma-aloitteisesti kutsua neuvottelukokouksen

koolle kaikesta huolimatta. Kokouskutsu lähetettiin järjestöille panemalla kaksi kokoonkutsujaa kiertämään maata. He olivat Alma Malander ja Sandra Reinholdsson. Naisliiton liittotoimikunta sanoutui puuhasta irti, mutta Viipurin naisosaston edustajana saapui kokoukseen Aura Kiiskinen. Tilaisuuteen, jota aluksi pidettiin Mimmi Kanervon kotona Helsingissä, saapui 40 osanottajaa. Kokouksen päiväjärjestyksessä oli kaksi kysymystä: 1) taistelu yhdistymis-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapauden puolesta sekä 2) yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden ja yksikamarisen eduskunnan puolesta. Puheet olivat tietysti kiihkeitä ja uhmaavia, kokouksen antaessa myös jyrkkäsanaisen julistuksen valtiollista sortoa vastaan. Tilaisuuden päättäjäisissä, jotka pidettiin palvelijataryhdistyksen huoneistossa, Alma Malander ja Ida Alhstedt pitivät kumouksellliset puheet. Tilaisuus oli omiaan rohkaisemaan ja innostamaan ja muodostuikin niin ollen huomattavaksi sysäykseksi työläisnaisten oikeustaistelulle. Sen maininkeja näkyi vuonna 1905 pidetyn Naisliiton kokouksen innostuksessa.

Sekä Sandra Lehtinen että Alma Jokinen ja Aura Kiiskinen olivat mukana vuosien 1917—18 taisteluissa. Sandra Lehtinen oli Helsingin työväen paikallisen eduskunnan ja Helsingin suurlakkokomitean jäsen. Vallankumoustapahtumiin hän ei kuitenkaan voinut välittömästi osallistua — hänen kolmas lapsensa syntyi helmikuun puolivälissä vuonna 1918. Työväenliikkeen keskeisenä henkilönä hän oli kuitenkin tullut niin tunnetuksi, että hän toverien kehoituksesta siirtyi Neuvosto-Venäjälle välttäen siten valkoisten vainot. Sinne joutuivat siirtymään myöskin Alma Jokinen ja Aura Kiiskinen, jotka kumpikin osallistuivat puhujina, Aura Kiiskinen jopa rintama-agitaattorina, tarmokkaasti sekä vuoden 1917 suurlakkoon että vuoden 1918 kumoustaisteluun. Aura Kiiskisen kohtalot muodostuivat vuoden 1918 kesällä suorastaan dramaattisiksi. Hän oli tahtonut jäädä Viipuriin kaikesta huolimatta ja sai erään lämminsydämisen, uhrautuvan diakonissan avulla sairaalapaikan pelastuen siten valkoisten valloittajain välittömältä murharaivolta. Sairaalassaolo muodostui kuitenkin kammottavaksi kidutukseksi valkoisten käydessä jatkuvasti etsimässä vangittavaksi tai telotettavaksi määrättyjä punaisten johtohenkilöitä häntä kuitenkaan keksimättä. Sairaalassa hän sai pilkkukuumetartunnan ja voitti sairauden vasta äärimmäisen ankaran kamppailun jälkeen. Sairaalasta päästyään hän piileskeli vielä jonkin aikaa, mutta häntä uhkaava kohtalo oli niin selvä, että toverit pitivät parhaana hänenkin siirtymistään maasta pois.

Neuvosto-Venäjälle saavuttuaan Aura Kiiskinen joutui miltei

Sosialidemokraattisen Naisliiton liittotoimikunta v. 1917. Keskellä Sandra Lehtinen, istumassa vasemmalla Aura Kiiskinen.

suoraan Suomalaisen Kommunistisen Puolueen perustavaan kokoukseen. Hänen kertomuksensa Suomen työväen kokemista kärsimyksistä ja koettelemuksista teki järkyttävän vaikutuksen kokouksen osanottajiin. Hän yhtyi heti tarmokkaasti mukaan puolueen toimintaan, joka siinä vaiheessa luonnollisesti kohdistui Neuvosto-Venäjälle siirtyneen suuren pakolaisjoukon elämänkysymysten järjestämiseen ja valistustyöhön sen keskuudessa. Hänen tietojaan voitiin pian käyttää erittäin hyödyllisesti: Aura Kiiskisestä tuli historian opettaja Leningradin ja Petroskoin suomenkielisiin kansankorkeakouluihin, joissa hän toimi yli puolentoista vuosikymmentä. Nykyään hän elää Neuvosto-Karjalassa, jossa hänelle on myönnetty valtioneläke työväenliikettä hyödyttäneen monikymmenvuotisen toimintansa vuoksi.

Alma Jokinen ei voinut olla mukana puolueemme perustavassa kokouksessa, mutta oli puolueemme jäsen sen perustamishetkestä lähtien. Hänen vaikea jatkuva sairautensa — hän oli reumatismin runtelema — esti hänen työsarkansa laajentumisen Neuvostoliitossa, mutta uljaan mielensä ja valloittavan välittömyytensä hän säilytti kuolemaansa saakka, joka tapahtui Petroskoissa vuonna 1939.

Hänen puheissaan oli sama sytyttävä kipinä, joka oli herättänyt joukkojen ihastusta ja innostusta jo aikaisemmin. Hän oli loppuun asti sama elämäniloinen ja suorasukainen Alma Jokinen, josta Suomen työläiset ja torpparit olivat oppineet vuosikymmenien aikana pitämään.

Sandra Lehtinen on kuvaamastamme puolueen perustajajäsenten naiskolmikosta se, joka edelleen elää keskuudessamme monien vaiherikkaiden vuosien jälkeen. Puolueen perustamisvaihe merkitsi hänelle, niinkuin kaikille muillekin kommunistiseen liikkeeseen yhtyville, vakavaa henkilökohtaista ratkaisua ja tilitystä. Siinä murroskohdassa puolueen jokaisen jäsenen piti olla valmiina tekemään puoluetyötä sillä paikalla, jonne puolue hänet sijoitti. Sandra Lehtinen oli mukana perustamassa ja johtamassa suomalaisia pakolaislapsia varten järjestettyä lastenkotia Buin siirtolassa vv. 1918—19, josta siirtyi silloiseen Petrogradiin, nykyiseen Leningradiin. Vuonna 1921, Suomen hallituksen myönnyttyä punakaartilaisten ja muiden pakolaisperheiden Suomeen palaamiseen, myös Sandra Lehtinen siirtyi Suomeen jatkaakseen taisteluaan kommunistina työväenliikkeen riveissä. Sosialistinen naisliike muodostui jälleen hänen työkentäkseen. Hän oli eräs sen käytetyimpiä puhujaja järjestäjävoimia: aluksi Sosialistisen Työväenpuolueen naisorganisaattori, sittemmin vasemmistomielisen Sos.dem. Naisliiton hajoituksen jälkeen kehittämässä ns. työläisnaisten edustajaliikettä, jossa vasemmistolaisten naisten poliittinen toiminta sai ilmauksensa. Hän oli jatkuvasti mukana taloustyöntekijäin ammattiosastossa ja toimi sittemmin Elintarvetyöläisten liiton järjestäjänä ja liittotoimikunnan jäsenenä. Vuonna 1929 hänet pidätettiin ja tuomittiin kommunistisesta toiminnasta kahdeksi vuodeksi kuritushuoneeseen; Vuonna 1932 hän vapautui, mutta joutui pian uudelleen pidätetyksi. Vapauduttuaan hän kommunistisen puolueen luvalla siirtyi vuonna 1933 Neuvostoliittoon, jossa viipyi aina vuoden 1945 loppuun, kokien mm. Leningradin nälkäsaarron vuonna 1941 yhdessä Aura Kiiskisen kanssa.

* * *

Näiden kolmen naisen elämänvaiheissa kuvastuu erinomaisella tavalla työväenliikkeen ja työväenluokan aseman kehitys kuluneina vuosikymmeninä. Heidän lapsuutensa ja nuoruutensa oli samanlainen kuin kansamme valtavan enemmistön tuona aikana: ansiotyöhön oli lähdettävä jo varhaisessa lapsuudessa, koulunkäynti supistui muutamaan niukkaan vuoteen, sosialismin siemen ei voinut langeta kotona, vaan se saatiin ankarassa elämänkamppailussa oi-

keudettomuutta ja orjuutta vastaan. Kaikkien heidän osanaan on työväenliikkeessämme ollut raivaajan työ. Vanha ja uusi työväenliike antavat heissä kättä toisilleen. He ovat olleet ehkä tavallista lahjakkaampia, tarmokkaampia työläisnaisia, mutta sittenkin suurin ansio heidän yhteiskunnallisessa herätyksessään ja sitä seuranneessa kehityksessä on sosialistisen työväenliikkeen mukaansatempaavalla ihmisyysjulistuksella, joka kirvoitti siihen luottavien yksilöiden luovat voimat toimintaan, näytti tien ja oli innoittavana apuna ja tukena. He ovat olleet uraa aukaisemassa, he ovat taistelullaan olleet mukana korjaamassa työväen asemaa, lyhentämässä työpäivää, parantamassa työehtoja, kohentamassa sen sivistysmahdollisuuksia. Heidän työnsä ansaitsee sekä työväenliikkeen että koko synnyinmaan vilpittömän kiitoksen ja tunnustuksen.

Elvi Sinervo

JÄÄHYVÄISET

Tämän runon on kirjailija Elvi Sinervo kirjoittanut sinä päivänä, jolloin hän vapautui vankeudesta kesällä 1944. Koska hänellä ei ollut tilaisuutta mainita siitä mitään sellitovereilleen, kätki hän runon koppinsa lämpöjohtojen väliin, josta toveri sen myöhemmin löysi ja lähetti runon sen kirjoittajalle.

Sitä, minkä talvet ja keväät ja kesät
piirsivät minuun teräksisin neuloin,
en voi pyyhkiä pois, kuten pyyhin
kävelykehän tomut jaloistani.
Niitä, joihin kasvoin kiinni,
en voi unohtaa, kuten unohdin kasvot,
jotka näin junassa Tampereen—Helsingin välillä.

Kun minut vietiin eristysselliin,
kuuntelin askeleitanne, toverit.
Istuin hiljaa ja kuuntelin niitä.
Ne kulkivat sydämeni ylitse.
Silloin itkin kivusta ja onnesta,
sillä tiesin, että olin tullut yhdeksi teistä.

Ei ollut helppoa tulla yhdeksi teistä.
En nähnyt avattua syliä:
tule sellaisena kuin olet!
Monet silmät katsoivat minuun.
Mitä sinä olet? Ja tahdotko todella
samaa kuin me?

Rukit hyrisivät unettavasti.
Katto oli matala ja neulat lävistivät kangasta.
Muistatteko, toverit, tappioiden päiviä?
Surussa ja vihassa kohtasivat katseet
ja erosivat toivoa täynnä.

Mutta öisin kaatuivat varjot ylitseni.
Mitä minä tahdon? Tahdonko todella
samaa kuin te?

Rautaportaat kolisivat.
Hiekka mureni jalkojen alla.
Voitteko sanoa, toverit,
milloin kevät tuli?

Tuliko se talitintin laulaessa
vai voitonsanomien riemussa
vai vastako silloin,
kun leskenlehti kukki?
En tiedä. Enkä sitäkään tiedä,
miten ihminen muuttuu.
Mutta eräänä päivänä vastasin:
tahdon samaa kuin te.

Sanoin sen koppini seinille,
huusin sen pilville, aamuyön taivaalla.
Teille en puhunut mitään,
sillä silmänne sanoivat minulle:
Tahdot samaa kuin me.

VELJESPUOLUEITA TOIMINNASSA

Aili Mäkinen

ITALIAN TIE

"— — — meidän tulee löytää italialainen tie luodaksemme uuden tyypin demokratian, joka avaa meille tien sosialismiin . . ."

Togliatti, tammikuussa 1948.

KANSALLISEN VAPAUSTAISTELUN VUODET

Yli kaksikymmenvuotinen aikakausi Mussolinin valtaannoususta vuonna 1922 hänen kukistumiseensa vuonna 1943 oli verisen terrorin, sotien, taloudellisen kurjuuden ja keskiaikaisen henkisen pimentolaisuuden synkkä vaihe Italian vapauttarakastavan kansan historiassa. Ainoana valojuovana valaisee noita synkkiä vuosia Italian kommunistien sankarillinen taistelu fasismia vastaan, taistelu, johon kommunistit yhdistivät koko edistyksellisen Italian voimat.

Italian kommunistinen puolue, joka Mussolinin kukistuessa oli pieni — vain 5—6 tuhatta jäsentä — mutta erittäin hyvin organisoitu ja joukkoihin lujin sitein yhdistetty puolue, oli myös vuonna 1942 yli Italian pyyhkäisseen poliittisen lakkoliikkeen alkuunpanija ja johtaja. Tämä liike horjutti mitä ratkaisevimmin Mussolinin

Palmiro Togliatti

asemaa. Espanjan tasavallan armeijassa taistelleet, maanpaosta ja Italian vankilahelveteistä pelastuneet karaistut kommunistit muodostivat sen sissiarmeijan rungon, joka otti tehtäväkseen saksalaisen vihollisen maastakarkoittamisen ja oman maan fasismin vallastasuistamisen. Kommunistit muodostivat myös vuonna 1943 heinäkuussa eri puolueiden edustajista kokoonpantujen v a s t a r i n t a k o m i t e o i d e n ydinjoukon, jonka johdolla alkoi joukkojen mobilisointi fasisminvastaiseen liikkeeseen uudessa tilanteessa. Ja kun Mussolinin kukistuttua valtaan astunut Badoglion hallitus, jonka Italian kansa liikehtimisellään pakotti tekemään rauhan liittoutuneiden armeijain kanssa, jätti Pohjois-Italian oman onnensa nojassa taistelemaan saksalaisarmeijain jätteitä vastaan, ottivat kommunistit jälleen aloitteen käsiinsä ja yhdessä muiden fasisminvastaisten puolueiden kanssa muodostivat *"Kansallisia vapauskomiteoita"* (KVK). Niiden tehtäväksi tuli taistelun järjestäminen ja johtaminen Pohjois-Italian vapauttamiseksi ja rauhan saavuttamiseksi.

Kansalliset vapauskomiteat ja sissiarmeijat täyttivätkin tehtävänsä. Hirvittävien vaikeuksien, hallituksen petosten, pakkasten ja helteiden uuvuttamat, mutta peräänantamattomat kommunistien organisoimat sissijoukot, joista erikoisesti mainittakoon Garibaldin brigaadi, vapauttivat vv. 1943—45 välisenä aikana kaupungin ja maakunnan toisensa jälkeen. Sissit pystyttivät kaikkialle Kansallisten Vapauskomiteain vallan ja tuhosivat mm. saksalaisten vapauttaman Mussolinin hallituksineen.

Kansallisten Vapauskomiteoiden työ vapautetuilla alueilla muodostui suurenmoiseksi uudistustyöksi kansanvallan toteuttamiseksi sekä hallintokoneistossa että taloudessa. Niiden toimesta perustettiin kansantuomioistuimia fasistien tuomitsemiseksi, ne nimittivät fasistien ennen omistamien tuotantolaitosten uudet johtajat ja uusia virkamiehiä entisten taantumuksellisten tilalle. Ne alkoivat säätää myös lakeja, joilla työläiset olisi tehty osallisiksi tehtaiden hallintaan.

Mutta amerikkalais-englantilaisten miehitysarmeijain eteneminen Pohjois-Italiaan keskeytti tämän kansanvaltaisen uudistus- ja puhdistustyön ja sensijaan, että liittoutuneet olisivat vahvistaneet Kansallisten Vapauskomiteoiden suorittamat toimenpiteet ja päätökset esim. hallintokoneiston kansanvaltaistamiseksi, alkoi KVK:n asettamien virkamiesten erottaminen ja entisten virkamiesten palauttaminen asemiinsa. Rooman porvarillinen hallitus, joka liittolaisten toimesta vuonna 1945 sai käsiinsä koko Italian hallinnon, täydensi tätä hallinnon "entisöimistä" onnettomuudeksi Italian kansalle, joka vast'ikään oli antanut kuoliniskun fasismille ja halusi luoda kansanvallan Italiaan.

UUSI VAIHE ALKAA

Liittoutuneet määräsivät Italian kohtalosta, sen hallituksista ja politiikasta. Ne antoivat tukensa taantumuksellisimmille puolueille ja ryhmille, jotka olojen rauhoituttua nostivat uudelleen päänsä ja alkoivat varsin pian avoimesti vastustaa fasisminvastaisen rintaman vasemmiston demokraattisia aloitteita ja toimenpiteitä, yhteiskunnallisia ja taloudellisia uudistuspyrkimyksiä. Näiden taantumuksellisten piirien käsiin joutuivat vähitellen kaikki valtion johtoasemat. Vasemmiston yritykset ehkäistä vallan siirto oikealle törmäsivät liittoutuneiden vastustukseen.

Kommunistinen puolue joutui jatkamaan uusissa olosuhteissa taisteluaan fasismin jätteiden poiskitkemiseksi ja tien raivaamiseksi kansanvallalle. Tätä tehtävää varten se ryhtyi suurella ponnella laajentamaan demokraattisten järjestöjen verkostoa ja vaikutusvaltaa, lujittamaan rivejään organisatoorisesti ja ideologisesti, sekä propagoimaan kansanvallan aatteita yli kaksikymmenvuotisen fasismin valtakauden myrkyttämän kansan keskuuteen. Kaiken työn taustana oli valmistautuminen kunnallisiin vaaleihin, valtiojärjestystä koskevaan kansanäänestykseen ja Perustavan kokouksen vaaleihin. Alkoi uusi vaihe Italian kompuolueen ja koko demokraattisen liikkeen historiassa.

DEMOKRAATTISEN KANSANRINTAMAN VOIMAT

Italian työväenliike ja demokraattiset järjestöt alkoivat nousta ennennäkemättömällä voimalla. Erikoisen voimakas oli nousu Pohjois-Italiassa, jossa sijaitsevat suuret työläiskeskukset ja jossa kansa joutui aktiivisesti taistelemaan sekä saksalaisia että Mussolinin fasistikaarteja vastaan.

Jo vuonna 1947 alussa kuului Italian Yleiseen Työn Federatioon (ammatillinen keskusjärjestö) yli 6 miljoonaa ja nyt yli 7 miljoonaa jäsentä. Kommunisteilla on tässä keskusjärjestössä ja useassa tärkeässä liitossa ehdoton enemmistö johtopaikoista.

Osuustoimintaliike, jonka fasistit kokonaan tuhosivat on myös kehittynyt valtavasti. "Osuusliikkeiden kansalliseen liittoon", joka yhdistää kaikki erilliset osuusliikkeet, kuuluu yli 3 miljoonaa jäsentä. Kommunistien kannatus myös osuustoimintaväen keskuudessa on kiistämätön. He saivat 70 % äänistä vaaleissa, joissa valittiin paikallisten osuusliikkeiden hallintoelimiä.

Italian nainen, joka on ollut Euroopan takapajuisimpia ja vuosisatoja kulkenut katolisen kirkon ja paavin talutusnuorassa, on fasisminvastaisen taistelun tuoksinassa myös herännyt. Kommunististen naisten aluelle panema *"Italian naisliitto"* on vastuksista huolimatta paisunut puoli miljoonaa naista käsittäväksi järjestöksi, jonka vaikutuspiiriin laskettiin jo vuonna 1947 kuuluvan yli miljoonan naista eri yhteiskuntapiireistä. Fasististen "balilla"-järjestöjen ja mustapaitakaartien tilalle on luotu demokraattisen nuorison monisatatuhantinen *"Nuorisorintama"*, jonka vaikutusala niinikään ulottuu laajalti yli oman jäsenistön. *"Italian sissien kansallinen liitto"* yhdistää riveihinsä yli 200.000 vapausarmeijan sissiä. Kaikissa näissä ja monissa muissa joukkojärjestöissä, kuten urheilu- ja kulttuurijärjestöissä on kommunisteilla johtava osuus.

Kommunistinen Puolue, joka oli johtava voima Mussolinin kauden maanalaisessa fasisminvastaisessa taistelussa, Italian kansallisen vapausliikkeen järjestäjä ja johtaja sekä tämän päivän Italian työtätekevien kerrosten horjumaton puolustaja, on muuttunut pienestä illegaalisesta puolueesta Italian mahtavimmaksi poliittiseksi järjestöksi, todelliseksi joukkopuolueeksi. Sen jäsenmäärä oli tämän vuoden alussa 2.283.048 henkeä, ja kasvu jatkuu.

Kommunistisen puolueen voima ei ole kuitenkaan vain sen omassa jäsenistössä. Tälle puolueelle antavat luottamuksensa ja tukensa mitä laajimmat kansalaispiirit. Se toimii yhteistyössä sosialistisen puolueen kanssa. Kommunistien ja sosialistien yhteisrintaman pohjalta on noussut demokraattinen kansanrintama, joka yhdistää maan

kaikki demokraattiset puolueet ja voimat. Toveri Togliatti, Italian kommunistien tunnettu ja tunnustettu johtaja lausui puolueen VI edustajakokouksessa yhteistyön merkityksestä seuraavaa:

> *"Poliittisen puolueen tulee kyetä harjoittamaan liittolaispolitiikkaa erikoisesti maassa, joka poliittisessa mielessä on niin differentioitunut kuin Italia. On tajuttava, missä ovat liittolaisemme ja mentävä niiden luo. Puhuessani kristillisdemokraattisesta puolueesta ja katolisesta kirkosta, mainitsin jo, että myös näissä ryhmissä on joukkoja, joita meidän on lähestyttävä ja joihin on solmittava yhteyksiä."*

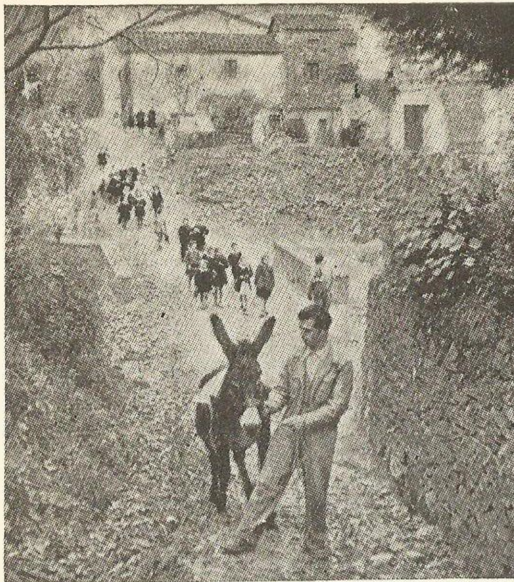
Toveri Togliatti totesi samassa yhteydessä, että Italian kompuolueen vahvana puolena onkin ollut taito löytää liittolaisia kaikkien puolueitten ja yhteiskuntakerrosten keskuudesta. Tulokset tästä politiikasta ovat näkyneet erikoisesti niissä monissa tiukoissa vaalikamppailuissa, joita Italiassa on sodan jälkeen suoritettu ja siinä voimassa, jolla puolue on pystynyt lyömään takaisin sen häikäilemättömän hyökkäyksen, jota uusfasistiset taantumusainekset de Gasperin hallituksen ja amerikkalaisten imperialistipiirien johdolla kommunisteja, koko demokraattista kansanrintamaa ja työtätekevien elintasoa vastaan ovat suorittaneet viime vuosien aikana.

SAAVUTUKSIA

Taantumuksellisen porvariston demokratianvastaisesta asenteesta ja erikoisesti liittolaisten armeijain ja hallinnon politiikasta ja määräävästä asemasta johtuen ei Italiassa ole voitu suorittaa demokraattisia uudistuksia kansantalouden aloilla. Ei ole suoritettu suuryhtymien ja pankkien kansallistamista, ei toimeenpantu demokraattista maareformia.

Kuitenkin on kompuolueen ja sen johtamien ammattiliittojen nostattamien joukkoliikkeiden avulla, ja erikoisesti kommunistien osallistuessa hallitukseen, saatu aikaan huomattavia parannuksia kaupunkien ja maaseudun työtätekevien elämään. Kompuolueen ansiota on työläisten erottamiskielto, jolla voitiin ehkäistä tuotannon uudelleenjärjestelyjen aikana työläisiä uhkaava työttömyys. Palkkojen tarkistaminen hintojen mukaan ja palkkatason nostamista koskevat päätökset kuuluvat niinikään puolueen politiikan saavutuksiin.

Kommunistisen maatalousministerin aloitteesta, jota maanvuokraajat laajalla joukkoliikkeellään tukivat, hyväksyttiin vuonna 1946 laki viljelemättömien ja huonosti viljeltyjen maiden luovuttamisesta maattomille talonpojille, joiden luku Italiassa, johtuen keskiaikaisista

Tyypillinen italialainen kyläkuva.

maanomistussuhteista, on huomattavan suuri. Samoin saatiin joukkoliikkeen tuloksena kumotuksi ne vuosisatain takaiset maanvuokrasäädökset, joilla maanvuokraaja määrättiin luovuttamaan puolet sadostaan tilanomistajalle.

Kansallisten vapauskomiteain aikoinaan muodostamat tehdaskomiteat, jotka eivät tosin ole koko Italiassa saaneet lainsäädännöllistä vahvistusta, toimivat tänäkin päivänä kaikissa suurissa teollisuuslaitoksissa niin etelä- kuin pohjoisosissakin Italiaa.

Kaikissa vaaleissa, joita Italiassa on sodan jälkeen suoritettu useita, ovat kompuolue ja kansanrintama vahvistaneet asemiaan. Kommunistien päättävä taistelu tasavallan puolesta johti valtiojärjestystä koskevissa vaaleissa vuonna 1946 tasavallan voittoon, sillä 12 miljoonaa italialaista äänesti tasavallan puolesta. Täten yksi vapaustaistelun suurista päämääristä tuli toteutetuksi.

Vuoden 1946 kunnallisissa vaaleissa tapahtui vasemmiston selvä läpimurto, sillä 35 % kunnista joutui tällöin yhtyneen vasemmiston, kommunistien ja sosialistien enemmistön haltuun. Kommunistiset ja sosialistiset määrit hallitsevat useimmissa Italian kaupungeissa.

Perustavan kokouksen vaaleissa kesäkuussa vuonna 1946 kommunistit saivat 19 % kaikista annetuista äänistä, sosialistinen puolue

20.7 % ja kristillisdemokraattinen puolue 35 %. Vuoden 1947 alussa suoritetuissa vaaleissa kommunistit ja sosialistit myös lisäsivät vaikutustaan, siitäkin huolimatta, että taantumuksen hyökkäykset ovat kerta kerralta voimistuneet ja ulkolaisen pääoman italialaiset asiamiehet käyneet yhä röyhkeämmiksi.

DE GASPERI JA HÄNEN RENKINSÄ

Kommunistisen puolueen ja kansanrintaman vasemmiston saavuttamat voitot työtätekevien aineellisen elintason kohottamisessa ja poliittisen vaikutusvallan valtaamisessa demokraattisille aineksille, ovat hermostuttaneet Italian suurpääomapiirejä ja niiden amerikkalaisia isäntiä. Siksi ne ryhtyivät alusta alkaen sabotoimaan Italian demokratisoimista, käyttäen hyväkseen niitä taantumuksellisia aineksia, joita oli pesiytynyt erikoisesti kristillisdemokraattiseen puolueeseen. Näiden hajoitusvoimien toimesta perustettiin mm. "Italian työtätekevien kristillinen assosiatio", jonka tehtävänä on toimia yhtenäisen ammattiyhdistysliikkeen hajoittajana. Tällaisia hajoitusjärjestöjä ovat samat ainekset perustaneet myös nais- ja nuorisoliikkeen piiriin.

Suurpääoman agentit aloittivat hajoitustyönsä myöskin sosialistien keskuudessa, joiden yhteistyössä kommunistien kanssa nämä työväenluokan viholliset näkivät suurimman vaaran. Sosialistisesta puolueesta eronnut oikeistososialidemokraatti Saragat perusti "Italian työtätekevien sosialistisen puolueen", mutta sosialistista puoluetta ja sen yhteistoimintaa kommunistien kanssa ei tämä petturien kääpiöpuolue pystynyt hajoittamaan.

Nämä yhtyneen taantumuksen jatkuvat hyökkäykset, joita taantumuksen tukipylväänä seisova Vatikaani ja USA:n asiamiehet Italiassa ovat kaikin tavoin avustaneet, johtivat vuonna 1947 hallituspulaan, jonka yhteydessä taantumuksen onnistui eristää kommunistit hallituksesta. Kriisi synnytettiin sillä tekosyyllä, että Italia ei muka voi elää ilman USA:n apua, ja kun amerikkalainen pääoma ei halua antaa apua hallitukselle, jossa on kommunisteja, piti kommunistit saada pois hallituksesta. Tämä provokaatio onnistui kristillisdemokraattisen puolueen taantumuksellisen siiven ja Saragatin puolueen yhteistyön avulla.

De Gasperi, Italian taantumuksellisen oikeiston "vahva mies" ja amerikkalaisen suurpääoman agentti suoritti tällä teollaan demokratianvastaisen vallankaappauksen, voidakseen rikkoa kansanrintaman, asettaakseen Italian anglo-amerikkalaisen imperialismin astinlaudaksi ja ehkäistäkseen työtätekevien aineellisen elintason

Italialainen kaivosmies perheensä parissa.

kohoamisen suurpääoman kustannuksella. Pääministeri de Gasperi hylkäsi kansanedustaja de Gasperin aikaisemman ohjelman, jonka hän oli vaaleissa valitsijoilleen esittänyt ja siirtyi avoimesti oikeiston puolelle.

Seuraukset tästä vallankaappauksesta alkoivat näkyä varsin nopeasti. Kristillisdemokraattisten edustajain äänillä Perustava kokous siirsi Italian parlamenttivaalit vuoden 1947 syksystä vuoden 1948 kevääseen. Tämä oli taantumukselle tarpeen, voidakseen järjestää riittävän voimakkaan sisäisen ja ulkolaisen painostuksen kansanrintamaa ja Italian kansaa vastaan vaaleissa. Demokraattiset vapaudet, joiden puolesta Italian kansa yhtynein voimin oli taistellut, joutuivat vaaraan. Kommunistinen puolue on joutunut vainojen ja provokaatioiden kohteeksi, työläisten toimintaoikeuksia tehtaissa rajoitetaan, sissitaisteluihin osallistuneita vangitaan samaan aikaan, kun jo tuomittuja fasisteja armahdetaan. Työtätekevien elintaso, joka jo alkoi kohota, on de Gasperin hallituksen talouspolitiikan ansiosta alkanut jälleen laskea. Hinnat nousevat ja epäsuhde palkkojen ja hintojen välillä suurenee. Työttömien lukumäärä nousi tämän vuoden alkuun mennessä noin 2 miljoonaan. Työnantajat uskaltavat jälleen yrittää palauttaa oikeuksiansa työ-

läisten erottamiseen. Sekä poliittisen että taloudellisen elämän alalla saavutetut kansanrintaman taistelun tulokset aikoo de Gasperi renkeineen uhrata anglo-amerikkalaisen ja italialaisen pääoman kaikkinielevälle alttarille.

KANSALLISEN RIIPPUMATTOMUUDEN JA KANSANVALLAN PUOLESTA!

On luonnollista, että kansa, joka raskaiden taistelujen tuloksena on murskannut Mussolinin komennon, ei vastarinnatta alistu de Gasperin uusfasistiseen komentoon. Kommunistisen puolueen johdolla on käyty ja käydään jatkuvasti päivästä päivään kiihtyvää taistelua demokratian, tasavallan ja kansan elintason kohottamisen puolesta. Taistelun kuluessa on muodostunut sovittelukomiteoita eri poliittisten suuntien kesken niiden yhdistämiseksi entistä lujemmin de Gasperin hallitusta vastaan ja taistelukomiteoita demokratian puolustamiseksi.

Jo viime vuoden syksynä vyöryivät uudet lakko- ja mielenosoitusaallot yli koko Italian. Maataloustyöläisten lakkoon Po-joen alueella osallistui yli miljoonan työläistä. Metallityöläisten mielenosoituslakko, johon otti osaa noin 600.000 työläistä, jatkui 24 tuntia. Mielenosoitusliike korkeita hintoja vastaan viime vuoden syyskuussa ulottui kaikkiin Italian kaupunkeihin. Kristillisten demokraattien hajoitustyö ammattiyhdistysliikkeen piirissä ja yritykset sen kautta ehkäistä poliittisten lakkojen järjestäminen, ovat epäonnistuneet. Samoin on epäonnistunut yritys murtaa kommunistien ja sosialistien yhteistyö joukkoliikkeiden järjestämisessä De Gasperin hallituksen toimenpiteitä vastaan. Mielenosoitus- ja lakkoliikkeet jatkuivat koko talven ja tämän vuoden kevään kiihtyvällä voimalla sekä maaseudulla että kaupungeissa.

Tässä tilanteessa Italian kompuolueen Keskuskomitean täysi-istunto määritteli puolueen tehtäväksi laajan demokraattisen kansanrintaman luomisen de Gasperin hallitusta vastaan päämääränä tämän epäkansallisen ja demokratianvastaisen hallituksen kukistaminen ja uuden, kansallisen, vasemmistotasavaltaisen hallituksen tilalle asettaminen. Kokouksen päätöksessä sanotaan:

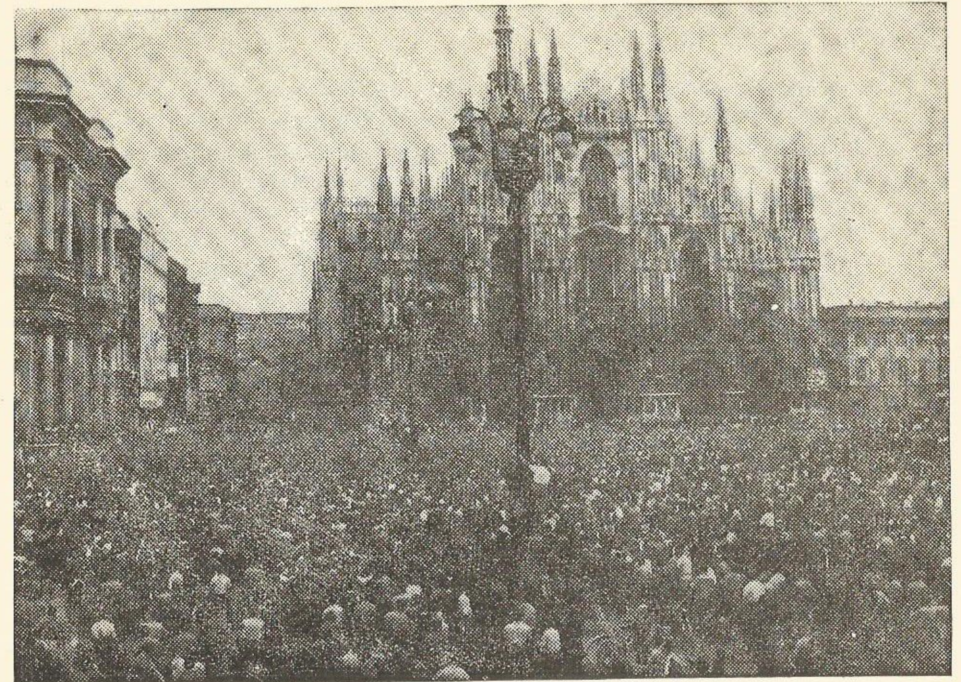
> *”Puolue ei aio jäädä puolustukseen silloin kun taantumus ja de Gasperin hallitus hyökkäävät kaikilta tahoilta. Me emme anna ajaa itseämme maan alle. Me tulemme puolustautumaan ja tekemään vastahyökkäyksiä jäämällä kansanjoukkojen johtoon, jotka taistelevat leivän, työn, rauhan ja vapauden puolesta. Me kutsumme tähän taisteluun kaikkia puo-*

lueita ja järjestöjä, jotka nimittävät itseään demokraattisiksi ja vasemmistolaisiksi; me tulemme paljastamaan kaikki ne, jotka ovat kristillisten demokraattien ja Amerikan taantumuksen edustajia demokratian riveissä. Me tulemme toimimaan perusjärjestöissä ja johtavissa elimissä, tekemällä sopimuksia puolueiden ja järjestöjen välillä ja luomalla liikettä yhtenäisyyden hyväksi tehtaissa ja maaseudulla, muodostamalla mahtavaa yhteisrintamaa, joka käsittää kaikki vilpittömät demokraatit, kaikki työtätekevien kerrokset, ja me johdamme ne taisteluun de Gasperin hallitusta vastaan demokratian ja vapauden puolustamiseksi."

L e i v ä n, t y ö n, k a n s a l l i s e n r i i p p u m a t t o m u u d e n j a v a p a u d e n p u o l e s t a kävi kompuolue ja sen johtama demokraattinen kansanrintama parlamenttivaaleihin tämän vuoden huhtikuun 18 päivänä. Näihin vaaleihin valmistautuminen tapahtui mitä kärkevimmän sisäisen taistelun vallitessa Italiassa ja mitä häikäilemättömimpien ulkolaisten voimien, USA:n suurpääoman agenttien sekaantuessa maan sisäisiin poliittisiin ratkaisuihin. De Gasperi ja kristillisdemokraattinen puolue ja sen kanssa liittoutunut oikeistososialidemokraattinen Saragatin ryhmä varustautuivat amerikkalaisen pääoman ja sen propagandakoneiston sekä Vatikaanin käytettävissä olevan kirkon avulla iskemään kansanrintaman maahan ja pystyttämään Italiasta uusfasistisen, USA:n ja Englannin imperialistien tavoitteleman sillanpääaseman Välimerelle. Siinä oli heidän ohjelmansa. Tunnuksena oli de Gasperin heittämä uhkaus: "Millä hinnalla tahansa..." Tämän ohjelman ja tunnusten mukaisesti taantumus vaaleihin kävikin.

Italian kommunistien johtaja toveri Palmiro Togliatti luonnehtii huhtikuussa suoritetut vaalit terrorivaaleiksi, joissa kansalla ei ollut mahdollisuutta vapaasti osoittaa tahtoansa. Hän osoittaa vaalien jälkeen suorittamassaan yhteenvedossa, että

> "kolme seikkaa — pakkotoimenpiteet, petokset ja väärennykset — rajoitti äänestäjäjoukkojen vaalivapautta tai riisti sen niiltä. Ennen kaikkea vieraan maan taholta puututtiin Italian asioihin karkeammin kuin koskaan on tapahtunut minkään nykyaikaisen maan historiassa. Tarkoituksena oli äänestäjien painostaminen. Tämä sekaantuminen ilmeni uhkauksissa, — mikä on aivan uskomatonta — atomipommin pudottamisesta määrättyihin kaupunkeihin ja määrätyille alueille, jos äänten enemmistö niissä lankeaisi demokraattiselle kansanrintamalle.

Mielenosoitus Milanossa toveri Togliattia vastaan tehdyn murhayrityksen jälkeen.

> Toinen seikka, joka on otettava huomioon: papit ja koko kirkkojärjestö sekaantuivat joukottain vaaleihin painostaakseen äänestäjiä ja vääristelläkseen heidän tahtoaan, mikä oli avointa perustuslakimme ja vaalilakimme rikkomista, sillä näin tehtiin tekoja, jotka todetaan rikoksiksi ja jotka lain mukaan ovat sellaisina rangaistavat.
>
> Kolmanneksi: hallitus harjoitti väestöä kohtaan ja työnantajat työtätekeviä kohtaan laajassa mitassa painostusta ja pelottelua.
>
> Taantumusvoimien yhtyminen kristillisdemokraattisen puolueen ympärille ja ne varat, joita ulkomaalaiset, kirkko ja kapitalistit asettivat tämän puolueen käytettäviksi, antoivat sille mahdollisuuden turvautua lahjomiseen äänten hankkimi-

seksi häpeällisiä keinoja käyttämällä ja ennenkuulumattomissa mittasuhteissa."

Kaikesta edellä kerrotusta huolimatta eivät de Gasperi ja hänen amerikkalaiset isäntänsä ja kotimaiset renkinsä saavuttaneet tarkoitustaan. 8 miljoonaa valitsijaa äänesti uhkauksista ja painostuksesta huolimatta kansanrintamaa, jossa kommunistien osuus vahvistui entisestäänkin tämän ankaran kamppailun tuloksena. Yhtyneen taantumuksen saamat 12 miljoonaa ääntä eivät riitä kumoamaan sitä tosiasiaa, että kansanrintamaa ei onnistuttu lyömään maahan, vaan että se säilytti asemansa, vieläpä vahvistuikin. Kristillisten demokraattien saavuttama vaalivoitto ei tapahtunut kansanrintaman, vaan muiden oikeistopuolueiden ja -ryhmien kustannuksella. Italian parlamenttivaalien tulos merkitsee, että taantumus onnistui säilyttämään parlamentaarisen enemmistön tähänastisen hallitusrintaman käsissä ja että taantumus on entistä enemmän keskittynyt kristillisdemokraattisen puolueen ympärille. Mutta kansanrintama jää kuitenkin asemiin, joista se uhkaa vakavasti de Gasperin linnakkeita!

Kommunistien suorittama työ omaksumiensa tunnusten puolesta käytävässä taistelussa muodostui vaalikamppailunkin aikana ratkaisevaksi. Toveri Togliatti kuvaa esityksessään vaalien jälkeen kommunistisen puolueen osuutta vaalikamppailussa ja sen jälkeen muodostuneessa tilanteessa seuraavasti:

"Sen asenne on kenties rohkaisevinta ja merkityksellisintä nykyisessä tilanteessa. Meidän voimamme torjuivat niitä vastaan joka taholta aloitetun rynnäkön sellaisella miehuudella, että se ylitti kaikki odotukset. Nämä voimat lähtivät kaikkialla hyökkäykseen voittaen kansan keskuudessa uusia kannattajia. Me annoimme kaikin voimin tukemme demokraattiselle kansanrintamalle. Kaikkialla, missä sen menestys oli meistä riippuvainen, tämä menestys taattiin, sillä kommunistit taistelivat vakaumuksellisesti ja horjumatta asettaen demokratian ja kansan yhtenäisyyden kaiken yläpuolelle.

Vastustajan ei onnistunut riistää meiltä ainoatakaan asemaamme. Tietäkööt ne, jotka ovat luulleet ja luulevat vielä tänäkin päivänä, että kommunismi voidaan karkoittaa Italiasta, että kommunismi on huhtikuun 18 päivän jälkeen voimakkaampi kuin ennen. Meidän puolueemme suoriutui taistelusta, erittäinkin etelässä, entistä taistelukykyisempänä, entistä järjestyneempänä, voitettuaan uusia kannattajia kaikista yhteiskuntakerroksista ja ennen kaikkea työtätekevien joukoista."

Vaalien jälkeen on taistelu jatkunut hellittämättömänä. Kommunistinen puolue kasvaa jäsenmäärällisesti ja lujittuu poliittisesti. Kansanrintama laajenee ja vaaleissa petetyksi tulleiden joukkojen suuttumus de Gasperin hallituksen kiristyspolitiikkaa kohtaan saa ilmauksensa laajoissa hallituksenvastaisissa joukkoliikkeissä. Kommunistit johtavat tätä liikettä kaikkialla.

"Italian kansa tietää, että kommunistinen puolue, joka tekee kaiken voitavansa puolustaakseen saavutettuja vapauksia, voidakseen viedä eteenpäin demokratian suurta asiaa ja uudistaakseen perusteitaan myöten maamme elämän, avaa Italian kansalle tien vapaaseen, onnelliseen tulevaisuuteen, tien uuden, sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseen."

Näin sanotaan Italian kompuolueen Keskuskomitean päätöksessä tältä vuodelta.

Koko maailman demokraattinen rintama ja kommunistit kaikissa maissa seuraavat suurella innostuksella tätä Italian kansan ja sen etujoukon sankarillista taistelua Italian vapauden, rauhan ja kansanvallan puolesta. On varmaa, että kommunistien johdolla Italia on löytävä tiensä vapaaseen, onnelliseen tulevaisuuteen!

Mirjam Tiilikainen

UNKARIN KOMMUNISTINEN PUOLUE TAISTELUSSA KANSANDEMOKRATIAN PUOLESTA

"Unkarin kansa on ylittänyt ja jättänyt jälkeensä sen rajan, joka erottaa kansandemokratian porvarillisesta demokratiasta."

Nuo Unkarin kommunistisen Puolueen pääsihteerin *Matyas Rakosin* tämän vuoden alussa lausumat sanat ilmaisevat lyhyesti ja ytimekkäästi sen valtavan muutoksen, joka Unkarin yhteiskunnallisessa elämässä on sodanjälkeisenä aikana tapahtunut. Muutoksen liikkeellepanevana voimana on alusta alkaen ollut Unkarin Kommunistinen Puolue. Vaikka se sodan päättyessä oli lukumäärältään pieni eikä ollut mitenkään syyllistynyt maan asioiden rappiotilaan saattamiseen, se uskalsi ottaa vastuun asioiden kuntoonsaattamisesta. Ja siitä, että se on ottamastaan valtavasta tehtävästä myös kunnialla selviytynyt, kertovat lukemattomat tosiasiat.

Unkari taisteli hitleriläisen Saksan rinnalla viimeiseen asti. Se sai myös raskaasti maksaa sodan seuraukset. Sodan päätyttyä sen liikenne ja suurimmat tehtaat oli tuhottu, maatalous rappiolla, suuri määrä kalustoa, koneita ja karjaa kuljetettu maasta pois. Mutta Punaisen Armeijan voitokkaan taistelun ansiosta Unkari sai ensi kerran vuosisatoihin alkaa ulkonaisesta ikeestä vapaana rakentaa maataan. Kansa muutti maansa kansantasavallaksi ja nousi isännäksi maassaan. Ilman kommunistisen puolueen joustavaa ja johdonmukaista, kansan etua vastaavaa politiikkaa sellainen kehitys ei olisi ollut mahdollinen.

Maan yhteiskuntataloudellisen rakenteen muuttaminen ei ole ollut helppo tehtävä ja se on vaatinut kovaa taistelua. Puhuessaan puolueen voitokkaasta politiikasta toveri Rakosi mainitsi ratkaisevana tekijänä voittojen saavuttamisessa sen, että puolue on aina osannut valita "oikean renkaan", ts. osannut kohdistaa työnsä painopisteen kullakin hetkellä sellaiseen kysymykseen, jonka ratkaisu on auttanut toistenkin kysymysten myönteistä ratkaisua.

Heti maan vapauduttua kommunistinen puolue piti tärkeimpänä "renkaana" kaikkien edistyksellisten ainesten tiivistämistä yhtenäiseksi rintamaksi. Sen aloitteesta muodostettiin nk. Unkarin riippumattomuusrintama puolueista, joiden jäsenenemmistö on työtätekeviä ja demokraattisesti ajattelevia. Rintamaan yhdistyi neljä puoluetta — kommunistinen, sosialidemokraattinen, pienmaanisäntien ja kansallinen talonpoikaispuolue. Se ei aluksi ollut mikään luja liittoutuma, sillä taantumukselliset ainekset olivat pesiytyneet varsinkin pienmaanisäntien puolueeseen ja jarruttivat yhteistyötä, mutta kehityksen kuluessa rintama on jatkuvasti lujittunut. Se, että kommunistinen puolue ei eristäytynyt, vaan asetti ensimmäiseksi tehtäväkseen demokraattisten voimien yhdistämisen, on antanut Unkarin demokraattiselle liikkeelle laajan joukkopohjan ja ollut eräs kansandemokratian voiton tärkeimpiä edellytyksiä.

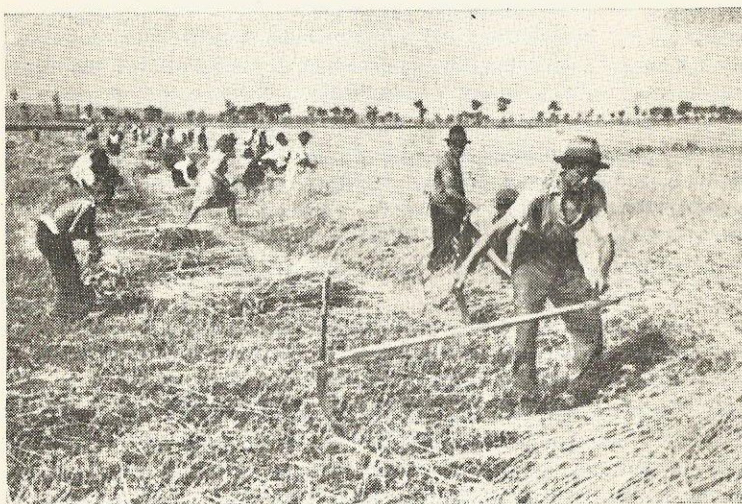
* * *

Kysymys maasta oli Unkarissakin, kuten useimmissa Balkanin niemimaan maissa, eräs nopeinta ratkaisua vaativista kysymyksistä. Unkarin yhteiskunnallistaloudellisessa järjestelmässä oli säilynyt paljon kehitystä jarruttavia feodaalisia jätteitä. Maaseudulla oli suuria feodaalitiloja, mutta talonpoikaiston enemmistö kärsi maan puutetta. Saattoi olla sellaisia tiloja, joissa oli 128.000 hehtaaria maata, kun taas sadoilla tuhansilla köyhillä talonpojilla oli vain 1—2 hehtaaria kullakin. Taloudet, joilla oli maata

100 holdia [1]) tai enemmän, käsittivät 0,8 % kaikista talouksista, mutta niiden hallussa oli 48 % koko maa-alasta. Sensijaan 72,5 % talouksista omisti maata vähemmän kuin 5 holdia taloutta kohti eli yhteensä 10,2 % koko maa-alasta. Perusteellinen maanomistusolojen uudistus olikin kommunistisen puolueen tärkein taloudellinen vaatimus heti sotatapahtumien päätyttyä, ja 15 päivänä maaliskuuta Unkarin hallitus julkaisi asetuksen maareformin suorittamisesta. Paitsi maanpettäjiltä ja fasisteilta, joiden maat takavarikoitiin, maata otettiin suurtilallisilta, joiden maista jaettiin talonpojille yli 100 holdin maa-alat, 100 holdia sai kukin omistaja pitää. Talonpojat muodostivat kommunistisen puolueen kehoituksesta ja johdolla maantarvitsijain komiteoita, jotka jakoivat kaikkiaan 5.700.000 holdia eli 1/3 muokatusta maa-alasta 640.000 uuden isännän kesken, jotka saivat keskimäärin 5 holdia kukin. Vähän maataomistaneitten lisäksi oli maansaajien joukossa 371.000 aivan maatonta maatyöläistä ja köyhää talonpoikaa.

Maasuhteet muuttuivat muutamassa kuukaudessa. Jos vuonna 1930 20 holdia pienemmillä talouksilla oli hallussaan 32 % koko

[1]) 1 holdi = 0,57 ha.

Unkarin talonpojat ovat oppineet ymmärtämään yhteistyön voiman. Sadonkorjuuta Unkarin lakeuksilla.

maasta, mistä lisäksi suuri osa vuokralla, niin v. 1947 niillä oli hallussaan ja omistuksessaan jo 53,5 % koko maasta.

Taantumukselliset ainekset yrittivät kaikin keinoin häiritä maareformin suoritusta, saarnasivat sen "turmiollisuutta" ja ennustivat maatalouden rappiolle joutumista. Tosiasiat osoittavat kuitenkin kiistattomasti päinvastaista Kylvöala lisääntyi vv. 1946—47 300.000 holdilla vv. 1945—46 verraten ja vuoden 1948 huhtikuuhun mennessä oli kynnetty 1 miljoona holdia enemmän kuin v. 1947. Talonpoikaisto onkin kuin yhtenä miehenä maareformin tuloksia puolustanut, ja kun maatalouden hyväksi on suoritettu joukko muitakin toimenpiteitä (entiset velat poispyyhitty. maataloutta varustettu koneilla ym. välineillä, kastelukanavien rakentaminen aloitettu jne) on talonpoikaisto asettunut koko kansandemokratiaa tukemaan.

Kuten sanottu, kommunistinen puolue ajoi tarmokkaimmin maareformin suoritusta, ja sen johdosta on kommunistisen puolueen vaikutusvalta talonpoikaiston keskuudessa valtavasti kasvanut. Niinpä vuoden 1947 vaaleissa puoli miljoonaa talonpoikaa antoi äänensä kommunistiselle puolueelle. Tuhansittain talonpoikia liittyy puolueen jäseneksi, ja on kyliä, joissa 50—80 % täysi-ikäisistä on kommunistisen puolueen jäseninä. Talonpojat ovat tulleet vakuuttuneiksi siitä, että kommunistit työskentelevät sekä rehellisesti että menestyksellisesti talonpojan elämän parantamisen puolesta, ja siksi he luottavat siihen, antavat tukensa sille. Sanomattakin on selvää, että työläisten ja talonpoikien liitto on kommunistisen puolueen politiikan ansiosta jatkuvasti lujittunut.

Maareformin tuloksena Unkarin maaseudun yhteiskunnallinen rakenne muuttui perinpohjin. Feodalismin jätteet hävitettiin ja taantumusvoimat menettivät erään tärkeimmän taloudellisen tukensa. Siten syntyi eräs Unkarin kansandemokratian lujittamisen oleellisimmista edellytyksistä.

* * *

Feodaalijärjestelmän kanssa yhteenkietoutunut finanssipääoma, joka oli ulottanut monopoliutensa teollisuuden tärkeimmille aloille, oli toinen taantumuksen vahva linnake. Ennenkuin kommunistinen puolue kuitenkaan voi ottaa sen monopoliaseman murskaamista keskeiseksi tehtäväkseen, oli suoritettava eräitä muita toimenpiteitä, jotka loivat edellytykset taloudellisista vaikeuksista selviytymiselle ja kansandemokratian kehittymiselle. Sellaiseksi perusrenkaaksi puolue otti valuutan ja budjetin vakauttamistehtävän, koska inflatoorinen kehitys, joka johtui sodan raskaista seurauksista ja suur-

omistajien tahallisesta inflaatiota edistävästä politiikasta, saattoi maan talouden suorastaan perikadon partaalle. Inflaatiosta tuli työtätekeville suoranainen vitsaus, elintaso laski romahdusmaisesti ja nälkä uhkasi kaupungin pieneläjiä. Sensijaan suurteollisuus rikastui. Taantumusainekset pyrkivätkin keinotekoisesti kohottamaan hintoja ja sabotoivat tuotantoa. Paitsi kansan hädän kustannuksella rikastuminen, oli heidän tarkoituksenaan myös kylvää epäluottamusta uuden Unkarin kykyyn selviytyä taloudellisista vaikeuksista ja saada kansa kohdistamaan tyytymättömyytensä kansandemokratiaa vastaan. Samalla ne selittävät, että Unkari ei ilman ulkoa, Englannista ja Amerikasta, saatavaa apua voi selviytyä vaikeuksistaan.

Sitä politiikkaa vastaan kommunistinen puolue asetti oman vakauttamissuunnitelmansa, joka perustui maan omiin voimavaroihin ja kansan uhrivalmeuteen. Maan taloudellisen tilan paraneminen, teollisuustuotannon kohoaminen työläisten erikoisen uhrautuvan ja tarmokkaan työn tuloksena ja vuoden 1946 parantunut sato loivat edellytykset vakauttamiselle, mitä edisti vielä Neuvostoliiton antama taloudellinen apu ja sotakorvausmaksujen vähentäminen. V. 1946 syksyllä rahauudistus suoritettiinkin ja entisen horjuvan pengön tilalle otettiin käytäntöön vakava valuutta, forintti.[2])

Valuutan vakauttaminen asetti lopun turmiolliselle inflaatiolle, edisti maan taloudellista kehitystä ja työtätekevien elintason nousua. Unkarin kansa oli jälleen saanut oman kokemuksensa kautta todistuksen kommunistisen puolueen politiikan oikeudesta ja puolueen arvovalta, samoinkuin luottamus Unkarin demokratiaan yleensäkin, kasvoi.

* * *

Mutta kommunistinen puolue näki selvästi, että maan niin taloudellinen kuin poliittinenkin kehitys on jatkuvan uhan alaisena niin kauan kuin talouselämää hallitsevat asemat ovat suurpääoman käsissä. Vuoden 1946 alkuun mennessä saavutettu suhteellisen nopea taloudellisen kehityksen vauhti, joka johtui työväenluokan uhrautuvaisuudesta, alkoi hidastua jälleen paikoilleen palanneitten tuotantolaitosten omistajain jarrutuksen vuoksi. Kommunistisen puolueen vaatimuksesta suoritettiin kesäkuussa v. 1946 hiilikaivosten ja niitä palvelevien sähköasemien kansallistaminen. Joulukuussa samana vuonna otettiin tärkeimmät raskaan teollisuuden tuotantolaitokset valtion hallintaan. Toukokuussa v. 1947 ministerineuvosto

2) 1 Amerikan dollari = 11,74 forinttia.

Unkarissa on nykyisin elintarvikkeita suhteellisen hyvin saatavissa. Kuvassamme: vihannesten runsautta Budapestin torilla.

hyväksyi päätöksen 13 suurpankin asettamisesta valtion valvontaan ja saman vuoden marraskuussa maan suurimmat viisi pankkia, joiden hallussa oli 2/3 kaikista pankkipääomista ja joiden vaikutuksen alaisena oli huomattava osa suurista teollisuus- ja kauppalaitoksista, kansallistettiin. V. 1947 kansallistettiin kaikki yli 2000 työntekijää käsittävät laitokset ja 25. 3. 1948 annettiin asetus kaikkien yli 100 työntekijää käsittävien tuotantolaitosten ottamisesta valtion haltuun. 86 % Unkarin työläisistä on valtion omistamain teollisuuslaitosten ja liikenteen palveluksessa. Siten on murskattu kapitalististen monopolistien taloudellisen ja poliittisen herruuden perusta. Kansandemokratia on saanut ylivallan maan taloudellisessa elämässä.

* * *

Kansallistamistoimenpiteet ovat antaneet mahdollisuuden suunnitelmatalouden toteuttamiselle. Valtion valvonnan ja tehdaskomiteoiden kautta toteutetun työväen kontrollin pohjalla kommunistinen puolue esitti jo v. 1945 yksityiskohtaiseksi laaditun taloudellisen suunnitelman, jonka myös sosdem. puolue ja kansallinen talonpoikaispuolue hyväksyivät. Sen sijaan pienmaanisäntien puolueen

oikeistolaiset johtomiehet, jotka kansanjoukkojen mielialat tuntien ilmoittivat muodollisesti suunnitelmaa kannattavansa, väittivät sen toteuttamisen olevan mahdollista vain USAn avulla. Kommunistit sen sijaan osoittivat, että se voidaan toteuttaa maan sisäisten voimavarojen turvin, kansan omin voimin, ja 1 päivänä elokuuta v. 1947 kommunistisen puolueen ehdottamaa 3-vuotissuunnitelmaa ryhdyttiin toteuttamaan. Suunitelman mukaan koko Unkarin teollisuuden kokonaistuotanto vuoteen 1950 mennessä tulee olemaan 27 % vuoden 1938 tasoa korkeampi. Sähköenergian tuotannon on suunniteltu kohoavan vv. 1947—48 1.7 miljardiin kwt ja v. 1950 2.1 miljardiin sen oltua v. 1938 1.4 miljardia kwt.

Tuotantolaitosten kansallistamisen jälkeen tuotanto onkin huomattavasti kohonnut. Teollisuustuotanto, joka toukokuussa v. 1945 oli vain n. 30 % vuoden 1938 tasosta, on nyt ylittänyt sen. Teräksen ja rautamalmin tuotanto ylitti jo vuoden 1947 lopulla sodanedellisen tason. Hiilen suhteen maa on nyt omavarainen ja sitä jää ylikin oman tarpeen. Naftan tuotanto ylittää kaksinkertaisesti maan sisäiset tarpeet. 3-vuotissuunnitelma aiotaankin toteuttaa 2 ½ vuodessa eli tämän vuoden joulukuuhun mennessä.

Tuotannon nousua on välittömästi seurannut työläisten reaalipalkan nousu. Niinpä se tämän vuoden alussa oli n. 20—25 % suurempi kuin vuoden 1947 alussa. Jo toukokuussa teollisuustyöläisten elintaso kohosi sotaa edeltäneelle tasolle ja monien alojen työläisten kohdalla on sen jo ylittänytkin.

Tuotantoelämän kehitys ja kansan elintason paraneminen ovat olleet ratkaisevia tekijöitä kansanjoukkojen luottamuksen kasvamisessa kansandemokraattiseen järjestelmään ja ennenkaikkea kommunistiseen puolueeseen.

* * *

Kaikkien taloudellisten saavutusten edellytyksenä on ollut, kuten edellä jo tuli mainittua, edistyksellisten voimien yhtyminen. Tällä hetkellä demokraattisten puolueiden liittoutuma on voimakkaampi kuin koskaan aikaisemmin. Mutta sekin on ollut lujan taistelun takana ja vain kommunistisen puolueen joustavan politiikan ansiosta Unkarin poliittisessa elämässä on voinut tapahtua se demokraattinen kehitys, joka nyt on tosiasia.

Kuten alussa jo tuli mainittua, yhtyi kansalliseen riippumattomuusrintamaan neljä puoluetta. Niistä pienmaanisäntien puolue sai vuoden 1945 vaaleissa eniten ääniä ja 245 edustajaa 409 parlamentin edustajasta. Tässä puolueessa oli suuri joukko rehellisiä demokraatteja ja edistyksellisiä ihmisiä, mutta sen riveihin oli tunkeutunut

myöskin fasistisia ja monarkistisia aineksia, jotka toimivat oman puolueensakin jäsenistön tahtoa ja etua vastaan. Taantumusainekset, jotka kärsivät tappion toisensa jälkeen, pyrkivät hajoittamaan demokraattisen rintaman sisältä päin ja asettivat toivonsa ennen kaikkea pienmaanisäntien puolueeseen pesiytyneisiin taantumusaineksiin. Kommunistisen puolueen johdolla demokraattisen rintaman kolmesta muusta puolueesta kokoonpantu vasemmistopuolueiden liittoutuma asetti pienmaanisäntien puolueelle yhteistyön ehdoksi, että sen rivit vapautetaan taantumusaineksista. Puolueen rivijäsenten painostuksesta ja ennen kaikkea puolueen taantumusjohdon paljastuminen tasavaltaa vastaan tähdätyn salaliiton jäseneksi saivatkin aikaan sen, että demokraattiset ainekset pääsivät puolueessa voitolle ja petturit eroitettiin siitä. Vilak-lehti kirjoitti salaliiton paljastamisen jälkeen:

> *”Poliittinen näköpiiri on jälleen selkeytynyt. Hallitusliittoutuma kesti ankaran kokeen ja, epäilemättä, astui kriisistä huomattavasti lujittuneena.”*

Vuoden 1947 vaaleissa hallituskokoomus sai 60,8 % äänistä ja 65 % paikoista. Sen jälkeen kun fasistinen ”Unkarin riippumattomuuspuolue” oli hajoitettu, kuuluu demokraattiselle rintamalle 76 % paikoista parlamentissa. Suurin puolue on ollut kommunistinen puolue ja toisena sosialidemokraattinen puolue. Vaalien jälkeen pystytetyssä hallituksessa pienviljelijäin puolue sai pääministerin paikan ja 3 muuta paikkaa, kommunistinen puolue 5, sosialidemokraattinen 4 ja kansallinen talonpoikaispuolue 2 paikkaa. Hallitusliittoutuman neljä puoluetta ovat yksimielisiä Unkarin kehityksen teistä, millä luonnollisesti on suuri merkitys kansandemokratian edelleen kehittämiselle.

Hallitusliittoutuman taistelu kansandemokratian jatkuvan kehittämisen puolesta on johtanut myöskin hallintokoneiston, armeijan ja poliisilaitoksen siirtymiseen kansan käsiin. Kommunistinen puolue vaatii poliittisella alalla tällä hetkellä erikoista huomiota kiinnitettäväksi oikeuslaitoksen, koululaitoksen, yliopistojen ja yleensä kansansivistyslaitosten vapauttamiseen taantumuksellisista aineksista.

Taantumuksen tappio, kansandemokratian taloudelliset ja poliittiset menestykset eivät siis ole lujittaneet vain kommunistista puoluetta, vaan voimistaneet myöskin demokraattista vaikutusta muissa demokraattisissa puolueissa. Kansallisen riippumattomuusrintaman puolueet ovat nyt lähempänä toisiaan kuin milloinkaan aikaisemmin sen olemassaolon aikana. Siten demokratian lujittamisen tärkein

ehto, laajan joukkoperustan luominen sille, on kommunistisen puolueen joustavan yhteistyöpolitiikan ansiosta toteutettu Unkarissa.

* * *

Jos ovat olleet valtavia muutokset Unkarin sisäpoliittisessa elämässä, on muutos ulkopoliittisessa suhteessa ainakin yhtä käänteentekevä. Unkarihan on aina ollut kansainvälisten teiden risteyksessä ja noin 400 vuoden aikana saanut keskeytymättä käydä taistelua vapautensa puolesta milloin turkkilaisia, milloin itävaltalaisia, milloin saksalaisia orjuuttajia vastaan. Unkarin hallitsevat luokat antoivat tukensa ulkolaisille sortajille, mistä johtui, että Unkarin kansa vapaustaistelussaan kärsi jatkuvasti tappioita. Toisaalta suur-unkarilaisen kansalliskiihkon avulla pyrittiin raskaitten olojen kansassa herättämä tyytymättömyys suuntaamaan naapurikansoja vastaan. Ja lopuksi, suur-Unkarin perustamishaave slaavilaisten kansojen ja romanialaisten kustannuksella sai Unkarin vallanpitäjät johtamaan maan hitleriläisen Saksan vasalliksi.

Jo sota-aikana kommunistit julistivat, että taistelu maan riippumattomuuden puolesta on mahdollista vain yhteistyössä rauhaarakastavien kansojen kanssa ja vaativat kieltäytymistä suur-unkarilaisesta kiihoituksesta. Sodan jälkeen kommunistinen puolue torjui päättävästi taantumuksen esittämän ulkolaisen pääoman maahan tunkeutumisen ja vaati johdonmukaisesti ystävällisten suhteiden aikaansaamista kaikkiin demokraattisiin maihin, varsinkin Neuvostoliittoon ja Unkarin naapurimaihin. Unkarin rauhanpolitiikka onkin jatkuvasti lujittunut. Maa ei ole antanut vetää itseään Marshall-suunnitelmaan, vaan on kehittänyt jatkuvasti tasa-arvoisia taloudellisia suhteita Neuvostoliittoon ja muihin itä-Euroopan maihin solmimalla niiden kanssa sekä taloudellisia että kulttuurisopimuksia. 18 päivänä helmikuuta allekirjoitettiin ja 4 päivänä maaliskuuta Unkarin hallitus ratifioi Neuvostoliiton ja Unkarin välisen ystävyys-, yhteistyö- ja keskinäisen avunantosopimuksen. Unkarin presidentti Tildy Zoltan sanoi sopimuksen solmimisen yhteydessä:

> *"Sopimus ei ole vain todistuksena Neuvostoliiton luottamuksesta demokraattista Unkarin tasavaltaa kohtaan, se ei puhu vain kunnioituksesta synnyinmaatamme ja kansaamme kohtaan. Se on myös rauhamme, luovan työmme, vapautemme ja kansallisen riippumattomuutemme tae."*

Neuvostoliiton ystävällisyydestä Unkari onkin saanut jatkuvia todistuksia mm. taloudellisen avun muodossa, josta viimeisimpänä osoituksena on Neuvostoliiton myöntämä 50 % alennus Unkarin

sotakorvaussummaan, mikä luo edellytykset 3-vuotissuunnitelman täyttämiselle 2 ½ vuodessa.

Kommunistisen puolueen pääsihteeri Rakosi sanoikin kesäkuun puolivälissä pitämässä puheessaan:

> *"Ei saa hetkeksikään unohtaa, että kaikkien menestystemme perustana ja lähtökohtana on se tosiasia, että Neuvostoliitto ja Neuvostoarmeija löivät fasistiset kahleet Unkarin kansan käsistä, että Neuvostoliiton vapaustaistelun tuloksena murskattiin taantumuksen aseistetut voimat ja valtiokoneisto ja, että Neuvostoliitto on voimakkaasti ponnistellut luodakseen pohjan kehityksellemme ja menestyksillemme. Neuvostoliiton taloudellinen tuki on ollut suurena apuna Unkarin demokratialle."*

Ystävyys Neuvostoliiton kanssa, samalla kun kehitetään suhteita muihinkin maihin, onkin Unkarin ulkopolitiikan keskeisimpiä kysymyksiä.

* * *

Sitä mukaa kun Kommunistisen puolueen politiikka on menestyksellä toteutunut on itse puoluekin kehittynyt ja kasvanut. Kommunistisen ja sosialidemokraattisen puolueen yhtymishetkellä se oli maan suurin työläis- ja talonpoikaispuolue. Vuoden 1947 vaaleissa kommunistisesta puolueesta muodostui johtava puolue myöskin sen saaman äänimäärän perusteella. Kun puolue v. 1945 sai 800.000 ääntä eli 17 % kaikista äänistä, niin v. 1947 se sai 1.118.000 ääntä eli 22,3 % kaikista äänistä. Sen äänestäjistä oli n. 500.000 talonpoikaa, 450.000 työläistä ja 160.000 ääntä se sai sivistyneistön ja pikkuporvariston keskuudesta. Erikoisesti kommunistisen puolueen äänimäärä kasvoi sosialidemokraattisen puolueen entisten kannattajain keskuudessa. Vaalien aikana sosialidemokraattisessa puolueessa oli nimittäin vielä johtavilla paikoilla oikeistoaineksia, jotka vastustivat työväenliikkeen yhtenäisyyttä ja saivat aikaan tuhansien äänestäjien siirtymisen pois sosialidemokraatteja kannattamasta. Kuudessa suurimmassa kaupungissa kommunistinen puolue sai v. 1945 yhteensä 145.000 ääntä, mutta sosialidemokraattinen puolue 207.000 ääntä. Vuoden 1947 vaaleissa kommunistinen puolue sai 203.000 ääntä ja sosialidemokraattinen puolue 186.000 ääntä.

Puolueen jäsenmäärä on jatkuvasti kohonnut. Niinpä vuoden 1948 ensimmäisinä neljänä kuukautena siihen liittyi 200.000 uutta jäsentä, ollen sen jäsenluku yhdistymishetkellä lähes miljoona.

Kompuolueen pääsihteeri Matyas Rakosi on hyvin kansanomainen ja suurta kansansuosiota nauttiva henkilö. Kuvassamme: Rakosi on naisten kokouksessa saanut suklaaelefantin.

Uusien jäsenten joukossa on talonpoikaisto ja sivistyneistö erikoisen voimakkaasti edustettuna. Pienellä Zemplanskin alueella liittyi puolueeseen viime vuoden lopulla 5.000 jäsentä: talonpoikia, opettajia, lääkäreitä ja kylänvanhimpia. Lähes 20 % Unkarin kaikista lääkäreistä ja insinööreistä on kommunistisen puolueen jäseninä samoin kuin monet huomattavat kirjailijat, taiteilijat ja tiedemiehet.

Niin huomattava jäsenmäärän kasvu, onhan yli 90 % puolueen jäsenistä liittynyt puolueeseen maan vapauttamisen jälkeen, asettaa erittäin suuret vaatimukset puolueen sisäiselle valistus- ja kasvatustyölle. Uusien jäsenten teoreettinen taso, heidän marxilaisuuden tuntemuksensa on luonnollisesti heikko, sillä kuten puolueen pääsihteeri Rakosi sanoi, työläiset, talonpojat ja sivistyneistön edustajat eivät tässä vaiheessa liity puolueeseen siksi, että he olisivat tutustuneet marxilais-leniniläiseen teoriaan ja tulleet vakuutetuiksi sen oikeudesta, vaan siksi, että kommunistinen puolue on johdonmukaisesti, rehellisesti ja myös menestyksellisesti puolustanut heidän etujaan. He tuovat siten puolueeseen paitsi puoluetta kohtaan tuntemansa myötätunnon ja kiitollisuuden myöskin ennakkoluulonsa ja virheelliset katsomuksensa.

Jo vuoden 1947 toukokuussa toveri Rakosi osoitti puolueen nopeassa kasvamisessa piilevän myös vaaran:

> *"Kiistatonta on, että puolueeseemme — ja vielä enemmän sosialidemokraattiseen puolueeseen — on liittynyt paljon sellaisia ihmisiä, joiden olisi ollut parempi saada aluksi ammatillisissa tai joissakin muissa joukkojärjestöissä määrätty sosialismin alkeiskoulutus, eikä heti joutua puolueeseen, johon he siten voivat välittömästi vaikuttaa..."*

Toisessa yhteydessä hän mainitsee, että määrän suuri kasvu voi tapahtua laadun kustannuksella, mitä ei saisi tapahtua, koska puolue on työväenluokan etujoukko, sen tietoisin ja johdonmukaisin osa.

Siksi kommunistinen puolue jo tämän vuoden tammikuun alussa pitämässään edustajakokouksessa hyväksyi tämän hetken tärkeimmäksi tehtäväksi, "perusrenkaaksi", joka ratkaisee muiden tehtävien toteuttamisen, puolueen ideologisen ja teoreettisen tason kohottamisen.

Puolueen ideologisen ja teoreettisen tason kohottamisen ja syventämisen välttämättömyyttä ei yhtään vähennä se seikka, että kommunistinen ja sosialidemokraattinen puolue yhtyivät kesäkuussa pidetyn yhtenäisyyskokouksen päätöksellä Unkarin työtätekevien puolueeksi. Rakosi huomautti jo aikaisemmin, että yhtyminen vaatii kysymyksen entistä tiukemmin asettamista, koska sadattuhannet sosialidemokraatit, jotka nyt tulevat yhtenäiseen puolueeseen kommunistien kanssa, täydellä oikeudella odottavat, että kommunistit tutustuttavat heidät marxilaisuuteen, uuden, yhtyneen puolueen ideologiaan.

Yhtymiskongressissa ja sitä edeltäneissä kommunistisen ja sosialidemokraattisen puolueen ylimääräisissä edustajakokouksissa asetettiinkin kysymys puolueen aatteellisen tason kohottamisesta hyvin tärkeälle sijalle, jopa niin, että yksimielisesti kannatettiin nk. koeajan hyväksymistä uusille puolueen jäsenille, samoin kuin kahden takaajan todistuksen vaatimista. Tärkeimpänä puolueen ideologisen tason kohottamisessa pidetään kuitenkin opiskelua, johon kommunistisessa puolueessa on tosin aikaisemminkin suurta huomiota kiinnitetty. Rakosin selostuksen mukaan puolueen piirikuntakomiteoiden 172 jäsenestä 130 on päättänyt 2-kuukautiset tai pitempiaikaiset puoluekurssit, 282:sta lääni-, piiri- ja kaupunkikomiteoitten sihteeristä on 206 opin käynyttä. Vuoden 1948 alkuun mennessä yli 120.000 jäsentä oli päättänyt puoluekoulut ja kurssit,

mutta ne ovat olleet lyhytaikaisia eikä suurin osa jäsenistä ole saanut minkäänlaista koulutusta.

Nyt, samanaikaisesti yhtymisen kanssa, kommunistisen puolueen politbyro teki päätöksen 6-kuukautisen puoluekoulun muodostamisesta 50 oppilaalle, mikä merkitsee 100 oppilasta vuodessa. Kolmikuukautisten puoluekoulujen lukumäärä kohotetaan kuuteen ja puolueen viikkokoulun tulee käymään 10.000 puolueen jäsentä vuodessa, minkä lisäksi kiinnitetään erikoista huomiota yksinopiskeluun. Puoluekoneiston kaikkien työntekijöitten on vuoden ajalla saatava vähintäin 3 kuukauden koulutus. Luonnollista on, että nämä toimenpiteet koskevat yhtynyttä Työtätekevien puoluetta, koska kommunistista puoluetta ei ole enää olemassa. Siten lujitetaan puolueen taistelukykyisyyttä, mikä taas on tärkein edellytys koko kansandemokratian lujittamiselle ja eteenpäinkehittämiselle.

* * *

Unkarin kommunistisen puolueen eräänä johtavimpana periaatteena on ollut työväenliikkeen yhtenäisyys, koko työväenliikkeen valtavan voiman yhteenliittäminen taistelemaan työtätekevien etujen puolesta, rauhan ja demokratian, sosialismin puolesta. Se on myöskin jatkuvasti esittänyt, että parhaiten voi työväenluokan etuja palvella yksi yhtenäinen työväenpuolue. Ja, kuten sanottu, Unkarissa työväenliikkeen yhtenäisyys onkin nyt tosiasia. Kommunistisen puolueen ja sosialidemokraattisen puolueen organisatoorinen yhtyminen ja uuden, yhtenäisen marxilaisen puolueen, Unkarin työtätekevien puolueen muodostuminen tapahtui kesäkuun 12 päivänä pidetyssä puolueen ensimmäisessä edustajakokouksessa.

Itse yhtymisprosessi ei suinkaan ollut mikään päivän tai kahden asia. Jo v. 1945 Budapestin työläiset kantoivat mielenosoituksissaan julisteita, joissa yhtenäisyyden vertauskuvana kaksi kättä puristi toisiaan. Tarvittiin kuitenkin yli kolme vuotta ennen kuin työläisten hartain toive täyttyi. Nämä kolme vuotta ovat olleet ankaraa taistelua oikeistososialidemokraatteja vastaan, jotka ovat kaikin keinoin pyrkineet estämään yhtenäisyyden toteutumisen, työväenluokan taistelukykyisyyden kasvun.

Unkarin sosialidemokraattisessa puolueessa on oikeistoaineksilla aina ollut tunnetusti ylivalta. Monien vuosien aikana sen johdossa oli eräs pahimpia sosialidemokraattisia opportunisteja Karl Peyer. Horthyn fasistisen järjestelmän aikana sosialidemokraattinen puolue sai toimia julkisesti, vaikka muita työväenjärjestöjä vainottiin ja lakkautettiin. Vielä maan vapauttamisenkin jälkeen sosialidemokraattisen puolueen johtavilla paikoilla oli oikeistolaisainekset.

Peyer tosin syrjäytettiin sodan jälkeen johdosta, mutta hänen uskolliset kannattajansa jäivät tärkeille johtopaikoille. Alhaalta tulevan painostuksen vuoksi he olivat nimellisesti pakoitetut olemaan kommunistien kanssa yhteistyössä, mutta tosiasiassa sabotoivat yhteisiä toimintoja, häiritsivät tehokkaita toimenpiteitä maan demokratisoimiseksi ja uudelleenrakentamiseksi.

Toisaalta puolueessa olevat vasemmistoainekset eivät toimineet kyllin päättäväisesti oikeistolaisten turmiollisen politiikan estämiseksi ja heidän eristämisekseen joukoista. Se kävi kalliiksi puolueelle, ja vuoden 1947 vaaleissa se menetti kymmeniä tuhansia äänestäjiään.

Rehelliset sosialidemokraatit ryhtyivät tarkistamaan politiikkaansa, ja Budapestin sosialidemokraattisten järjestöjen vaatimuksesta pidettiin maaliskuussa v. 1948 Unkarin sosialidemokraattisen puolueen ylimääräinen edustajakokous, joka syrjäytti puolueen johdosta oikeistoainekset ja velvoitti uuden johdon alkamaan kommunistisen puolueen kanssa neuvottelut näiden kahden työväenpuolueen yhtymisestä.

Sosialidemokraattisen puolueen pääsihteerin sijainen Marosan Djerd ilmaisi edustajakokouksen kannan:

Unkarin kommunistit rakentavat Unkarille onnellista tulevaisuutta. Kuvassamme: unkarilaiset pioneerit tunnuksineen marssilla.

"Pidämme valheellisena ja työväenluokan etuja vahingoittavana politiikkaa, joka pitää päävihollisena kommunisteja eikä kapitalisteja."

Maaliskuun 18 päivänä 1948 molempien puolueiden edustajat olivat ensi kerran kosketuksessa keskenään ja valitsivat kaksi komiteaa, joista toinen ryhtyi valmistamaan uuden puolueen ideologista ohjelmaa, toinen taas organisatoorisia toimenpiteitä. Jo ennen yhtymiskokousta perusjärjestöt muodostivat kaupungeissa, kylissä, tuotantolaitoksissa ym. yhtenäisyyskomiteoita yhteistyötä johtamaan. Toisaalta sosdem. puolueessa tapahtui rajankäyntiä yhtenäisyyden kannalla olevien ja sitä vastustavien välillä, samoinkuin aatteellista selkeytymistäkin.

"Emme halua tuoda yhtenäiseen puolueeseen vanhaa lastia," — sanoi *M a r o s a n D j e r d*. "Vapaudumme täydellisesti Kautskyn ja Bernsteinin hengestä ja tuomme yhtenäiseen puolueeseen vain parhaimmat, vallankumoukselliset perinteet."

Periaatteelleen uskollisena kommunistinen puolue teki voitavansa yhtymisen onnistumiseksi työtätekevien tahdon ja etujen mukaisesti. "Yhtyminen on välttämätön, — sanoi toveri Rakosi, — ensiksi, Unkarin demokratian saavutusten vuoksi, jotka ovat nostaneet päiväjärjestykseen kysymyksen sosialismin rakentamisesta, ja toiseksi kansainvälisen tilanteen kärjistymisen vuoksi, joka myös vaatii työväen yhtenäisyyden voimistamista."

Yhteisten neuvottelujen tuloksena päätettiin uuden puolueen ideologiaksi hyväksyä marxismi-leninismi. Kommunistisen puolueen puolelta se olikin luonnollinen ratkaisu, koska puolue oli aina ollut marxismi-leninismin kannalla. Mutta myöskin sosialidemokraattien taholta sitä pidettiin ainoana mahdollisena:

"Emme ole tunnustaneet Marxin-Engelsin-Leninin-Stalinin oppia suinkaan senvuoksi, että kommunistit sitä meille ehdottivat, vaan siksi, että olimme tulleet vakuutetuiksi sen opin oikeudesta ja suurenmoisuudesta. Yhdessä kommunistien kanssa me johdamme työtätekeviä joukkoja eteenpäin sosialismiin, parempaan elämään. Olemme itse astuneet tasa-arvoisen yhtymisen tielle. Vain sitä voi valittaa, että emme ottaneet tätä askelta jo aikaisemmin. Läntisten sosialistien ei tarvitse sääliä meitä. Meitä ei tarvitse sääliä, meitä kannattaa kadehtia. Edessämme on loistavat ja jalot päämäärät. Ja me saavutamme ne." (*Marosan Djerd* Unkarin työtätekevien ensimmäisessä edustajakokouksessa).

Ensimmäisessä edustajakokouksessaan Unkarin työtätekevien puolue määritteli lähimmät tehtävänsä. Erääksi tehtäväksi puolueen

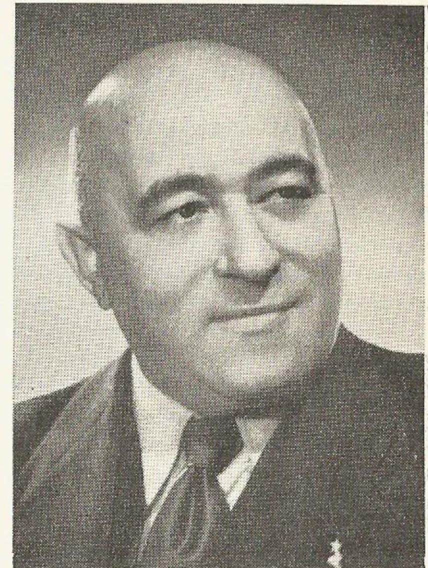
yhtymisen toteuttamisen ja sen ideologisen kohottamisen lisäksi asetettiin Unkarin riippumattomuusrintaman uudelleen järjestäminen laajalle joukkopohjalle. Tarkoituksena on luoda yhtenäinen joukkojärjestö puolueiden pintapuolisen yhteistyön sijaan. Poliittisten puolueiden lisäksi ovat myös suuret yhteiskunnalliset järjestöt, ammattiliitot, naisten, nuorison ym. järjestöt halukkaita siihen liittymään.

Unkarin Kommunistisen puolueen politiikka on ollut oikeata ja se on rohkeasti ja johdonmukaisesti toteuttanut sitä. Se on oikein arvioinut voimasuhteet ja toiminut päättäväisesti vallankumouksellista teoriaa kompassina käyttäen. Unkarin kansalle onkin avautunut valoisa tie, sen talousjärjestelmä on astunut sosialismiin johtavalle tielle.

"Samaan suuntaan, — sanoi toveri Rakosi Työtätekevien puolueen kokouksessa, — tulemme jatkamaan taistelua työtätekeviemme onnellisen elämän puolesta. Sitä tietä, jolle kansandemokratiamme on astunut, me kuljemme eteenpäin, kommunismiin asti."

TERVEHDYKSIÄ SKP:lle

TERVEHDYS UNKARISTA

Unkarin Kommunistisen Puolueen pääsihteeri, maan nykyinen pääministeri Matyás Rákosi, joka 16 vuotta Horthyn vankiloissa viruttuaan vapautui samoihin aikoihin kuin Toivo Antikainen, on lähettänyt seuraavan tervehdyksen:

Rakkaat toverit!

Pyysitte minua kirjoittamaan vuosikirjaan, joka ilmestyy Suomen Kommunistisen Puolueen 30-vuotisjuhlan johdosta.

Täytän sitäkin mieluummin pyyntönne, kun olen jo vuonna 1920 henkilökohtaisesti tutustunut Suomen Kommunistisen Puolueen johtajiin, ennen kaikkea toveri Otto Kuusiseen. Suomalaisten vapaustaistelu vuonna 1918 teki meihin, unkarilaisiin kommunisteihin,

syvän vaikutuksen ja me pyrimme käyttämään hyväksemme sen opetuksia vallankumouksessamme, joka tapahtui vuosi jälkeenpäin. Siitä ajasta asti olemme suurella mielenkiinnolla seuranneet Suomen työläisten ja talonpoikien taistelua, joka on suuresti muistuttanut sitä taistelua, jota Unkarin kansa kävi Horthyn järjestelmää vastaan. V. 1940, kun minut mahtavan Neuvostoliiton ja toveri Stalinin avulla vapautettiin Unkarin fasistisesta vankilasta, olin lepäämässä samassa parantolassa, missä toveri Antikainenkin pitkäaikaisen vankilassaolonsa jälkeen oli terveyttään hoitamassa.

Toveri Antikaisesta kuulin ensi kerran keväällä vuonna 1922, jolloin toveri Kuusinen kiinnitti huomiotani häneen suomalaisia fasisteja vastaan taistelua käyvänä, paljon lupaavana nuorena kommunistina. Olin erittäin iloinen saadessani lähes kaksikymmentä vuotta sen jälkeen mahdollisuuden tutustua häneen henkilökohtaisesti. Keskustelimme tuntikaupalla, vaihdoimme kokemuksia, kerroimme vankilamuistelmia ja pian välillemme syntyi kiinteä ystävyys. Olin pitänyt suomalaisia hieman itseensä sulkeutuneina, pidättyväisinä ja harvasanaisina ihmisinä. Mutta Antikainen ei ollut sellainen ihmistyyppi. Hän oli elämänvoimaa täynnä oleva optimisti, nauravine silmineen ja äänekkäine nauruineen, ihminen, joka saattoi vaikeimmissakin elämän ja työväenliikkeen olosuhteissa herättää ympäristössään iloa. Hän säteili valtavaa energiaa, aivan kuin olisi purkanut itsestään sähkökipinöitä. Hänen avoin, vilpitön ja sydämellinen luonteensa vaikutti kaikkiin ympärillä oleviin. Hänessä yhdistyivät sopusointuiseksi yhtenäisyydeksi urheilullinen kunto, henkilökohtainen rohkeus, rakkaus työtätekevään kansaan ja viha sortajia kohtaan, vastuuntunto ja alttius synnyinmaalleen sekä suomalaisen ja kansainvälisen työväenliikkeen tuntemus.

Kun hitleriläiset ja niiden apurit vuonna 1941 salakavalasti hyökkäsivät Neuvostoliittoa vastaan, Antikainen luonnollisesti heti liittyi mukaan taisteluun, jonka päämääränä oli myöskin Suomen kansan vapauttaminen. Tapasin hänet useita kertoja sodan ensi kuukausina. Hän oli täysin varma siitä, että tässä, elämästä ja kuolemasta käytävässä taistelussa fasismi tulee tuhotuksi ja ankaran taistelun jälkeen kansandemokratian asia voittaa.

Antikainen kertoi meille työskentelevänsä yötä päivää selostaakseen Suomen kansalle tapahtumia, kehittäen toimintaansa lehdistössä ja radiossa. Minulle nämä tapaamiset olivat aina suureksi iloksi. Sitä järkyttyneempi olin, kun sain tiedon hänen traagillisesta kuolemastaan. Suomen työtätekevä kansa menetti hänessä suuren pojan, jonka muisto tulee loistamaan esimerkkinä kansojen vapautta ja inhimillistä edistystä puolustaneille taistelijoille.

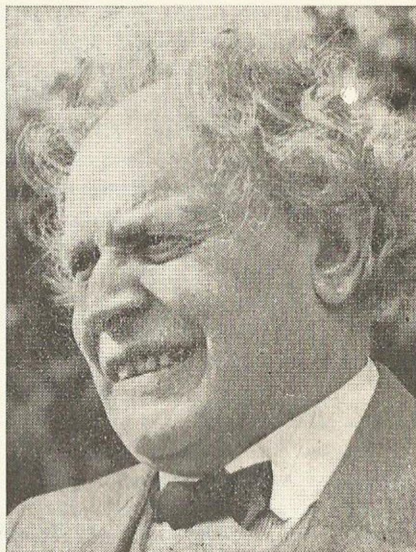
Hänen muistoaan uskollisesti vaaliva Suomen Kommunistinen Puolue voi olla ylpeä siitä, että sen riveissä on taistellut sellaisia kommunisteja kuin oli Antikainen. Minä puolestani olen iloinen siitä, että näillä vaatimattomilla riveillä olen voinut auttaa hänen kunniakkaan muistonsa ikuistamista.

Lähetän lämpimän tervehdyksen Suomen Kommunistiselle Puolueelle ja Suomen työtätekeville. Toivon, että he mitä nopeammin veisivät täydelliseen voittoon Suomen työtätekevän kansan ja inhimillisen edistyksen etujen mukaisesti ne aatteet, jotka loistavat lipussanne.

Kommunistisin terveisin

Rákosi Mátyás

TERVEHDYS TANSKASTA

Maailmankuulu tanskalainen kirjailija, Tanskan Kommunistisen Puolueen jäsen Martin Andersen Nexö kertoo suhteestaan Suomeen.

Suomella on kenties erikoinen kyky saada alkuperäisiä tunteita liikkeelle. Muistan, että jo lapsuudessani tällä maalla ja kansalla oli oma sijansa tunne-elämässäni. Sillä kertaa järkytti ja liikutti lapsensydäntäni kansan epätoivoinen maanpakolaisuus; kuvittelin Suomen kansan istuvan itkien veden rannalla, joka esti sitä pääsemästä kotimaahansa. Aivankuin Juudan virressä: Babylonian virtain rannalla me istuimme itkien!

Sitten ymmärsin hiukan enemmän: Suomen kansa o l i kotona — tavallaan; mutta sillä ei ollut oikeutta hallita itseään. Vieras hallitsi sitä! Olin oppilaana Askovin kansankorkeakoulussa samaan aikaan kun siellä oli useita suomalaisia maistereita, jotka kaipasivat kotiin Suomeen ja halusivat perustaa siellä kansankorkeakouluja Tanskan malliin. Heiltä kuulin, että Suomen kansa oli vankina omassa maassaan ja uneksi vapaudesta ja itsenäisyydestä. Teki totisesti kipeää nuoren ihmisen sydämeen nähdä jonkun kansan yhteen ääneen vaativan vapautta, ei mitään muuta, ja taistelevan toivotonta taistelua tyrannimaista ylivoimaa vastaan. Ymmärsin — ja suomalaiset ystäväni vahvistivat tätä käsitystäni — että jos Suomen kansa voisi heittää tsaristisen ikeen yltään, se olisi vapain ja yksimielisin kansa maan päällä. Tanskan kansan mielessä oli vielä syvät arvet tappiosta vuonna 1864 ja tämä oli omiaan lisäämään ymmärtämystä Suomen kansaa kohtaan! Ja Askovissa opettajat koskettelivat näitä arpia voimallisesti: on tuskin liian paljon sanottu, että "etelä-Juutin kysymyksestä" pidettiin kovaa meteliä. "Kadotettu maa etelässä" ja "Veljemme joen toisella puolella" oli puheenaihe, joka kohosi alituisesti esiin ja — tietoisesti tai tiedottomasti — tukahutti tärkeät sisäiset kysymykset.

Olen nykyään tällaista vanhoihin kansallisiin tappioihin takertumista vastaan, tuo melkein sadistinen umpeutuneiden haavojen verille tonkiminen estää näkemästä elintärkeitä kysymyksiä, jotka aika tuo mukanaan... Kansallisuuskysymys v o i joinakin kausina olla elintärkeä: ja tätä lähtökohtana käyttäen sitä tavallisina aikoina käytetään kansojen sokaisemiseen, ja saadaan heidät unohtamaan elinetunsa. Oli niin yksinkertaista saada ihmiset samaistamaan Tellin ja Rütlin urhea pieni kansa, joka asui suurien rosvojen ympäröimänä, pieneen Tanskaan ja pieneen Suomeen — siihen ei tarvittu ajattelua! Mutta ei ollut syytä kiinnittää huomiota siihen seikkaan, että omien rajojenkin sisällä oli rosvoja, vieläpä suuria ryöväreitä, se olisi huonosti sopinut tähän viattomaan ajatuksenjuoksuun.

Myöhemmin sitä viisastui ja varusti kysymysmerkillä tämän summittaisen käsityksen viattomista pienistä ja rosvoavista suurista: ja saattoipa ruveta epäilemään, että suurimmat rosvot ehkä löytyvätkin omien rajojen sisältä. Ensimmäisen maailmansodan aikana jouduin suuresti muuttamaan kantaani Suomeen nähden. Oleskellessani Saksassa sodan aikana ymmärsin monista merkeistä, että läheinen yhteispeli oli käynnissä, ei kahden kansan välillä, vaan Suomen ja Saksan kansan yläluokkien välillä. Molempien maiden ylioppilaiden väliset suhteet todistivat siitä, heidän ja hei-

dän taantumuksellisten ylioppilaskuntiensa takana saattoi aavistaa olevan voimatekijöitä, jotka itkivät kansan kanssa — ja samaan aikaan salaa pelasivat "perivihollisen" kanssa. Lennätintoimistojen kautta kulki edestakaisin tiedoituksia, joista vilahteli mitä inhoittavin yhteispeli: näin oli erikoisesti Kerenskin kaudella. Suomen kansalaissota paljasti nämä suhteet. Saksalaisten joukkojen kutsuminen Suomeen ja näiden tärkeä osuus punaisten lyömisessä, vaikka valkoiset ottivat kerskuen nimiinsä koko voiton; kaupankäynti tuhansien punaisten vankien siirtämisestä saksalaisten käyttöön länsirintaman juoksuhautoihin (minkä rintaman murtuminen onneksi teki tyhjäksi), kaikki tämä tekopyhästi esitettynä urheuden ja vapaudenkaipuun tekoina, kauhistutti minua ja painui syvälle mieleeni. Aloin rakastaa pahoinpideltyä Suomen kansaa ja vihata sen inhoittavia herroja. Minua ei enää hämmästyttänyt, että pahimmat heistä olivat uskollisesti palvelleet tsaaria.

Sitten tulivat käyntini Neuvostoliitossa ja Karjalassa, ja siellä minulle totisesti selvisi, että isänmaa kuuluu köyhille, pieneläjille, joita sitoo maahansa raadanta ja vaiva ja niukka onni. Muilla isänmaa on huulilla, ja ne käyttävät sitä kiihoittaakseen kansaa ja orjuuttaakseen sitä. Matkustaessani Suomen läpi kuulin alituisesti, että Suomi oli sivistyksen etuvartio idän barbariaa vastaan ja Rajajoki pohjolan raja. Oli omituista näiden puhetapojen ja tämän Suomen kansan jyrkän rikkinäisyyden tai pikemminkin kahtijaon havaitsemisen jälkeen saapua Neuvostoliittoon ja kokea se kaunis yhteinen kulttuurityö, johon koko kansa yhteisesti otti osaa. Täällä ei ollut sijaa naapurikansan vihaamiselle, ei ollut kostosuunnitelmia tai revanssiajatuksia, ei mitään vanhoja laskuja selviteltävinä: täällä toivottiin vapautta ja rauhaa tehtävien suorittamiseen, toivottiin sitä sekä itselle että suotiin se muille. Tässä yhteydessä muistelin erästä muulinajajaa, jonka kerran tapasin vaelluksillani Espanjan Sierrassa. Hänen muulillaan oli avoin haava toisessa reidessä, ja minä tarjouduin auttamaan häntä sen puhdistamisessa ja sitä saa parantaa", hän sanoi, "sehän on paljon parempi kuin ruoska. hoitamisessa, jotta se parantuisi. Mutta hän karkoitti minut. "Ei Kun pistän siihen keppini kärjellä, silloin eläin tottelee ohjaksia ja kulkee mainiosti."

Senpä vuoksi taantumus kaikissa maissa rakastaa avoimia kansallisia haavoja — ja hankkii niitä, jos niitä ei ennestään ole. On niin suurenmoista piiskata niiden avulla kansaa eteenpäin; tarvitsee vain esimerkiksi sanoa "Rajajoki". Enempää ei tarvita, heti hyväntahtoinen, taitava, lauhkea kansa on valmis valjaisiin. Ehkä edelleenkin?

Teki niin hyvää, että Neuvostoliitossa ei ollut mitään tällaista. En edes vuoden 1945 alkupuoliskolla, jonka vietin Moskovassa, havainnut minkäänlaista vihaa Saksan kansaa kohtaan, joka kuitenkin oli sallinut itseään käytettävän sellaiseen hävitystyöhön neuvostomaassa. Siellä ymmärrettiin eroitus käskijäin ja sokeitten välikappaleitten välillä, ja siellä puolustettiin sitä ihmisen historiassa uutta kantaa, että laajat joukot on tehtävä — ei vielä sokeammiksi, vaan *näkeviksi!* Ja sitä mukaa kuin tämä näkökanta leviää muihin maihin, tulee olemaan yhä vaikeampaa kiihoittaa kansoja vihaan toisiaan vastaan.

Kun kahden sodan välillä matkusti Suomen läpi Neuvostoliittoon, oli helppo nähdä, ketkä olivat "ryssänvihollisia", ketkä eivät. Tavallisille junavirkailijoille, siivoojille jne. syttyi tuike silmiin, kun kerroin, mihin olin matkalla. Tullimiehet ja salaisen poliisin miehet taas olivat varsin epäystävällisiä, riuhtaisivat passin kädestä, penkoivat matkalaukkua, ryhtyivät tarkastamaan yksityisiä kirjeitä, käyttäytyivät lyhyesti sanoen kuin tsarismin käskyläisten perilliset.

Minulla oli suhteita eräisiin suomalaisiin kirjailijoihin; tapasin nytkin maanpaossa olevia suomalaisia: vapaustaistelijoita, jotka olivat saaneet kokea kuritushuonetta kiitokseksi. Eräältä heistä oli murskattu nenäluu, kun häntä oli pakkoruokittu vankilassa nälkälakon aikana.

Kaikki tämä vaikutti, että käsittelin sekä ruotsalaisessa että tanskalaisessa lehdistössä kysymystä Suomen vallassaolevien suhtautumisesta vapaamielisyyteen ja inhimillisyyteen. Mutta minulle selvisi perin pohjin, että olin pistänyt käteni ampiaispesään. Jos Suomen hallitsevat piirit vetosivat alituisesti skandinaaviseen veljeyteen, niin muitten skandinaavisten maitten hallitsevat piirit taas näkivät Suomessa etuvartion itää vastaan, jopa sillanpääaseman. Ja tätä sillanpääasemaa vastaan olin hyökännyt. Talvisodan aikana oli ilmennyt selvästi, miten vähän silloin liikkeelle pannuilla tunteilla oli tekemistä Suomen kansan todellisen hyvän tai pahan kanssa. Kun porvarillinen vapaamielinen yleinen mielipide täällä kotona oli hyväntahtoisesti sulkenut silmänsä hallitsevan Suomen naamioleikiltä natsisaksan kanssa, ei se ollut tietävinään Neuvostoliiton yrityksistä vuonna 1938 päästä rauhalliseen yhteisymmärrykseen Suomen kanssa. Ja nyt huudettiin hysteerisesti suuren bolshevistisen rosvon hyökkäyksestä pienen sinisilmäisesti viattoman, mutta urhoollisen Suomen kansan kimppuun. Muutamassa viikossa onnistui porvarillisen ja sosialidemokraattisen lehdistön piiskata suurin osa Tanskan kansaa hysteeriseen tilaan, jommoista ei ennen ole nähty. Kun olin yrittänyt selittää todellista tilannetta Suomen

poliittisessa historiassa, tuli minusta tietysti syntipukki. Minussa nähtiin vaara, että todellisuuden vääristely ei ehkä onnistuisi aivan täydellisesti. Solvaukset ja törkeät uhkaukset satoivat ylleni kirjeinä, puhelimitse, Kööpenhaminan kadulla päälleni syljettiin, maaseudulla poltettiin kirjojani — käytettiin niitä pyykkiveden lämmittämiseen, kuten jotkut opettajaperheet minulle kirjoittivat. Kun vaimoni meni maanviljelijäin yhdistykseen, puhuivat kokoontuneet talonpojat, että oli vissejä ihmisiä, jotka pitäisi ampua.

Kaikki nämä kokemukset ovat lisänneet rakkauttani tavallisia, väärinkäytettyjä, osaksi sokaistuja ihmisiä kohtaan — ei vähimmin suomalaisia kohtaan. Ja se on vahvistanut inhoani niitä voimia kohtaan, jotka kylmästi vuodattavat kansan verta, niin, mieluimmin näkevät kansan itse huolehtivan omasta ruhjomisestaan, itse pistävän silmän päästään. Ei mikään ole synkempää kuin nähdä jotakin sellaista silvottavan, joka voisi ja jonka pitäisi säteillä terveyttä, ja suhtautumisessani Suomen kansaan olen katsonut ehdottomasti Suomen kansan parasta. Minun on ollut pakko ottaa selkäsauna vastaan siitä hyvästä, eikä minulla nyt, kun Suomen kansa seisoo tienhaarassa, ole mitään ystävällistä ajatustakaan vastaan!

Holte, Danmark 2. 4. April 48 *Martin Andersen Nexö*

TERVEHDYS NORJASTA

Norjan Kommunistisen Puolueen ensimmäinen kunniajäsen, sen entinen puheenjohtaja Adam Egede-Nissen, joka vuodesta 1917 lähtien on ollut veljellisessä kosketuksessa maamme työväenliikkeen johtajiin, kirjoittaa meille:

Rakkaat suomalaiset toverit!

Pyydän tällä tavoin saada lähettää teille lämpimät terveiseni ja onnitteluni Suomen Kommunistisen Puolueen 30-vuotispäivän johdosta.

Kaikkina niinä vuosina, jolloin olen ottanut osaa Norjan työväenliikkeeseen, on minulla ollut kiinteä ja elävä kosketus suomalaisiin tovereihin ja aateveljiin. Niin oli silloin, kun oleskelin Poh-

jois-Norjassa Finmarkenissa ja kun Suomi vielä taisteli itsenäisyytensä puolesta tsarismia vastaan. Niin oli myös silloin, kun välittömästi Venäjän helmikuun vallankumouksen jälkeen, matkallani Petrogradiin, tapasin suomalaisia sosialisteja Helsingissä ja yhdessä heidän kanssaan iloitsimme uudesta ajasta, joka oli koittamassa Suomen kansalle.

Lokakuun vallankumous Venäjällä antoi Suomelle itsenäisyyden. Mutta kehitys Suomessa ei sillä kertaa kuitenkaan tuonut maalle täydellistä sisäistä ja ulkoista vapautta. V:n 1918 vallankumous Suomessa ei tuonut tullessaan sitä, mitä me vallankumoukselliset sosialistit yhdessä olimme toivoneet. Mutta Suomen työväenluokan näinä vuosina käymä ankara taistelu johti kuitenkin *erääseen* ratkaisevaan tulokseen: Luotiin perusta Suomen Kommunistiselle Puolueelle, joka vuosia kestäneiden taistelujen aikana ja kaikista sitä vastaan kohdistuneista vainoista huolimatta on Suomen kansassa säilyttänyt elävänä uskon sosialismiin ja käynyt taistelua sen puolesta.

Päättynyt maailmansota on johtanut Suomen uuteen kehitysvaiheeseen. Neuvostoliiton fasismista saaman voiton ansiosta Suomen kansa ja Suomen työväenluokka ovat saaneet mahdollisuuden avoimesti tuoda esille sosialistiset katsomuksensa, poliittiset päämääränsä sekä vaikuttaa maansa kehitykseen.

Tunkeutukoon se vapauden ja sosialismin henki, joka loi ja kehitti Suomen Kommunistisen Puolueen v. 1918, Suomen kaikkiin työtätekeviin!

Sen avulla saattaa Suomi turvata asemansa ja luoda itselleen varman tulevaisuuden rauhassa ja ystävyydessä suuren itäisen naapurinsa kanssa, kaikkien kansojen, yhteisten pyrkimysten parhaaksi, niiden toimiessa rauhan, vapauden ja turvatun elämän aikaansaamiseksi.

Eder alltid trofaste

Egede Nissen

SKP:n VETERAANEJA

USKOLLISTA TYÖTÄ TYÖKANSAN ASIAN HYVÄKSI

Puolueemme riveissä on sen olemassaolon kolmenakymmenenä vuotena toiminut ja taistellut tuhansittain kansamme parhaita tyttäriä ja poikia. Heidän elämäntyönsä on ollut suuri ja arvokas ja ansaitsisi tulla kerrotuksi melkeinpä jokaisen kohdalta. Mutta siihen ei ole mahdollisuutta, ainakaan yhden teoksen puitteissa. Puolueemme 30-vuotispäivän johdosta Vuosikirjan toimitus on halunnut lyhyesti kuvata puolueemme vanhojen veteraanien työtä, mutta kun heitä on niin paljon, oli toimitus pakoitettu ottamaan heistä vain eräitä vuosista 1918 ja 1919 alkaen yhtämittaisesti puoluetyötä tehneitä tovereita. Kaikista heistäkään ei toimituksella luonnollisesti tietoja ollut, mutta varmaa on, että näiden nyt Vuosikirjamme palstoilla esiintyvien veteraanien elämä kuvastaa samalla tuhansien heidänkaltaistensa työtä ja taistelua puolueemme ja samalla koko kansamme hyväksi.

Lyyli Heinonen

Ida Hämäläinen

Hannes Juvonen

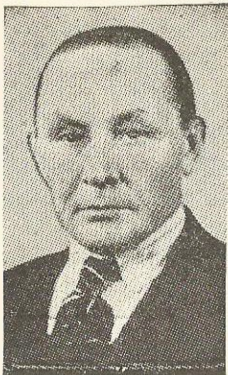
LYYLI HEINONEN. Toveri Heinonen on syntynyt Viipurissa 21. 1. 1889. Jo kotonaan ja kansakoulussa, missä Hilja Pärssinen oli hänen opettajanaan, hän sai vaikutteita työväenliikkeestä ja 16-vuotiaana hänellä oli jo sosdem. puolueen punainen jäsenkirja taskussaan. Vuodesta 1906 toveri Heinonen on kuulunut ammatillisiin järjestöihin ja ollut useaan kertaan myös edustajakokouksissa osastonsa edustajana. Ammatillisessa liikkeessä ja varsinkin vasemmistolaisessa naisliikkeessä Lyyli Heinonen on tärkeimmän osan työväenliikkeessä suorittamastaan työstä tehnyt. Vuodesta 1929 hän kuului mm. Työläis- ja Talonpoikaisnaisten lehden toimitukseen sen lakkauttamiseen asti. Puolueeseemme toveri Heinonen on kuulunut vuodesta 1919 lähtien, jolloin hän sai sysäyksen siihen liittymiseen v. 1919 pidetyssä sos.dem. puolueen edustajakokouksessa oikeistopiirien häikäilemättömän työväenliikkeen periaatteita loukkaavan menettelyn johdosta. Siitä lähtien hän on suorittanut uskollisesti ja vastuunalaisesti työtä mitä erilaisimmilla Kommunistisen Puolueen työsaroilla. Vv. 1929—30 hän oli Suomen Kommunistisen Puolueen Keskusjohdon jäsen.

Aktiivisen toimintansa vuoksi toveri Heinonen on ollut useaan kertaan pidätettynä. Ensi kerran v. 1918 syksyllä, toisen kerran helmikuussa 1919, kolmannen kerran v. 1923, jolloin hän sai myös 1 1/2 vuoden tuomion, sitten jälleen v. 1930, jolloin hänet Viipurin hovioikeudessa tuomittiin 5 vuoden kuritushuonerangaistukseen. Vv. 1941—44 hän oli turvasäilössä. Tällä hetkellä toveri Heinonen

on SKP:n Vaatetustyöntekijäin osaston jäsen, Suomen Naisten Demokraattisen Liiton liittotoimikunnan jäsen ja sen lehden Uuden Naisen päätoimittaja, minkä lisäksi hän toimii useissa muissa järjestöissä, erilaisissa komiteoissa jne.

IDA HÄMÄLÄINEN. Toveri Hämäläinen on syntynyt 6. 5. 1875 ja on, kuten toveri Heinonenkin, alkanut toimintansa työväenliikkeessä Viipurissa. Heti kun siellä alkoi SKP:n toiminta, Ida Hämäläinen oli aktiivisesti mukana. Puolueemme maanalaisista työntekijöistä hän on huolehtinut taitavasti ja uhrautuvaisesti ja osallistunut puolueemme työhön monella muullakin tavalla. V. 1929 hän osallistui SKP:n KK:n laajennettuun täysi-istuntoon. Myöskin julkisten vasemmistotyöväen järjestöjen toimintaan toveri Hämäläinen on aktiivisesti osallistunut, tullen valituksi eduskuntaan v. 1927. Vaatetustyöntekijäin Liittoon hän on kuulunut yli 25 vuotta. Naisten toiminta on aina ollut hänen sydäntään lähellä ja sen hyväksi hän on tehnyt arvokasta työtä. Vankilassa toveri Hämäläinen on ollut kaksi vuotta. Nykyisin hän toimii Mikkelin piirissä jatkaen toimintaansa puolueessamme ja muissa työväenjärjestöissä.

HANNES JUVONEN. Toveri Juvonen on syntynyt 4. 9. 1892 Käkisalmessa. Nuoruudessaan hän jo tutki ahkerasti työväenkirjallisuutta ja lehdistöä ja v. 1909 liittyi Käkisalmen työväenyhdistykseen, sos.dem. nuoriso- ym. järjestöihin paikkakunnalla. Jo niihin aikoihin toveri Juvonen esiintyi puhujana ja esitelmöitsijänä työväenjärjestöjen iltama- ja juhlatilaisuuksissa. Siirryttyään ennen luokkasotaa vuonna 1915 Helsinkiin, toveri Juvonen oli sos.dem.-puolueen luennoitsijana Uudellamaalla. Luokkasotaan hän osallistui Viipurissa ja joutui vangiksikin, mutta vapautui heinäkuussa 1918, minkä jälkeen jatkoi työtään eri työväenjärjestöissä, toimien puhujana ja järjestäjänä. Kommunistiseen puolueeseen toveri Juvonen liittyi huhtikuussa v. 1919 Viipurissa, kuuluen puolueen piirielimiin ensin Viipurissa ja sittemmin Turussa. Vangittuna toveri Juvonen oli vv. 1921—23 ja lapuanliikkeen aikana hänet, kansanomainen ja tunnettu puhuja kun oli, kyydittiin väkivalloin Neuvostoliittoon, jossa hän suoritti suuren työn opintotyön ohjaajana ja lehtien toimittajana. Nykyisin toveri Juvonen toimii SN-Seuran luennoitsijana.

Yrjö Jääskelä

Jaakko Kivi

Juho Laamanen

YRJÖ JÄÄSKELÄ. Toveri Jääskelä on syntynyt 11. 11. 1894. Jo pienestä pojasta raskasta ruumiillista työtä tehneenä, ensin paimenpoikana ja sitten maa- ja metsätyöläisenä, toveri Jääskelä tunsi vetovoimaa työväenliikkeeseen. Vuonna 1913 hän liittyi Suomen Kuljetustyöväen Liiton Raahen osastoon ja sittemmin Rakennustyöväen Liiton Oulun osastoon. Poliittiseen työväenliikkeeseen toveri Jääskelä on osallistunut vuodesta 1912, jolloin hän liittyi Siikajoen työväenyhdistykseen, ollen sen puheenjohtajanakin. Vuoden 1918 taisteluihin toveri Jääskelä osallistui Raahessa ja joutui vangituksi kaksikin kertaa, mutta karkasi molemmilla kerroilla ja oli kaksi vuotta henkipattona. Puolueen toimintaan toveri Jääskelä on osallistunut vuodesta 1919 ollen mm. Oulun paikallis- ja piirikomitean jäsenenä sekä Pohjolan piirin organisaattorina ennen vangitsemistaan vuonna 1930, ja viisi vuotta välillä vankilassa istuttuaan jälleen vuonna 1935—37. Toveri Jääskelä oli myös SKP:n edustajana Kominternin VI kongressissa. Ruotsissa hän oli poliittisena pakolaisena vuodesta 1937 sodan loppuun asti, tehden sielläkin aktiivisesti puoluetyötä. Suomeen palattuaan välirauhan solmimisen jälkeen toveri Jääskelä on toiminut SKP:n Oulun piirisihteerinä.

JAAKKO KIVI. Toveri Kivi on syntynyt 21. 10. 1892 Humppilassa. Aluksi hän työskenteli rakennustöissä ja vuodesta 1901 metallialalla. Luokkasotaan toveri Kivi osallistui useilla rintamilla Porvoon suunnalla, Kirkkonummella, Lempäälässä, Hyvinkäällä ja Lahdessa. Sos.dem. puolueeseen hän liittyi Humppilan Työväenyhdistyksen kautta 1909 ja S. Metallityöväenliittoon v. 1914. Ammatillisissa järjestöissä toveri Kivi onkin tehnyt merkittävän työn toimien varsinkin Metalliliiton mutta myös koko ammattijärjestön puitteissa. SKP:seen hän liittyi vuoden 1919 syksyllä, mistä asti hän on puolueessamme toiminut aktiivisesti. Hän oli SKP:n edustajana Kominternin III kongressissa vuonna 1924 sekä useissa SKP:n tärkeissä kokouksissa ja neuvotteluissa ja on hän ollut myös puolueen keskusjohdon jäsenenä v. 1923. Vuonna 1928 toveri Kivi sai 7 vuoden kuritushuonetuomion ja vv. 1940—1944 oli turvasäilössä. 1. 4. 1945 lähtien Kivi on ollut Metalliliiton palveluksessa ollen nykyään liiton toinen puheenjohtaja. Hän on myöskin kaupunginvaltuutettu ja SKDL:n kaupunginvaltuustoryhmän puheenjohtaja.

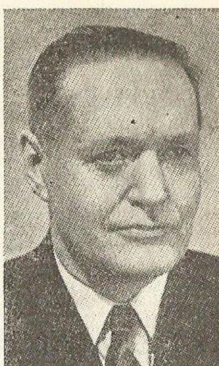
JUHO LAAMANEN. 9-vuotiaasta toveri Laamanen on elättänyt itseään omalla työllään. Hän on ollut yhdeksän vuotta Amerikassa, jossa v. 1908 liittyi Lännen kaivosmiesten ammattijärjestöön ja Amerikan työväenpuolueeseen. Suomeen palattuaan hän liittyi sosdempuolueeseen ja siitä asti on toiminut aktiivisesti maamme työtätekevien asian hyväksi. SKP:seen toveri Laamanen on kuulunut vuodesta 1919 alkaen. Vuonna 1928 katotilanteen aikana hän oli pienviljelijäin ns. katoliikkeen johdossa ja vuoden 1930 jälkeen hän osallistui aktiivisesti mm. Muhoksen pulaliikkeeseen, mistä hän vuonna 1937 sai kahden vuoden tuomionkin. Aktiivisen toimintansa vuoksi Muhoksen kunnanvaltuustossa ja erilaisissa lautakunnissa häntä yritettiin lapualaiskaudella useampaankin kertaan muiluttaa, mutta siinä ei onnistuttu. Toveri Laamanen nauttii paikkakunnallaan työläisten ja pienviljelijäin luottamusta ja niinpä hänet on kaikissa viimeisissä kunnallisvaaleissa valittu kunnanvaltuustoon. Useita muitakin kunnallisia luottamustehtäviä hänellä on hoidettavanaan.

Hemming Lindqvist

Viljo Mononen

Yrjö Murto

HEMMING LINDQVIST. Toveri Lindqvist on syntynyt 12. 6. 1895 Iitissä. Vuonna 1911 hän liittyi Iitin Kymikunnan työväenyhdistykseen ja myöhemmin Kymikunnan nuoriso-osastoon. Vuonna 1915 hän liittyi Rautatieläisten liittoon. Luokkasodan aikana hän toimi sähköttäjänä ja asemakomissaarina. Luokkasotaan osallistumisestaan toveri Lindqvist sai 6 vuoden tuomion, josta kuitenkin armahduksen kautta vapautui. Sen jälkeen hän toimi aktiivisesti nuoriso- ja ammatillisessa liikkeessä. SKP:n jäseneksi toveri Lindqvist hyväksyttiin 1919 syyskuussa. Siitä asti hän on olut toimelias ja uskollinen puolueemme jäsen, suorittaen monenlaisia tehtäviä. Vangittuna toveri Lindqvist on ollut 3 kertaa, ensin vuoden ja 3 kuukautta, sitten lähes neljä vuotta ja viimeisen kerran vähän yli viisi vuotta. Kaikkiaan hän on istunut vankilassa tutkintoajat mukaanluettuna noin 14 vuotta. Hän on tunnettu puhujana ja erikoisen hyvänä ohjelmatoiminnan järjestäjänä. Nykyisin toveri Lindqvist on SKP:n Lahden piirisihteerinä ja Lahden kaupunginvaltuuston jäsen.

VILJO MONONEN. Toveri Mononen on syntynyt 1. 8. 1897 Rääkkylässä. Ammatiltaan hän on metallityöläinen. Työväenliikkeeseen toveri Mononen on tullut urheiluseurojen kautta. Vuonna 1916 hän liittyi Metallityöntekijäin liiton alaiseen osastoon ja samana vuonna sosdem. nuoriso-osastoon Viipuriin Talikkalassa. Vuoden 1918 luokkasodassa toveri Mononen taisteli punakaartin riveissä, ensin rivimiehenä, sitten plutoonan ja viimeksi komppanian komentajana. Sodan päättymisvaiheessa hän siirtyi Neuvostoliittoon, missä osallistui mm. valkokenraali Judenitshin hyökkäyksen takaisin lyömiseen Suomen aseman kommunistisen klubin muodostamassa komppaniassa. SKP:seen toveri Mononen liittyi vuonna 1919. Vuonna 1920, Suomeen palattuaan, hän joutui vangituksi, mutta pääsi kesällä 1921 ehdonalaiseen vapauteen. Sen jälkeen seurasi puoluetyötä, ensin Rääkkylässä, sitten Viipurissa, missä hän toimi mm. illegaalisena Viipurin piirin järjestäjänä .Vuodet 1931—37 toveri Mononen oli vankilassa, minkä jälkeen jatkoi toimintaansa puolueen riveissä. Talvisodan ajan hän oli turvasäilössä, mutta vv. 1941—44 onnistui piileskelemällä välttää vangitsemisen. Viimeksi toveri Mononen on toiminut Lahden piirissä, SKDL:n etelä-Hämeen piirisihteerinä.

YRJÖ MURTO. Toveri Murto on syntynyt 24. 8. 1899 Revonlahden pitäjässä. Jo 12—13 vuotiaana hänkin alkoi ruumiillisen työn ja vuonna 1916 siirtyi Helsinkiin metallitehtaalle työhön, mistä asti on kuulunut ammatillisiin järjestöihin. Kotiseudullaan Ruukissa hän työskenteli sahalaitoksilla ja osallistui työväen nuoriso- ja raittiusjärjestöjen toimintaan sekä vuodesta 1917 kuului Ruukin työväenyhdistykseen. Luokkasodan aikana hän osallistui punakaartissa vartiotehtäviin, koska taisteluja ei paikkakunnalla käyty. Vuoden 1918 jälkeen toveri Murto on aktiivisesti toiminut mitä erilaisimmissa työväenjärjestöissä. Ammatillisen liikkeen alalla hän on tehnyt merkittävää työtä. Suomen Puuteollisuustyöläisten liiton matkapuhujana hän oli vv. 1927—30, jolloin hänet valittiin saman liiton puheenjohtajaksi. Vuonna 1930 hänet valittiin SAJ:n toimeenpanevan valiokunnan jäseneksi ja muutama viikko ennen kuin viranomaiset sulkivat SAJ:n toimiston, SAJ:n väliaikaiseksi puheenjohtajaksi. SKP:n jäsen toveri Murto on ollut vuodesta 1919, osallistuen aluksi puoluetyöhön armeijassa ja sen jälkeen monenlaisten puoluetehtävien suorittamiseen. Vuoden 1931 jälkeen hän oli erilaisilla puoluekomennuksilla toimien maanalaisessa puoluetyössä kunnes hänet vuonna 1935 pedätettiin ja sai Viipurin hovioikeudessa 7 vuoden tuomion. Tuomio päättyi vuonna 1942, mutta häntä ei vapautettu ennen kuin syyskuussa vuonna 1944. Huhtikuuhun 1945 toveri Murto oli SKP:n Oulun piirisihteerinä, mistä asti hän on ollut puolueemme edustajana hallituksessa, aluksi toisena kulkulaitosministerinä, sittemmin ensimmäisenä kansanhuoltoministerinä. SKP:n puoluetoimikunnan varajäsenenä hän on ollut VII puoluekokouksesta lähtien, kuuluen puoluetoimikunnan poliittiseen- ja talouspoliittiseen jaostoon, SKDL:n liittotoimikuntaan hän on kuulunut maaliskuusta 1946 lähtien. V. 1948 eduskuntavaaleissa hänet valittiin eduskuntaan Oulun vaalipiiristä.

Jaakko Putaansuu

Herman Segerman

Erland Virtanen

JAAKKO PUTAANSUU. Toveri Putaansuu on eräs uskollisista työväenliikkeen uurastajista. Kansalaissotaan hän osallistui ja joutui Raatinsaaren vankileirille, mistä vapautui ehdonalaisena. Muutettuaan Raaheen hän liittyi vuonna 1919 SKP:hen, suorittaen aluksi puoluetyötä armeijassa. Vuonna 1921 hänet pidätettiin, mutta puolen vuoden tutkintovankeuden jälkeen vapautettiin. Ammatillisissa ja poliittisissa järjestöissä toveri Putaansuu on toiminut aktiivisesti. Suomen Sosialistisen työväenpuolueen lakkauttamisen yhteydessä 1923 hänet pidätettiin ja yhdeksän kuukauden tutkintovankeuden jälkeen hän sai neljän vuoden vankeusrangaistuksen. Vankilasta vapauduttuaan hän jatkoi tarmokkaasti poliittista ja ammatillista toimintaansa. Nykyisin toveri Putaansuu kuuluu Oulun kaupunginvaltuustoon, on SKP:n Oulun Osuuskaupan työntekijäin johtokunnan jäsen, OAP:n työvaliokunnan jäsen, Oulun autotyöntekijäin osaston puheenjohtaja jne.

HERMAN SEGERMAN. Toveri Segerman on suorittanut pitkän ja ansiokkaan työn puolueemme ja koko työväen luokan hyväksi. Hän on syntynyt 25. 7. 1885 Puumalassa. Jo 12-vuotiaana hän joutui lähtemään työn etsintään ja on ehtinyt työskennellä monissa ammateissa, sahatyömiehenä, metalliverstaissa ja rakennuksilla. Vuoden 1905 suurlakkoon toveri Segerman osallistui aktiivisesti. Sosdem. puolueeseen ja ammattijärjestöön hän liittyi vuonna 1906, eroten

ensinmainitusta tannerilaisten vallattua puoluejohdon käsiinsä. Luokkasodassa toveri Segerman toimi komppanian päällikkönä osallistuen Mäntyharjun, Hillosensalmen ja Savitaipaleen taisteluihin. Hänet tuomittiin kuolemaan ja käytettiin jo kerran "mäessäkin", mutta palautettiin takaisin ja tuomio muutettiin elinkautiseksi, josta hän kärsi Hennalassa ja Tammisaaressa 2 vuotta. Hennalan vankileirillä, heti tiedon puolueen perustamisesta maahamme saavuttua, toveri Segerman liittyi SKP:hen ja on siitä asti toiminut puolueen riveissä tärkeissä ja rohkeutta vaativissa luottamustehtävissä. Tammisaaren vankilassa hän kärsi lapualaisvuosina saamansa 5-vuoden kuritushuonetuomion minkä jälkeen osallistui aktiivisesti puolueemme ja ammattiyhdistysten toimintaan. Nykyisin hän on SKP:n Metsolan osaston jäsen ja EST:n Kotkan osaston puheenjohtaja. Myös kunnalliseen ja osuustoimintaan hän osallistuu uutterasti. Rehti ja pelkäämätön puoluemies.

ERLAND VIRTANEN. Toveri Virtanen on syntynyt Sysmässä 17. 1. 1878. Pienestä pojasta asti hän on tehnyt raskasta ruumiillista työtä saamatta tilaisuutta koulunkäyntiin ennen kuin vasta Helsinkiin v. 1898 siirryttyään, jolloin hän suoritti iltaisin niin kansakoulukurssin kuin useita muitakin ammatti- ym. kursseja. Raittiusliike on aina ollut toveri Virtaselle läheinen ja jo v. 1901 hän liittyi Koiton jäseneksi. Hän oli myös perustamassa Työväen Raittiusliittoa ja toimi sen puheenjohtajana ja Taisteluun-lehden toimittajana. Ammatilliseen liikkeeseen toveri Virtanen on kuulunut vuodesta 1902 Kirjatyöntekijäin Liiton jäsenenä. Suomen sos.-dem. puolueeseen toveri Virtanen liittyi 1904 eroten siitä v. 1918. Työväen urheiluharrastuksia hän on myös aktiivisesti tukenut ja oli ennen lapualaiskautta Työväen Urheilulehden taloudenhoitajana ja sen toimittajanakin.

Sekä v. 1905 suurlakkoon että v. 1918 luokkasotaan toveri Virtanen osallistui. V. 1918 hän liittyi SKP:hen ja on siitä asti toiminut puolueemme riveissä mitä erilaisimmissa tehtävissä. Tuomittu hänet on kaksi kertaa, ensin v. 1918 jälkeen 7 vuodeksi, jota ei tarvinnut kaikkea suorittaa ja lapualaiskaudella 3 vuodeksi. Vv. 1941—42 vaikeina sotavuosina toveri Virtanen oli puolueen johdossa, joutuen v. 1942 turvasäilöön. Nykyisin toveri Virtanen toimii H:gin Kirjatyöntekijäin Kom. osaston jäsenenä. Lisäksi hän kuuluu Kirjatyöntekijäin Liittoon, Raittiusyhdistys Koittoon ja Helsingin Jyryyn.

Vilhelm Riihinen

Arthur Rönnqvist

Paavo Leskinen

VILHELM RIIHINEN. Toveri Riihinen on syntynyt Hämeenlinnassa 30. 5. 1898. Työväenjärjestöihin hän on kuulunut lapsesta asti, ensin Ihanneliittoon, sitten työväen urheiluseuraan ja nuoriso-osastoon. Työväenyhdistykseen hän liittyi v. 1914. Ammatillisiin järjestöihin toveri Riihinen on kuulunut myöskin vuodesta 1914. Niissä järjestöissä hän on toiminut erilaisissa luottamustehtävissä. SKP:n jäsenenä hän on ollut vuodesta 1918 suorittaen puolueessamme mitä moninaisimpia tehtäviä. Toimintansa vuoksi hän on ollut poliittisena vankina v. 1918, 1925—28, 1930—34 ja 1939—40, yhteensä yli 10 vuotta. Vv. 1941—44 hän oli metsäkaartilaisena jatkuvasti ohranan vainoamana. Toveri Riihinen on valittu eduskuntaan sekä vuoden 1945 että 1948 eduskuntavaaleissa Kymenlaakson vaalipiiristä. Lisäksi hän on erilaisten valtionkomiteoitten ja neuvottelukuntien jäsen.

ARTHUR RÖNNQVIST. Toveri Rönnqvist on syntynyt Viipurissa 22. 1. 1897. Järjestötoimintaan hän on osallistunut vuodesta 1916, jolloin liittyi Sosialistiseen nuoriso- ja ammatilliseen liikkeeseen. V. 1917 syksyllä hän liittyi Työväen järjestökaartiin, josta sittemmin kehittyi Punakaarti. Sen riveissä toveri Rönnqvist taisteli luokkasodan rintamilla ja sen jälkeen joutui vankileiriin. Puolueemme uskollinen ja työteliäs jäsen toveri Rönnqvist on ollut vuodesta 1919 suorittaen tänä aikana mitä moninaisimpia vastuunalaisia tehtäviä niin julkisissa järjestöissä kuin salaisessa puoluekoneistossakin. Vastustaja on jatkuvasti vainonnut uskollista taistelijaa ja on hän ollut vankiloissa kaikkiaan melkein 16 vuotta.

Vankilasta vapauduttuaan v. 1944 toveri Rönnqvist ryhtyi heti aktiiviseen toimintaan huolimatta vakavasta sairaudesta, jonka hän sai perinnöksi vankilavuosilta. Aluksi hän oli SKDL:n eduskuntaryhmän sihteerinä, sittemmin Työkansan Sanomain taloudenhoitajana ja nykyisin Demokraattisten Kustantajain Liiton sihteerinä. Hän on SKP:n metallityöntekijäin osaston jäsen ja kuuluu lisäksi moniin muihin demokraattisiin järjestöihin.

PAAVO LESKINEN. Toveri Leskinen on syntynyt v. 1895 Kuopiossa työläisperheen seitsemäntenä lapsena. Lappeenranta on toveri Leskisen elämäntyön varsinainen vaikutuskenttä, ollen hänen leipätyönsä ensin posteljoonin sitten maalarin ammatti. Jo v. 1912 hän aloitti toimintansa silloisessa nuoriso-osastossa tullen v. 1915 sen puheenjohtajaksi, josta alkaen hoitanut moninaisia luottamustoimia eri järjestöissä. Talvella v. 1918 hänelle uskottiin Lappeenrannan postikonttorin hoito, josta toimesta hän sai palkaksi 5 vuoden kuritushuonetuomion. Ensimmäisen kosketuksen SKP:seen hän sai jo v. 1918 ja vuodesta 1919 alkaen hän on ollut puolueemme aktiivinen jäsen. Puolueemme maanalaisuuden kaudella hän oli useampaan otteeseen vankilassa, yhteensä yli 11 vuotta.

Nykyisin toveri Leskinen on SKP:n Lappeenrannan osaston jäsen. Puoluetyön ohella hän on erityisesti kiintynyt osuustoimintaan. Hän on myös Lappeenrannan kaupunginvaltuuston ja kansakoulujen johtokunnan jäsen. Kotikaupunkinsa monien järjestöelämän tehtävien ohella on toveri Leskinen nyt mm. KK:n hallintoneuvoston varapuheenjohtaja, SN-Seuran valtuuston varapuheenjohtaja, Rikkihappo- ja superfosfaattitehtaat Oy:n ja Vihtavuori Oy:n hallintoneuvoston jäsen sekä sisäministeriön edustaja Lomaliiton liittohallituksessa. Eduskuntaan hänet valittiin v. 1945 Viipurin läänin läntisestä vaalipiiristä ja v. 1948 Kymen läänin vaalipiiristä.

Kalle Kaljapuu

Laulu synnyinmaalle

SOI LAULUT KIITOSTASI AIKAIN MENNEN,
— SINULLE LAULUNI MYÖS KAJAHTAA
YLISTÄIN KAUNEUTTAS KUTEN ENNEN
JA RAKKAUTTA SINUUN, SYNNYINMAA.

EN YLISTÄ SUN SUUR-SUOMI-UNTAS,
EI "HYVINJÄRJESTETTY YHTEISKUNTAS"
MUA HEHKUUN SAA,
EI VAIVAISTALOS, HUOLTOLAUTAKUNTAS.
NE PAKKO SIITTI,
EI RAKKAUS
JA NIIDEN PIMENNOISSA NÄLKÄ RIITTI.
EI VIRKAHERRAS TYHMÄNTÄRKEÄT,
NUO KANSANPETTÄJÄT
JA YLEMMILLEEN NÖYRÄSELKÄISET
MUN KIITOSTANI SAA,
EI LAKIPYKÄLÄT,
HE JOITA LAATI KANSAA VASTAAN
ETUA OMAA AJAIN AINOASTAAN.
EI VÄÄRYYS MOINEN
MULT' YLISTYSTÄ SAA.
ILOITEN NÄEN: AIKA TOINEN
SUA, MAANI, ODOTTAA.

YLISTÄN KANSAA, JOKA PALJON KESTI,
SEN USKOA, MI SÄILYI IKUISESTI,
SEN LUOTTAMUSTA PÄIVÄÄN PAREMPAAN.
YLISTÄN HEITÄ, JOTKA LUNASTAA
SUN OMAKSENSA RASKAIN KÄRSIMYKSIN,
JA HEIHIN LIITTYEN EN SEISO YKSIN.
YLISTÄN IHANUUTTA MAANI KEVÄÄN,
SEN HERÄÄMISTÄ VALOON SÄTEILEVÄÄN
JA NÄEN: UUSI PÄIVÄ SARASTAA,
SEN SÄTEISSÄ JO KYLPEE SYNNYINMAA.

JÄÄ MENNEET MURHEET MENNEISYYDEN SUMUUN
JA HAVAHTUEN AIKAIN UUTTEN HUMUUN
SINUA YLISTÄN, OI SYNNYINMAA
JA VAPAUTTAS PIAN TULEVAA,
MÄ JOLLOIN TOVEREIDEN KANSSA LAULUIN, TÖIN
SUN OTSAS, SYNNYINMAANI, SEPPELÖIN.

SISÄLLYSLUETTELO: